

SATYAGRAH SANGHATNA

1930

SAMANTAPĀSĀDIKĀ

BUDDHAGHOSA'S COMMENTARY ON THE
VINAYA PITAKA

Pali Text Society

SAMANTAPĀSĀDIKĀ

BUDDHAGHOSA'S COMMENTARY ON
THE VINAYA PITAKA

EDITED BY

J. TAKAKUSU

PH.D. (LEIPZIG), D. LITT., M.A. (LONDON)

HON. PROFESSOR, TOKYO UNIVERSITY ; MEMBER IMPERIAL ACADEMY, TOKYO

AND

MAKOTO NAGAI

D. LITT. (TOKYO)

ASSISTANT PROFESSOR, TOKYO UNIVERSITY

VOL. VI.

LONDON

PRINTED FOR THE PALI TEXT SOCIETY

by

THE CEYLON DAILY NEWS PRESS, LAKE HOUSE, MCCALLUM ROAD,
COLOMBO, CEYLON

1947

The entire cost of this volume
has been donated in memory of
Mahawaduge Abraham Perera
of “Swarnagiri”, Panadura,
Ceylon

nibbānapaccayo hotu

6698

pal

Samantapāsādikā Nāma Vinayaṭṭhakathā Khandhaka-Vannanā

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMĀ-
SAMBUDDHASSA

CATUTTHA-SAMANTAPĀSĀDIKĀ

KAMMAKKHANDHAKA-VANṆANĀ

Cūlavaggassa paṭhame Kammakkhandhake tāva. *Paṇḍukalohitakā* 'ti Paṇḍuko c' eva Lohitako cā 'ti chabbaggiyesu¹ dve janā. tesam nissitakāpi Paṇḍukalohitakā tv' eva paññāyanti. *balavā balavam paṭimantethā* ti suṭṭhu balavam paṭiyadatha. *alamatthatarā cā*² 'ti samatthatarā. *asammukhā katan* ti ādisu saṅghadhāmmavinayapuggalasammukhānam vinā katham cuditakam, appatipucchitvā³ katham, tass' eva appaṭiññāya katham.

adesanāgāminiyā 'ti pārājikāpattiyā vā saṅghādisesāpattiyā vā. ettha purimesu⁴ tīsu tikesu navapadā *adhammena katham vaggena katan* ti imehi saddhim ekekam katvā⁵ navatikā vuttā. evam sabbe 'pi dvādasatikā honti. paṭipakkhavasena sukkapakkhesu pi ete yeva dvādasatikā vuttā.

ananulomikehi gihisaṃsaggehi 'ti pabbajitānam ananucchavikehi sahasokitādīhi gihisaṃsaggehi.

na upasampādetabban ti upajjhāyena hutvā na upasampādetabbam, āgantukānam nissayo na dātabbo, añño sāmaṇero

¹ Bp. chasu cha°.

² Bp. omits cā.

³ Bp. apucchitvā.

⁴ Bp. purimakesu.

⁵ Bp. gahetvā.

na gahetabbo. *aññā vā tādisikā* 'ti āpatti sabhāgā. *pā-piṭṭhatarā*¹ 'ti garukatarā. *kamman* ti tajjanīyakammaṃ. *kammikā* 'ti yehi bhikkhūhi kammaṃ kataṃ. ' *na savacanīyaṃ kātabban* ti ahaṃ āyasmantaṃ imasmim vatthusmim savaca-nīyaṃ karomi, imamhā āvāsā ekapadaṃ² pi mā paṭikkami,³ yāva na ca⁴ taṃ adhikaraṇaṃ vūpasantaṃ hotī 'ti evaṃ yena codito so savanīyo⁵ na kātabbo. *na anuvādo* 'ti vihāra-jeṭṭhakaṭṭhānaṃ⁶ na kātabbaṃ.⁷ *na okāso* 'ti karotu⁸ me āyasmā okāsaṃ, ahan taṃ vattukāmo⁹ 'mhī 'ti evaṃ okāso na kāretabbo. *no codetabbo* 'ti vatthunā vā āpattiyā vā na codetabbo, ayan te doso ti *na sāretabbo*.¹⁰ *na sampa-yojētabban* ti aññamaññaṃ yojetvā kalaho na kātabbo.

tiṇṇaṃ bhikkhave bhikkhūnan ti ādi eken' ekenāpi¹¹ aṅgena tajjanīyakammaṃ kātuṃ vaṭṭatī 'ti dassanatthaṃ vuttaṃ. tajjanīyassa hi visesena bhaṇḍanakāra-kattaṃ aṅgaṃ niyasassa abhiñhāpattikattaṃ pabbājanīyassa kuladū-sakattaṃ¹² vuttaṃ. imesu pana tīsu aṅgesu yena kenaci sabbāni pi kātuṃ vaṭṭati. yadi evaṃ yaṃ Campeyyakkhan-dhake vuttaṃ tajjanīyakammārahassa nissayakammaṃ karoti pe.....upasampadārahaṃ abbheti. evaṃ kho Upāli adhammakammaṃ hoti avinayakammañ ca.¹³ evañ ca pana saṅgho sātisāro hotī 'ti idaṃ virujjhatī 'ti ce.¹⁴ idaṃ ca na virujjhati. kasmā. vacanatthānattato. tajjanīyakam-mārahassā 'ti imassa hi vacanassa kammāsannitthānaṃ attho. tiṇṇaṃ bhikkhave bhikkhūnan¹⁵ ti ādivacanassa aṅgasabhāvo.¹⁶ tasmā yadā saṅghena sannipatitvā idaṃ nāma imassa bhikkhuno kammaṃ karomā 'ti sannitṭhā-naṃ kataṃ hoti, tadā so¹⁷ kammāraho nāma hoti, tasmā¹⁸ iminā lakkhaṇena tajjanīyādikammārahassa niyasakammādi

¹ Bp. *inserts* tato vī *before* this.

² Bp. *paraṃ for* ekapadaṃ.

³ Bp. *pakkami*.

⁴ Bp. *omits* ca.

⁵ Bp. °nīyaṃ.

⁶ Bp. vihāre je°.

⁷ Bp. gāhetabbaṃ.

⁸ Bp. karohi.

⁹ Bp. *omits* 'mhī.

¹⁰ Bp. *inserts* bhikkhūhi *after* na.

¹¹ Bp. ekekenāpi.

¹² Bp. °kattan ti.

¹³ Bp. *omits* ca.

¹⁴ Bp. *omits* ce.

¹⁵ Bp. *omits* this.

¹⁶ Bp. aṅgasambhavo.

¹⁷ Bp. *omits* so.

¹⁸ Bp. tassa.

karaṇaṃ adhammakammañ c' eva avinayakammañ cā 'ti veditabbaṃ. yassa pana bhaṇḍanakāraḍādisu aṅgesu añña-taraṃ aṅgaṃ atthi, tassa kātuṃ¹ ākaṅkhamāno saṅgho yathānuññātesu aṅgesu ca kammesu ca yena kenaci aṅgena yaṃ kiñci kammaṃ vavatthapetvā taṃ bhikkhuṃ kammārahaṃ katvā kammaṃ kareyya. ayam ettha vinicchayo. evaṃ pubben'āparaṃ sameti. tattha kiñcā 'pi tajjanīyakamme bhaṇḍanakāraḍavasena kammavācā vuttā, atha kho bālassa abyattassa āpattibahulassa tajjanīyakammaṃ karon-tena bālaabyattavasena² kammavācā kātabbā. evaṃ hi bhūtena vatthunā kataṃ kammaṃ hoti, naca aññaassa kammassa vatthunā. kasmā. yasmā idaṃ pi anuññātan ti. es'³ eva nayo sabbattha. aṭṭhārasa sammā vattana-vatthūni Pārivāsikakkhandhake vaṇṇayissāma.

lomam pātentī 'ti pannalomā honti, bhikkhū anuvattanti 'ti attho. *netthāraṃ vattanti* 'ti nittharantānaṃ etan ti netthāraṃ. yena sakkā nissāraṇā nittharituṃ taṃ aṭṭhāra--savidhaṃ sammā vattanti 'ti attho. kittakaṃ kālaṃ vattaṃ pūretabban ti. dasa vā vīsaṃ⁴ vā divasāni. imasmiṃ hi Kammakkhandhake ettakena vattaṃ pūretabbaṃ⁵ eva hoti.

Seyyasakavatthusmiṃ. *apissu bhikkhū pakatattā*⁶ 'ti apissu bhikkhū niccabyāvaṭṭā⁷ honti. sesaṃ tajjanīyakamme⁸ vuttasadisam eva.

Assajipunabbasukavatthum⁹ Saṅghādisesavaṇṇanāyaṃ vuttaṃ.

kāyikena davenā 'ti ādisu pan' ettha. *kāyiko davo* nāma kāyikakīlā¹⁰ vuccati. sesapadadvaye 'pi es' eva nayo. *kāyiko anācāro* nāma kāyadvāre paññattasikkhāpadavītikkamo vuccati. sesapadadvaye¹¹ 'pi es' eva nayo. *kāyikaṃ upaghā-tikaṃ* nāma kāyadvāre paññattasikkhāpadassa asikkhābhāvena¹² upahananaṃ vuccati. nāsaṇaṃ vināsaṇaṃ ti attho.

¹ Bp. *omits* kātuṃ.

² Bp. °vasen' eva.

³ Bp. *esa for* es' eva.

⁴ Bp. *pañca for* vīsaṃ.

⁵ Bp. *pūritaṃ*

⁶ Bp. *pakatā*.

⁷ Bp. *niccaṃ byā*°.

⁸ Bp. *tajjaniye*.

⁹ Bp. °vatthu.

¹⁰ Bp. *kāyakīlā*.

¹¹ Bp. *sesadvaye*.

¹² Bp. *asikkhanabhāvena*.

sesapadadvaye 'pi es' eva nayo. *kāyiko micchājīvo* nāma paṭikkhitavejjakammādivasena¹ telapacanāriṭṭhapacanādīni.² *vācasiko micchājīvo* nāma gihīnaṃ sāsanasampaṭicchannā-rocanādīni³. *kāyikavācasiko micchājīvo*⁴ nāma tad ubhayaṃ. sesaṃ tajjaniye vuttanayam⁵ eva.

Sudhammavattthusmiṃ pana. *anapaloketvā* 'ti anāpucchitvā.⁵ *etad avocā* 'ti kin te taṃ⁶ gahapati therānaṃ paṭiyattan ti sabbam vivarāpetvā disvā etaṃ avoca. *ekā ca kho idha n'atthi yad idam tilasaṅgulikā* 'ti yā ayaṃ tilasaṅgulikā⁷ nāma vuccati, sā n' atthi 'ti attho. tassa kira gahapatino vaṃse ādimhi ekā⁸ pūvavikati⁹ ahosi. tena taṃ¹⁰ thero jātiyā khumsetukāmo evam āha. *yad eva kiñcī* 'ti evaṃ bahubuddhavacanaṃ¹¹ ratanaṃ pahāya yaṃ¹² kiñcid eva tilasaṅgulikavacanaṃ¹³ bhāsitaṃ. kukkuṭapotakaudāharane-na idam dasseti yathā so n' eva kākavassitaṃ na kukkuṭavassitaṃ akāsi, evaṃ tayā¹⁴ n' eva bhikkhuvacanaṃ na gihivacanaṃ vuttan ti. asammukhā katan ti ādayo tikā vuttappakārā yeva. aṅgasamannāgato¹⁵ purimehi asadiso. gihīnaṃ¹⁶ alābhāyātiādīsu tattha yathā lābhaṃ na labhanti, evaṃ parisakkanto parakkamanto alābhāya parisakkati nāma. esa nayo anattthādīsu.

tattha anatto ti atthabhaṅgo. *anattthāyā*¹⁷ 'ti atthavinā-sāya. *anāvāso* ti tasmim̐ ṭhāne avasanaṃ. *gihīnaṃ buddhassa avaṇṇan* ti gihīnaṃ santike buddhassa avaṇṇaṃ bhāsati. *dhammikaṃ paṭissavaṃ na saccāpeti* 'ti yathā sacco hoti evaṃ na karoti, vassāvāsaṃ paṭissuṇitvā na gacchatī aññaṃ vā evarūpaṃ na¹⁸ karoti. *pañcannaṃ bhikkhave* 'ti ādi ekaṅgena pi kammārahabhāvadassanattthaṃ vuttaṃ. sesaṃ ettha uttānatthañ c' eva tajjaniye ca vuttanayam eva.

¹ Bp. paṭikkhittavajja°.

² Bp. °pacanaariṭṭha°.

³ Bp. °paṭicchana°.

⁴ Bp. *omits* this.

⁵ Bp. na āpucchitvā.

⁶ Bp. *omits* taṃ.

⁷ Bp. tilasakkhalikā.

⁸ Bp. eko.

⁹ Bp. pūviko.

¹⁰ Bp. naṃ.

¹¹ Bp. bahuṃ buddha°.

¹² Bp. *omits* yaṃ.

¹³ Bp. °gulī°.

¹⁴ Bp. tayāpi.

¹⁵ Bp. °gamo.

¹⁶ Bp. *omits* gihīnaṃ alābhāyātiādīsu.

¹⁷ Bp. *omits* anattthāyā 'ti atthavināsāya.

¹⁸ Bp. *omits* na.

Channavatthusmiṃ. *āvāsaparamparaṇ ca bhikkhave saṃsathā* 'ti sabbāvāsesu ca¹ ārocetha. bhaṇḍanakārako 'ti ādisu bhaṇḍanādipaccayā āpannaṃ āpattiṃ āropetvā² tassā adassane yeva kammaṃ kātappaṃ. tikā vuttappakārā eva. sammā vattanāyaṃ paṇ' ettha tecattāḷisa vattāni.

tattha *na anuddhamsetabbo*³ 'ti na codetabbo. *na bhikkhu bhikkhūhi* 'ti añño bhikkhu aññehi bhikkhuhi na bhinditabbo. *na gihidhajo* ti odātavattāni acchinnadasāni³ pupphadasāni ca na dhāretabbāni. *na titthiyadhajo* ti kusacirādīni na dhāretabbāni. *na āsādetabbo* ti na apasādetabbo. *anto vā bahi vā* 'ti vihārassa anto vā bahi vā. *na titthiyā* 'ti⁴ padattayaṃ uttāmaṃ eva. sesaṃ sabbam Pārivāsikakkhandhake vaṇṇayissāma. sesaṃ tajjaniye vuttanayaṃ eva. āpattiyā appaṭikamme ukkhepanakammaṃ⁵ iminā sadisam eva.

Ariṭṭhavatthum⁶ khuddhakavaṇṇanāyaṃ vuttaṃ bhaṇḍanakārako ti ādisu yaṃ diṭṭhiṃ nissāya bhaṇḍanādīni karoti, tassā appaṭinissagge yeva kammaṃ kātappaṃ. sesaṃ tajjaniye vuttanayaṃ eva. sammā vattanāyaṃ pi hi idha tecattāḷisa⁷ yeva vattāni 'ti.

KAMMAKKHANDHAKA VAṆṆANĀ NIṬṬHITĀ

PĀRIVĀSIKAKKHANDHAKA VAṆṆANĀ

Pārivāsikakkhandhake. *pārivāsikā* 'ti parivāsaṃ parivasantā. tattha catubbidho parivāso appaṭicchannaparivāso paṭicchannaparivāso suddhantaparivāso samodhānaparivāso cā⁸ 'ti. tesu yo⁹ bhikkhave añño 'pi aññatitthiyapubbo imasmim dhammavinaye ākaṅkhati pabbajjaṃ ākaṅkhati upasaṃpadaṃ, tassa cattāro māse parivāso dātabbo ti evaṃ Mahākhandhake vutto titthiyaparivāso appaṭicchannaparivāso nāma. tattha yaṃ vattappaṃ taṃ suvuttam eva.

¹ Bp. *omus* ca.

² Bp. ropetvā.

³ Bp. °dasa.

⁴ Bp. titthiyādi.

⁵ Bp. °paniyakammaṃ.

⁶ Bp. °vatthu.

⁷ Bp. °lisam.

⁸ Bp. *omits* cā.

⁹ Bp. yo so.

ayaṃ pana idha anadhippeto. sesā nayo,¹ yena saṅghādisesāpattiyo² āpannā c' eva honti paṭicchāditā ca, tassa dātabbā. tesu yaṃ vattabbaṃ taṃ Samuccayakkhandhake vaṇṇayis-sāma³. ete pana idha adhippetā. tasmā etesu yaṃ kiñci parivāsaṃ parivasantā pārivāsikā 'ti veditabbā. *pakatattānam bhikkhūnan* ti ṭhapetvā navakatarāṃ pārivāsikāṃ avasesānaṃ antamaso mūlāya paṭikassanārahādīnaṃ pi. *abhivādanam paccupaṭṭhānan*⁴ ti yaṃ te abhivādanādikaṃ⁵ karonti, taṃ sādiyanti sampatiṇṇanti na paṭikkhipanti 'ti attho. tattha *sāmīcikaṃman* ti ṭhapetvā abhivādanādīni⁶ aññassa anucchavikassa vijānavātadānādino⁷ abhisamācārikass'⁸ etaṃ adhivacanaṃ. *āsanābhihāran* ti āsaṇassa abhiharaṇaṃ āsanaṃ gaḥetvā abhigamaṇaṃ paññāpanaṃ eva.⁹ seyyābhihāre 'pi es' eva nayo. *pādodakan* ti pādadhovana-udakaṃ. *pādapīṭhan* ti dhotapādaṭṭhapanakaṃ. *pādakaṭṭhalikan* ti adhotapādaṭṭhapanakaṃ pādaghaṃsaṇaṃ vā. *āpatti dukkaṭassā* 'ti saddhivihārikādīnaṃ pi sādiyantassa dukkaṭaṃ eva. tasmā te tena¹⁰ vattabbā ahaṃ vinayakammaṃ karomi, mayhaṃ vattaṃ mā karotha mā maṃ gāmappavesanaṃ āpucchathā 'ti. sace saddhā pabbajitā kulaputtā tumhe bhante tumhākaṃ vinayakammaṃ karothā 'ti vatvā vattaṃ karonti yeva¹¹ gāmappavesanaṃ pi āpucchanti yeva, vāritakālato paṭṭhāya anāpatti. *mithu yathāvuḍḍhan* ti pārivāsikesu¹² aññamaññaṃ yo yo vuḍḍho, tena tena navakatarassa sāditaṃ. *pañca yathāvuḍḍhan* ti pakatattatthehi pi saddhiṃ vuḍḍhapaṭipāṭiyā eva pañca.¹³ tasmā pātimokkhe uddissamāne hatthapāse nisīditaṃ vaṭṭati. Mahāpaccariyaṃ pana pāṭiyā anisīditvā pāṭiṃ pahāya¹⁴ hatthapāsaṃ amuñcantena nisīditabban ti vuttaṃ. pārisuddhiuposathe kayiramāne¹⁵ saṅghanavakaṭṭhāne nisīditvā

¹ Bp. tayo.² Bp. °patti.³ Bp. vakkhāma.⁴ Bp. °danapaccuṭṭhānan.⁵ Bp. °nādiṃ.⁶ Bp. °dīnaṃ.⁷ Bp. bījana°.⁸ Bp. ābhi°.⁹ Bp. eva vā.¹⁰ Bp. *omits* tena.¹¹ Bp. *omits* yeva.¹² Bp. °ka-bhikkhūnaṃ *for this*.¹³ Bp. *omits* pañca.¹⁴ Bp. vihāya.¹⁵ Bp. kariyamāne.

tatth' eva nisinnena attano pāḷiyā pārisuddhiuposatho kātabbo. Mahāpaccariyaṃ¹ pana pāḷiyā pārisuddhiuposatho kātabbo 'ti vuttaṃ¹. pavāraṇāya pi saṅghanavakaṭṭhāne nisīditvā tatth' eva nisinnena attano pāḷiyā pavāretabbam, saṅghena gaṇḍim² paharivā bhājiyaṃānam vassikasāṭikam pi attano pattaṭṭhāne gahetum vaṭṭati. oṇojanam ti vissajjanam vuccati. sace hi pārivāsikassa dve tīni uddesabhattādīni pāpuṇanti, aññātassa³ puggalikabhattapaccāsā hoti, tāni paṭipāṭiyā gahetvā bhante heṭṭhā gāhetha, ajja mayham bhattapaccāsā atthi, sve gaṇhissāmi 'ti vatvā vissajjetabbāni. evaṃ tāni punadivasesu gaṇhitum labbhati. punadivase sabbapaṭṇamam etassa dātabban ti Kurundiyam vuttaṃ. yadi pana na gaṇhati na vissajjeti punadivase na labbhati.⁴ idam oṇojanam nāma pārivāsikass' eva uddissa⁵ anuññātam. kasmā. tassa hi saṅghanavakaṭṭhāne nisinnassa 'bhattagge yāgukhajjakādīni pāpuṇanti vā na vā, tasmā so bhikkhācārena⁶ mā kilamitthā 'ti idam assa saṅgahakaraṇattham⁷ uddissa⁸ anuññātam. bhattan ti āgatāgatehi vuḍḍhapaṭipāṭiyā gahetvā gantabbam vihāre saṅghassa catusālabhattam etam yathāvuḍḍham labhati. pāḷiyā pana gantum vā ṭhātum vā na labhati, tasmā pālito osakkitvā hatthapāse ṭhitena hattham pasāretvā, yathā seno nipatitvā gaṇhāti, evaṃ gaṇhitabbam. ārāmikasamaṇuddesehi āharāpetum na labhati. sace sayam eva āharanti tam⁹ vaṭṭati. rañño mahāpeḷabhatte 'pi es' eva nayo. catusālabhatte¹⁰ pana sace oṇojanam kattukāmo hoti, attano atthāya ukkhite¹¹ piṇḍe ajja me bhattam atthi sve gaṇhissāmi 'ti vattabbam punadivase dve piṇḍe labhati 'ti Mahāpaccariyaṃ vuttaṃ. uddesabhattādīni pi pālito osakkitvā 'va gahetabbāni. yattha pana nisīdāpetvā parivisanti, tattha sāmaṇerānam jeṭṭhakena bhikkhūnam saṅghanavakena hutvā nisīditabbam.

¹ Bp. *omits these words.*

² Bp. ghaṇḍim.

³ Bp. aññācassa.

⁴ Bp. labhati.

⁵ Bp. odissa.

⁶ Bp. °hārena.

⁷ Bp. °ṇatthāya.

⁸ Bp. odissa.

⁹ Bp. *omits tam.*

¹⁰ Bp. catussāla°.

¹¹ Bp. ukkhitte.

idāni yā ayaṃ sammā vattanā vuttā. tattha *na upasampādetabban* ti, upajjhāyena hutvā na upasampādetabbaṃ, vattaṃ nikkhipitvā pana upasampādetuṃ vaṭṭati. ācariyena hutvā kammavācāpi na sāvetabbā, aññasmiṃ asati vattaṃ nikkhipitvā sāvetuṃ vaṭṭati. *na nissayo dātabbo*¹ ti āgantukānaṃ nissayo na dātabbo, yehi pi pakatiyā 'va nissayo gahito, te vattabbā ahaṃ vinayakammaṃ karomi, asukattherassa nāma santike nissayaṃ gaṇhatha mayhaṃ vattaṃ mā karotha mā maṃ gāmappavesanaṃ āpucchathā 'ti. sace evaṃ vutte 'pi karonti yeva vāritakālato paṭṭhāya karontesu pi 'ssa² anāpatti. *na sāmaṇero* ti añño sāmaṇero na gahetabbo, upajjhaṃ datvā gahitasāmaṇerāpi •vattabbā ahaṃ vinayakammaṃ karomi, mayhaṃ vattaṃ mā karotha mā maṃ gāmappavesanaṃ āpucchathā 'ti. sace evaṃ vutte 'pi karonti yeva, vāritakālato paṭṭhāya karontesu pi 'ssa³ anāpatti. *bhikkhuṇovādakasammatti*⁴ nāma adhipaccaṭṭhāna-bhūtā⁵ paṭikkhittā, tasmā bhikkhusaṅghassa vattabbam bhante ahaṃ vinayakammaṃ karomi, bhikkhuṇovādakaṃ jānāthā 'ti. paṭibalassa vā bhikkhuno⁶ bhāro kātabbo. āgatā ca bhikkhuniyo saṅghassa⁷ santikaṃ gacchatha, saṅgho vo ovādadāyakaṃ jānissatī 'ti vā ahaṃ vinayakammaṃ karomi, asukabhikkhusa nāma santikaṃ gacchatha, so vo ovādaṃ dassatī 'ti vā vattabbā. sā āpatti 'ti sukkavisaṭṭhiyā⁸ parivāse dinne puna⁹ sukkavisaṭṭhi¹⁰ nāpajjitabbā. *aññā vā tādisikā* 'ti kāyasamsaggādi garukāpatti. *tato vā pāpiṭṭhatarā* 'ti pārājikāpatti. sattasu āpattisu dubbhāsītāpatti pāpiṭṭhā dukkaṭāpatti pāpiṭṭhatarā dukkaṭāpatti pāpiṭṭhā pāṭidesaniyāpatti pāpiṭṭhatarā. evaṃ pācittiyaṭṭhullaccaya-saṅghādisesapārājikāpattisu nayo veditabbo¹¹. tasmaṃ vatthūsu pi dubbhāsītavattthu pāpiṭṭhaṃ dukkaṭavattthu pāpiṭṭhataran ti purimanayen' eva bhedo veditabbo. paṇṇattivajje sikkhāpade pana vatthū pi āpatti pi pāpiṭṭhā. lokavajje

¹ Bp. *omits* dātabbo.

² Bp. *omits* 'ssa.

³ Bp. *omits* 'ssa.

⁴ Bp. °sammuti.

⁵ Bp. ādhi°.

⁶ Bp. bhikkhusa.

⁷ Bp. saṅgha-

⁸ Bp. °vissaṭṭhiyā.

⁹ Bp. *omits* puna.

¹⁰ Bp. °vissaṭṭhi.

¹¹ Bp. netabbo.

pana¹ ubhayaṃ pi pāpiṭṭhataraṃ. *kamman* ti parivāsakamma-
vācā vuccati taṃ kammaṃ akataṃ dukkaṭaṃ ti ādīhi vā
kiṃ idaṃ kammaṃ nāma kasikammaṃ gorakkhakammaṃ
ti ādīhi vā vacanehi na garahitabbaṃ. *kammikā* 'ti yehi
bhikkhūhi kammaṃ kataṃ, te kammikā² 'ti vuccanti. te
bālā abyattā 'ti ādīhi vacanehi na garahitabbā. *na savaca-
nīyaṃ kātabban* ti palibodhanathāya³ vā pakkosanatthāya vā
savacanīyaṃ na kātabbaṃ, palibodhanatthāya⁴ hi karonto
ahaṃ āyasmantaṃ imasmiṃ vatthusmiṃ savacanīyaṃ karomi,
imamhā āvāsā ekapadaṃ pi mā pakkami yāva na taṃ adhi-
kaṇaṃ vūpasantaṃ hoti 'ti evaṃ karoti. pakkosanatthāya
karonto ahaṃ te savacanīyaṃ karomi, ehi mayā saddhiṃ
vinayadharānaṃ sammukhībhāvaṃ gacchāhi⁵ 'ti evaṃ
karoti, tad ubhayaṃ pi na kātabbaṃ. *na anuvāḍo* ti vihāra-
jeṭṭhakaṭṭhānaṃ⁶ na kātabbaṃ, pātimokkhuddesakena vā
dhammajjhesakena vā na bhavitabbaṃ. terasasu⁷ sammatisu⁸
ekasammativaseṇa⁹ pi issariyakammaṃ na¹⁰ kātabbaṃ. na
okāso ti karotu me āyasmā okāsaṃ, ahaṃ taṃ vattukāmo ti
evaṃ pakatattassa okāso na kātabbo¹¹, vatthunā vā āpattiya
vā na codetabbo, ayaṃ te¹² doso ti na sāretabbo. *na bhikkhū*¹³
bhikkhūhi sampayojetabban ti āññaṃ maññaṃ payojetvā¹⁴
kalaho na kāretabbo. *purato* ti saṅghattherena hutvā purato
na gantabbaṃ dvādasahatthaṃ upacāraṃ muñcitvā ekakena
gantabbaṃ. nisīdane 'pi es' eva nayo. *āsanapariyanto*
ti bhattaggādisu saṅghanavakāsanapariyanto¹⁵ nāma, sū-
'ssa dātabbo, tattha nisīditabbaṃ. *seyyaparivanto* ti seyyā-
naṃ pariyanto sabbalāmakam mañcapīṭhaṃ. ayaṃ hi
vassaggena attano pattatṭhāne seyyaṃ gahetuṃ na labhati.

¹ Bp. *omits* pana.² Bp. *omits* kammikā 'ti.³ Bp. °bodhatthāya.⁴ Bp. °dhatthāya.⁵ Bp. gacchā.⁶ Bp. vihāre jeṭṭhaka°.⁷ Bp. *adds* nāpi *before* terasasu.⁸ Bp. sammatisu.⁹ Bp. ekasammativaseṇā.¹⁰ Bp. *omits* na.¹¹ Bp. kāretabbo.¹² Bp. ayaṃ pubbe te *for* ayaṃ te.¹³ Bp. *omits* bhikkhū.¹⁴ Bp. yojetvā.¹⁵ Bp. °sanaṃ vuccati *for* °sanapariyanto nāma.

sabbabhikkhūhi vicinitvā gahitāvasesā pana¹ maṅkuṇaḡū-
 thabharitā² vettavākādivinaddhā³ lāmakaseyyā assa⁴ dātab-
 bā. *vihārapariyānto* ti yathā ca seyyā evaṃ vasanaṃ⁵ āvāso
 'pi vā⁶ vassaggena attano pattatṭhāne tassa na vaṭṭati. sabba-
 bhikkhūhi vicinitvā gahitāvasesā pana rajohatabhūmi-
 jatukamūsikabharitā paṇṇasālā assa dātabbā. sace pakatattā
 sabbe rukkhamūlikā abbhokāsikā vā⁷ honti channaṃ na
 upenti. sabbe 'pi etehi vissatṭhāvāsā nāma honti. tesu
 yaṃ icchatī taṃ labhati. vassūpanāyikadivase pana⁸ pacca-
 yaṃ ekapasse ṭhatvā vassaggena gaṇhituṃ labhati senāsanam
 pana⁹ na labhati. nivaddhavassāvāsikaṃ¹⁰ senāsanam gaṇhi-
 tukāmena vattaṃ nikkipitvā gahetabbam. *tena* ca so
sāditabbo ti yaṃ assa āsanādipariyantaṃ bhikkhū denti,
 so eva sāditabbo. *puresamaṇena vā pacchāsamaṇena vā*
 'ti nātīpavāritatṭhāne ettake bhikkhū gahetvā āgacchathā 'ti
 nimantitena bhante asukaṃ nāma kulaṃ bhikkhū nimanteti,¹¹
 etha tattha gacchāmā 'ti evaṃ saṃvidhāya bhikkhū puresamaṇ-
 ena¹² vā pacchāsamaṇena¹² vā katvā na gantabbam. bhante
 asukasmīṃ nāma gāme manussā bhikkhūnaṃ āgamaṇaṃ
 icchanti, sādhu vata¹³ sace tesam saṅgahaṃ kareyyāthā 'ti
 evaṇ ca¹⁴ pana pariyāyena kathetuṃ vaṭṭati. *na āraṇṇa-*
*kaṅgaṇa*¹⁵ ti āgatāgatānaṃ ārocetuṃ harāyamānena araṇṇika-
 dhutaṅgaṃ¹⁶ na samādātabbam. yena¹⁷ pi pakatīyā samā-
 dinnaṃ¹⁸ tena dutiyaṃ bhikkhuṃ gahetvā araṇṇe aruṇaṃ
 utṭhāpetabbam¹⁹ na ca ekakena gantabbam.²⁰ tathā bhattag-
 gādisu āsanapariyante nisajjāya harāyamānena piṇḍapāti-
 kadhutaṅgaṃ pi na samādātabbam. yo pana pakatīyā²¹

¹ Bp. *omits* pana.² Bp. maṅgulaḡūthabharitā.³ Bp. vettalatādi°.⁴ Bp. tassa.⁵ Bp. vasana.⁶ Bp. *omits* vā.⁷ Bp. *omits* vā.⁸ Bp. *omits* pana.⁹ Bp. *omits* pana.¹⁰ Bp. nibaddha°.¹¹ Bp. nimantesi.¹² Bp. *ṇe* for °ṇena.¹³ Bp. vata 'ssa.¹⁴ Bp. *omits* ca.¹⁵ Bp. āraṇṇikaṅgaṇa.¹⁶ Bp. āraṇṇaka°.¹⁷ Bp. yena.¹⁸ Bp. samādinnaṃ.¹⁹ Bp. utṭhāpetabbam.²⁰ Bp. vatthabbam.²¹ Bp. *adds* 'va.

piṇḍapātiko tassa paṭisedho n'atthi. *na*¹ ca *taṭṭhaccayā* 'ti
 nihatabhatto² hutvā vihāre yeva nisīditvā bhuñjanto
 rattiyo gaṇissāmī³ 'ti gacchato gāme⁴ bhikkhū⁵ disvā
 anārocentassa ratticchedo siyā 'ti iminā kāraṇena piṇḍapāto.
 na nīharāpetabbo. mā maṃ jānimsū 'ti mā maṃ eka-
 bhikkhu pi jānātū 'ti⁶ iminā ajjhāsayena vihāre sāmaṇerehi
 pacāpetvā bhuñjitum pi na labhati. gāmaṃ piṇḍāya pavī-
 sitabbam eva. gilānassa pana navakammaācariyupajjhā-
 yakiccādisu⁷ pasutassa vā vihāre yeva acchitum vaṭṭati,
 sace⁸ gāme anekasatā bhikkhū vicaranti na sakkā hoti āroce-
 tum, gāmakāvāsaṃ gantvā sabhāgaṭṭhāne vasitum vaṭṭati.
āgantukendpi kiñci vihāraṃ āgatenā⁹ tattha bhikkhūnaṃ
 ārocetabbam. sace sabbe ekaṭṭhāne ṭhite passati, ekaṭṭhāne
 ṭhiten' eva ārocetabbam. atha rukkhamūlādisu visum visum
 ṭhitā honti, tattha tattha gantvā ārocetabbam. *sañcicca
 anārocentassa ratticchedo ca hoti vattabhede ca dukkaṭam.
 atha vicinanto ekacce na passati ratticchedo 'va hoti na
 vattabhede¹⁰ dukkaṭam. *āgantukassā* 'ti attano vasaṇavihār-
 aṃ āgatassāpi ekassa vā bahunnaṃ¹¹ vā vuttanayen' eva
 ārocetabbam. ratticchedavattabheda 'pi c' ettha vuttanayen'
 eva veditabbā. sace āgantukā muhuttaṃ vissamitvā vā
 avissamitvā¹² vā evaṃ¹³ vihāramajjhe na gacchanti, tesam pi
 ārocetabbam. sace tassa ajānantass' eva gacchanti, ayaṇ ca
 pana gatakāle jānāti, gantvā ārocetabbam. sampāpuṇitum
 asakkontassa rattacchedo 'va hoti na vattabhede¹⁴ dukkaṭam.
 ye 'pi antovihāraṃ apavisitvā¹⁵ upacārasīmaṃ okkamitvā
 gacchanti, ayaṇ ca nesam chattaśaddaṃ vā ukāsitaśaddaṃ¹⁶
 vā khipitaśaddaṃ vā sutvā¹⁷ āgantukabhāvaṃ jānāti, gantvā

¹ Bp. *omits* na ca.² Bp. *nīhaṭa*°.³ Bp. *gaṇayissāmi for gaṇissāmī*
'ti.⁴ Bp. *me for gāme*.⁵ Bp. *bhikkhum*.⁶ Bp. *adds* ca *after* 'ti.⁷ Bp. °*kiccādi*.⁸ Bp. *adds* pi.⁹ Bp. *gatena*.¹⁰ Bp. °*bheda*.¹¹ Bp. *bahūnaṃ*.¹² Bp. *adds* eva.¹³ Bp. *omits* evaṃ.¹⁴ Bp. °*bheda*.¹⁵ Bp. *appavisitvā*.¹⁶ Bp. *ukkāsita*°.¹⁷ Bp. *adds* 'va.

ārocetabbam, gatakāle jānantenāpi anubandhitvā ārocetabbam eva. sampāpuṇitum asakkontassa ratticchedo 'va hoti na vattabhede¹ dukkaṭam. yo 'pi rattim² āgantvā rattim yeva gacchati, so pi 'ssa ratticchedam karoti. aññātattā pana vattabhede¹ dukkaṭam n'atthi. sace ajānitvā 'va abbhānam karoti akatam eva hoti 'ti Kurundiyam vuttam. tasmā adhikā rattiyo gaṇetvā³ kātabbam. ayaṃ apaṇṇaka-paṭipadā. nadiādīsu nāvāya gacchantam pi paratīre ṭhitam pi ākāse⁴ gacchantam pi pabbatathalaaraññādīsu⁵ dūre ṭhitam pi bhikkhum disvā, sace bhikkhū 'ti vavatthānam atthi, nāvādihi⁶ gantvā mahāsaddam katvā vā vegena anubandhitvā vā ārocetabbam. anārocentassa ratticchedo c' eva vattabhede⁷ ca dukkaṭam hoti. sace vāyamanto 'pi sampāpuṇitum vā sāvetum vā na sakkoti, ratticchedo 'va hoti na vattabhede dukkaṭam. Saṅghasenābhayaṭṭhero pana visayāvisayavasena⁸ kathesi. visaye kira⁹ anārocentassa ratticchedo c' eva vattabhede¹⁰ dukkaṭañ ca hoti, avisaye pana ubhayam pi n' atthi 'ti. Karavīkatissatṭhero pana samaṇo ayan ti vavatthānam yeva pamāṇam, sace 'pi avisayo hoti, vattabhede dukkaṭam eva n' atthi ratticchedo pana hoti yevā 'ti āha. *uposathe* 'ti uposatham sampāpuṇissāmā 'ti āgantukā hi bhikkhū āgacchanti, iddhiyā gantvā pi¹¹ uposathabhāvam ñatvā otaritvā uposathakammam¹² karonti, tasmā āgantukasodhanattham uposathadivase ārocetabbam. *pavāraṇāya* pi es' eva nayo. *gilāno* ti gantum asamattho. *dūtenā* 'ti etthāpi¹³ anupasampannam pesetum na vaṭṭati, bhikkhum pesetvā ārocāpetabbam. *abhikkhuko āvāso* ti suñño vihāro, yattha eko 'pi bhikkhu n'atthi, tattha vāsattāya na gantabbam. na hi tattha vuṭṭhā¹⁴ rattiyo gaṇanūpagā¹⁵ honti. pakatattena pana saddhim vaṭṭati. dasavidhantarāye pana

¹ Bp. °bheda.² Bp. *adds* yeva.³ Bp. gahetvā.⁴ Bp. *inserts* na *after* ākāse.⁵ Bp. pabbatatala°.⁶ Bp. *inserts* vā *after* *this*.⁷ Bp. °bhedadukkaṭañ ca *for* °bhede ca dukkaṭam hoti.⁸ Bp. visayāvisayena.⁹ Bp. hi *for* kira.¹⁰ Bp. °bheda.¹¹ Bp. gacchantā.¹² Bp. uposatham.¹³ Bp. *ettha for* etthāpi.¹⁴ Bp. vuttha.¹⁵ Bp. gaṇanūpikā.

sace 'pi rattiyo gaṇanūpagā¹ na honti, antarāyato parimuccanattāya gantabbam eva. tena vuttam *aññatra antarāyā* 'ti. nānāsaṃvāsakehi saddhim vinayakammaṃ kātum na vaṭṭati. tesam anārocane 'pi ratticchedo n'atthi, abhikkhukāvāsasadisam eva² hoti. tena vuttam *yatth' assu bhikkhū nānāsaṃvāsakā* 'ti. sesam Uposathakkhandake vuṭṭanayam eva. *ekacchanne āvāse* 'ti ādisu, āvāso nāma vasanattāya katam² senāsanam. anāvāso nāma cetiyagharam bodhigharam sammajjaniatṭako³ dāruatṭako pāṇiyamālo vaccakuṭi dvārakoṭṭhako ti evam ādi. tatiyapadena tad ubhayam⁴ gahitam. etesu yattha katthaci ekacchanne chadanato udakapatanatṭhānaparicchinne okāse ukkhittako vasi tum na labhati, pārivāsiko pana antoāvāse yeva na labhati 'ti Mahāpaccariyam vuttam. Mahāatṭhakathāyam pana avise sena udakapātena vāritan ti vuttam. Kurundiyam etesu⁵ pañcavaṇṇachadanabaddhatṭhānesu pārivāsikassa ca ukkhittassa⁶ ca pakatattena saddhim vasanam⁷ udakapātena vāritan ti vuttam. tasmā nānūpacāre 'pi ekacchanne na vaṭṭati. sace pan' ettha tadahupasampanne 'pi pakatatte paṭhamam pavisitvā nipanne laṭṭhivasso 'pi pārivāsiko pacchā pavisitvā jānanto nipajjati, ratticchedo c' eva vattabhede dukkaṭaṇ ca. ajānantassa ratticchedo 'va na vattabhede dukkaṭam. sace pana tasmim paṭhamam nipanne pacchā pakatatto pavisitvā nipajjati, pārivāsiko ca jānāti ratticchedo c' eva vattabhede⁸ ca dukkaṭam. no ce jānāti, ratticchedo 'va na vattabhede dukkaṭam. *vuṭṭhātabbam niman tetabbo* ti tadahupasampannam pi disvā vuṭṭhātabbam eva vuṭṭhāya ca aham iminā sukhanisinno vuṭṭhāpito ti param mukhena na gantabbam. idam ācariya āsanam, ettha nisidathā 'ti evam nimantetabbo yeva. navakena pana mahātheram obaddham karomī 'ti pārivāsikattherassa santikam na gantabbam. *ekāsane* 'ti samānavassikāsane mañce vā pīthe

¹ Bp. °pakā.² Bp. kata.³ Bp. sammuñjanī°⁴ Bp. *adds* pi.⁵ Bp. etesu ettakesu pañcavaṇṇacchadanabandhatṭhānesu.⁶ Bp. ukkhittakassa.⁷ Bp. *omits* vasanam.⁸ Bp. °bheda dukkaṭaṇ ca *for* °bhede ca dukkaṭam.

vā. *na*¹ *chamāyam nisinne* 'ti pakatatte bhūmiyaṃ nisinne itarena antamaso tiṇasanthare 'pi uccatare vālikathale² 'pi vā na nisiditabbam. dvādasahattham pana upacāram muñcitvā nisiditum vaṭṭati. *na*³ *ekacaṅkame* 'ti sahāyena viya saddhim⁴ ekasmim caṅkamena⁵ caṅkamitabbam⁶. *chamāyam caṅkamati*⁷ 'ti *chamāyam caṅkamante*. ayam eva vā pāṭho. ayam pan' ettha attho. akataparicchedāya bhūmiyā caṅkamante paricchedam katvā vālikam ākiritvā ālambanam yojetvā katacaṅkame nice 'pi na caṅkamitabbam. ko pana vādo iṭṭhakacayena⁸ sampanne vedikaparikkhitte⁹ 'pi.¹⁰ sace pana pākāraparikkhitto hoti dvārakoṭṭhakayutto pabbatantaravanantaragumbantaresu vā supaṭicchanno,¹¹ tādise caṅkame caṅkamitum vaṭṭati. apaṭicchanne¹² 'pi apacāram¹³ muñcitvā vaṭṭati. *vuḍḍhatarenā* 'ti ettha, sace vuḍḍhatare pārivāsike paṭhamam nipanne itaro jānanto pacchā nipajjati, ratticchedo c' assa hoti vattabhede ca dukkaṭam. vuḍḍhatarassa pana ratticchedo 'va na vattabhede dukkaṭam. ajānitvā nipajjati dvinnam pi vattabhedo n'atthi, ratticchedo pana hoti. atha navake¹⁴ pārivāsike paṭhamam nipanne vuḍḍhataro¹⁵ nipajjati navako ca jānāti, rattiṃ¹⁶ c'assa chijjati vattabhede ca dukkaṭam hoti, vuḍḍhatarassa ratticchedo 'va na vattabhedo. no ce jānāti, dvinnam pi vattabhedo n'atthi ratticchedo pana hoti. sace dve 'pi apacchā apurimam¹⁷ nipajjanti vuḍḍhatarassa ratticchedo 'va itarassa vattabhedo 'pi 'ti Kurundiyam vuttam. dve pārivāsikā samavassā eko paṭhamam nipanno eko jānanto 'va pacchā nipajjati, ratti ca chijjati vattabhede ca dukkaṭam. paṭhamam nipannassa ratticchedo 'va na vattabhedo. sace pacchā nipajjanto 'pi na jānāti, dvinnam pi vattabhedo n' atthi

¹ Bp. *omits* na.² Bp. vālikatale.³ Bp. *omits* na.⁴ Bp. *inserts* caṅkamanto *after* *this*.⁵ Bp. caṅkame.⁶ Bp. *omits* *this*⁷ Bp. caṅkamantan.⁸ Bp. iṭṭhakacaya.⁹ Bp. vedikā°.¹⁰ Bp. 'ti *for* 'pi.¹¹ Bp. suppa°.¹² Bp. appa°.¹³ Bp. upacāram.¹⁴ Bp. navaka.¹⁵ Bp. *inserts* pacchā *after* *this*.¹⁶ Bp. ratti.¹⁷ Bp. purimam.

PĀRIVĀSIKAVATTAKATHĀ NITTHITĀ

na sakkontī 'ti saṅghassa mahantatāya tatra⁹ tatra gantvā
sabbesaṃ ārocetum asakkontā sodhetum na sakkonti. *pari-*
vāsaṃ nikkhipāmi vattaṃ nikkhipāmi 'ti imesu dvīsu padesu
ekekenā 'pi nikkhitto hoti parivāso dvīhi pi¹⁰ sunikkhittó yeva.
samādāne 'pi es eva nayo. evaṃ vattaṃ samādiyitvā

10 Bp. *omnis* pi.

parivuṭṭhaparivāsassa¹ mānattaṃ gaṇhato puna samādāna-vattakiccaṃ² n'atthi. samādinnavatto yeva hi³. esa tasmā 'ssa chārattaṃ mānattaṃ dātabbaṃ. ciṇṇamānatto 'va⁴ abbhetaḥ. evaṃ anāpattiko hutvā suddhante paṭiṭṭhito tisso sikkhā pūretvā dukkhass' antaṃ karissatī 'ti.

PARIVĀSAKATHĀ⁵ NIṬṬHITĀ

Mūlāya paṭikassanārahā bhikkhū sādiyanti pakatattānan ti ṭhapetvā navakataṃ mūlāya paṭikassanārahaṃ avasesānaṃ antamaso pārivāsikādīnaṃ pi. imesaṃ hi pārivāsikamūlāya paṭikassanārahamānattārahamānattacārikaabbhānārahānaṃ pañcannaṃ ṭhapetvā attano attano navakataṃ. sesā sabbe pakatattā eva. kasmā. mithu yathāvuḍḍhaṃ abhivādanādīnaṃ anuññātattā. tena vuttaṃ avasesānaṃ antamaso pārivāsikādīnaṃ pi 'ti. mūlāya paṭikassanārahādīnaṃ⁶ lakkhaṇaṃ pana tesam⁷ parato āvibhavissati. sesaṃ ettha ito paresu pi⁸ mānattārahādivattesu ca⁹ pārivāsikavattesu¹⁰ vuttanayen' eva veditabbaṃ. *mūlāya paṭikassanārahacattuttho ce* 'ti ādisu pi. yath' eva pārivāsiko evaṃ ete 'pi etesu vinayakammesu na¹¹ gaṇapūrakā honti. sesasaṅghakammesu honti. mānattacārikassa vattesu devasikaṃ ārocetabban ti viseso. ratticchedesu *ūne gaṇe* 'ti ettha gaṇo ti cattāro vā atirekā vā. tasmā sace 'pi tīhi bhikkhūhi saddhiṃ vasati ratticchedo hoti yeva. mānattanikkhepasamādānesu vuttasadiṣo 'va vinicchayo. sesaṃ sabbattha uttānaṃ evā 'ti.

PĀRIVĀSIKAKKHANDHAKAṆṆANĀ NIṬṬHITĀ

SAMUCCAYAKKHANDHAKAṆṆANĀ

Samuccayakkhandhake. *chārattaṃ mānattan* ti ettha catubbidhaṃ mānattaṃ appaṭicchannaṃ mānattaṃ paṭicchanna-mānattaṃ pakkhamānattaṃ samodhānaṃ mānattan ti. tattha

¹ Bp. parivuttha°.

² Bp. vattasamādānakiccaṃ.

³ Bp. h'.

⁴ Bp. omits 'va.

⁵ Bp. Pārivāsikavattakathā.

⁶ Bp. °rahādi.

⁷ Bp. nesaṃ.

⁸ Bp. ca.

⁹ Bp. omits ca.

¹⁰ Bp. °vatte.

¹¹ Bp. inserts this na after gaṇa°.

appaṭicchannamānattam nāma yaṃ appaṭicchannāya āpat-
 tiyā parivāsaṃ adatvā kevalaṃ āpattim āpannabhāven'
 eva mānattārahassa mānattam diyyati. paṭicchannamānat-
 tam nāma yaṃ paṭicchannāya āpattiyā parivuṭṭhaparivā-
 sassa diyyati. pakkhamānattam nāma yaṃ paṭicchannāya
 vā appaṭicchannāya vā āpattiyā adḍhamāsaṃ bhikkhuṇiṇaṃ
 diyyati. samodhānamānattam nāma yaṃ odhāya ekato
 katvā diyyati. tesu idaṃ appaṭicchannāya āpattiyā¹ chārat-
 tam mānattan ti vacanato appaṭicchannamānattan ti vedi-
 tabbam. tam dentena sace ekaṃ āpattim āpanno hoti idha
 vuttanayen' eva dātabbam. sace dve vā tisso vā tad uttari
 vā āpanno, yath' eva *ekaṃ āpattin* ti vuttam evaṃ dve
 āpattiyo tisso āpattiyo ti vattabbam. tad uttari pana sace
 'pi sataṃ vā sahaṣsaṃ vā hoti, sambahulā 'ti vattabbam.
 nānāvattukāyo 'pi ekato katvā dātabbam² tāsāṃ dāna-
 vidhiṃ parivāsadāne kathayissāma. evaṃ āpattivasena
 kammavācaṃ katvā dinne mānatte evaṃ etaṃ dhārayāmi
 'ti kammavācāpariyosāne mālakasīmāyaṃ eva mānattam
 samādiyāmi vattam samādiyāmi 'ti vuttanayen' eva vattam
 samādātabbam.³ samādiyitvā tatth' eva saṅghassa āroce-
 tabbam. ārocentena ca evaṃ ārocetabbam ahaṃ bhante
 ekaṃ āpattim āpajjim sañcetanikaṃ sukkavisaṭṭhiṃ appa-
 'icchannaṃ, so 'haṃ saṅghaṃ ekissā āpattiyā sañcetanikāya
 sukkavisaṭṭhiyā appaṭicchannāya chārattam mānattam yāciṃ,
 tassa me saṅgho ekissā āpattiyā sañcetanikāya sukkavisaṭ-
 ṭhiyā⁴ appaṭicchannāya chārattam mānattam adāsi, so
 'haṃ mānattam carāmi vediyāmi⁵ ahaṃ bhante, vediyati⁶
 'ti maṃ saṅgho dhāretū 'ti. imaṃ ca pana atthaṃ gahetvā
 yāya kāyaci vācāya ārocetum vaṭṭati yeva. ārocetvā sace
 nikkhipitukāmena⁷ vuttanayen' eva saṅghamajjhe nikkhi-
 pitabbam. mālakasīmato⁸ bhikkhūsu nikkhantesu ekassa⁹
 santike nikkhipitum vaṭṭati. mālakasīmato⁸ nikkhamitvā

¹ Bp. *omits* āpattiyā.² Bp. dātabbā.³ Bp. vatta samādi°.⁴ Bp. °vissatṭhiyā.⁵ Bp. vedayam.⁶ Bp. vedayatī.⁷ Bp. °kāmo.⁸ Bp. mālakato.⁹ Bp. *adds.* 'pi.

satim paṭilabhantena saha gacchantassa santike nikkhipitabbam. sace so 'pi pakkanto aññassa yassa mālake nārocitam, tassa ārocetvā nikkhipitabbam. ārocentena pana avasāne vediyati 'ti mam āyasmā dhāretū 'ti vattabbam. dvinnam ārocentena āyasmantā dhārentū 'ti vattabbam.¹ tiṇṇam ārocentena āyasmanto dhārentū 'ti vattabbam. nikkhittakālato paṭṭhāya pakatattaṭṭhāne tiṭṭhati. sace appabhikkhu-ko vihāro hoti, sabhāgā bhikkhū vasanti, vattam anikkhipitvā antovihāre yeva rattiyo gaṇetabbā. atha na sakkā sodhetum. vuttanayen' eva vattam nikkhipitvā paccūsasamaye 'va catūhi pañcahi vā bhikkhūhi saddhim parikkhittassa vihārassa parikkhepato aparikkhitassa² parikkhepārahaṭṭhānato dve leḍḍhupāte atikkamitvā mahāmagгато okkamma gumbena vā vatiyā vā paṭicchannaṭṭhāne nisīditabbam. antoarune yeva vuttanayen' eva vattam samādiyitvā āroce-
tabbam. sace añño koci bhikkhu kenacid eva karaṇiyena tam ṭhānam āgacchati, sace esa tam passati saddam vā 'ssa suṇāti, ārocetabbam. anārocentassa ratticchedo c' eva vattabhedo ca. atha dvādasahattham upacāram okkamitvā ajānantass' eva gacchati, ratticchedo hoti yeva. vattabhedo pana n' atthi. ārocitakālato paṭṭhāya ca ekam bhikkhum ṭhapetvā sesehi sati karaṇiye gantum pi vaṭṭati. arune uṭṭhite tassa bhikkhussa santike vattam nikkhipitabbam. sace so 'pi kenaci kammena purearune yeva gacchati, aññam vihārato nikkhantam vā āgantukam vā yaṃ paṭhamam passati tassa santike ārocetvā vattam nikkhipitabbam. ayañ ca yasmā gaṇassa ārocetvā bhikkhūnañ ca atthibhāvaṃ sallakkhetvā vasi. ten' assa ūne gaṇe caraṇadoso vā vipavāsadoso vā na hoti. sace kiñci³ na passati vihāram gantvā attani saddhim gatabhikkhūsu ekassa santike nikkhipitabban ti Mahāsumatthero āha. Mahāpadumatthero pana yaṃ paṭhamam passati, tassa ārocetvā nikkhipitabbam ayaṃ nikkhittavattassa parihāro 'ti āha.

¹ Bp. *omits this*.² Bp. °kkhittassa.³ Bp. na kiñci *for* kiñci na.

evaṃ chārattam mānattam akhaṇḍam caritvā yattha siyā visatigaṇo bhikkhusaṅgho tattha so bhikkhu abbhetabbo. abbhantehi ca paṭhamam abbhānāraho kātabbo. ayaṃ hi nikkhittavattattā pakatattaṭṭhāne ṭhito. pakatattassa ca abbhānam kātum na vaṭṭa¹, tasmā vattam samādapetabbam.¹ vatte samādinne abbhānāraho hoti. tenā 'pi vattam samādiyitvā ārocetvā abbhānam yācitabbam. anikkhittavattassa puna vattasamādānakiccam n'atthi. so hi chārattātikkamen' eva abbhānāraho hoti, tasmā so abbhetabbo. tatrāyaṃ *evaṇ ca pana bhikkhave abbhetabbo* ti pāḷiyam eva abbhānavidhi vutto. ayaṇ ca ekāpattivāsena vutto. sace pana dve tisso sambahulā vā ekavatthukā vā nānāvattthukā vā āpattiyo honti, tāsam vasena kammavācā kātabbā. evaṃ appaṭicchannamānattam dātabbam paṭicchannamānattam pana yasmā paṭicchannāya āpattiyā parivuṭṭhaparivāsassa dātabbam hoti, tasmā tam² parivāsakatham³ kathayitvā⁴ 'va kathayissāma.

tena hi bhikkhave saṅgho Udāyissa bhikkhuno ekissā āpattiyā sañcetanikāya sukkavisatṭhiyā⁵ ekāhapaṭicchannāya ekāhaparivāsam detū 'ti ādinā nayena pāḷiyam anekehi ākārehi parivāso ca mānattaṇ ca vuttam. tassa tassa⁶ yasmā āgatāgataṭṭhāne⁷ virūcchayo vuccamāno pāḷiyam⁸ viya ativittthāram āpajjati, na ca sakkā hoti sukhena pariggahetum, tasmā tam⁹ samodhānetvā idh' eva dassayissāma. ayaṇ hi idha adhippeto parivāso nāma paṭicchannaparivāso suddhantaparivāso samodhānaparivāso 'ti tividho hoti. tattha paṭicchannaparivāso tāva yathāpaṭicchannāya āpattiyā dātabbo. kassaci hi ekāhapaṭicchannā āpatti hoti yathā ayaṃ Udāyittherassa kassaci dvīh' ādipaṭicchannā yathā parato āgatā Udāyittherass' eva kassaci ekā āpatti hoti yathā ayaṃ kassaci dve tisso taduttari vā yathāparato āgatā. tasmā paṭicchannaparivāsam dentena paṭhaman tāva paṭicchannabhāvo jānitabbo. ayaṃ

¹ Bp. 'apetabbo.

² Bp. nam.

³ Bp. 'kathāyam yeva.

⁴ Bp. *omits* kathayitvā 'va.

⁵ Bp. 'vissatṭhiyā.

⁶ Bp. *does not repeat* tassa.

⁷ Bp. āgataṭṭhāne.

⁸ Bp. pāli.

⁹ Bp. nam.

hi āpatti nāma dasah¹ ākārehi paṭicchannā hoti. tatrāyaṃ² mātikā. āpatti ca hoti āpattisaññī ca pakatatto ca hoti pakatattasaññī ca anantarāyiko ca hoti anantarāyikasaññī ca pahu ca hoti pahuttasaññī³ ca chādetukāmo ca hoti chādeti cā 'ti. tattha āpatti ca hēti āpattisaññī cā 'ti, yaṃ āpanno sā āpatti yeva hoti, so 'pi ca tattha āpattisaññī yeva. iti jānanto chādeti channa hoti. atha panāyaṃ tattha anāpattisaññī acchannā hoti. anāpatti pana āpattisaññāya pi anāpattisaññāya pi chādentena⁴ acchādītā 'va hoti. lahukaṃ vā garukā 'ti garukaṃ vā lahukā 'ti chādeti. alajjīpakke tiṭṭhati āpatti pana acchannā hoti. garukaṃ lahukā 'ti maññamāno deseti n'eva desitā hoti n'acchannā⁵. garukaṃ garukā 'ti ñatvā chādeti channā hoti. garukalahukabhāvaṃ na jānāti āpattiṃ chādemī 'ti chādeti channā 'va hoti. pakatatto 'ti tividhaṃ ukkhepanīyakammaṃ akato. so ce pakatattasaññī hutvā chādeti channā 'va⁶ hoti. atha mayhaṃ saṅghena kammaṃ katan ti apakatattasaññī hutvā chādeti acchannā 'va⁷ hoti. apakatattena pakatattasaññinā vā apakatattasaññinā vā chādītā 'pi acchannā 'va hoti. vuttam pi c' etam :—

āpajjati garukaṃ sāvasesaṃ,
chādeti anādaviyaṃ paṭicca,
na bhikkhunī no ca phuseyya vajjaṃ,
pañhā m' esā kusalehi cintitā 'ti.

ayaṃ hi pañhā⁸ ukkhittakena kathitā⁹. anantarāyiko 'ti yassa dasasu antarāyesu eko 'pi n'atthi, so ce anantarāyikasaññī hutvā chādeti, channā 'va hoti. sace 'pi so bhīruka-jātikattā⁸ andhakāre amanussacaṇḍamigabhayena antarāyikasaññī hutvā chādeti, acchannā 'va hoti. yassa hi pābbatavihāre vasantassa kandaraṃ vā ataviṃ⁹ vā nadiṃ vā

¹ Bp. tatthāyaṃ.

² Bp. pahusaññī.

³ Bp. °tenāpi.

⁴ Bp. achannā, *by mistake*.

⁵ Bp. *omits* 'va.

⁶ Bp. pañho.

⁷ Bp. kathito.

⁸ Bp. bhīruka-jātikatāya.

⁹ Bp. *omits* ataviṃ vā.

atikkamitvā ārocetabbam hoti, antarāmagge caṇḍavālāmanussādi¹ bhayaṃ atthi, magge ajagarā nipajjanti, nadī pūrā hoti. etasmim² pana sati yeva³ antarāyikasaññi⁴ chādeti, acchannā 'va hoti. antarāyikassa pana antarāyikasaññāya⁴ chādayato acchannā 'va hoti. pahū 'ti yo sakkoti bhikkhuno santikaṃ gantuṃ c' eva ārocituṃ ca, so ce pahuttasaññi⁵ hutvā chādeti, channā 'va hoti sac' assa mukhe appamattako gaṇḍo vā hoti, hanukaṃ⁶ vāto vā vijjhati, danto vā rujjhati,⁷ bhikkhā vā mandā laddhā hoti, tāvattakena⁸ pana n' eva vattum na⁹ sakkoti na gantum, api ca kho na sakkomī 'ti saññi hoti, ayaṃ pahu hutvā appahuttasaññi¹⁰ nāma. iminā chāditā 'pi acchāditā. appahunā pana vattum vā gantum vā asamatthena pahuttasaññinā vā appahuttasaññinā¹⁰ vā chāditā hoti¹¹, acchāditā 'va. chādetukāmo ca hoti chādeti cā 'ti idam uttānam¹² eva. sace pana chādessāmī 'ti dhuranikkhepaṃ katvā purebhatte vā pacchābhatte vā paṭhamayāmadisu vā lajjidhammaṃ okkamitvā antoaruṇe yeva ārocesi, ayaṃ chādetukāmo na chādeti nāma. yassa pana abhikkhuke ṭhāne vasantassa āpattim āpajjitvā sabhāgassa bhikkhuno āgamaṇaṃ āgamentassa sabhāgassa¹³ santikaṃ vā gacchantassa adḍhamāso 'pi māso 'pi atikkamati, ayaṃ na chādetukāmo 'pi¹⁴ chādeti nāma. ayaṃ pi acchannā 'va hoti. yo pana āpannamatto va aggim akkamanapuriso¹⁵ viya sahasā apakka-mitvā sabhāgaṭṭhānaṃ gantvā āvikaroti, ayaṃ na chādetukāmo 'va n'eva¹⁶ chādeti nāma. sace pana sabhāgaṃ disvā 'pi ayaṃ me upajjhāyo vā ācariyo vā 'ti lajjāya nāroceti, channā 'va hoti āpatti. upajjhāyādibhāvo hi idha appamāṇaṃ, averisabhāgamattaṃ eva pamāṇaṃ, tasmā averisabhāgassa santike ārocetabbā. yo pana visabhāgo hoti sutvā pakāsetukāmo, evarūpassa upajjhāyassā 'pi santike na ārocetabbā.

¹ Bp. ca caṇḍavālāamanussādi.² Bp. ekasmim.³ Bp. *inserts* antarāye *after* yeva.⁴ Bp. *adds* vā antarāyikasaññāya⁴ Bp. *adds* hutvā.⁵ Bp. pahusaññi.⁶ Bp. hanuka.⁷ Bp. rajjati.⁸ Bp. tāvatakena.⁹ Bp. *omits this* na.¹⁰ Bp. appahu^o *for* appahutta^o¹¹ Bp. hotu.¹² Bp. uttānatthaṃ.¹³ Bp. sabhāga.¹⁴ Bp. *omits* 'pi.¹⁵ Bp. akkantapuriso.¹⁶ Bp. na *for* n'eva.

tattha purebhattam vā āpattim āpanno hoti¹ pacchābhattam vā divā vā rattim vā, yāva aruṇam na uggacchati, tāva ārocetabbā². uddhaste aruṇe paṭicchannā 'va hoti, paṭicchādanapaccayā ca dukkaṭam āpajjati. sabbhāgasanṅhādisesam āpannassa³ santike āvikātuṃ na vaṭṭati. sace āvikaroti, āpatti āvikatā hoti, dukkaṭāpattiyā⁴ pana na muccati, tasmā suddhassa antike āvikātabba. āvikaronto ca tuyham santike ekaṃ āpattim āvikaromī 'ti vā, ācikkhāmī 'ti vā. āroceṃī 'ti vā, mama ekaṃ āpattim āpannabhāvaṃ jānāti 'ti vā vadatu, ekaṃ garukāpattim āvikaromī 'ti ādinā nayena vadatu, sabbehi pi ākārehi appaṭicchannā 'va hoti 'ti Kurundiyam vuttam. sace pana lahukāpattim āvikaromī 'ti ādinā nayena vadati, paṭicchannā 'va hoti. vatthum pi āroceti āpattim pi āroceti ubhayam pi āroceti 'ti⁵ tividhenā 'pi ārocitā 'va hoti. iti imāni dasakāraṇāni sallakkhetvā⁶ paṭicchannaparivāsam dentena paṭhamam eva paticchannabhāvo jānitabbo. tato paṭicchannadivase ca āpattiyo ca sallakkhetvā sace ekāhapaṭicchannā 'va⁷ hoti, aham bhante ekaṃ āpattim āpajjim sañcetanikaṃ sukkavisaṭṭhim⁸ ekāhapaṭicchannan ti evaṃ yācāpetvā idha vuttanayen' eva kammavācam vatvā parivāso dātabbo. atha dvīhatīhādipaṭicchannā hoti. dvīhapaṭicchannam tīhapaṭicchannam catūhapaṭicchannam pañcāhapaṭicchannam chāhapaṭicchannam sattāhapaṭicchannam aṭṭhāhapaṭicchannam navāhapaṭicchannam dasāhapaṭicchannam ekādasāhapaṭicchannam dvādasāhapaṭicchannam terasāhapaṭicchannam cuddasāhapaṭicchannan ti evaṃ yāva cuddasadivasāni divasagaṇanena⁹ yojanā kātabbā. pañcadasa divasāni paṭicchannāya pakkhapaṭicchannan ti vatvā yojanā kātabbā. tato yāva ekūnatimsamo divaso tāva atirekapakkhapaṭicchannan ti vatvā¹⁰, tato māsapaṭicchannam atirekamāsapaṭicchannam dvimāsapaṭicchannam¹¹

¹ Bp. hotu.

² Bp. °tabbam.

³ Bp. *adds* pana.

⁴ Bp. dukkaṭā.

⁵ Bp. *omits* 'ti.

⁶ Bp. upalakkhetvā.

⁷ Bp. *omits* 'va.

⁸ Bp. °vissatṭhim.

⁹ Bp. divasavasena.

¹⁰ Bp. *omits* vatvā.

¹¹ Bp. dvemāsa°.

atirekadvimāsapāṭicchannaṃ¹ temāsapāṭicchannaṃ atireka-temāsapāṭicchannaṃ catumāsapāṭicchannaṃ² atirekacatumāsapāṭicchannaṃ³ pañcamāsapāṭicchannaṃ⁴ atirekapañcamāsapāṭicchannaṃ⁵ chamāsa atirekachamāsa sattamāsa atirekasattamāsa aṭṭhamāsa atirekaaṭṭhamāsa navamāsa atirekanavamāsa dasamāsa atirekadasamāsa ekādasamāsa atirekaekādasamāsapāṭicchannaṃ ti evaṃ yojanā kātabbā. samvacchare punṇe³ ekasamvaccharapāṭicchannaṃ ti vatvā⁴, tato param atirekaekasamvacchara-dvisamvacchara-atirekadvisamvacchara-tisamvacchara-atirekatisamvacchara-catusamvacchara-atirekacatusamvacchara-pañcasamvacchara-atirekapañcasamvaccharapāṭicchannaṃ ti evaṃ yāva saṭṭhisamvacchara-atirekasatṭhisamvaccharapāṭicchannaṃ ti vā tato vā bhiyyo 'pi vatvā yojanā kātabbā. sace pana dve tisso vā uttari⁵ vā āpattiyo honti, yathā idha ekaṃ āpattin ti vuttaṃ evaṃ dve āpattiyo tisso āpattiyo ti vattabbaṃ. tato param pana satam vā hotu sahasam vā, sambahulā 'ti vattum vaṭṭati. nānāvattukāsu pi ahaṃ bhante sambahulā saṅghādisesā āpattiyo āpajjim ekaṃ sukkavisatṭhim⁶ ekaṃ kāyasamsaggam, ekaṃ duṭṭhullam vācam ekaṃ attakāmapāricariyam⁷ ekaṃ sañcaritam⁸ ekāhapāṭicchannāyo ti evaṃ gaṇaṇavasena vā ahaṃ bhante sambahulā saṅghādisesā āpattiyo āpajjim nānāvattukāyo ekāhapāṭicchannāyo ti evaṃ vatthukittanavasena vā ahaṃ bhante sambahulā saṅghādisesā āpattiyo āpajjim ekāhapāṭicchannāyo ti evaṃ nāmakittanavasena⁹ vā yojanā kātabbā. tattha nāmaṃ duvidham sañjātisādhāraṇaṃ ca sabbasādhāraṇaṃ ca. tattha saṅghādiseso 'ti sañjāti sādhāraṇam.¹⁰ āpatti 'ti sabbasādhāraṇam. tasmā sambahulā āpattiyo āpajjim ekāhapāṭicchannāyo ti evaṃ sabbasādhāraṇanāmasenāpi¹¹ vaṭṭati. idaṃ hi sabbam pi parivāsādikam vinayakammaṃ vatthuvaseṇa gottavasena

¹ Bp. °dvemāsa°.

² Bp. *omits* °paṭicchannaṃ.

³ Bp. paripunṇe.

⁴ Bp. *omits* vatvā.

⁵ Bp. tatuttari.

⁶ Bp. °vissatṭhim.

⁷ Bp. attakāmaṃ.

⁸ Bp. °carittam.

⁹ Bp. nāmamattavasena.

¹⁰ Bp. sajāti°.

¹¹ Bp. *inserts* vattum *before* vaṭṭati.

nāmavasena āpattivasena ca' kātum vaṭṭati yeva. tattha sukkavisatṭhi 'ti vatthu c'eva gottaṇ ca. saṅghādiseso ti nāmaṇ c'eva āpatti ca. kāyasamsaggo ti vatthu c'eva gottaṇ ca. saṅghādiseso ti nāmaṇ c'eva āpatti ca. tattha sukkavisatṭhikāyasamsaggo¹ 'ti ādivacanenāpi² nānāvattukāyo ti vacanenāpi vatthu c'eva gottaṇ ca gahitaṁ hoti. saṅghādiseso ti vacanenāpi āpattiyo ti vacanenāpi nāmaṇ c'eva āpatti ca gahitā honti. idha pana ekaṁ āpattiṁ āpajjiṁ sañcetanikaṁ sukkavisatṭhin³ ti nāmaṁ pi vatthugottāni pi gahitān' eva. yathā ca idha pana *ayaṁ Udāyi bhikkhū* 'ti vuttaṁ, evaṁ yo yo āpanno hoti tassa tassa nāmaṁ gahetvā *ayaṁ itthannāmo bhikkhū* 'ti kammavācā kātabbā. kammavācāpariyosāne tena bhikkhunā mālakasīmāyam eva parivāsaṁ samādiyāmi vattaṁ samādiyāmi 'ti vuttanayen' eva vattaṁ samādātabbaṁ, samādiyitvā tatth' eva saṅghamajjhe⁴ ārocetabbam. ārocentena ca evaṁ ārocetabbam ahaṁ bhante ekaṁ āpattiṁ āpajjiṁ sañcetanikaṁ sukkavisatṭhim⁵ ekāhapaṭicchannaṁ, so 'haṁ saṅghaṁ ekissā āpattiyā sañcetanikāya sukkavisatṭhiyā ekāhapaṭicchannāya ekāhaparivāsaṁ yāciṁ, tassa me saṅgho ekissā āpattiyā sañcetanikāya sukkavisatṭhiyā ekāhapaṭicchannāya ekāhaparivāsaṁ adāsi. so 'haṁ parivasāmi vediyām'⁶ ahaṁ bhante, vediyatī⁷ 'ti maṁ saṅgho dhāretū 'ti. imaṇ ca pana atthaṁ gahetvā yāya kāyaci bhāsāya⁸ ārocetum vaṭṭati yeva. ārocetvā sace nikkhipitukāmena⁹ vuttanayen' eva saṅghamajjhe nikkhipitabbam. mālakato bhikkhūsu nikkhantesu ekassa pi santike nikkhipitum vaṭṭati. mālakato nikkhamitvā satim paṭilabhantena saha gacchantassa santike nikkhipitabbam. sace so 'pi pakkhanto aññassa yassa mālakenārocitaṁ, tassa ārocetvā nikkhipitabbam. ārocentena ca avasāne vediyatī¹⁰ 'ti maṁ āyasmā dhāretū 'ti vattabbam.

¹ Bp. °vissatṭhim kāyasamsaggaṇ.

² Bp. ādinā vaca°

³ Bp. °vissatthin.

⁴ Bp. saṅghassa.

⁵ Bp. °vissa° for °visa°, sic passim.

⁶ Bp. vedayām.

⁷ Bp. vedayatī.

⁸ Bp. vācāya.

⁹ Bp. °kāmo.

¹⁰ Bp. vedayatī.

dvinnam ārocentena āyasmantā dhārentū 'ti 'vattabbam. tinṇam vā atirekānam vā ārocentena āyasmanto dhārentū 'ti vā saṅgho dhāretū 'ti vā vattabbam. nikkhittakālato paṭṭhāya pakatattaṭṭhāne tiṭṭhati, sace appabhikkhako vihāro hoti, sabhāgā bhikkhū vasanti. vattam anikkhipitvā vihāre yeva rattipariggaho kātabbo. atha na sakkā sodhetum vuttanayen' eva vattam nikkhipitvā paccūsasamaye ekena bhikkhunā saddhiṃ mānattavañṇanāyam vuttanayen' eva upacārasīmam atikkamitvā mahāmaggā okkamitvā² paṭicchannaṭṭhāne nisīditvā antoarune yeva vuttanayena vattam samādiyitvā tassa bhikkhuno parivāso ārocetabbo. ārocentena sace navakataro hoti āvuso 'ti vattabbam. sace vuḍḍhataro bhante 'ti vattabbam. sace añño koci bhikkhu kenacid eva karaṇīyena tam ṭhānam agacchati, sace esa nam³ passati saddam vā 'ssa suṇāti ārocetabbam. anārocentassa ratticchedo ca⁴ hoti vattabhedo ca. atha dvādasahattham upacāram okkamitvā ajānantass' eva gacchati ratticchedo hoti yeva, vattabhedo pana n'atthi. uggate arune vattam nikkhitabbam. sace so bhikkhu kenacid eva karaṇīyena pakkanto hoti, yaṃ aññam sabbapaṭhamam passati, tassa ārocetvā 'va nikkhipitabbam, sace na kiñci passati vihāram gantvā attanā saddhiṃ gatabhikkhussa santike nikkhipitabban ti Mahāsumatthero āha. Mahāpadumatthero pana yaṃ paṭhamam passati tassa ārocetvā nikkhipitabbam; ayam nikkhittavattassa parihāro ti āha. evaṃ yattakāni divasāni āpatti paṭicchannā hoti, tattakāni tato adhikatarāni vā kukkuccavinodanattāya parivasitvā saṅgham upasaṅkamitvā vattam samādiyitvā mānattam yācitabbam. ayam hi vatte samādinne yeva mānattāraho hoti nikkhittavattena parivuṭṭhattā. anikkhittavattassa pana puna vattasamā-dānakiccam⁵ n'atthi, so hi paṭicchannadivasātikkamen' eva mānattāraho hoti, tasmā tassa mānattam dātabbam eva. idam paṭicchannamānattam nāma. tam dentena sace ekāpatti

¹ Bp. *omits* vattabbam.

³ Bp. tam.

² Bp. okkamma.

⁴ Bp. c'eva *for* ca hoti.

⁵ Bp. samādā° *for* vattasamādā°.

hoti pāliyaṃ vuttanayen' eva dātabbaṃ. atha dve vā tisso vā so 'haṃ parivuṭṭhaparivāso saṅghaṃ dvinnam'¹ tissannaṃ āpattinaṃ ekāhapaṭicchannānaṃ chārattaṃ mānattaṃ yācāmi 'ti parivāse vuttanayen' eva āpattiyo ca divase ca sallakkhetvā yojanā kātabbā. appaṭicchannaṃ āpattiṃ paṭicchannāya āpattiyā samodhānetvāpi dātuṃ vaṭṭati. kathaṃ paṭicchannāya parivāsaṃ² vasiṭvā ahaṃ bhante ekaṃ āpattiṃ āpajjīṃ sañcetanikaṃ sukkavisaṭṭhiṃ ekāhapaṭicchannaṃ, so 'haṃ saṅghaṃ ekissā āpattiyā sañcetanikāya sukkavisaṭṭhiyā ekāhapaṭicchannāya ekāhaparivāsaṃ yāciṃ, tassa me saṅgho ekissā āpattiyā sañcetanikāya sukkavisaṭṭhiyā ekāhapaṭicchannāya ekāhaparivāsaṃ adāsi, so 'haṃ parivuṭṭhaparivāso, ahaṃ bhante ekaṃ āpattiṃ āpajjīṃ sañcetanikaṃ sukkavisaṭṭhiṃ appaṭicchannaṃ, so 'haṃ bhante saṅghaṃ tāsāṃ āpattinaṃ sañcetanikānaṃ sukkavisaṭṭhinaṃ paṭicchannāya ca appaṭicchannāya ca chārattaṃ mānattaṃ yācāmi 'ti. ath' assa tadanurūpaṃ kammavāca katvāṃ mānattaṃ dātabbaṃ. sace paṭicchannā dve āpattiyo³ appaṭicchannā ekā, paṭicchannānaṃ ca appaṭicchannāya cā 'ti vattabbaṃ. atha paṭicchannā ekā, appaṭicchannā dve, paṭicchannāya ca appaṭicchannānaṃ cā 'ti vattabbaṃ. sace paṭicchannā 'pi dve appaṭicchannā 'pi dve, paṭicchannānaṃ ca appaṭicchannānaṃ cā 'ti vattabbaṃ. sabbattha anurūpaṃ kammavācaṃ katvā mānattaṃ dātabbaṃ. ciṇṇamānattassa ca tadanurūpaṃ eva kammavācaṃ katvā abbhānaṃ kātabbaṃ. idha pana ekāpattivasena vuttaṃ. iti yaṃ paṭicchannāya āpattiyā parivāsāvasāne mānattaṃ diyyati, idaṃ paṭicchannamānattaṃ nāma evam ettha eken'⁴ eva yojanāmukhena paṭicchannaparivāso ca paṭicchannamānattaṃ ca vuttan ti veditabbaṃ. pakkhamānattaṃ samodhānamānattaṃ ca avasesaparivāsakathāvasāne kathayissāma. suddhantaparivāso samodhannaparivāso 'ti⁵ dve parivāsā avasesā.

¹ Bp. āpattinaṃ.

³ Bp. *omits* āpattiyo.

² Bp. ekāhaparivāsaṃ.

⁴ Bp. ekeken'.

⁵ Bp. *inserts* hi after 'ti.

tattha suddhantaparivāso nāma parato adhammikamānattacārāvasāne *tena kho pana samayena aññataro bhikkhu sambahulā saṅghādisesā āpattiyo āpanno hoti, āpattipariyantam na jānāti rattipariyantam na jānāti* 'ti imasmiṃ vatthusmiṃ anuññātaparivāso. so duvidho cūlasuddhanto mahāsuddhanto ti. duvidho 'pi c'esa rattiparicchedam sakalam vā ekaccam vā ajānantassa ca asavantassa ca tattha vematikassa ca dātabbo. āpattipariyantam pana ettakā aham āpattiyo āpanno homi 'ti jānātu vā mā vā, akāraṇam etaṃ appamāṇam¹. tattha yo upasampadato paṭṭhāya anulomakkamena vā ārocitadivasato paṭṭhāya paṭilomakkamena vā asukaṇ ca asukaṇ ca divasaṃ vā pakkhaṃ vā māsaṃ vā saṃvaccharaṃ vā tava suddhabhāvaṃ jānāsi 'ti pucchiyamāno 'pi² āma bhante jānāmi ettakaṃ nāma kālaṃ aham suddho ti vadati, tassa dinno suddhantaparivāso cūlasuddhanto 'ti vuccati. taṃ gahetvā parivasan-tena, yattakaṃ kālaṃ attano suddhabhāvaṃ³ jānāti, tattakaṃ apanetvā avasesaṃ māsaṃ vā dvemāsaṃ vā parivasitabbam. sace māsamattam asuddho 'mhi 'ti sallakkhetvā parivāsaṃ⁴ aggahesi, parivasanto 'va⁵ puna aññaṃ māsaṃ sarati. tam pi māsaṃ parivasitabbam eva. puna parivāsadānakiccaṃ n'atthi.* atha dvemāsaṃ asuddho 'mhi 'ti sallakkhetvā parivāsaṃ⁴ aggahesi, parivasanto ca māsamattam eva⁶ asuddho 'mhi 'ti sannīṭṭhānaṃ karoti. māsaṃ eva parivasitabbam. puna parivāsadānakiccaṃ n'atthi. ayaṃ hi suddhantaparivāso nāma uddhaṃ pi ārohati heṭṭhā 'pi orohati. idam assa lakkhaṇaṃ. aññaṃsmiṃ pana āpattivuṭṭhāne idam lakkhaṇaṃ. yo appaṭicchannaṃ āpattiṃ paṭicchannā 'ti vinayakammaṃ karoti, tass' āpatti vuṭṭhāti. yo pana⁷ paṭicchannaṃ āpattiṃ⁸ appaṭicchannā 'ti vinayakammaṃ karoti, tass' āpatti⁹ na vuṭṭhāti. acirapaṭicchannaṃ cirapaṭicchannā 'ti¹⁰ karoti, tassāpi vuṭṭhāti. cirapaṭicchannaṃ

¹ Bp. *omits this*.² Bp. *omits* 'pi.³ Bp. *suddhiṃ*.⁴ Bp. *omits this*.⁵ Bp. *ca for* 'va.⁶ Bp. *evāhaṃ*.⁷ Bp. *omits* pana.⁸ Bp. *omits* āpattiṃ.⁹ Bp. *tassa for* tass'āpatti.¹⁰ Bp. *inserts* vinayakammaṃ *after* ti'.

acirapaṭicchannā 'ti karoti,¹ tassāpi na vuṭṭhāti. ekam² āpajjitvā sambahulā 'ti karoti', tassāpi vuṭṭhāti ekam vinā sambahulānam abhāvato. sambahulā pana āpajjitvā ekam āpajjin ti karoti', tassā 'pi na vuṭṭhāti. yo pana yathāvuttena anulomapāṭilomanayo na pucchiyamāno 'pi rattipariyantam na jānāti na³ sarati vematiko vā hoti, tassa dinno suddhantaparivāso mahāsuddhanto ti vuccati. tam parivāsam⁴ gahetvā gahitadivasato paṭṭhāya yāva upasampadadivaso, tāva rattiyo gaṇetvā parivasitabbam. ayam uddham nārohati hetthā pana orohati. tasmā sace parivasanto rattiparicchede sannitthānam karoti māso vā samvaccharo vā mayham āpannassā ti, māsam vā samvaccharam vā parivasitabbam. parivāsayaṅcanadānalakkhaṇam pan' ettha parato pāḷiyam āgatanayen' eva veditabbam. kamma-vācāpariyosāne vattasamādhānamānattaabbhānāni vuttanayān' eva. ayam suddhantaparivāso nāma.

samodhānaparivāso nāma tividho hoti odhānasamodhāno agghasamodhāno missakasamodhāno ti. tattha odhānasamodhāno nāma antarā āpattim āpajjitvā paṭicchādentassa parivuṭṭhādivase odhunitvā makkhetvā purimāya āpattiya mūladivasaparicchede pacchā āpannāpattim⁵ samodahitvā dātabbaparivāso vuccati. so parato tena hi bhikkhave saṅgho Udāyim bhikkhum antarā ekissā āpattiya sañcetanikāya sukkavisaṭṭhiya pañcāhapaṭicchannāya mūlāya paṭikassitvā purimāya āpattiya samodhānaparivāsam detū 'ti ito paṭṭhāya vitthārato pāḷiyam eva āgato. ayam pan' ettha vinicchayo. yo paṭicchannāya āpattiya parivāsam gahetvā parivasanto vā mānattāraho vā mānattam caranto vā abbhānāraho vā aññam āpattim āpajjitvā purimāya āpattiya samā vā ūnakatarā⁶ vā rattiyo paṭicchādeti, tassa mūlāya paṭikassanena te parivuṭṭhādivase ca mānattaciṇṇadivase ca sabbe odhunitvā adivase katvā pacchā āpannāpattim mūlāpattiyam samodhāya parivāso dātabbo. tena sace

¹ Bp. karontassa for 'karoti, tassā-

² Bp. add's āpattim.

³ Bp. n'eva

⁴ Bp. omus this.

pi'. ⁵ Bp. āpannam āpattim.

⁶ Bp. ūnatarā.

mūlāpatti pakkhapāṭicchannā antarāpatti ūnapakkhapāṭicchannā,¹ puna pakkham eva parivāso parivasitabbo. athāpi antarāpatti pakkhapāṭicchannā, pakkham eva parivasitabbam. eten' upāyena yāva saṭṭhivassapāṭicchannā mūlāpatti tāva vinicchayo veditabbo. saṭṭhivassāni parivasitvā mānattāraho hutvā 'pi hi ekadivasaṃ antarāpattiṃ pāṭicchādetvā puna saṭṭhivassāni parivāsāraho hoti. sace pana antarāpatti mūlāpattito atirekapāṭicchannā hoti tattha kiṃ kātābban ti vutte, Mahāsumatthero āha atekiccho ayaṃ puggalo atekiccho nāma āvikārāpetvā vissajjetabbo ti. Mahāpadumatthero pan' āha kasmā atekiccho nāma, nanu ayaṃ Samuccayakkhandhako nāma buddhānaṃ ṭhitakālasadiso, āpatti nāma pāṭicchannā vā hotu appāṭicchannā vā samā vā² ūnakatarā vā atirekapāṭicchannā vā 'pi³ vinayadharassa kammavācam yojitum⁴ samatthabhāvo yev' ettha pamāṇaṃ, tasmā yā antarāpatti⁵ atirekapāṭicchannā hoti, taṃ mūlāpattiṃ katvā tattha itaraṃ samodhāya parivāso dātabbo 'ti. ayaṃ odhānasamodhāno nāma.

agghasamodhāno nāma sambahulāsu āpattisu yā ekā vā dve vā tisso vā sambahulā vā āpattiyo sabbacirapāṭicchannāyo tāsāṃ agghena samodhāya tāsāṃ rattiparicchedavasena avasesānaṃ ūnakatarapāṭicchannānaṃ⁶ āpattīnaṃ parivāso diyyatī. ayaṃ vuccati agghasamodhāno nāma.⁷ so⁸ parato *tena kho pana samayena aññataro bhikkhu sambahulā saṅghādisesā āpattiyo āpanno hoti, ekā āpatti ekāhapāṭicchannā ekā āpatti dvīhapāṭicchannā* 'ti ādinā nayena pāliyaṃ āgato yeva. yassa pana sataṃ āpattiyo dasāhapāṭicchannā aparā pi⁹ sataṃ āpattiyo *dasāhapāṭicchannā* 'ti evaṃ dasakkhattum katvā āpattisahassaṃ divasasataṃ pāṭicchannaṃ hoti, tena kiṃ kātābban ti. sabbā¹⁰ samodahitvā dasadivase parivasitabbam. evaṃ eken' eva dasāhena divasasataṃ pi parivasitabbam¹¹

¹ Bp. ūnapakakha°.

² Bp. samakaūnakatarā *for* samā
vā ūnakatarā vā.

³ Bp. *omits* 'pi.

⁴ Bp. yojetum.

⁵ Bp. *omits this*.

⁶ Bp. ūnatara°.

⁷ Bp. *omits* nāma.

⁸ Bp. so pi.

⁹ Bp. aparaṃ pi.

¹⁰ Bp. sabbam.

¹¹ Bp. °sitam.

eva hoti. vuttam pi c'etaṃ : dasasataṃ dasasataṃ rattisatam āpattiyo chādayitvāna,

dasarattiyo vasitvāna muñceyya parivāsiko,

pañhā m'esā kusalehi cintitā 'ti.

ayaṃ agghasamoddhāno nāma

missakasamodhāno nāma, yo nānāvattthukāyo¹ āpattiyo ekato katvā diyyati. tatrāyaṃ nayo ; ahaṃ bhante sambahulā saṅghādisesā āpattiyo āpajjaṃ ekam sukkavisatṭhiṃ ekam kāyasaṃsaggam ekam duṭṭhullavācam² ekam attakāmaṃ ekam sañcaritaṃ ekam kuṭikāram ekam vithārakāram ekam duṭṭhadosam ekam aññabhāgiyaṃ ekam saṅghabhedakam³ ekam bhedaṇuvattakam ekam dubbacam ekam kuladūsakam, so 'ham bhante saṅgham tāsam āpattinam amodhānaparivāsam yācāmi 'ti tikkhattuṃ yācāpetvā tad anurūpāya kammavācāya parivāso dātabbo. ettha ca saṅghādisesā āpattiyo āpajjiṃ nānāvattthukāyo ti pi saṅghādisesā āpattiyo āpajjiṃ iti pi evaṃ pubbe vuttanāyen' eva vatthuvāsena pi gottavasena pi nāmavasena pi āpattivasena pi yojetvā kammaṃ⁴ kātuṃ vaṭṭati yeva⁵. ayaṃ missakasamoddhāno nāma⁶. sabbaparivāsakammavācāvasāne pana nikkhittānikkhittavattādikathā purimanāyen eva veditabbā.

PARIVĀSAKATHĀ NITTITĀ

Idāni yaṃ vuttam pakkhamānattaṃ ca samodhānamānattaṃ ca avasesaparivāsakathāvasāne⁷ kathayissāmā 'ti tass' okāso sampatto tasmā vuccati. pakkhamānattan ti bhikkhuniyā dātabbamānattaṃ. tam pana paṭichannāya pi appaṭicchannāya pi āpattiyā aḍḍhamāsam eva dātabbam. vuttam h' etaṃ bhagavatā⁸ garudhammaṃ ajjhāpannāya bhikkhuniyā ubhato saṅghe pakkhamānattaṃ caritabban ti. tam pana bhikkhunihi attano sīmaṃ sodhetvā vihārasimāva

¹ Bp. 'tthukā.

² Bp. 'rittam.

³ Bp. 'bhedam.

⁴ Bp. kammavācam.

⁵ Bp. omits eva.

⁶ Bp. omits nāma.

⁷ Bp. avasesam pari.

⁸ Bp. omits bhagavatā

vā vihārasīmaṃ sodhetuṃ asakkontihi khaṇḍasīmāya¹ vā sabbantimena paricchedena catuvaggaṃ gaṇaṃ sannipātāpetvā dātabbaṃ. sace ekā āpatti hoti ekissā vasena, sace dve vā tisso vā sambahulā vā ekavatthukā vā nānavatthukā vā tāsāṃ tāsāṃ vasena, vatthugottanāma-āpattisu yaṃ yaṃ icchatī taṃ taṃ ādāya yojanā kātabbā. tatr' idaṃ ekāpattivasena mukhamattadassanaṃ. tāya āpannāya bhikkhuniyā bhikkhunīsaṅghaṃ upasaṅkamitvā ekaṃsaṃ uttarāsaṅgaṃ karitvā vuḍḍhānaṃ bhikkhunīnaṃ pāde vanditvā ukkuṭikaṃ nisīditvā añjaliṃ paggahe tvā evaṃ assa vacanīyā² ahaṃ ayye ekaṃ āpattiṃ āpajjiṃ gāmantaraṃ, sāhaṃ ayye saṅghaṃ³ ekissā āpattiyā gāmantarāya pakkhamānattaṃ yācāmi 'ti. evaṃ tikkhattuṃ yācāpetvā byattāya bhikkhuniyā paṭibalāya saṅgho ñāpetabbo. suṇātu me ayye saṅgho, ayaṃ itthannāmā bhikkhunī ekaṃ āpattiṃ āpajji gāmantaraṃ, sā saṅghaṃ ekissā āpattiyā gāmantarāya pakkhamānattaṃ yācati. yadi saṅghassa pattakallaṃ, saṅgho itthannāmāya bhikkhuniyā ekissā āpattiyā gāmantarāya pakkhamānattaṃ dadeyya, esā ñatti. suṇātu me ayye saṅgho. ayaṃ pe dutiyaṃ pi tatiyaṃ pi etaṃ atthaṃ vadāmi. suṇātu me ayye saṅgho, ...pe deti. dinnāṃ saṅghena itthannāmāya bhikkhuniyā ekissā āpattiyā gāmantarāya pakkhamānattaṃ, khamati saṅghassa, tasmā tuṇhī, evaṃ etaṃ dhārayāmi 'ti. kammavācāya⁴ pariyosāne vattaṃ samādiyitvā bhikkhumānattakathāya vuttanayen' eva saṅghassa ārocetvā nikkhittavattaṃ vasitukāmāya tatth' eva saṅghamajjhe vā pakkantāsu bhikkhunīsu ekāya⁵ bhikkhuniyā vā dutiyikāya vā santike vuttanayen' eva nikkhipitabbaṃ. aññissā pana āgantukāya santike ārocetvā nikkhipitabbaṃ. nikkhittakālato paṭṭhāya pakatattaṭṭhāne tiṭṭhati. puna samādiyitvā aruṇaṃ uṭṭhāpentiyā pana bhikkhunīnaṃ yeva santike vasituṃ na labbhati⁶. ubhato saṅghe pakkhamānattaṃ

¹ Bp. khandha°.² Bp. °nīyo.³ Bp. omits this.⁴ Bp. °vācā.⁵ Bp. eka.⁶ Bp. labhati.

caritabban ti hi vuttaṃ. tasmā assā ācariyupajjhāyāhi vihāraṃ gantvā saṅgāhakapakkhe t̥hito eko mahāthero vā dhammakathiko vā bhikkhu vattabbo ekissā bhikkuniyā vinayakammaṃ kātappaṃ¹ atthi, tatra no ayya² cattāro bhikkhū pesethā 'ti. saṅgaṃ akātuṃ na labbhati, pesessāmā³ 'ti vattappaṃ. catūhi pakatattabhikkhunīhi mānattacārinīṃ gahetvā⁴ antoaruṇe yeva nikkhamitvā gāmūpacārato dve leḍḍupāte atikkamitvā mahāmaggā⁵ okkamma gumbā⁶ 'ti ādīhi paṭicchannaṭṭhāne nisīditappaṃ. viharūpacārato 'pi dve leḍḍupātā atikkamitabbā catūhi pakatattabhikkhūhi pi tattha gantappaṃ. gantvā ca⁷ pana bhikkunīhi saddhiṃ na ekaṭṭhāne nisīditappaṃ paṭikkamitvā avidūre⁸ t̥hāne nisīditabban⁹ ti Kurundiyaṃ vuttaṃ. Mahāpaccariyādisu⁹ pana bhikkhunīhi pi byattaṃ ekaṃ vā dve vā upāsikāyo bhikkhūhi pi ekaṃ vā dve vā upāsake attarakkhanatthāya gahetvā¹⁰ gantabban ti vuttaṃ. Kurundiyaṃ yeva¹¹ bhikkhunīupassayassa ca bhikkhuvihārassa¹¹ ca upacāraṃ mañcituṃ vaṭṭati 'ti vuttaṃ. gāmassā ti na vuttaṃ. evaṃ nisīnnesu¹² bhikkhūsu ca bhikkhunīsu ca, tāya bhikkhuniyā mānattaṃ samādiyāmi vattaṃ samādiyāmi 'ti vattaṃ samādiyitvā bhikkhunisaṅghassa tāva evaṃ ārocetappaṃ ahaṃ ayye ekaṃ āpattiṃ āpajjīṃ gāmantaraṃ, sāhaṃ saṅghaṃ ekissā āpattiyā gāmantarāya pakkhamānattaṃ yāciṃ. tassā¹³ me saṅgho ekissā āpattiyā gāmantarāya pakkhamānattaṃ adāsi, sāhaṃ pakkhamānattaṃ carāmi vediyāmi¹⁴ ahaṃ ayye, vediyati¹⁴ 'ti maṃ saṅgho dhāretū 'ti. tato bhikkhusaṅghassa santike gantvā evaṃ ārocetappaṃ ahaṃ ayyā ekaṃ āpattiṃ āpajjīṃ gāmantaraṃ, ...pe vediyāmi¹⁴ ahaṃ ayyā, vediyati¹⁴ 'ti maṃ

¹ Bp. kattappaṃ.

² Bp. ayyā.

³ Bp. pesissāmi.

⁴ Bp. *inserts* bhikkhunīṃ *before* gahetvā.

⁵ Bp. mahāmaggamhā.

⁶ Bp. gumbavati *for* gumbā 'ti.

⁷ Bp. *omits* ca.

⁸ Bp. avidūratthāne.

⁹ Bp. 'tappaṃ. Kurundi-Mahāpaccariṣu

¹⁰ Bp. *adds* vā.

¹¹ Bp. yeva ca bhikkhunupassayassa ca viharassa.

¹² Bp. *adds* pana

¹³ Bp. tassā.

¹⁴ Bp. veda⁹ *for* vedī⁹

saṅgho dhāretū 'ti. idhā 'pi yāya kāyaci bhāsāya¹ ārocetum vaṭṭati. ārocetvā² bhikkhunīsaṅghass' eva santike nisīditabbam. ārocitakālato paṭṭhāya bhikkhūnam gantum vaṭṭati. sace sāsaṅkam³ hoti, bhikkhuniyo tatth' eva ṭhānam paccāsiṃsan⁴ ti ṭhātabbam. sace añño bhikkhu vā bhikkhunī vā tam ṭhānam eti, passantiyā ārocetabbam. no ce āroceti ratticchedo ca⁵ vattabhede⁶ dukkaṭaṇ ca. sace ajānantiyā evam upacāram okkamitvā gacchati, ratticchedo 'va hoti na vattabhede⁶ dukkaṭam. sace bhikkhuniyo upajjhāyādīnam vattakaraṇattham pageva vā⁷ gantukāmā hoti, rattivippavāsagaṇaohāya na gāmantarāpattirakkhanattham ekam bhikkhunim ṭhapetvā gantabbam. tāya aruṇe uṭṭhite tassā santike vattam nikkipitabbam eten' upāyena akhaṇḍā pañca dasa rattiyo mānattam caritabbam. anikkhittavattāya pana Parivāsakkhandhake⁸ vuttanayen' eva sammā vattitabbam. ayam pana viseso. āgantukassa ārocetabban ti ettha. yattakā purebhattam vā pacchābhattam vā tam gāmam bhikkhū vā bhikkhuniyo vā āgacchanti, sābbesam ārocetabbam. anārocentiyā ratticchedo c'eva⁹ vattabhede¹⁰ dukkaṭaṇ ca. sace 'pi rattiṃ koci bhikkhu tam gāmūpacāram okkamitvā gacchati, ratticchedo hoti yeva. ajānanapaccayā pana vattabhedato muccati. Kurundiyādisu¹¹ pana anikkhittavattam¹² bhikkhūnam vuttanayen' eva kathetabban ti vuttam. tam parivāsavattādīnam upacārasīmāya paricchinnattā yuttataram dissati. uposathe ārocetabbam. pavāraṇāya ārocetabbam. catunnam bhikkhūnaṇ ca bhikkhunīnaṇ ca devasikam ārocetabbam. sace bhikkhūnam tasmim gāme bhikkhācāro sampajjati, tehi¹³ catūhi bhikkhūhi tatth' eva gantabbam. no ce sampajjati, aññatra caritvāpi tatra āgantvā attānam dassetvā gāantabbam.

¹ Bp. vācāya.² Bp. *adds* ca.³ Bp. sāsaṅkā.⁴ Bp. °sisan.⁵ Bp. c'eva.⁶ Bp. °bheda.⁷ Bp. *omits* vā.⁸ Bp. Pārivāsika°.⁹ Bp. *ca for* c'eva.¹⁰ Bp. °bheda.¹¹ Kurundiādīsu.¹² Bp. °vatta.¹³ Bp. *omits* tehi catūhi bhikkhūhi.

bahigāme vā saṅketaṭṭhānaṃ kātabbaṃ asukasmim nāmatṭhāne amhe passasi 'ti. tāya saṅketaṭṭhānaṃ gantvā ārocetabbaṃ. saṅketaṭṭhāne adisvā vihāraṃ gantvā ārocetabbaṃ. vihāre sabbabhikkhūnaṃ ārocetabbaṃ. sace sabbesaṃ na sakkā¹ hoti ārocetum, bahiupacārasimāya ṭhatvā bhikkhuniyo pesetabbā. tāhi ānītānaṃ catunnaṃ bhikkhūnaṃ ārocetabbaṃ. sace vihāro dūro hoti sāsaṅko ca,² upāsake ca upāsikāyo ca gahetvā gantabbaṃ. sace paṇ'āyaṃ ekā vasati, rattivippavāsaṃ āpajjati, tasmā tassā³ ekā pakatattā bhikkhuni sammannitvā dātabbā ekacchanne vasanattthāya. evaṃ akhaṇḍaṃ mānattaṃ caritvā visati-gaṇe bhikkhusaṅghe⁴ vuttanayen' eva abbhānaṃ kātabbaṃ. sace mānattaṃ caramānā antarāpattiṃ āpajjati, mūlāya paṭikassitvā tassā āpattiya mānattaṃ dātabban ti Kurundiyaṃ vuttaṃ. idaṃ pakkhamānattaṃ nāma.

samodhānamānattaṃ pana tividhaṃ hoti odhānasamodhānaṃ agghasamodhānaṃ missakasamodhānaṃ ti. tattha yad etaṃ parato Uḍāyittherassa pañcāhapaṭicchannāya āpattiya parivāsaṃ parivasantassa parivāse ca mānattārahaṭṭhāne ca antarāpattiṃ āpajjitvā mūlāya paṭikassitassa *tena hi bhikkhave saṅgho Uḍāyissa bhikkhuno tissannaṃ āpattiṇaṃ chārattaṃ mānattaṃ detū* 'ti mānattaṃ anuññātaṃ idaṃ odhānasamodhānaṃ nāma. idaṃ hi punappunaṃ mūlāya paṭikassanena parivuṭṭhadvase odhunitvā purimāpattihi saddhiṃ samodhāya dinnam, tasmā odhānasamodhānaṃ ti vuccati. Kurundiyaṃ pana samodhānaparivāsaṃ vuṭṭhassa dātabbamānattaṃ⁵ samodhānamānattan ti vuttaṃ. taṃ pi tena pariyāyena yujjati. agghasamodhānaṃ pana missakasamodhānaṃ ca agghasamodhānamissakasamodhānaparivāsāvasāne dātabbamānattaṃ eva vuccati. taṃ parivāsakamnavācā usārena yojetvā dātabbaṃ. ettāvatā yaṃ vuttaṃ *tena hi bhikkhave saṅgho Uḍāyissa bhikkhuno ekissā āpattiya saṃcetanikāya sukkavisaṭṭhiya ekāhapaṭicchannāya ekāhaparivāsaṃ detū* 'ti

¹ Bp. sakkā na.

² Bp. omits ca.

³ Bp. tasmā 'ssā.

⁴ Bp. bhikkhunisāṅghe.

⁵ Bp. dātabbam mānattaṃ.

ādinā nayena pāliyaṃ anekehi ākārehi parivāso ca mānattañ
 ca vuttaṃ, tassa yasmā āgatāgataṭṭhāne evaṃ¹ vinicchayo
 vuccamāno pāliyaṃ² viya ativitthāraṃ āpajjati, na ca sakkā
 hoti sukkena pariggahetum, tasmā taṃ³ samodhānetvā
 idh' eva dassessāmā 'ti, tad idaṃ atthato sampāditam hoti.
 idāni yā tāva ayaṃ appaṭicchannāya ekissā āpattiyā vasena
 pāli vuttā sā uttānatthā 'va. tato paraṃ dvīhatihacatūha-
 pañcāhapāṭicchannānaṃ vasen'⁴ eva pāliyaṃ vatvā pañcāha-
 pāṭicchannāya parivāsato paṭṭhāya antarāpatti dassitā.
 yasmā pana taṃ āpattiṃ āpanno mūlāya paṭikassanāraho
 nāma hoti, tasmā 'ssa tattha mūlāya paṭikassanaṃ anuññātaṃ.
 sace pana nikkhittavatto āpajjati, mūlāya paṭikassanāraho
 na hoti. kasmā. yasmā na so parivasanto āpanno paka-
 tattatṭhāne ṭhito āpanno, tasmā tassā āpattiyā visum mā-
 nattaṃ caritabbaṃ. sace paṭicchannā hoti parivāso 'pi
 vasitabbo, yañ c'etaṃ mūlāya paṭikassanaṃ vuttaṃ, tasmim
 kate parivuṭṭhādivasā makkhitā 'va⁵ honti. iti parivāse
 antarāpattiṃ dassetvā puna mānattārahassa antarāpattiṃ
 dassetvā mūlāya paṭikassanaṃ vuttaṃ. tasmim hi⁶ kate,
 parivuṭṭhādivasā makkhitā 'va honti. tato parivuṭṭhapari-
 vāsassa tāsam tissannaṃ pi āpattiṇaṃ samodhānamānattaṃ
 dassitaṃ. tato mānattacārikassa antarāpattiṃ dassetvā
 mūlāya paṭikassanaṃ vuttaṃ. tasmim pana paṭikassane
 kate, mānattaciṇṇādivasāpi parivuṭṭhādivasāpi makkhitā
 'va honti. tato abbhānārahassa antarāpattiṃ dassetvā mūlāya
 paṭikassanaṃ vuttaṃ. tasmim pi kate, sabbe te parivāsa-
 mānattaciṇṇādivasā⁷ makkhitā 'va honti. tato paraṃ sabbā
 antarāpattiyo yojetvā abbhānakammaṃ dassitaṃ. evaṃ
 paṭicchannavāre ekāhapāṭicchannādivasena pañcaantarā-
 pattiṇaṃ⁸ vasena catasso ti nava kammavācā⁸ dassitā honti.
 tato paraṃ pakkhapaṭicchannāya āpattiyā anto parivāsato
 paṭṭhāya pañcāhapāṭicchannāya antarāpattiyā vasena samo-
 dhānaparivāso ca samodhānamānattañ ca dassitaṃ. ettha ca

¹ Bp. *omits* evaṃ.² Bp. pāli.³ Bp. naṃ.⁴ Bp. vasena pāliṃ.⁵ Bp. *omits* 'va.⁶ Bp. pi *for* hi.⁷ Bp. *omits* this.⁸ Bp. °āpatti.

mānattacārikamānattārahakāle 'pi āpannāya āpattiyaṃ mūlāya paṭikassane kate mānattaciṇṇadivasāpi parivāsapari-
vuṭṭhadivasāpi sabbe makkhitā 'va honti. kasmā. yasmā
paṭicchannā antarāpatti. ten' eva vuttaṃ *mūlāya paṭi-
kassitvā purimāya āpattiyaṃ samodhānaparivāsaṃ datvā chā-
rattaṃ mānattaṃ detū* 'ti. tato paraṃ sabbā¹ antarāpattiyo
yojetvā abbhānakammaṃ dassetvā sañcetanikāya² sukka-
visaṭṭhiyā³ vatthum⁴ niṭṭhāpitaṃ. tato ekāpattimūlakaṃ ca
āpattivadḍhanakaṃ cā 'ti dve naye dassetvā agghasamodhā-
naparivāso dassito. tato sañcicca anārocitāpattivatthum
dassetvā asañcicca ajānanaasaraṇavematikabhāvehi anāro-
citāya āpattiyaṃ pacchā lajjidhamme⁵ vā jānanaasaraṇanibbe-
matikabhāvesu⁶ vā uppannesu pi⁷ yaṃ kātabbam, taṃ dasse-
tum *idha pana bhikkhave* 'ti ādinā nayena pāli ṭhapitā. tato
ajānanaasaraṇavematikapaṭicchannānam⁸ appaṭicchannabhā-
vaṃ dassetum tath' eva pāli ṭhapitā. tato dvinnam
āpattinaṃ dve māsapaṭicchannānam ekamāsaparivāsaya-
cānavatthum dassetvā asañcicca ajānanaasaraṇavematika-
bhāvehi anārocite itarasmiṃ māse pacchā lajjidhammādisu⁹
uppannesu yaṃ kātabbam, taṃ dassetum ajānanaasaraṇa-
vematikapaṭicchannassa ca appaṭicchannabhāvaṃ⁹ dassetum
purimanayen' eva pāli ṭhapitā. tato *āpatti-pariyantaṃ na
jānāti rattipariyantaṃ na jānāti* 'ti ādinā nayena suddhanta-
parivāso dassito. tato paraṃ parivāsikaṃ ādinṃ katvā
vibbhamitvā puna upasampannā¹⁰ 'ti ādisu paṭipattidassana-
tthaṃ pāli ṭhapitā. tattha *antarā sambhulā sanghādisesā*¹¹
*āpattiyo āpajjati parimāṇāyo*¹² *appaṭicchannāyo* ti ādisu āpatti-
paricchehavasena parimāṇāyo c' eva appaṭicchannāyo cā
'ti attho.

¹ Bp. pacchā for sabbā.

² Bp. omits this.

³ Bp. °vissatthu.

⁴ Bp. vatthu.

⁵ Bp. lajjī°.

⁶ Bp. jānanaasaraṇa°.

⁷ Bp. omits pi.

⁸ Bp. °pariccha°.

⁹ Bp. āpannabhāvaṃ.

¹⁰ Bp. °pannādisu.

¹¹ Bp. omits this.

¹² Bp. parimāṇā.

pacchimasmiṃ āpattikkhandhe 'ti eko 'va so āpattikkhandho. *pacchā chāditattā* pana *pacchimasmiṃ āpattikkhandhe* 'ti vuttaṃ. *purimasmin* ti etthāpi es' eva nayo.

vavatthitā sambhinnā 'ti sabhāgavisabhāgānam ev' etaṃ pariyāyavacanāṃ.

tato paraṃ yo paṭicchādeti, tasmīṃ paṭipattidassanatthaṃ *dve bhikkhū* 'ti ādi vuttaṃ. tattha *missakan* ti thullaccayā-dīhi missakaṃ. *suddhakan* ti saṅghādisesaṃ vinā lahukā-pattikkhandham eva.

tato paraṃ avisuddhavisuddhabhāvadassanatthaṃ *idha pana bhikkhave bhikkhu sambahulā saṅghādisesā* 'ti ādi vuttaṃ. tattha byañjanato vā adhippāyato vā anuttānaṃ nāma kiñci n' atthi. tasmā tañ ca ito pubbe avuttañ ca sabbāṃ pāliyanusāren'¹ eva veditabban ti.

SAMUCCAYAKKHANDHAKAVANṆANĀ NIṬṬHITĀ

SAMATHAKKHANDHAKAVANṆANĀ

Samathakkhandhake. *adhammavādī puggalo* ti ādini cha mātikāpadāni nikkhipitvā *adhammavādī puggalo dhammavādī puggalaṃ saññāpeti* 'ti ādinā nayena vitthāro vutto. tattha *saññāpeti* 'ti kāraṇapaṭirūpakāni vacanāni² vatvā paritosetvā jānāpeti. *nijjhāpeti* 'ti yathā so taṃ atthaṃ nijjhāpeti³ oloketi, evaṃ karoti. *pekkheti*⁴ *anupekkheti* 'ti yathā so taṃ atthaṃ pekkheti⁵ c' eva punappunaṃ ca pekkheti⁵, evaṃ karoti. *dasseti anudasseti* 'ti tesañño eva pariyāyavacanāni. *adhammena vūpasamati* 'ti yasmā so adhammam eva *ayaṃ dhammo* ti ādinā nayena taṃ⁶ mohetvā dasseti, tasmā adhammena vūpasamati nāma. *dhammena vūpasamati* 'ti yasmā dhammavādī dhammam eva *ayaṃ dhammo* ti ādinā nayena amohetvā dasseti, tasmā dhammena vūpasamati nāma.

¹ Bp. pāḷianusāren'.

² Bp. *omiss this*.

³ Bp. *nijjhāyati*.

⁴ Bp. *pekkhati anupekkhati*.

⁵ Bp. *pekkhati*.

⁶ Bp. *omits taṃ*.

pañc' *imāni bhikkhave dhammikāni sativinayassa dānāni* t'i ettha suddhassa anāpattikassa dānaṃ ekaṃ 'anuvaditassa dānaṃ ekaṃ yācitassa dānaṃ ekaṃ saṅghena dānaṃ ekaṃ dhammena samaggena¹ dānaṃ ekaṃ ti evaṃ pañca. etāni pana ekekaṅgavasena na labbhanti. tasmā desanāmatam ev' etaṃ. pañcaṅgasamannāgataṃ pana sativinayadānaṃ dhammikaṃ² ti ayam ettha attho. tattha ca *anuvadanti* 'ti codenti. sesaṃ uttānaṃ eva. ayam pana sativinayo khīṇa-savass' eva dātabbo na aññassa antamaso anāgāmino 'pi. so ca kho aññena codiyamānass' eva na acodiyamānassa. dinne ca pana tasmaṃ codakassa kathā na rūhati. codento 'pi ayam khīṇāsavo sativinayaladdho³ ko tuyhaṃ kathaṃ gahessati 'ti apasādetabbataṃ āpajjati.

*bhāsita-parikantaṃ*⁴ ti vācāya bhāsitaṃ kāyen' eva parikantaṃ⁵ parikkamitvā⁶ katan ti attho. *saratāyasmā evarūpaṃ*⁷ *āpattiṃ āpajjitā* 'ti ettha saratu āyasmā evarūpaṃ⁸ āpattiṃ āpajjitā āyasmā evarūpiyā āpattiyā 'ti ayam attho. āpajjitvā 'ti vā pāṭho. tass' attho paṭhamam āpajjitvā pacchā taṃ āpattiṃ saratu⁹ āyasmā 'ti.

yebhuyyasikāya rūpasametun ti ettha yassā kiriyāya dhammavādinō bahutarā esā yebhuyyasikā nāma. adhammika-salākagāhesu¹⁰.

oramattakan ti parittaṃ appamattakaṃ bhaṇḍana-mattam eva. *na ca galigatan* ti dve tayo āvāse na gataṃ tattha tatth' eva vā dvattikkhattuṃ avinicchitaṃ. *na ca saritasāritan* ti dvattikkhattuṃ tehi bhikkhūhi sayam saritaṃ vā aññehi sāritaṃ vā na hoti. *jānāmi* 'ti salākaṃ gāhento jānāti adhammavādinō¹¹ bahutarā 'ti. *app'* eva *nāma* 'ti iminā nīhārena salākāya gāhiyamānāya app' eva¹² nāma adhammavādinō bahutarā assū 'ti ayam assa ajjhāsayo hoti. aparesu pi dvīsu padesu¹³ es' eva nayo. *dhammena gaṇhanti*

¹ Bp. samagga

² Bp. dhammakammaṃ

³ Bp. 'vinayaṃ laddho

⁴ Bp. 'parikkatan

⁵ Bp. parikkamentam

⁶ Bp. 'metvā

⁷ Bp. 'rūpitaṃ

⁸ Bp. saratu.

⁹ Bp. 'kaggāhesu

¹⁰ Bp. 'vādi

¹¹ Bp. api for app'eva

¹² Bp. omits padesu

'ti adhammavādino evaṃ mayā bahutarā¹ bhavissāmā 'ti dve dve salākāyo gaṇhanti. *vaggā gaṇhanti* 'ti dve dhammavādino ekaṃ dhammavādisalākaṃ gaṇhanti evaṃ dhammavādino na bahutarā¹ bhavissantī 'ti maññamānā. *na ca yathādiṭṭhiyā gaṇhanti* 'ti dhammavādino hutvā balavapakkhaṃ bhavissāmā 'ti adhammavādisalākaṃ gaṇhanti. dhammikasalākagāhesu ayam ev' attho parivattetvā² veditabbo. evaṃ salākaṃ gāhetvā sace bahutarā dhammavādino honti yathā te vadanti evaṃ taṃ adhikaraṇaṃ vūpasametabbaṃ, evaṃ yebhuyyasikāya vūpasantaṃ hoti. ayam ettha saṅkhepo. vitthāro pana parato 'pi āgamissati.

asucī 'ti asucihi kāyavacīkammehi samannāgato. *alajjī* 'ti saṅcicca āpajjanādinā alajjīlakkhaṇena samannāgato. *sānuvādo* 'ti saupavādo. iti imesaṃ ca tiṇṇaṃ aṅgānaṃ vasena tīṇi kāraṇāni³, saṅghena karaṇaṃ dhammena samaggena karaṇaṃ ti imāni ca dve ti pañca tassapāpiyasikākammassa⁴ karaṇāni nāma honti. sesaṃ ettha tajjanīyādisu vuttanayam eva. ayam paṇ' ettha vacanattho. idaṃ hi, yo pāpussanna-tāya pāpiyo puggalo, tassa kattabbato tassapāpiyasikākammaṇ⁴ ti vuccati.

*kakkhaḷatāya*⁵ *vāḷatāyā*⁶ 'ti kakkhaḷabhāvāya c'eva vāḷabhāvāya ca. *bhedāyā* 'ti saṅghabhedāya. *sabbeh' eva ekajjhan* ti kassaci chandaṃ anāharitvā gilāne, 'pi tatth' eva ānetvā ekato sannipatitabbaṃ. *tiṇavatthārakena vūpasameyyā* 'ti ettha, idaṃ kammaṃ tiṇavatthārakasadisattā tiṇavatthārako 'ti vuttaṃ. yathā hi gūthaṃ vā mutthaṃ vā ghaṭṭiyamānaṃ⁷ duggandhatāya bādhati, tiṇehi avattharitvā supaṭṭicchāditassa⁸ paṇ' assa so gandho na bādhati, evaṃ eva yaṃ adhikaraṇaṃ mūlānumūlaṃ gantvā vūpasamīyamānaṃ kakkhaḷatāya⁹ vāḷatāya bhedāya saṃvattati, taṃ iminā kammena vūpasantaṃ gūthaṃ viya tiṇavatthārakena

¹ Bp. bahū.

² Bp. °vattitvā.

³ Bp. karaṇāni.

⁴ Bp. °sikakammassa.

⁵ Bp. °ḷattāya.

⁶ Bp. °ḷattāyā.

⁷ Bp. ghaṭṭiya°.

⁸ Bp. suppaṭṭi°.

⁹ Bp. °ḷattāya vāḷattāya.

paṭicchannaṃ suvūpasantaṃ hoti 'ti idaṃ kammaṃ tiṇa-
vatthārakasadisattā tiṇavatthārako ti vuttaṃ. *thullavajjan*
ti pārājikaṃ c' eva saṅghādisesaṃ ca. gihipaṭisaṃyuttan
ti gihinaṃ hīnena khuṃsanavambhanadhammikapaṭissavesu
*āpannaṃ āpattiṃ ṭhapetvā.*¹ *evaṃ ca pana bhikkhave te*
bhikkhū tāhi āpattihi vuṭṭhitā hontī 'ti evaṃ tiṇavatthāraka-
kammavācāya katāya kammavācāpariyosāne yattakā tattha
sannipatitā antamaso suttā 'pi samāpannāpi aññāvihitā 'pi
sabbe. te bhikkhū yāva upasampadamāṇḍalato paṭṭhāya
thullavajjaṃ ca gihipaṭisaṃyuttaṃ ca ṭhapetvā avasesā
āpattiyo āpannā sabbāhi tāhi āpattihi vuṭṭhitā honti.
diṭṭhāvikaṃman ti ye pana na m'etaṃ khamatī 'ti añña-
maññaṃ diṭṭhāvikaṃmaṃ karonti, tehi vā saddhiṃ āpattiṃ
āpajjitvā 'pi tattha anāgatā āgantvā vā chandaṃ datvā
parivenādisu nisinnā, te tāhi² āpattihi na vuṭṭhitā³ honti.
tena vuttaṃ *ṭhapetvā diṭṭhāvikaṃmaṃ ṭhapetvā ye na tattha*
hontī 'ti.

*bhikkhunīnaṃ anūpakhaṇṇā*⁴ 'ti bhikkhunīnaṃ antopavisitvā.
vivādādhikaraṇādināṃ vacanatto duṭṭhadosaṃvaṇṇanā-
yaṃ vutto yeva. *vipaccatāya vohāro* ti cittadukkhatthaṃ
vohāro. pharusavacanaṃ ti attho. *yo tattha anuvādo* ti yo
tesu anuvadantesu upavādo. *anuvādina* 'ti ākāradassanaṃ⁵
etaṃ. upavadanā 'ti attho. *anullapanā anubhāṇanā* 'ti
ubhayaṃ anuvadanāya⁶ vevacanaṃ attam eva. *anusampavāṇ-*
katā 'ti punappunaṃ kāyacittavācāhi tatth' eva sampavaṇ-
katā anuvaṇṇakatabhāvo⁷ ti attho. *abbhussahanatā* 'ti kasmā
evaṃ na upavadissāmi yevā 'ti ussāhaṃ katvā anuvadanā.
anubalappadānaṃ ti purimavacanassa kāraṇaṃ dassetvā
pacchimavacanena balappadānaṃ.

kiccayatā karaṇīyatā 'ti ettha, kiccaṃ eva kiccayaṃ,
kiccayassa bhāvo kiccayatā karaṇīyassa bhāvo karaṇīyatā

¹ Bp. omits this.

² Bp. omits tāhi.

³ Bp. vutthahanti for vutthitā
honti.

⁴ Bp. anupa°.

⁵ Bp. ākāradassanaṃ.

⁶ Bp. anuvadana.

⁷ Bp. anuvadanabhāvo.

ubhayam etaṃ¹ saṅghakammass' eva adhivacanaṃ. *apalokanakammaṃ* ti ādi pana tass' eva pabhedadassanattthaṃ.² tattha apalokanakammaṃ nāma sīmaṭṭhakasaṅghaṃ sodhetvā chandārahānaṃ chandaṃ āharitvā samaggassa saṅghassa anumatiyā tikkhattuṃ sāvetvā kattabbakammaṃ. *ñattikammaṃ* nāma vuttanayen' eva samaggassa saṅghassa anumatiyā ekāya ñattiyā kattabbakammaṃ. *ñattidutiyakammaṃ* nāma vuttanayen' eva samaggassa saṅghassa anumatiyā ekāya ñattiyā ekāya ca anusāvanāyā 'ti evaṃ ñattidutiyāya anusāvanāya kattabbakammaṃ. *ñatticatutthakammaṃ* nāma vuttanayen' eva samaggassa saṅghassa anumatiyā ekāya ñattiyā tīhi ca anusāvanāhi 'ti evaṃ ñatticatutthāhi tīhi anusāvanāhi kattabbakammaṃ.

tattha apalokanakammaṃ apaloketvā 'va kātabbam, ñattikammādivasena na kātabbam. ñattikammaṃ pi ekaṃ ñattiṃ ṭhapetvā³ kātabbam, apalokanakammādivasena na kātabbam. ñattidutiyakammaṃ pana apaloketvā kattabbam pi atthi akattabbam pi atthi. tattha sīmāsammatti⁴ sīmāsamūhananaṃ⁵ kaṭhinadānaṃ kaṭhinubbhāro kuṭivattthudesanā vihāravattthudesanā 'ti imāni cha kammāni garukāni apaloketvā kātuṃ na vaṭṭati. ñattidutiyakammavācam sāvetvā 'va kātabbāni. avasesā⁶ terasasammattiyo⁷ senāsanagāhakamatakacīvaradānādisammattiyo⁸ cā 'ti evarūpāni lahukakammāni apaloketvā 'pi kātuṃ vaṭṭati. ñattikamma-ñatticatutthakammavasena pana na kātabbam eva. ñatticatutthakammaṃ ñattiṃ ca tisso ca kammavācāyo sāvetvā 'va kātabbam. apalokanakammādivasena na kātabbam ti. ayam ettha saṅkhepo. vitthārato pana imāni cattāri kammāni katīh' ākārehi vipajjanti 'ti ādinā nayena Parivārāvasāne Kammavagge etesaṃ vinicchayo āgato yeva. yam pana tattha anuttānaṃ, taṃ Kammavagge yeva vaṇṇayissāma. evañ hi sati na aṭṭhāne vaṇṇanā bhavissati. ādito paṭṭhāya

¹ Bp. p'etaṃ.

² Bp. pabhedavacanaṃ.

³ Bp. *adds* 'va.

⁴ Bp. sīmasammutti.

⁵ Bp. sīma°.

⁶ Bp. avasesāni.

⁷ Bp. °sammuttiyo.

⁸ Bp. °sammuttiyo.

ca tassa tassa kammassa viññātattā suviññeyyo bhavissati. *vivādādhikaraṇassa kiṃ mūlan* ti ādini pāḷiyā¹ vasen' eva veditabbāni. *vivādādhikaraṇaṃ siyā kusalan* ti ādisu yena vivadanti, so cittuppādo vivādo samatheti ca adhikaraṇi-yatāya adhikaraṇan ti evam ādinā nayena attho veditabbo.² *āpattādhikaraṇaṃ siyā akusalam, siyā abyākatam, n'atthi āpattādhikaraṇaṃ kusalan* ti ettha sandhāyo bhāsitavasena attho veditabbo. yasmim hi paṭhavīkhaṇanādi³ āpattādhikaraṇe kusalacittam aṅgam hoti, tasmim sati na sakkā vattum n'atthi āpattādhikaraṇaṃ kusalan ti. tasmā na yidaṃ aṅgapahonakacittam sandhāya vuttam. idaṃ pana sandhāya vuttam. yaṃ tāva āpattādhikaraṇaṃ lokavajjam tam ekantato akusalam eva tattha siyā kusalan⁴ ti vikappo n'atthi. yaṃ pana paṇṇattivajjam tam yasmā sañcicca idaṃ⁵ āpattim vitikkamāmi 'ti vitikkamantass' eva akusalam hoti. asañcicca pana kiñci ajānantassa sahaseyyādivasena āpajjanato abyākatam hoti. tasmā tattha sañciccāsañciccavasena imaṃ vikappabhāvaṃ sandhāya idaṃ vuttam āpattādhikaraṇaṃ siyā akusalam, siyā abyākatam, n'atthi āpattādhikaraṇaṃ kusalan ti. sace pana yaṃ kusalacitto āpajjati, idaṃ vuccati āpattādhikaraṇaṃ kusalan ti vadeyya. acittakānam⁶ elakaloma-padasodhammadesanādisamuṭṭhānānam⁷ pi kusalacittam āpajjeyya na ca tattha vijjamānam pi kusalacittam āpattiyā aṅgam. kāyavaci viññattivasena pana calitapavattānam kāyavācānam aññataram⁸ eva aṅgam. tañ ca rūpakkhandhapariyāpannattā abyākatan ti yaṃ jānanto ti ādimhi pana ayam attho. yaṃ cittam āpattiyā aṅgam hoti, tena vatthum jānanto idaṃ vitikkamāmi⁹ 'ti ca¹⁰ vitikkam ākārena saddhim jānanto sañjānanto vitikkamacetanāvasena cetetvā pakappetvā upakkamavasena maddanto abhivitaritvā nirāsaṅkacittam pesetvā yaṃ āpattādhikaraṇaṃ vitikkamati¹¹ āpajjati. tassa evam

¹ Bp. pāḷi.

² Bp. datthabbo.

³ Bp. "khaṇanādi.

⁴ Bp. akusalan.

⁵ Bp. imaṃ.

⁶ Bp. *inserts* pana.

⁷ Bp. opadasodhammādi.

⁸ Bp. aññatram.

⁹ Bp. *vitti° for vitti°*, sic *passim*.

¹⁰ Bp. *omits* ca.

¹¹ Bp. vitikkamam.

vītikkamato yo vītikamo idaṃ vuccati āpattādhikaraṇaṃ akusalaṃ¹. abyākataṃvāre pi yaṃ cittaṃ āpattiyaṃ aṅgaṃ hoti, tassa abhāvena ajānanto vītikkamākārena ca saddhiṃ ajānanto asaṅjānanto āpattiaṅgabhūtāya vītikkamacetanāyā-bhāvena acetetvā² sañcicca madḍanassa abhāvena anabhivitaritvā nirāsaṅkacittaṃ apesetvā yaṃ āpattādhikaraṇaṃ vītikkamati³ āpajjati. tassa evaṃ vītikkamato yo vītikamo idaṃ vuccati āpattādhikaraṇaṃ abyākatan ti. ayaṃ *vivādo no adhikaraṇan* ti ādisu samathehi adhikaraṇīyatāya abhāvato no adhikaraṇan ti evaṃ attho veditabbo.

*yāvatikā*⁴ *bhikkhū kammappattā* 'ti ettha catuvaggakaraṇe kamme cattāro pañcavaggakaraṇe pañca dasavaggakaraṇe dasa viśativaggakaraṇe viśati bhikkhū kammappattā 'ti veditabbā.

supariggahitan ti suṭṭhupariggahitaṃ katvā paṭicchitabbam.⁵ paṭicchitvā⁵ ca pana ajja bhaṇḍakaṃ dhovāma ajja pattaṃ pacāma ajje'ko palibodho atthi 'ti mānaniggahatthāya katipāhaṃ atikkametabbam.

anantāni c' eva bhassāni jāyanti 'ti aparimaṇāni itocito ca vacanāni uppajjanti. bhāsāni 'ti pi pāṭho. ayaṃ ev' attho. *ubbāhikāya sammannitabbo* ti apaloketvā vā sammannitabbo parato vuttāya ñattidutiyāya vā kammavācāya. evaṃ sammatehi pana bhikkhūhi viṣuṃ misīditvā⁶ vā tassā yeva vā parisāya aññehi⁷ na kiñci kathetabban ti sāvetvā taṃ adhikaraṇaṃ vinicchitabbam.

tatr' assā 'ti tassaṃ parisati bhaveyya. *n'eva suttaṃ āgatan* ti na mātikā āgatā. *no suttavibhango* ti vinayo⁸ na paṇḍo. *byañjanachāyāya atthaṃ paṭibāhatī* 'ti byañjanamattam eva gahetvā atthaṃ paṭisedheti. jātarūparajatakhetta-vatthupaṭiggahaṇādisu vinayadharehi bhikkhūhi āpattiyaṃ kāriyamāne⁹ disvā kim ime āpattiyaṃ kāretha nanu jātarūparajatapāṭiggahaṇā paṭiviratā¹⁰ hontī 'ti evaṃ sutte paṭiviratimattam eva vuttaṃ, n'atthi ettha āpatti 'ti vadati.

¹ Bp. akusalan ti.

² Bp. cetetvā.

³ Bp. vītikkamam.

⁴ Bp. *inserts* ca.

⁵ Bp. sampaṭi°.

⁶ Bp. vā nisīditvā *for* nisīditvā vā.

⁷ Bp. *inserts* asammatehi *after* this.

⁸ Bp. *adds* pi.

⁹ Bp. kārayamāne.

¹⁰ Bp. °rato.

aparo dhammakathiko suttassa āgatattā olambetvā nivāsentānam āpattiya āropiyamānāya kim imesaṃ¹ āropetha, nanu parimaṇḍalam nivāsessāmi 'ti sikkhā karaṇiya 'ti evaṃ sikkhākaraṇamattam ev' ettha vuttam, n' atthi ettha āpatti 'ti vadati.

yathā bahutarā bhikkhū 'ti ettha, ekena pi adhikā bahutarā 'va. ko pana vādo dvīhi tīhi.² saññattiya³ 'ti saññāpanatthāya. gūḷhako ti ādisu alajjussannāya parisāya gūḷhako salākagāho kātabbo. lajjussannāya⁴ vivatako. bālussannāya sakaṇṇajappako. vaṇṇāvaṇṇāyo⁵ katvā 'ti dhammavādināṃ ca adhammavādināṃ ca salākāyo nimittasaññam ārocetvā⁶ aññamaññam visabhāgā kātabbā. tato tā sabbāpi cīvarabhoge katvā vuttanayen' eva gahetabbā⁷. duggaho ti paccukkaḍḍhitabban ti duggahitā salākāyo ti vatvā puna gāhetvā yāvatatiyaṃ gāhetabbā. suggaho ti sāvetabban ti ekasmiṃ pi dhammavādismiṃ⁸ atireke jāte suggahitā salākāyo ti sāvetabban. yathā ca te dhammavādino vadanti, tathā taṃ adhikaraṇam vūpasame tabban ti. atha yāvattiyaṃ pi adhammavādino bahutarā⁹ 'va honti, ajja akālo, sve jānissāmā 'ti vuṭṭhahitvā alajjinaṃ pakkham¹⁰ vibhedatthāya dhammavādipakkham pariyesitvā punadivase salākagāho kātabbo. ayaṃ gūḷhako¹¹ salākagāho. sakaṇṇajappake pana gahite vattabbo ti ettha, sace saṅghatthero adhammavādi salākam gaṇhāti¹², so evaṃ avabodhetabbo bhante tumhe mahallakā vayo anuppattā, tumhākaṃ etaṃ na yuttam, ayaṃ pana adhammavādi salākā 'ti. tassa¹³ itarā salākā dassetabbā. sace so taṃ gaṇhāti¹⁴, dātabbā. atha n'eva avabujjhati, tato mā kassaci ārocehi 'ti vattabbo. sesaṃ vuttanayaṃ eva. vivatako¹⁵ 'ti vivatattho yeva.

¹ Bp. inserts āpattim after this.

² Bp. adds ca.

³ Bp. paññattiya.

⁴ Bp. inserts parisāya after this.

⁵ Bp. vannaṇṇāyo.

⁶ Bp. āropetvā.

⁷ Bp. gāhetabbā.

⁸ Bp. 'vādinhi.

⁹ Bp. va bahutarā for bahutarā 'va.

¹⁰ Bp. pakkhabhedatthāya for pakkham vibheda.

¹¹ Bp. gūḷhako.

¹² Bp. gaṇhāti.

¹³ Bp. assa.

¹⁴ Bp. gaṇhāti.

¹⁵ Bp. vivatake and omits 'ti.

pārājikasāmantam vā 'ti ettha, methunadhamme pārājika-sāmantam nāma dukkaṭam hoti. sesesu¹ adinnādānādisu thullaccayaṃ. *niveṭhentan*² ti na sarāmī 'ti vacanena³ nibbeṭhiyamānaṃ⁴. *ativedhetī* 'ti inghāyasmā 'ti ādi vacanehi⁵ ativedhiyati.⁶ *sarāmi kho ahaṃ āvuso* ti pārājikaṃ⁷ paṭicchādanatthāya evaṃ paṭijānāti. puna tena ativedhiyamāno⁸ sarāmi kho ti paṭiññaṃ datvā idāni maṃ nāsessanti 'ti bhayena davāya me ti ādim āha, etassa *tassapāpiyasikakammaṃ*⁹ *kātabbam*. sace sīlavā bhavissati, vattaṃ pūretvā¹⁰ paṭipassaddhiṃ¹¹ labhissati. no ce tathā nāsitako¹² 'va bhavissati. sesaṃ sabbattha uttānam evā 'ti.

SAMATHAKKHANDHAKAṬṬHITĀ.

KHUDDAKAVATTHUKKHANDHAKAṬṬHITĀ.

Khuddakavatthukkhandhake. *mallamuṭṭhikā* 'ti muṭṭhikamallā. *gāmapūṭavā*¹³ 'ti chavirāgamaṇḍanānuyuttā nāgarikamanussā. *gāmapotakā*¹⁴ ti pi pāṭho. es'ev' attho. *thambhe* 'ti nahānatitthe¹⁵ nikkhanitvā¹⁶ ṭhapitathambhe. *kuḍḍe*¹⁷ 'ti iṭṭhakasilādārukuḍḍānaṃ¹⁸ aññatarasmim. *aṭṭhāne*¹⁹ *nahāyanti* 'ti ettha, aṭṭhānaṃ²⁰ nāma rukhhaṃ phalakaṃ viya tacchetvā aṭṭhapadākārena rājiyo chinditvā nahānatitthe nikkhananti.²¹ tattha cuṇṇāni ākiritvā manussā kāyaṃ ghaṃsanti.

*gandhabbahatthakenā*²² 'ti nahānatitthe²³ ṭhapitena dārumayahatthena. tena kira cuṇṇāni gahetvā manussā sarīraṃ

¹ Bp. *omits* sesesu.

² Bp. nibbeṭhentan.

³ Bp. vacane.

⁴ Bp. nibbeṭṭhayamānaṃ.

⁵ Bp. vacanena.

⁶ Bp. ativedṭṭhayati.

⁷ Bp. °jika.

⁸ Bp. °veṭṭhayamāno.

⁹ Bp. *omits* tassa.

¹⁰ Bp. paripūretvā.

¹¹ Bp. paṭippa°.

¹² Bp. nāsitā *for* nāsitako 'va.

¹³ Bp. gāmamuddavā.

¹⁴ Bp. gāmamoddavā.

¹⁵ Bp. nhānatitthe.

¹⁶ Bp. nikhanitvā.

¹⁷ Bp. kuṭṭe.

¹⁸ Bp. °kuṭṭānaṃ.

¹⁹ Bp. aṭṭāne.

²⁰ Bp. aṭṭānaṃ.

²¹ Bp. nhānatitthe nikhanaṃ.

²² Bp. gantabba°.

²³ Bp. nhānatitthe.

ghaṃsanti. *kuruvindakasuttiyā* 'ti kuruvindakapāsānacun-
nāni lākhāya madditvā¹ katagulīkakaḷāpako vuccati. taṃ
ubhosu antesu gahetvā sarīraṃ ghaṃsanti. *viggayha
parikammaṃ kārapenti* 'ti aññamaññaṃ sarīrena sarīraṃ
ghaṃsanti. *mallakan* nāma makaradantake chinditvā
mallakamūlasaṇṭhānena katamallakaṃ vuccati. idaṃ
gilānassāpi na vaṭṭati. *akata mallakaṃ* nāma makaradante²
achinditvā³ kataṃ, idaṃ agilānassa⁴ na vaṭṭati. iṭṭha-
kakhaṇḍaṃ pana kapālakhaṇḍaṃ vā vaṭṭati. *ukkāsikan*
ti vatthavaṭṭiṃ. tasmā nahāyantassa yassa kassaci nahā-
nasāṭakavaṭṭiyā piṭṭhiṃ ghaṃsitum vaṭṭati. *puthupānikan*
ti hatthaparikammaṃ vuccati. tasmā sabbesaṃ hatthena
piṭṭhiparikammaṃ kātum vaṭṭati.

vallikā 'ti kaṇṇato nikkhantamuttolambikādīnaṃ⁵ etaṃ
adhivacanaṃ. na kevalaṇ ca vallikā yeva. yaṃ kiñci
kaṇṇapilandhanaṃ⁶ antamaso tālapaṇṇaṃ pi na vaṭṭati.
pāmaṅgan ti yaṃ kiñci pāmaṅgasuttaṃ⁷. *kaṇṭhasuttakan*
ti yaṃ kiñci gīvūpagaṃ⁸ ābharaṇaṃ. *kaṭisuttakan* ti yaṃ
kiñci kaṭipilandhanaṃ⁶ antamaso suttatantumattaṃ pi.
*ovaṭṭakan*⁹ ti valayaṃ.¹⁰ *keyūrādīni*¹¹ pākāṭān' eva. yaṃ¹²
kiñci ābharaṇaṃ na vaṭṭati. *dumāsikaṃ vā duvaṅgulaṃ
vā* 'ti ettha, ṣace kesā antodvemāse dvaṅgulaṃ pāpuṇanti,
antodvemāse yeva chinditabbā. dvaṅgulaṃ¹³ atikkametum
na vaṭṭati. sace 'pi na dīghā, dvimāsato¹⁴ ekadivasam pi
atikkametum na labhati¹⁵ yeva. evam ayaṃ ubhayenāpi
ukkaṭṭhaparicchedo 'va vutto. tato oram pana na vaṭṭanabhā-
vo nāma n' atthi. *kocchena osaṇṭhenti*¹⁶ 'ti kocchena olakkhitvā¹⁷
sannisīdāpentī. *phaṇakenā*¹⁸ 'ti dantamayādisu yena kenaci.

¹ Bp. bandhitvā.

² Bp. °ante.

³ Bp. acchin°.

⁴ Bp. °nass' eva.

⁵ Bp. °lambakā°.

⁶ Bp. °pilandhanaṃ.

⁷ Bp. pālambakasuttaṃ.

⁸ Bp. gīvupaga.

⁹ Bp. ovaṭṭikan.

¹⁰ Bp. valayaṃ.

¹¹ Bp. kāyū°.

¹² Bp. *in sens* akkhakānaṃ hetthā
bāhābharaṇaṃ *before* yaṃ.

¹³ Bp. °gulīhi.

¹⁴ Bp. dvemāsato.

¹⁵ Bp. vaṭṭati for labhati.

¹⁶ Bp. osaṇṭhenti.

¹⁷ Bp. olikkhitvā.

¹⁸ Bp. phaṇenā.

*hatthaphaṇakenā*¹ 'ti hatthen' eva phaṇakiccam kārontā aṅgulīhi osaṇhenti². *sitthatelakenā* 'ti madhusitthakaniyā-sādīsu³ yena kenaci cikkalena. *udakatelakenā* 'ti udakamis-sakena telenā. maṇḍanatthāya sabbattha dukkaṭam. uddhaggāni⁴ pana lomāni anulomanipātanattham hattham temetvā sīsam puñchitabbam. uṇhābhitattarajassirānam pi allahatthena puñchitum vaṭṭati.

na bhikkhave ādāse vā udakapatte vā 'ti ettha, kaṃsa-pattādīni pi yesu mukhanimittam paññāyati, sabbāni ādāsa-saṅkham⁵ eva gacchanti. kañjiyādīni pi udakapattasaṅkham⁵ eva. tasmā yattha katthaci olokentassa dukkaṭam. *ābādhapaccayā*⁶ 'ti saṅchavi⁷ nu kho me vaṇo udāhu na tāvā 'ti jānanattham jiṇṇo nu kho 'mhi no ti evam āyusaṅkhāram olokanattham pi vaṭṭatī 'ti vuttam. *mukham ālīmpentī*⁸ 'ti vipprasannacchavibhāvakarehi⁹ mukhalepanehi ālīmpanti. *ummaddentī* 'ti nānāummaddanehi ummaddenti¹⁰. *cunṇentī* 'ti mukhacunṇakena makkhenti. *manosilakāya*¹¹ *mukham lañchentī*¹² 'ti manosilāya silakādīni lañchanāni¹³ karonti. tāni haritālādīhi pi na vaṭṭanti yeva. aṅgarāgādayo pākaṭā yeva. sabbattha dukkaṭam. *na bhikkhave naccam vā* 'ti ādīsu, yaṃ kiñci naccam antamaso moranaccam pi dassanāya gacchantassa dukkaṭam. sayam pi naccantassa vā naccāpentassa vā dukkaṭam eva. gītam pi kiñci¹⁴ naṭagītam vā sādhu-gītam vā antamaso danta-gītam pi. mayam gāyissāmā 'ti pubbabhāge okujantā¹⁵ karonti, etaṃ pi na vaṭṭati. sayam gāyantassā 'pi gāyāpentassāpi dukkatam eva. vāditam pi yaṃ kiñci na vaṭṭati. yam pana niṭṭhahanto¹⁶ vā sāsāṅke vā ṭhito accharam¹⁷ vā

¹ Bp. °phaṇenā.

² Bp. osaṇṭhenti.

³ Bp. °niyyā°.

⁴ Bp. uddhalomena *for* uddhaggāni pana lomāni.

⁵ Bp. °saṅkhyam.

⁶ Bp. *adds* anāpattī.

⁷ Bp. saṅchavī.

⁸ Bp. ālīmpantī.

⁹ Bp. °cchavirāgakarehi.

¹⁰ Bp. ummadenti.

¹¹ Bp. manosilikāya.

¹² Bp. lañjenti.

¹³ Bp. lañjanādīni.

¹⁴ Bp. yaṃ kiñci.

¹⁵ Bp. okujantā.

¹⁶ Bp. niṭṭhuhanto.

¹⁷ Bp. accharikam.

potheti¹ pāṇim vā paharati, tattha anāpatti. sabbam antarārāme t̥hitassa passato anāpatti. passissāmī 'ti vihārato vihāram gacchantassa āpatti yeva. āsanasālāyam² nisinno passati, anāpatti. passissāmī 'ti uṭṭhahitvā gacchato āpatti. vīthiyam t̥hatvā gīvam parivattetvā passato 'pi āpatti yeva.

sarakuttin ti sarakiriyam. *bhaṅgo hoti* 'ti aladdham samādhim³ uppādetum na sakkoti laddham samāpajjitum. *pacchimā janatā* 'ti amhākam ācariyā 'pi upajjhāyā pi evam gāyimsū 'ti pacchimā⁴ janatā diṭṭhānugatim āpajjati tath' eva gāyati. *na bhikkhave āyatakenā* 'ti ettha āyatako nāma tantam vattam bhinditvā akkharāni vināsetvā pavatto. dhamme pana suttantavattam nāma atthi jātakavattam nāma atthi gāthāvattam nāma atthi, tam vināsetvā atidīgham kātum na vaṭṭati. caturassena vattena parimaṇḍalāni pada-byañjanāni dassetabbāni. *sarabhaññan* ti sarena bhaṇanam. sarabhaññe kira taraṅgavattadohakavattagalitavattādīni⁵ dvattimsavattāni atthi. tesu yam icchatī tam kātum labhati. sabbesam padabyañjanānam avināsetvā vikāram akatvā samaṇasāruppena caturassena nayena pavattanam yeva lakkhaṇam.

bāhiralomim unṇin ti unṇalomāni bahi katvā unṇapāvāram pārupanti. tathā dhārentassa dukkaṭam. lomāni anto katvā pārupitum vaṭṭati. samaṇakappakathā Bhūtagāmasikkhā-padavaṇṇanāyam vuttā.

nā bhikkhave attano aṅgajātan ti aṅgajātam chindantass' eva thullaccayam. aññam pana kaṇṇanāsaṅguliādīnam⁶ yam kiñci chindantassa tādisam vā dukkham uppādentassa dukkaṭam. ahikīṭadaṭṭhādīsu⁷ pana añña-ābādhapaccayā vā lohitaṃ vā mocentassa chindantassa⁸ anāpatti.

candanaganthī uppannā hoti 'ti candanaghaṭikā uppannā hoti. so kira uddhañ ca adho ca jālāni parikkhipāpetvā

¹ Bp. poṭeti.

² Bp. °lāya.

³ Bp. omits this.

⁴ Bp. pacchimo jano.

⁵ Bp. °vattadhotaka°.

⁶ Bp. °nāsaṅguliādīm.

⁷ Bp. ahikīṭada°.

⁸ Bp. adds vā.

Gaṅgāya nadiyā kīlati. tassā¹ nadiyā sotenā vuyhamānā candanagaṇṭhī āgantvā jāle laggi.² tam assa parisā³ āharitvā adamsu. evaṃ sā uppannā hoti. *iddhipāṭihāriyan* ti ettha vikubbanaiddhipāṭihāriyaṃ⁴ paṭikkhittam. adhiṭṭhānaiddhi⁵ pana appaṭikkhittā 'ti veditabbā.

na bhikkhave sovaṇṇamayo patto ti ādīsu, sace hi gihī bhat-taggesu⁶ suvaṇṇataṭṭakādīsu byañjanam katvā upanāmenti āmasitum pi na vaṭṭati. phalikamayakācamayakaṃsamyādīni⁷ pana taṭṭakādīni bhājanāni⁸ puggalikaparibhogen'eva na vaṭṭanti. saṅghikaparibhogena vā gihivikaṭāni vā vaṭṭanti. tambalohamayo 'pi patto⁹ na vaṭṭati. thālakaṃ pana vaṭṭatī 'ti idam sabbam Kurndiyaṃ vuttam. *maṇimayo* ti ettha pana indanilādimāṇimayo¹⁰ vutto. *kaṃsamayo* ti ettha vaṭṭalohamayo 'pi saṅgahito. *likhitun* ti tanukaranatthāy'etam vuttam. *pakatimaṇḍalan* ti makaradantachindakamaṇḍalam eva. *āvattitvā*¹¹ 'ti aññamaññaṃ paharitvā. *pattādhārakan* ti ettha, dantavalīvettādīhi kate bhūmiādhārake ṭayo¹² dāruādhārake dve patte uparupari¹³ ṭhapetum vaṭṭatī 'ti Kurundiyaṃ vuttam. Mahāaṭṭhakathāyaṃ pana vuttam bhūmiādhārake tiṇṇam pattānam anokāse¹⁴ dve ṭhapetum vaṭṭati. dāruādhārakadaṇḍādhārakesu pi susajjitesu es'eva nayo. bhamakoṭisadiso pana dāruādhārako tīhi daṇḍakehi baddho daṇḍakādhārako¹⁵ ca ekassa pi pattassa anokāso. tattha ṭhapetvāpi hatthena gahetvā evaṃ¹⁶ nisīditabbam. bhūmiyaṃ pana nikkujjitvā ekam eva ṭhapetabban ti. *miḍḍhante*¹⁷ 'ti ālindakamiḍḍhakādīnam¹⁸ ante. sace pana parivat-tetvā tatth'eva paṭiṭṭhāti evarūpāya vitthiṇṇāya miḍḍhiyā¹⁹ 'va ṭhapetum vaṭṭati. *paribhaṇḍante* 'ti bāhirapasse katāya

¹ Bp. tassa nadi.

² Bp. laggā.

³ Bp. purisā.

⁴ Bp. vikubbaniddhi°.

⁵ Bp. adhiṭṭhāniddhi.

⁶ Bp. bhat-tagge.

⁷ Bp. °mayāni.

⁸ Bp. taṭṭikādīni.

⁹ Bp. patto 'va.

¹⁰ Bp. indanilādimayo.

¹¹ Bp. āvaṭṭitvā.

¹² Bp. tayo patte.

¹³ Bp. uparūpari.

¹⁴ Bp. anokāso.

¹⁵ Bp. °dhāro.

¹⁶ Bp. eva.

¹⁷ Bp. miḍḍhante.

¹⁸ Bp. ālindakamiḍḍhikādīnam.

¹⁹ Bp. miḍḍhiyā, and omi's 'va.

tanukamidhikāya¹ ante. miḍhiyaṃ² vuttanayen' eva etthāpi vinicchayo veditabbo. *colākan* ti yaṃ pattharitvā patto ṭhapiyati. tasmim̐ pana asati kaṭasārake vā taṭṭikāya vā mattikaparibhaṇḍakatāya bhūmiyā vā yattha na dussati tathārūpāya vā bālikāya³ vā ṭhapetum vaṭṭati. paṃsura-jādīsu⁴ pana kharabhūmiyaṃ vā ṭhapentassa dukkaṭaṃ. *pattamāḷakan* ti⁵ iṭṭhakāhi vā dārūhi vā kātum vaṭṭati. *pattakaṇḍolikā* 'ti mahāmukhakunḍalasaṇṭhānā bhaṇḍakuk-khulikā⁶ vuccati. *yo laggeyyā* 'ti yattha katthaci laggentassa dukkaṭaṃ eva. cīvaravaṃse 'pi bandhitvā ṭhapetum na vaṭṭati. bhaṇḍakaṭṭhupanattham⁷ eva vā kaṭaṃ hotu nisi-danasayanattham vā, yattha katthaci mañce vā piṭhe vā ṭhapentassa dukkaṭaṃ. aññena pana bhaṇḍakena saddhim̐ bandhitvā ṭhapetum vaṭṭati. aṭṭaniyaṃ⁸ bandhitvā olambetum vā vaṭṭati. bandhitvā⁹ upari ṭhapetum na vaṭṭati yeva. sace pana mañcaṃ vā piṭhaṃ vā ukkhipitvā cīvara-vaṃsādīsu aṭṭakacchannena ṭhapitaṃ hoti, tattha ṭhapetum vaṭṭati. aṃsavaddhakena aṃsakūṭe laggetvā aṅke¹⁰ ṭhapetum vaṭṭati, chatte bhattapūro pi aṃsakūṭe laggitapatto 'pi ṭhapetum na vaṭṭati. bhaṇḍakena pana saddhim̐ bandhitvā vā aṭṭakaṃ bandhitvā¹¹ ṭhapite vā yo koci ṭhapetum vaṭṭati. *pattahatthenā* 'ti ettha, na kevalaṃ yassa patto hatthe so yeva pattahattho, na kevalañca kavāṭaṃ eva paṇāmetum na labhati. api ca kho pana hatthe vā piṭṭhipāde vā yattha katthaci sarīrāvayave pattaśmim̐ sati hatthena vā piṭṭhipādena¹² vā sisenā vā yena vā¹³ kenaci sarīrāvayavena kavāṭaṃ vā paṇāmetum ghaṭikaṃ vā ukkhipitum sūciṃ vā kuñcikāya apāpuritum na labhati. aṃsakūṭe pana pattaṃ laggetvā yathāsukhaṃ kavāṭaṃ¹⁴ apāpuritum labhati yeva¹⁵.

¹ Bp. °miḍḍhikāya.

² Bp. miḍḍhiyaṃ.

³ Bp. likāya.

⁴ Bp. pasu (?)

⁵ Bp. *omits* ti.

⁶ Bp. kukkhalikā.

⁷ Bp. °kaṭṭhapanattham.

⁸ Bp. aṭṭaniyaṃ.

⁹ Bp. *adds* 'pi.

¹⁰ Bp. aṅge.

¹¹ Bp. katvā vā *for* bandhitvā.

¹² Bp. pādena.

¹³ Bp. *omits* vā.

¹⁴ Bp. *omits* kavāṭaṃ.

¹⁵ Bp. *omits* yeva.

tumbakaṭāhan ti alābukaṭāham¹ vuccati. tam pariharitum na vaṭṭati. labhitvā pana tāvakālikam paribhuñjitum vaṭṭati. *ghaṭikaṭāhe* 'pi es' eva nayo. *ghaṭikaṭāhan* ti ghaṭikapālam² *abbhum me* 'ti utrāsavacanam etam. *sabbapaṃsukulikenā*³ 'ti ettha, cīvaraṇ ca mañcapīthaṇ ca paṃsukūlam³ vaṭṭati. ajjhoharaṇīyam pana dinnakam eva gahetabbam. *calakānī* 'ti chaḍḍetvā⁴ vammelvā appaviṭṭhāmisānī⁵. *aṭṭhikānī* ti macchamaṃsaatṭhikānī. *ucchiṭṭhodakan* ti mukhavikkhālanodakam. etesu yaṃ kiñci pattena nīharantassa dukkaṭam. pattam paṭiggahaṇam⁶ katvā hattham dhovitum pi na labhati⁷. hatthadhovanapādadhovanaudakam⁸ pi patte ākiritvā nīharitum na vaṭṭati. anucchiṭṭham visuddhapattam⁹ ucchiṭṭhahatthena gaṇhitum na vaṭṭati. vāmahatthena pan' ettha udakam āsiñcitvā ekam udakagaṇḍasām¹⁰ gahetvā ucchiṭṭhahatthena gaṇhitum vaṭṭati. ettāvatā 'pi hi so ucchiṭṭhapatto hoti. ucchiṭṭhahattham¹¹ pana bahi udakena vikkhāletvā gahetum vaṭṭati. macchamaṃsaphalāphalādīnī¹² khādanto yaṃ tattha aṭṭhim vā calakam vā chaḍḍetukāmo hoti, tam patte ṭhapetum na labhati.¹³ yaṃ pana paṭikhāditukāmo hoti, tam patte ṭhapetum labhati¹³. aṭṭhikakaṇṭhakādīnī¹⁴ tatth' eva katvā hatthena luñcitvā khāditum vaṭṭati. mukhato nīhatam pana yaṃ kiñci puna¹⁵ khāditukāmo hoti, tam patte ṭhapetum na labhati¹³. siṅgaveranālikerakhaṇḍādīnī¹⁶ ḍasitvā puna ṭhapetum labhati¹³.

namatakan ti satthakaveṭhanakapilotikakhaṇḍam¹⁷. *daṇḍasatthakan* ti pipphalakam vā aññaṃ pi vā yaṃ kiñci daṇḍam yojetvā katasatthakam. *kaṇṇakitāyo hontī* 'ti mallagahitā¹⁸ hontī. *kiṇṇena pūretun* ti kiṇṇacunṇena pūretum.

¹ Bp. lābu°.

² Bp. °paṃsukūlikenā.

³ Bp. °kūlam.

⁴ Bp. cambetvā for chaḍḍetvā
vammelvā.

⁵ Bp. apaviddhāmisānī.

⁶ Bp. paṭiggaham.

⁷ Bp. labbhati.

⁸ Bp. hatthadhotapādadhotauda-
kam.

⁹ Bp. suddha°.

¹⁰ Bp. °gaṇḍusam.

¹¹ Bp. hattham.

¹² Bp. °maṃsaphalādīnī.

¹³ Bp. labbhati.

¹⁴ Bp. °kaṇṭhakādīnī.

¹⁵ Bp. inserts na after puna.

¹⁶ Bp. siṅgiveranālikerakhaṇḍānī.

¹⁷ Bp. °veṭhanakam piloti°

¹⁸ Bp. malaggahitā.

sattuyā 'ti haliddamissakena¹ piṭṭhacunṇena pūretum². *saritakan* ti pāsānacunṇam pi vuccati. tena pūretum anujānāmi 'ti attho. *madhusitthakena sāretun* ti madhusitthakena makkhetum. *saritakam pi paribhijjati* 'ti taṃ makkhitamadhositthakam bhijjati. *saritasipāṭikan* ti madhusitthakapilotikam satthakosakam. sipāṭikā pana saritasipāṭikāya anulomā 'ti Kurundiyam vuttam. *kāṭhinan*³ ti nissenim⁴ pi tattha attharitabbam kaṭasārakakilañjānam aññataram pi. *kāṭhinarajjan*⁵ ti yāya duppaṭicīvaram⁶ sibbantā kāṭhine cīvaram bandhanti. *kāṭhinam nappahoti* 'ti dīghassa bhikkhuno pamāṇena katam kāṭhinam tattha rassassa bhikkhuno cīvaram atthariyamānam⁷ nappahoti anto yeva hoti, daṇḍakena pāpuṇāti 'ti attho. *daṇḍakāṭhinan* ti tassa majjhe itarassa bhikkhuno pamāṇena aññam nissenim bandhitum anujānāmi 'ti attho. *vidalakan* ti daṇḍakāṭhinappamāṇena kaṭasārakassa pariyante paṭisaṃharitvā⁸ dugguṇakaraṇam⁹. *salākan* ti duppaṭicīvarassa¹⁰ antare pavesanasalākam. *vinaddhanarajjun*¹¹ ti tattha¹² mahānisseniya saddhim khuddakanissenim vinaddhitarajjum¹³. *vinaddhanasuttakan*¹⁴ ti khuddakanisseniya cīvaram vinaddhitasuttakam¹⁵. *vinaddhitvā*¹⁶ *cīvaram sibbetun*¹⁷ ti tena suttakena tattha cīvaram vinaddhitvā sibbetum¹⁷. *visamā honti* 'ti kāci khuddakā honti kāci mahan-tā. *kaḷimbakan* ti pamāṇasaññākaraṇam yaṃ kiñci tālapaṇṇādim¹⁸. *moghasuttakan* ti vaḍḍhakīnam dārūsu kālasuttena viya haliddisuttena saññākaraṇam. *aṅguliya paṭiggaṇhanti* 'ti sūcimukham aṅguliya paṭicchanti. paṭiggahanti aṅgulikosakam. *āvesanavittakan* nāma yaṃ kiñci pāṭicaṅgoṭakādi¹⁹. *uccavatthukan* ti pasum²⁰ ākiritvā uccavatthukam

¹ Bp. haliddimissakena.

² Bp. *omits* pūretum.

³ Bp. kathinan.

⁴ Bp. nissenī.

⁵ Bp. kathinarajjun.

⁶ Bp. duppaṭtacīvaram.

⁷ Bp. patthario.

⁸ Bp. pari° for paṭi°.

⁹ Bp. duguṇa°.

¹⁰ Bp. duppaṭtacīvarassa.

¹¹ Bp. vinandhana°.

¹² Bp. *omits* tattha.

¹³ Bp. vinandhitum rajjum.

¹⁴ Bp. vinandha°.

¹⁵ Bp. vinandhitum suttakam.

¹⁶ Bp. vinandhitvā.

¹⁷ Bp. sibbitun.

¹⁸ Bp. °di.

¹⁹ Bp. pāti°.

²⁰ Bp. paṃsu.

kātum anujānāmī 'ti attho. *ogumbetvā ullittāvalittam kātun* ti chadanam odhunitvā ghanadaṇḍakam katvā anto ca¹ bahi ca mattikāya limpetun² ti attho. *goghaṃsikāyā* 'ti velum vā rukkhadaṇḍakam vā anto katvā tena saddhim saṅgharitun ti attho. *bandhanarajjun* ti tathā saṅgharitassa bandhanarajjum.

kaṭacchuparissāvanam nāma tisu daṇḍakesu vinaddhitvā³ katam. *yo na dadeyyā* 'ti aparissāvanakass' eva yo na dadāti, tass'⁴ eva āpatti. yo pana attano hatthe parissān' eva⁵ vijjamāne pi yācati, tassa na akāmā dātabbam. *daṇḍa-kaparissāvanan*⁶ ti rajakānam khāraparissāvanam viya catūsu pādesu bandhanissethikāya⁷ sāṭakam bandhitvā majjhe daṇḍake udakam āsiñcitabbam. tam ubho 'pi koṭṭhāse pūretvā parissāvati⁸. *ottharikam*⁹ nāma yam udake ottharivā ghaṭena udakam gaṇhanti, tam hi catūsu daṇḍakesu vattham bandhitvā udake cattāro khānuke¹⁰ nikkhaṇitvā¹¹ tesu bandhitvā sabbe¹² pariyante udakato mocetvā majjhe ottharivā ghaṭena udakam gaṇhanti. *makasakuṭikā* 'ti cīvarakuṭikā vuccati.

*abhisannakāyā*¹³ 'ti semhādidosābhisannakāyā.¹⁴ *aggala-vaṭṭi* nāma dvārabāhāya samappamāṇo yeva aggaḷatthambho vuccati, yattha tīni cattāri chiddāni katvā sūciyo denti. *kapisīsakam* nāma dvārabāham vijjhivā tattha pavesito aggaḷapāsako vuccati. *sūcikā* 'ti tattha majjhe chiddam katvā pavesitā. *ghaṭikā* 'ti upari yojitā *maṇḍalikam kātun* ti nīcavatthukam cinitum. *dhūmanettan* ti dhūmanikkhamanachiddam. *vāsetun* ti gandhehi¹⁵ vāsetum. *udakani-dhānan*¹⁶ ti udakaṭṭhapanatṭhānam, tattha ghaṭena udakam

¹ Bp. c'eva.

² Bp. limpitan.

³ Bp. vinandhitvā.

⁴ Bp. tassa for tass' eva.

⁵ Bp. parissāvane for parissān'eva.

⁶ Bp. daṇḍapari°.

⁷ Bp. baddhanisṣeṇikāya.

⁸ Bp. parissavati.

⁹ Bp. ottharanam.

¹⁰ Bp. khānuke.

¹¹ Bp. nikhaṇitvā.

¹² Bp. sabba.

¹³ Bp. abbhussannakāyā.

¹⁴ Bp. °dosussannakāyā.

¹⁵ Bp. gandhena.

¹⁶ Bp. udakaṭṭhānan.

ṭhapetvā sarāyakena valañjetabbam¹. *kottṭhako* ti dvāra-kotṭhako.

tisso paṭicchādiyo ti ettha, jantāgharapaṭicchādi ca udaka-paṭicchādi ca parikammam karontass' eva vaṭṭati, sesesu abhivādanādīsu na vaṭṭati. vutthapaṭicchādisabbakammesu vaṭṭati. *udakam na hoti* 'ti nahānaudakam² na hoti. *tulan* ti paṇṇikānam viya udakaubbāhanatulam. *karakatako* 'ti³ vuccati goṇe⁴ yojetvā hatthehi vā gahetvā dīghavarattāhi⁵ ākaḍḍhanayantam. *cakkavaṭṭakan* ti arahataghaṭiyantam⁶. *cammakhaṇḍam* nāma tulāya vā karakatakena⁷ vā yojetabbakam cammabhājanam.

pākaṭā hoti 'ti apparikkhittā hoti. *udakapuñchanī* 'ti dantamayā⁸ 'pi visāṇamayāpi dārumayāpi vaṭṭati. tassā asati⁹ coḷakena udakam paccuddharitum vaṭṭati. *udakamātikan* ti udakassa āgamanamātikam. *nillekham*¹⁰ *jantāgharan* nāma āviddhapakkhapāsakam vuccati. gopānasīnam uparimaṇḍale pakkhapāsake ṭhapetvā katakūṭacchadanass' etam nāmam.

cātumāsam nisīdanenā 'ti nisīdanena cattāro māse na vippavāsitaḍḍhan¹¹ ti attho. *pupphābhikiṇṇesū* 'ti pupphehi saṇṭhitesu¹².

*namatakan*¹³ ti eḷakalomehi katam āvāy'¹⁴ imam cammakhaṇḍa parihārena¹⁵ paribhuñjitabbam. *āsittakūpadhānan* nāma tambalohena vā rajatena vā katāya pelāya¹⁶ etam adhivacanam. paṭikkhittattā pana dārumayāpi na vaṭṭati. *maḷorikan*¹⁷ ti daṇḍādhārako vuccati. yaṭṭhiādhārapattādhārapacchikapitṭhāni¹⁸ pi etth' eva pavitṭhāni. ādhārakasāṅkhepagamanato hi paṭṭhāya chiddam viddham pi āviddham¹⁹

¹ Bp. valañjetabbam.

² Bp. nhānodakam.

³ Bp. *amits* 'ti.

⁴ Bp. goṇe vā.

⁵ Bp. dīghavarattādīhi.

⁶ Bp. arahatthaghaṭi°.

⁷ Bp. karakatake.

⁸ Bp. daṇḍamayā.

⁹ Bp. tasmim asati coḷakenāpi for these.

¹⁰ Bp. nillekha.

¹¹ Bp. vippavasitaḍḍhan.

¹² Bp. santhatesu.

¹³ Bp. nāma for ti.

¹⁴ Bp. avāy'.

¹⁵ Bp. °paribhogena ca.

¹⁶ Bp. pelāya.

¹⁷ Bp. maḷorikā.

¹⁸ Bp. °paṇṇādhāra° for °pattā-dharā°.

¹⁹ Bp. aviddham.

pi vaṭṭati yeva. *ekabhājane* 'ti ettha sace eko bhikkhu bhājanato phalaṃ vā pūvaṃ vā gahetvā gacchati, tasmim̐ bhikkhumhi¹ apagata itarassa sesakaṃ bhuñjitum vaṭṭati. itarassāpi tasmim̐ khaṇe puna gahetum vaṭṭati.

aṭṭhaṅgehī 'ti ettha ekekena pi aṅgena samannāgatassa antosīmāya vā nisīmaṃ² gantvā nadiādīsu vā nikkujjitum vaṭṭati yeva. evaṃ nikkujjite pana patte tassa gehe koci deyyadhammo na gahetabbo. asukassa gehe bhikkhaṃ mā gaṇhathā 'ti aññesu pi³ vihāresu pesetabbam. ukkujjanakāle pana yāvatatīyaṃ yācāpetvā hatthapāsaṃ vijahāpetvā ñattidutiyakammena ukkujjitabbo.

*purakkhitvā*⁴ 'ti aggato katvā. *saṃharantū* 'ti saṃhariyantu. *ceḷapaṭikan*⁵ ti ceḷasantharaṃ⁵. so kira sace ahaṃ puttaṃ lacchāmi, akkamissati me bhagavā ceḷapaṭikan⁵ ti iminā ajjhāsayena santhari. abhabbo c' esa puttapaṭilābhassa⁶, tasmā bhagavā na akkami. yadi akkameyya, pacchā puttaṃ alabhanto nāyaṃ sabbaññū 'ti diṭṭhiṃ gaṇheyya. idan tāva bhagavato anakkamane⁷ kāraṇaṃ. yasmā pana bhikkhū 'pi ye ajānantā akkameyyum te gihīnaṃ paribhūtā bhaveyyaṃ⁸. tasmā bhikkhū⁹ paribhavato mocetum sikkhāpadaṃ paññāpesi. idaṃ sikkhāpadapaññāpane kāraṇaṃ. *maṅgalatthāya yāciyamānenā* 'ti apagatagabbhā vā hotu garugabbhā vā evarūpesu ṭhānesu maṅgalatthāya yāciyamānena akkamitum vaṭṭati. *dhotapādakan* nāma pādadhovanaṭṭhāne dhotahi pādehi akkamanatthāya paccattharaṇaṃ atthataṃ hoti, taṃ akkamitum vaṭṭati.

kaṭakan nāma padumakaṇṇikākāraṃ pādaghaṃsanatthaṃ kaṇṭake uṭṭhāpetvā kaṭaṃ taṃ vattaṃ¹⁰ vā hotu caturassādi-bhedam vā bāhulikānuyogattā¹¹ paṭikkhittam eva, n'eva paṭiggahetum na paribhuñjitum vaṭṭati. *sakkharā* 'ti pāsāṇo vuccati pāsāṇaphenako 'pi vaṭṭati. *vidhūpanan*¹² ti vījanī

¹ Bp. *omits* bhikkhumhi.

² Bp. nissīmaṃ.

³ Bp. vihāresu pi *for* pi vihāresu.

⁴ Bp. purekkhitvā.

⁵ Bp. *cela*^o *for* *cela*^o.

⁶ Bp. puttālābhāya.

⁷ Bp. anakkame.

⁸ Bp. bhaveyyum.

⁹ Bp. bhikkhu.

¹⁰ Bp. vattaṃ.

¹¹ Bp. bahulio.

¹² Bp. vidhupanan.

vuccati. *tālavanṭaṃ* pana *tālapaṇṇehi* vā *katam* hotu *veḷudantavilīvehi* vā *morapiṇṇehi*¹ vā *cammavikatīhi* vā *sabbam* vaṭṭati.

*makasavījanī*² 'ti dantamayavisāṇamayadaṇḍakā 'pi vaṭṭati. *vākamayavījanīyā*³ .ketakapārohakaṇḍalapaṇṇādimayā⁴ pi saṅgahitā. *gilānassa chattan* ti ettha yassa *kāyaḍāho*⁵ vā *cittakopo*⁶ vā hoti *cakkhum*⁷ vā *dubbalaṃ aṇṇo* vā *koci ābādhō* *vinā chattenā* *uppajjati*, *tassa gāme* vā *araṇṇe* vā *chattam* vaṭṭati. *vasse* pana *cīvaraguttattham* *vālamiga-carabhayesu* ca *attaguttattham* pi vaṭṭati. *ekapaṇṇachattam*⁸ pana *sabbatth* 'eva vaṭṭati.

asissā 'ti *asi assa*. *vijotalatī*⁹ 'ti *vijoteti*¹⁰. *daṇḍasammattin*¹¹ ti ettha *pamāṇayutto catuhattho* *yeva daṇḍo sammannitvā dātabbo*. *tato onātiritto*¹² *viṇāpi sammattiyā*¹³ *sabbesam* vaṭṭati. *sikkā* pana *agilānassa* na vaṭṭati. *gilānassāpi sammannitvā* 'va *dātabbā*.

*romaṭṭhakassā*¹⁴ 'ti ettha *ṭhapetvā romaṭṭhakam*¹⁵ *sesānam*¹⁶ *uggāram mukhe santhāretvā*¹⁷ *gilantānam āpatti*. *sace* pana *asantharitam*¹⁸ *eva paragalam* *gacchati*, *vaṭṭati*.

*yam diyyamānan*¹⁹ ti *idaṃ*²⁰ *Bhojanavagge vaṇṇitam* *eva*.

kuppaṃ karissāmi 'ti *saddam karissāmi*. *nakhādīhi nakhacchedane āpatti* n' *atthi*. *attānurakkhaṇattham* pana *nakhacchedanam anuññātam*. *vīsattimatṭhan* ti *vīsati* pi *nakhe likhitamatṭhe kārāpentī*. *malamattan* ti *nakhato malamattam* *apakaṇḍhitum*²¹ *anujānāmī* 'ti *attho*. *khurasipātikan* ti

¹ Bp. *morapiṇchehi*.

² Bp. *makasabījanī*.

³ Bp. °*bījanīyā*.

⁴ Bp. °*rohakuntāla*°.

⁵ Bp. *kāyaḍāho*.

⁶ Bp. *pittakopo*.

⁷ Bp. *cakkhu*.

⁸ Bp. °*paṇṇacchattam*.

⁹ Bp. *vijjotalatī*.

¹⁰ Bp. *pajjotalati*.

¹¹ Bp. °*sammuti*.

¹² Bp. *ūnātiritto*.

¹³ Bp. *sammuttīyā*.

¹⁴ Bp. *romanthakassā*.

¹⁵ Bp. *romanthakam*.

¹⁶ Bp. *inserts āgatam after this*.

¹⁷ Bp. *sandhāretvā*.

¹⁸ Bp. *asandharitam*.

¹⁹ Bp. *diyyamānan*.

²⁰ Bp. *inserts following after* ti: 'yam dāyakehi diyyamānam paṭigahitabhājanato bahipatitam, tam bhikkhunā sāmāṃ gahetvā paribhuñjitum anujānāmī 'ti attho.'

²¹ Bp. *apakaḍḍhitum*.

khurakosakam. *massum kappāpentī* ti kattariyā massum
chedāpentī. *massum vadḍhāpentī* 'ti massum dīgham kārā-
pentī¹. *golomikan* ti hanukamhi dīgham katvā thapitam
elakamassukam² vuccati. *caturassakan* ti catukonam³.
parimukhan ti ure lomarājisaṃharaṇam⁴. *aḍḍarukan* ti
udare lomarājithapanam⁵. *āpatti dukkaṭassā* 'ti massukap-
panādīsu⁶ sabbattha āpatti dukkaṭassa. *ābādhappaccayā*
sambādhe loman ti gaṇḍavaṇaruciādiābādhappaccayā
*ābādhappaccayā*⁷ *kattarikāyā* 'ti gaṇḍavaṇarucisīsarogābādhap-
paccayā. sakkarādīhi nāsikalomagāhāpane āpatti n'atthi.
attānurakkhaṇattham⁸ pana saṇḍāso anuññāto. *na bhikkha-*
ve palitam gāhāpetabban ti ettha, yaṃ bhamukāyam⁹ vā
lalāṭe vā dāṭhikāya vā uggantvā vibhaccham¹⁰ ṭhitam
tādisam lomam vā palitam vā apalitam vā gāhetum¹¹ vaṭṭati.

kaṃsapattharikā 'ti kaṃsabhaṇḍabāñijā¹². *bandhanamattan*
ti vāsikattarayattikādīnam¹³ bandhanamattam. *na bhikkha-*
ve akāyaba idhanenā 'ti ettha abandhitvā nikkhamantena
yattha sarati, tattha bandhitabbam. āsanasālāya bandhis-
sāmī 'ti gantum vaṭṭati. saritvā yāva na bandhati,
na tāva piṇḍāya caritabbam. *kalābukan* nāma bahurajju-
kam. *dedḍubhakan* nāma udakasappasīsasadisam. *muraḍḍan*¹⁴
nāma muraḍḍavattisaṇṭhānam¹⁵ veṭhetvā katam. *madda-*
vāṇan nāma pāmaṅgasanṭhānam. idisam hi ekam pi na
vaṭṭati pageva bahūni. *paṭṭikam sūkarantakan*¹⁶ ti ettha
pakativitā¹⁷ vā macchakaṇṭhakavāyīmā vā paṭṭikā vaṭṭati.
sesā kuñjaracchikādibhedā na vaṭṭati. *sūkarantakan* nāma
sūkaravattikañcikakosakasaṇṭhānam hoti¹⁸. ekarajjukam pana
muddikakāyabandhanañ ca sūkarantakam anulometi. *anuḍḍā-*
*nāmi bhikkhave muraḍḍan*¹⁹ *maddavīṇan* ti idaṃ dasāsu yeva

¹ Bp. kārenti.² Bp. °massu.³ Bp. catukkonam.⁴ Bp. lomasamharaṇam.⁵ Bp. °rājithapanam.⁶ Bp. °ppāpanādīsu.⁷ Bp. omits this.⁸ Bp. anurakkha°.⁹ Bp. °kāya vā nalāṭe.¹⁰ Bp. vibhaccham.¹¹ Bp. gāhāpetum.¹² Bp. °vāñijā.¹³ Bp. °yattithādīnam vā.¹⁴ Bp. muraḍḍan.¹⁵ Bp. muraḍḍavattisaṇṭhānam.¹⁶ Bp. sūkarandakan.¹⁷ Bp. pakativitā.¹⁸ Bp. kuñci° for sūkarakuñci°.¹⁹ Bp. muraḍḍan maddavīṇan.

anuññātaṃ pāmaṅgadasā c' ettha catunnaṃ upari na vaṭṭati. *sobhakan*¹ nāma veṭṭetvā mukhavaṭṭisibbanam. *gunakan* nāma muddikasaṅṭhānena² sibbanam. evaṃ sibbatā hi antā thirā honti³. *pavananto* ti pāsanto vuccati. *hatthi-sonḍikam*⁴ nāma nābhimūlato hatthisonḍasaṅṭhānam olambakam katvā nivattham colakaitthīnam⁵ nivāsanam viya. *macchavālakam* nāma ekato dasantaṃ ekato pāsantaṃ olambitvā⁶ nivattham. *catukaṇṇakan*⁷ nāma upari dve heṭṭhato dve 'ti evaṃ cattāro kaṇṇe dassetvā nivattham. *tālavanṭakan* nāma tālavaṅṭākārena sāṭakam olambetvā nivāsanam. *satavallikam* nāma dīghasāṭakam anekakkhattum obhañjitvā ovaṭṭikam karontena nivattham. vāmadakkhiṇa-passesu vā nirantaram valliyo⁸ dassetvā nivattham. sace pana jānuto⁹ paṭṭhāya ekā vā dve vā valliyo¹⁰ paññāyanti, vaṭṭati. *saṃveliyam*¹¹ *nivāsentī* 'ti mallakammakarādayo¹² viya kaccam bandhitvā nivāsentī. evaṃ nivāsetum gilānassāpi maggapaṭipannassāpi¹³ na vaṭṭati. yaṃ pi maggaṃ gacchantā ekaṃ vā dve vā koṇe ukkhipitvā antaravāsakassa upari laggenti anto vā ekaṃ kāsāvam tathā nivāsetvā bahi aparaṃ nivāsentī, sabbam na vaṭṭati. gilāno pana anto kāsāvassa ovaṭṭikam dassetvā aparaṃ pi upari nivāsetum labhati. agilānena dve nivāsentena saḡaṃ pi katvā nivāsetabbāni. iti yaṅ ca idha paṭikkhittam yaṅ ca sekhiyavaṇṇanāyam, tam sabbam vajjetvā nibbikāram timaṇḍalam paṭicchādentena parimaṇḍalam nivāsetabbam. so¹⁴ yaṃ kiñci vikāram karonto dukkaṭā na muccati. *na bhikkhave gihipārutam pārupitabban* ti evaṃ paṭikkhittum¹⁵ gihipārupanam¹⁶ apārupitvā ubho kaṇṇe samam katvā pārupanam parimaṇḍalapārupanan nāma, tam pārupitabbam. tattha

¹ Bp. sobhaṇan.² Bp. mudiṅgasaṅṭhānena.³ Bp. hontīti vuccati.⁴ Bp. °sandakan.⁵ Bp. colika°.⁶ Bp. olambetvā.⁷ Bp. catukkaṇṇakan.⁸ Bp. valiyo.⁹ Bp. jānuto.¹⁰ Bp. valiyo.¹¹ Bp. saṃvalliyaṃ.¹² Bp. °kārādayo.¹³ Bp. maggappaṭi°.¹⁴ Bp. omits so.¹⁵ Bp. °ttam.¹⁶ Bp. °pārutam.

yaṃ kiñci setapaṭapārupanam¹ paribbājakapārutamṃ eka-
 sāṭakapārutamṃ soṇḍapārutamṃ antepurikapārutamṃ mahā-
 jeṭṭhakapārutamṃ kuṭippavesakapārutamṃ brāhmaṇapārutamṃ
 pālikāarakapārutan ti evamādi parimaṇḍalalakkaṇato²
 aññathā pārutamṃ sabbam etaṃ gihipārutamṃ nāma. tasmā
 yathā setapaṭā adḍhapālikā³ nigaṇṭhā pārupanti, yathā ca
 ekacce paribbājakā uraṃ vivaritvā dvīsu aṃsakūṭesu pārū-
 panam⁴ ṭhapenti, yathā ca ekasāṭakā manussā nivatthasā-
 ṭakassa ekena⁵ antena piṭṭhiṃ pārupitvā ubho kaṇṇe ubhosu
 aṃsakūṭesu ṭhapenti, yathā ca surāsoṇḍādayo sāṭakena
 givaṃ parikkhipantā ubho ante udare vā olambanti⁶ piṭṭhi-
 yaṃ vā khipanti, yathā ca antepurikādayo⁷ akkhitāraka-
 mattamṃ dassetvā oḡuṭṭhikam⁸ pārupanti, yathā ca
 mahājeṭṭhakā⁹ dighasāṭakamṃ nivāsetvā tass'eva ekena¹⁰
 antena sakalasarīramṃ pārupanti, yathā ca kasakā¹¹ khattaku-
 ṭim pavisantā sāṭakamṃ paliveṭhetvā upakacchake pakkipitvā
 tass'eva ekena¹² antena sarīramṃ pārupanti, yathā ca brāh-
 maṇā ubhinnaṃ upakacchakānamṃ antarena sāṭakamṃ pavesetvā
 aṃsakūṭesu pakkipanti,¹³ yathā ca pālikāraḡo bhikkhu
 ekaṃsapārupanena¹⁴ pārutamṃ vāmabāhuṃ vivaritvā cīvaramṃ
 aṃsakūṭamṃ āropeti, evam eva¹⁵ apārupitvā sabbe 'pi ete
 aññe ca evarūpe pārupanadose vajjetvā nibbikāram pari-
 maṇḍalamṃ pārupitabbamṃ. tathā apārupetvā¹⁶ ārāme vā
 antaraghare vā anāḍarena yaṃ kiñci vikāramṃ karontassa
 dukkaṭamṃ. *muṇḍavattī*¹⁷ 'ti yathā nañño kuhiñci gacchato¹⁸
 parikkhārabhaṇḍavahamanussā 'ti adhippāyo.

antarākājan ti majjhe laggetvā dvīhi vahitabbabhāramṃ.

acakkhussan ti cakkhūnamṃ hitamṃ na hoti parihāniṃ janeti.

na chādeti 'ti na ruccati. *aṭṭhaṅgulaparaman* ti manussānamṃ

¹ Bp. °pārutam.

² Bp. °maṇḍalalakkaṇato.

³ Bp. °pālakā.

⁴ Bp. pāvuraṇam.

⁵ Bp. eken'.

⁶ Bp. olambenti.

⁷ Bp. antepurikāyo.

⁸ Bp. oḡuṇṭhikam.

⁹ Bp. °jeṭṭhā.

¹⁰ Bp. eken'.

¹¹ Bp. kassakā.

¹² Bp. eken'.

¹³ Bp. pārupanti.

¹⁴ Bp. ekaṃsam pārū°.

¹⁵ Bp. omits eva.

¹⁶ Bp. °pitvā.

¹⁷ Bp. muṇḍavethī.

¹⁸ Bp. gacchanto.

pamāṇaṅguleṇa aṭṭhaṅgulaparamaṃ. *atimandāhakaṇ*¹ t
atikhuddakaṃ.

*dāyaṃ ālepentī*² 'ti tiṇavanādisu aggim denti. *paṭaggin* t
paṭiaggim dātum. *parittan* ti apaharita karaṇena³ vā parikkhā-
khaṇanena vā parittānaṃ. ettha pana anupasaṃpanne sati
sayam aggim dātum na labhati, asati aggim pi dātum⁴ bhū-
miṃ tacchetvā tiṇāni pi haritum parikkhaṃ pi khaṇitum alla-
sākaṃ bhaṇṇitvā⁵ aggim nibbāpetum pi⁶ labhati. senāsanaṃ
pattaṃ vā appattaṃ vā tathā nibbāpetum labhati yeva.
udakena pana kappiyeṇ' eva labhati na itarena. *sati karaṇīye*
'ti sukkakaṭṭhādiggahaṇakicce⁷ sati. *porisiyan* ti purisa-
pamāṇaṃ. *āpadāsū* 'ti vālamigādayo vā disvā maggaṃ mūlho
vā disā oloketukāmo⁸ hutvā davadāhaṃ⁹ vā udakoghaṃ
āgacchantam vā disvā evarūpāsu āpadāsu atiuccam pi
rukkaṃ ārohitum vaṭṭati.

kalyāṇavākkaraṇā 'ti madhurasaddā. *chandaso āropemā*
'ti vedaṃ viya sakkatabhāsāya¹⁰ vācanāmaggaṃ āropema.
sakāya niruttiyā 'ti ettha sakā nirutti nāma sammāsambuddh-
ena vuttappakāro Māgadhikavohāro¹¹. *lokāyataṃ* nāma sabbam
ucchiṭṭhaṃ sabbam anucchiṭṭhaṃ seto kāko kālo bako
iminā ca iminā ca kāraṇenā ti evamādi niratthakakāraṇa-
paṭisaṃyuttaṃ titthiyasatthaṃ. *antarā ahosī* 'ti antarikā¹²
ahosi paṭicchannā.

*ābādhappaccayā*¹³ 'ti yassa ābādhassa lasuṇaṃ bhesajjaṃ
tappaccayā 'ti attho.

passāvapādukan ti ettha pādukā iṭṭhakāhi pi silāhi pi
dārūhi pi kātum vaṭṭati. vaccapādukāya pi es'eva nayo.
pariveṇan ti vaccakuṭiparikkhepabbhantaram.

yathādhammo kāretabbo ti dukkaṭavattumhi dukkaṭena
pācittiyavattumhi pācittiyena kāretabbo.

¹ Bp. atimadāhakan.

² Bp. ālimpentī.

³ Bp. appaharita°.

⁴ Bp. dātum labhati.

⁵ Bp. °tvāpi.

⁶ Bp. omits pi.

⁷ Bp. sukkakaṭṭhādi°.

⁸ Bp. °kāmo vā.

⁹ Bp. davadāhaṃ.

¹⁰ Bp. sakkata°.

¹¹ Bp. °dhiko vohāro.

¹² Bp. antaritā.

¹³ Bp. ābādhappaccayā.

paharaṇattam katam paharaṇi 'ti vuccati. yassa kassaci vudasāṅkhātass' etam adhivacanam tam ṭhapetvā aññam abbam lohabhaṇḍam anujānāmī 'ti attho. *katañ ca kumbhakarikañ cā* 'ti ettha kataham vuttam eva. *kumbhakārikā* 'ti dhaniyass'eva sabbamattikāmayakuṭi vuccati. sesam sabbattha uttānam evā 'ti.

KHUDDAKAVATṬHUKKHANDHAKAVANṆANĀ NITṬHITĀ.

SENĀSANAKKHANDHAKAVANṆANĀ

Senāsanakkhandhake. *apaññattam hoti* 'ti ananuññātam hoti. *vihāro* nāma aḍḍhayogādimuttako avasesāvāso. *aḍḍhayogo* ti supaṇṇavaṅkam² geham *pāsādo* ti dīghapāsādo. *hammiyan* ti upariākāsatalapatiṭṭhitakūtāgāro³ pāsādo yeva. *guhā* 'ti iṭṭhakaguhā silāguhā dāruguhā paṃsuguhā. *āgatānāgatassa cātuddisassa saṅghassa* 'ti āgatassa ca anāgatassa ca⁴ cātuddisassa saṅghassa. anumodanagāthāsu, *sītam unṇan* ti utuvisabhāgavasena vuttam. *sisire cāpi vuṭṭhiyo* ti ettha sisiro ti samphusitakavāto vuccati. *vuṭṭhiyo* ti uju-kameghavuṭṭhiyo eva. *etāni sabbāni paṭihantī*⁵ 'ti iminā 'va padena yojetabbāni. *paṭihaññatī* 'ti vihārena paṭihaññati. *leṇatthan* ti niliyanattham. *sukhatthan* ti sītādiparissayābhāvena sukhavihārattham. *jhāyituñ ca vipassitun* ti idam⁶ padadvayam sukhatthan cā 'ti iminā 'va padena yojetabbam. idam hi vuttam hoti sukhatthan ca vihāradānam. katamam sukhattham. jhāyituṃ vipassituñ ca yaṃ sukham tad attham. athavā, parapadena pi yojetabbam jhāyituñ ca vipassituñ ca vihāradānam. idha jhāyissanti⁷ vipassissanti⁸ 'ti dadato *vihāradānam saṅghassa aggam Buddhehi*⁹ *vaṇṇitam*. vuttañ h' etam : so ca sabba-dado hoti yo dadāti upassayan ti. yasmā ca aggam

¹ Bp. °kārikañ cā.

² Bp. °vaṅka.

³ Bp. °tale patiṭṭhitakūtākāro.

⁴ Bp. *inserts* catūsu disāsu

appaṭihatacārassa ' *after* ca.

⁵ Bp. paṭihanatī.

⁶ Bp. idam pi.

⁷ Bp. jhāyissati.

⁸ Bp. vipassissati.

⁹ Bp. buddhena.

vaṇṇitaṃ, *tasmā hi paṇḍito poso* ti gāthā. *vāsayettha bahussute* 'ti ettha vihāre pariyattibahussute ca paṭivedhabahussute ca vāseyya. *tesaṃ annaṃ cā* 'ti yaṃ tesaṃ anucchavikaṃ ca pānaṃ ca vatthuṃ¹ ca mañcapīṭhādini² senāsanāni ca, taṃ sabbam tesu ujubhūtesu akuṭilacittesu. *dadeyyā* 'ti nidaheyya. taṃ ca kho *vip̐pasannena cetasā* na cittappasādam virādheta. evaṃ vip̐pasannacittassa hi *te tassa dhammam desenti* *pe* *parinibbāti anāsavo* ti.

āviñchanachiddam āviñchanarajjun ti ettha rajju nāma sace pi dīpinaṅguṭṭhena katā hoti, vaṭṭati yeva. na kāci na vaṭṭati. *tīni tālāni* 'ti tisso kuñcikāyo. *yantakaṃ*³ *sūcikaṃ* ti ettha, yaṃ yaṃ jānāti tan taṃ yantakaṃ, tassa vivaraṇaṃ⁴ sūcikaṃ ca kātum vaṭṭati. *vedikāvātapānan* nāma cetiya-vedikāsadisaṃ⁵. *jālavātapānan* nāma jālakabandhaṃ⁶. *sa-jālavātapānan* nāma thambhakavātapānaṃ. *cakkalikaṃ* ti ettha colakapādapuñchanam⁷ bandhitum anujānāmī 'ti attho. *vātapānabhisiṃ*⁸ ti vātapānappamāṇena bhisim katvā bandhitum anujānāmī 'ti attho. *miḍḍhin*⁹ ti pīṭhaphalakaṃ. *vidalamañcaṃ*¹⁰ ti veṭṭhamañcam¹¹ veluvilivehi vā vitaṃ¹².

*āsandhiko*¹³ ti caturassapīṭhaṃ vuccati. *uccakaṃ pi āsandhikaṃ*¹⁴ ti vacanato ekato bhāgena dīghapīṭhaṃ eva hi aṭṭhaṅgulapādakaṃ vaṭṭati, caturassāsandhiko¹⁵ pana pamāṇātikanto 'pi vaṭṭati 'ti veditabbo. *sattaṅgo* nāma tisu disāsu apassayaṃ katvā katamañco. ayaṃ pi pamāṇātikanto 'pi vaṭṭati. *bhaddapīṭhan* ti sabbavettamayaṃ¹⁶ pīṭhaṃ vuccati. *pīṭhakā*¹⁷ 'ti pilotikabaddhaṃ pīṭhaṃ eva. *eḷakapādakapīṭhan*¹⁸ nāma dārupaṭikāya¹⁹ uparipāde ṭhapetvā

¹ Bp. vatthāni.

² Bp. °pīṭhādi.

³ Bp. yantaka.

⁴ Bp. vivaraṇa.

⁵ Bp. cetiye vedi°.

⁶ Bp. °baddhaṃ.

⁷ Bp. colaka°.

⁸ Bp. °bhisi.

⁹ Bp. miḍḍhan ti miḍḍhakaṃ *for* miḍḍhin ti pīṭhaphalakaṃ.

¹⁰ Bp. °mañcakan.

¹¹ Bp. vekkamañcam.

¹² Bp. vītaṃ.

¹³ Bp. āsandiko.

¹⁴ Bp. āsandikan.

¹⁵ Bp. caturassapīṭhaāsandiko.

¹⁶ Bp. vettamayaṃ.

¹⁷ Bp. pīṭhikā.

¹⁸ Bp. °pādapīṭhan.

¹⁹ Bp. °paṭṭikāya.

bhojanaphalakam viya katapīṭham vuccati. *āmalakavaṇṭikapīṭhan*¹ nāma āmalakākārena yojitam bahupādakapīṭham. imāni tāva pāliyam āgatapīṭhāni dārumayam pana sabbam pi pīṭham vaṭṭati 'ti ayam ettha vinicchayo. *kocchan* ti usiramayam² vā puñjamayam³ vā pabbajamayam⁴ vā.

aṭṭhaṅgulaparamam mañcapaṭipādakan ti ettha manussānam pamāṇaṅgulam eva aṭṭhaṅgulam. *cilimikā*⁵ nāma parikammakatāya bhūmiyā chavisamrakkaṇatthāya attharaṇam vuccati. *rukkhātūlan* ti simbalirukkhādīnam yesam kesañci rukkhānam tūlam. *latātūlan* ti khīravallīādīnam yāsam kesañci vallīnam tūlam. *poṭakītūlan* ti eratiṇādīnam⁶ yesam kesañci tiṇajātikānam antamaso ucchunalādīnam⁷ pi tūlam. etehi tīhi sabbabhūtagāmā saṅgahitā honti. rukkhavallitiṇajātiyo hi muñcivā añño bhūtagāmo nāma n' atthi. tasmā yassa kassaci bhūtagāmassa tūlam bimbohane⁸ vaṭṭati. bhisim pana pāpuṇitvā sabbam p' etaṃ akappiyatūlan ti vuccati. na kevalaṇ ca bimbohane⁹ etaṃ tūlam eva. haṃsamorādīnam sabbasakuṇānam sīhādīnam sabbacatuppādānaṇ ca lomam pi vaṭṭati¹⁰. piyaṅgupupphabakulapupphādīnam¹¹ pana yaṃ kiñci puppham na vaṭṭati. tamālapattam eva suddham eva na vaṭṭati. missakam pana vaṭṭati. bhisīnam anuññātam pañcavidham uṇṇāditūlam pi vaṭṭati. *aḍḍhakāyikāni* 'ti upaḍḍhakāyappamāṇāni yesu kaṭito paṭṭhāya yāva sīsam upadahanti. *sīsappamāṇan* nāma yassa vitthārato tisu kaṇṇesuekam¹² ṭhapetvā dvinnam kaṇṇānam antaram miniyamānam vidatthi c' eva caturaṅgulaṇ ca hoti majjhaṭṭhānam muṭṭhiratanam hoti. dīghato pana diyaḍḍharatanam vā dviratanam vā 'ti Kurundiyaṃ vuttam. ayam sīsappamāṇassa ukkaṭṭhaparicchedo. ito uddham na vaṭṭati, heṭṭhā vaṭṭati, agilānassa sīsupadhānaṇ ca pādupadhānaṇ cā 'ti dvayam eva

¹ Bp. āmalakavaṭṭi°.

² Bp. usīra°.

³ Bp. puñjapabbajamayam.

⁴ Bp. *omits* pabbajamayam vā.

⁵ Bp. cimilikā.

⁶ Bp. poṭakītiṇādīnam.

⁷ Bp. °naḷādīnam.

⁸ Bp. bibbohane.

⁹ Bp. bibbohane.

¹⁰ Bp. vuccati.

¹¹ Bp. °bakulapupphādi.

¹² Bp. *omits* ekam ṭhapetvā.

vaṭṭati. gilānassa bimbohanāni santharitvā¹ upari paccattharaṇaṃ datvā nipajjitum vaṭṭati. yāni pana bhisīnaṃ anuññātāni pañca kappiyatūlāni, tehi bimbohanaṃ² mahantaṃ pi vaṭṭati 'ti Phussadevatthero āha. vinayadhara-Upatissatthero pana bimbohanaṃ² karissāmī 'ti kappiyatūlaṃ vā akappiyatūlaṃ vā pakkhipitvā karontassa pamāṇaṃ eva vaṭṭati 'ti āha.

pañca bhisīyo ti pañcahi uñṇādīhi pūritabhisīyo. tūlagaṇanāya hi etāsaṃ gaṇanā 'va vuttā. tattha uñṇagahaṇena na kevalaṃ elakalomam eva gahitaṃ ṭhapetvā pana manussalomaṃ yaṃ kiñci kappiyākappiyamaṃsajātīnaṃ pakkhicatuppadānaṃ lomaṃ sabbam idha uñṇagahaṇen' eva gahitaṃ. tasmā channaṃ cīvarānaṃ channaṃ anulomacīvarānañ ca aññatarena bhisichaviṃ katvā taṃ sabbam pakkhipitvā bhisim kātum vaṭṭati. elakalomāni pana apakkhipitvā kambalam eva catugunaṃ vā pañcagunaṃ vā pakkhipitvā katā 'pi uñṇabhisīsaṅkhyam eva gacchati. colabhisīdīsu yaṃ kiñci navacolaṃ vā purāṇacolaṃ vā saṃharitvā vā anto pakkhipitvā vā katā colabhisī. yaṃ kiñci vākaṃ pakkhipitvā katā vākabhisī, yaṃ kiñci tiṇaṃ pakkhipitvā katā tiṇabhisī. aññatra suddhatamālapattā³ yaṃ kiñci paṇṇam pakkhipitvā katā paṇṇabhisī 'ti veditabbā. tamālapattaṃ pana aññehi⁴ missam eva vaṭṭati. suddham na vaṭṭati. bhisīyā pamāṇaniyamo n'atthi. mañcabhisī pīṭhabhisī bhummattharaṇabhisī caṅkamanabhisī pādapuñchanabhisī 'ti etāsaṃ anurūpato sallakkhetvā attano rucivasena pamāṇaṃ kātabbaṃ. yaṃ pan' etaṃ uñṇādi pañcavidhaṃ⁵ tūlaṃ bhisīyaṃ vaṭṭati, taṃ masurake⁶ 'pi vaṭṭati 'ti Kurundiyaṃ vuttaṃ. etena masurakaṃ⁶ paribhuñjitum vaṭṭati 'ti siddham hoti. *mañcabhisim pīṭhe saṅgharanti* 'ti⁷ pīṭhe attharanti. attharaṇatthāya haranti 'ti yujjati. *ullokaṃ akaritvā* 'ti heṭṭhā cimilikaṃ adatvā. *phositun* ti rajanena

¹ Bp. bibbohanāni.

² Bp. bibbohanaṃ.

³ Bp. °pattaṃ.

⁴ Bp. aññena.

⁵ Bp. °vidhatūlaṃ pi.

⁶ Bp. masūra° for masura°.

⁷ Bp. mañcabhisim pīṭhe.

vā haliddāya¹ vā upari phusitāni dātum. *bhittikamman* ti bhisīchaviyā uparibhittikammaṃ. *hatthabhittin*² ti pañcaṅgulabhittim³.

ikkāsan ti rukkhaniyāsaṃ⁴ vā silesaṃ vā. *piṭṭhamaddan* ti piṭṭhakhalim⁵. *kuṇḍakamattikan* ti kuṇḍakamissakamattikaṃ. *sāsapakuṭan*⁶ ti sāsapapiṭṭhaṃ. *sitṭhatelakan*⁷ ti vilinamadhusiṭṭhakaṃ⁸. *accussannaṃ hontī* 'ti vindum⁹ hutvā tiṭṭhati. *paccuddharitun* ti puñchitum. *taṇḍamattikan*¹⁰ ti gaṇḍuppādagūthamattikaṃ. *kasāvan* ti āmalakaharitaḥkaṇaṃ¹¹ kasāvaṃ. *na bhikkhave paṭibhānacittan* ti ettha, na kevalaṃ itthipurisarūpaṃ eva tiracchānarūpaṃ¹² antamaso gaṇḍuppādarūpaṃ pi bhikkhuno sayam kātum vā karohī 'ti vattum vā na vaṭṭati. *upāsaka dvārapālaṃ karohī* 'ti vattum pi na labhati. jātakappaakaraṇaasadisadānādīni pana pasādanīyāni nibbidāpaṭisaṃyuttāni vā vatthūni parehi kārāpetum labhati. mālākammādīni sayam pi kātum labhati. *ālakamandā* 'ti ekaṅgaṇā manussābhikiṇṇā. *tayo gabbhe* 'ti ettha, *sivikāgabbho* ti caturassagabbho, *nālikāgabbho* ti vitthārato dviguṇatiguṇāyāmo¹³ dīghagabbho, *hammiyagabbho* ti ākāsatale kūṭāgāragabbho¹⁴ muṇḍacchadana-gabbho vā. *kulaṅkapādakan* ti rukkhaṃ vijjhivā tattha khāṇuke ākoṭṭetvā¹⁵ kataṃ asaṃhārimaṃ¹⁶ bhittipādaṃ jīṇṇakūṭapādassa¹⁷ upathambhanatthaṃ¹⁸ bhūmiyaṃ patiṭṭhapetum anujānāmī 'ti attho. *parittāṇakitikan* ti vassaparittāṇatthaṃ kiṭṭikaṃ. *uddhāsudhan*¹⁹ ti vacchagomayena²⁰ ca chārikāya ca saddhim madditamattikaṃ.

*ālindaṃ*²¹ nāma pamukhaṃ vuccati. *palighanan*²² nāma yaṃ nikkhamantā ca pavisantā ca pādehi hananti, tassa

¹ Bp. hahiddiyā.

² Bp. hatthabhattin.

³ Bp. °bhattim.

⁴ Bp. °niyyāsaṃ.

⁵ Bp. °khali.

⁶ Bp. °kuṭṭan.

⁷ Bp. sitṭhatelakan.

⁸ Bp. vilīnamadhusiṭṭhakaṃ.

⁹ Bp. bindubindu.

¹⁰ Bp. gaṇḍumattikan.

¹¹ Bp. °haritaḥkaṇaṃ.

¹² Bp. *inserts* pi.

¹³ Bp. diguṇa°.

¹⁴ Bp. *inserts* vā.

¹⁵ Bp. ākoṭṭetvā.

¹⁶ Bp. taṃ āsaṃhārimaṃ.

¹⁷ Bp. °kūṭṭa°.

¹⁸ Bp. upatthambha°.

¹⁹ Bp. udasudhan.

²⁰ Bp. vacchakagomayena c'eva.

²¹ Bp. ālindo.

²² Bp. paghanan.

vihāradvāre ubhato kuḍḍaṃ¹ nīharitvā katapadesass' etaṃ adhivacanāṃ. *paghanan*² ti pi vuccati. *pakuddan* ti majjhe gabbhassa samantā pariyāgāro vuccati, *pakuṭṭan*³ ti pi pāṭho. *osārikan*⁴ ti anāḷindake⁵ vihāre vaṃsaṃ datvā tato daṇḍake osāretvā kataṃ chadanapamukhaṃ. *saṃsaraṇakiṭṭiko* nāma cakkalayutto kiṭṭiko. *pāṇiyabhājanan* ti pivantānaṃ pāṇiyadānabhājanaṃ. uḷuṅko ca thālakaṇ ca pāṇiyasaṅkhassa anulomāni. *apesi* 'ti dīghadārumhi khāṇuke pavesetvā kaṇṭakasākhāhi vinaddhitvā⁶ katadvāratthakanakam⁷. *paligho* ti gāmadvāresu viya cakkayuttadvāratthakanakam⁸.

assatarīhi yuttā rathā 'ti *assatarīrathā*. *āmuttamaṇikuṇḍalā* 'ti āmuttamaṇikuṇḍalāni. *parinibbuto* ti kilesūpadhikhandhūpadhīnaṃ⁹ abhāvena sītibhūto nirūpadhī 'ti vuccati. *sabbā āsattiyo chetvā* 'ti rūpādisu vā visayesu sabbabhavesu vā patthanāyo chinditvā. *vineyya*¹⁰ *hadaye darathan* ti citte kilesadaratham vinetvā. *veyyāyikan* ti vayakaraṇam¹¹ vuccati. *ādeyyavāco* ti tassa vacanaṃ bahujanehi¹² ādātābbaṃ sotābbaṃ maññeti¹³ 'ti attho. *ārāme akamsū* 'ti ye sādhanā te attano dhanena akamsu, ye mandadhanā c' eva adhanā ca, tesam dhanam adāsi. iti so sataśahassakahāpaṇe¹⁴ sataśahassagghanikaṇ¹⁵ ca bhaṇḍam datvā pañcacattālīsayojanikesu¹⁶ addhānesu¹⁷ yojane yojane vihārapatiṭṭhānaṃ katvā Sāvattim agamāsi. *koṭisantharam santharāpesi* 'ti kahāpaṇakoṭiyā koṭi¹⁸ paṭipādetvā santharitvā,¹⁹ ye tattha rukkhā vā pokkharāṇiyo vā, tesam parikkhepappamāṇam gahetvā aññatarasmim²⁰ thāne santharetvā²¹ adāsi. evam assa aṭṭhārasakoṭikam ekam²² nidhānaṃ parikkhayam agamāsi.

¹ Bp. kuṭṭam.

² Bp. paghānan.

³ Bp. pakuṭan.

⁴ Bp. osarako.

⁵ Bp. anāḷindake.

⁶ Bp. vinandhitvā.

⁷ Bp. kataṃ dvāratthakanakam.

⁸ Bp. °dvāratthakanakam.

⁹ Bp. kilesūpadhi *for this*.

¹⁰ Bp. *omits* vineyya.

¹¹ Bp. veyyākaraṇam.

¹² Bp. bahujā ādiyitābbaṃ.

¹³ Bp. maññanti.

¹⁴ Bp. °kahāpaṇam.

¹⁵ Bp. °gghanakaṇ.

¹⁶ Bp. °nike.

¹⁷ Bp. addhāne.

¹⁸ Bp. kahāpaṇakoṭim.

¹⁹ Bp. santhari.

²⁰ Bp. aññasmim.

²¹ Bp. °ritvā.

²² Bp. *omits* ekam.

kumārassa etad ahoṣī 'ti gahapatino evaṃ bahudhanam cajjantassāpi¹ mukhassa vippasannākāram disvā etaṃ ahoṣi. *koṭṭhakam māpesī* 'ti sattabhūmikaṃ dvārakoṭṭhakapāsādam māpesi. *atha kho Anāthapiṇḍiko gahapati Jetavane vihāre kārāpesi**pe**maṇḍape kārāpesi* 'ti aparāhi pi aṭṭhārasahi koṭihi ete vihārādayo kārāpesi aṭṭhakarīsappamāṇāya bhūmiyā. Vipassissa hi bhagavato Punabbasumitto gahapati yojanappamāṇam bhūmiṃ suvaṇṇiṭṭhakasantharena ca kiṇitvā² vihāram kārāpesi. Sikhissa³ Sirivaḍḍho gahapati tigāvutappamāṇam suvaṇṇayaṭṭhisantharena. Vessabhussa Sotthijo gahapati aḍḍhayojanappamāṇam suvaṇṇaphālasantharena. Kakusandhassa⁴ Accuto gahapati gāvutappamāṇam suvaṇṇahatthipadasantharena. Konāgamassa⁵ Uggo gahapati aḍḍhagāvutappamāṇam suvaṇṇiṭṭhakasantharena. Kassapassa⁶ Sumaṅgalo gahapati vīsati-usabhappamāṇam suvaṇṇakacchapasantharena. amhākam bhagavato Sudatto gahapati aṭṭhakarīsappamāṇam bhūmiṃ kahāpaṇasantharena kiṇitvā⁷ vihāram kārāpesi 'ti. evaṃ anupubbena parihāyanti sampattiyo 'ti evaṃ⁸ eva sabba-sampattisu virajjitum alaṃ vimuccitun ti.

khaṇḍan ti bhinnokāso. *phullan* ti phalitokāso. *paṭi-saṅkharissatī* 'ti pākaṭikaṃ karissati. laddhanavakammena pana bhikkhunā vāsīpharasunikhādanādinī gahetvā sayam na kātabbam, katākatam jānitabbanti⁹ Kurundiyam vuttam.

piṭṭhito piṭṭhito gantvā 'ti thero kira gilāne paṭijagganto jinne vuḍḍhe saṅgaṇhanto sabbapacchato āgacchati. idam assa cārittam. tena vuttam piṭṭhito piṭṭhito gantvā 'ti. *aggāsanan* ti therāsanam. *aggodakan* ti dakkhiṇodakam. *aggapiṇḍan* ti saṅghattherapiṇḍam.¹⁰

paṭiṭṭhāpesi 'ti aṭṭhārasakoṭipariccāgam katvā paṭiṭṭhāpesi. evaṃ sabbā 'pi catupaṇṇāsakoṭiyo pariccaji.

¹ Bp. cajjantassāpi.

² Bp. kiṇitvā.

³ Bp. *inserts* pana.

⁴ Bp. Kuku°, and adds pana.

⁵ Bp. Koṇa°, and adds bhaga-vato.

⁶ Bp. adds bhagavato.

⁷ Bp. kiṇitvā.

⁸ Bp. alaṃ *for* evaṃ.

⁹ Bp. ti *omits* Kurundiyam vuttam.

¹⁰ Bp. adds *here* antarā satthi-
nam karitvā ti catunnam
pādānam antare karitvā.

*vip̐pakatabhojane*¹ 'ti antaraghare vā vihāre vā araññe vā yattha katthaci bhuñjamāno bhikkhu aniṭṭhite bhojane na vuṭṭhāpetabbo. antaraghare pacchā āgatenā bhikkhaṃ gahetvā sabhāgaṭṭhānaṃ² gantabbaṃ. sace manussā vā bhikkhū vā pavisathā 'ti vadanti, mayi pavisante bhikkhū uṭṭhahissantī 'ti vattabbaṃ. ettha³ *bhante āsanaṃ atthī* 'ti vuttena⁴ pavisitabbaṃ. sace koci kiñci na vadati, āsana-sālāya⁵ gantvā atisamīpaṃ āgantvā⁶ sabhāgaṭṭhāne ṭhātabbaṃ, okāse kate pavisathā 'ti vuttena⁷ pavisitabbaṃ. sace pana yaṃ āsanaṃ tassa pāpuṇāti, tattha abhuñjanto bhikkhu nisinno hoti, taṃ uṭṭhāpetuṃ vaṭṭati. yāgukhajjakādīsu pana yaṃ kiñci pivitvā vā khāditvā vā yāva añño āgacchati, tāva nisinnaṃ rittahatthaṃ pi uṭṭhāpetuṃ⁸ na⁹ vaṭṭati, vip̐pakatabhojano yeva hi so hoti. *sace vuṭṭhāpetī* 'ti sace sañcicca¹⁰ āpattiṃ atikkamitvā 'pi vuṭṭhāpeti yeva. *pavārito ca hotī* 'ti yaṃ so vuṭṭhāpeti, ayañ ce bhikkhu pavārito hoti, tena vattabbo gaccha udakaṃ āharā¹¹ 'ti. vuḍḍhataṃ hi bhikkhuṃ ānāpetuṃ idam eva ekaṭṭhānaṃ¹² ti. sace so udakaṃ pi na āharati, tato yaṃ navakatarena kattabbaṃ taṃ dassento *sādhukaṃ sitthāni gilitvā*¹³ 'ti ādim āha. *gilānassa paṭirūpaṃ seyyan* ti ettha, yo kāsagaṇḍasātisārādīhi¹⁴ gilāno hoti kheḷamallakavaccakapālādīni ṭhapetabbāni honti. kuṭṭhī vā hoti senāsaṇaṃ dūseti, evarūpassa heṭṭhā pāsādamaṇḍa-pasālādīsu¹⁵ aññataraṃ ekamantaṃ senāsaṇaṃ dātabbaṃ. yasmim̐ vasante senāsaṇaṃ na dūseti¹⁶ tassa varaseyyāpi dātabbā 'va. yo 'pi sinehapānavirecananattukammādīsu yaṃ kiñci bhesajjaṃ karoti, sabbo so gilāno yeva. tassāpi sallakkhetvā paṭirūpaṃ senāsaṇaṃ dātabbaṃ. *lesakappenā* 'ti appakena sīsābādhādimmattena.

¹ Bp. °bhojano.² Bp. *omits this*.³ Bp. etha.⁴ Bp. *adds* pana.⁵ Bp. °sālaṃ.⁶ Bp. agantvā.⁷ Bp. vutte pana.⁸ Bp. vuṭṭhāpetuṃ.⁹ Bp. *omits* na.¹⁰ Bp. *omits* sañcicca.¹¹ Bp. āharāhi.¹² Bp. ekaṃ ṭhānaṃ.¹³ Bp. sitthānī 'ti *for* sitthāni

gilitvā.

¹⁴ Bp. kāsabhagandarātisārādīhi.¹⁵ Bp. pāsādapannasālādīsu.¹⁶ Bp. dussati.

bhikkhū gaṇetvā 'ti ettakā nāma bhikkhū 'ti vihāre bhikkhū-
 naṃ paricchedaṃ ñatvā. *seyyā* 'ti mañcaṭṭhānāni vuccanti.
seyyaggenā 'ti seyyaparicchedena. vassūpanāyikadivase
 kālaṃ ghoṣetvā ekaṃ mañcaṭṭhānaṃ ekassa bhikkhuno
 gāhetuṃ anujānāmi 'ti attho. *seyyaggena gāhentā* 'ti seyya-
 paricchedena¹ gāhiyamānā. *seyyā ussādiyiṃsū*² 'ti evaṃ³
 mañcaṭṭhānāni atirekāni ahesuṃ. vihāraggādīsu pi es' eva
 nayo. sopacāragabbho⁴ adhippeto. *anubhāgan* ti puna aparam
 pi bhāgaṃ dātuṃ atimandesu hi bhikkhūsu ekekassa bhik-
 khuno dve tīni parivenāni dātabbāni. *na akāmā dātabbo* ti
 na⁵ anicchāya dātabbo.⁶ vassūpanāyikadivase gahite anubhā-
 ge pacchā āgatānaṃ na attano aruciya so anubhāgo dātabbo.
 sace pana nayena gahito so attano ruciya taṃ anubhāgaṃ
 vā paṭhamabhāgaṃ vā deti, vaṭṭati. *nissīme ṭhitassā* 'ti
 upacārasīmato bahiṭṭhitassa. anto upacārasīmāya pana
 dūre ṭhitassāpi labbhati yeva. *senāsanam gahetvā* 'ti vassū-
 panāyikadivase gahetvā. *sabbakālaṃ paṭibāhanti* 'ti
 caturmāsaccayena⁷ utukāle 'pi paṭibāhanti. tīsu senāsana-
 gāhesu⁸ purimako ca pacchimako cā 'ti ime dve thāvarā.⁹
 antarāmuttako¹⁰ ayaṃ vinicchayo. ekasmiṃ vihāre mahā-
 lābhasenāsanam¹¹ hoti. senāsanasāmikā vassūpagataṃ
 bhikkhuṃ sabbapaccayehi sakkaccaṃ upaṭṭhahitvā pavāretvā
 gamanakāle bahuṃ samaṇaparikkhāraṃ denti. mahātherā
 dūrato 'pi āgantvā vassūpanāyikadivase taṃ gahetvā
 phāsuṃ vasitvā vuṭṭhavassā¹² lābhaṃ gaṇhitvā pakkamanti.
 āvāsikā mayam etthuppannaṃ lābhaṃ na labhāma, niccaṃ
 āgantukamahātherā 'va labhanti, te yeva naṃ¹³ āgantvā
 paṭijaggissantī 'ti palujjantam pi na olokenti. bhagavā
 tassa paṭijagganattam aparajjugatāya mahāpavāraṇāyā¹⁴

¹ Bp. seyyāpari°.² Bp. ussārayiṃsū.³ Bp. *omits* evaṃ.⁴ Bp. *omits* sopacāragabbho
adhippeto.⁵ Bp. *omits* na.⁶ Bp. *inserts* tattha.⁷ Bp. cātu°.⁸ Bp. °naggāhesu.⁹ Bp. gāhāthāvarā.¹⁰ Bp. °muttake.¹¹ Bp. °lābhaṃ senāsanam.¹² Bp. vutthavassā.¹³ Bp. taṃ.¹⁴ Bp. pavāraṇāyā.

āyatim vassāvāsathāya antarāmuttako gāhetabbo ti āha. tam gāhentena saṅghatthero vattabbo: bhante antarāmuttakam senāsanam gaṇhathā 'ti. sace gaṇhati dātabbam, no ce eten' eva upāyena anutheraṃ ādim katvā yo gaṇhāti tassa antamaso sāmaṇerassāpi dātabbam. tena pi tam senāsanam aṭṭhamāse paṭijaggitabbam. chadanabhittibhūmisu yaṃ kiñci khaṇḍam vā phullaṃ vā hoti, sabbam¹ paṭisaṅkharitabbam. uddesaparipucchādihi divasaṃ khepetvā rattim tattha vasitum pi vaṭṭati. rattim pariveṇe vasitvā tattha divasaṃ khepetum vaṭṭati. rattindivaṃ tatth' eva vasitum pi vaṭṭati. utukāle āgatānaṃ vuḍḍhānaṃ na paṭibāhitabbam. vassūpanāyikadivase pana sampatte² saṅghatthero mayhaṃ idaṃ senāsanam dethā 'ti vadati. na labbhati. bhante idaṃ antarāmuttakam gaṇetvā aṭṭhamāse ekena bhikkhunā paṭijaggitan ti vatvā na dātabbam. aṭṭhamāse paṭijaggitabhikkhuss' eva³ gaṇhitam hoti. yasmim pana senāsane ekasamvacchare dvikkhattum paccaye denti, tam⁴ chamāsaccayena chamāsaccayena⁵ antarāmuttakam na gāhetabbam. yasmim vā tikkhattum denti, tam⁶ catumāsaccayena catumāsaccayena⁵. yasmim va catukkhattum denti, tam⁶ temāsaccayena temāsaccayena antarāmuttakam⁵ na gāhetabbam. paccayen' eva hi tam paṭijagganaṃ labhissati. yasmim pana ekasamvacchare sakideva bahū⁷ paccaye denti, etaṃ antarāmuttakam gāhetabban ti. ayan tāva antovasse vassūpanāyikadivasena pāliyaṃ āgatasenāsanagāhakakathā. ayaṃ pana senāsanagāho nāma duvidho hoti utukāle ca vassāvāse ca.

tattha utukāle⁸ tāva keci āgantukā bhikkhū purebhattam āgacchanti, keci pacchābhattam paṭhamayāmaṃ vā majjhimayāmaṃ vā pacchimayāmaṃ vā. ye yadā āgacchanti, tesam tadā 'va bhikkhū uṭṭhāpetvā senāsanam dātabbam. akālo nāma n'atthi. senāsanapaññāpakena pana paṇḍitena bhavitabbam. ekaṃ vā dve vā mañcaṭṭhānāni ṭhapetabbāni.

¹ Bp. tam sabbam.

² Bp. *inserts* sace *after* sampatte.

³ Bp. paṭijaggaka°.

⁴ Bp. *omits* tam.

⁵ Bp. *inserts* tam.

⁶ Bp. *omits* tam.

⁷ Bp. bahu.

⁸ Bp. *kālam.

sace vikāle eko vā dve vā mahātherā¹ āgacchanti, te vattabbā bhante ādito² paṭṭhāya uṭṭhāpiyamānā³ sabbe 'pi bhikkhū ubbhaṇḍikā bhavissanti, tumbe amhākaṃ vasanaṭṭhāne yeva vasathā 'ti. bahūsu pana āgatesu vuṭṭhāpetvā paṭi-pāṭiyā dātabbaṃ. sace ekekaṃ parivenaṃ pahoti ekekaṃ parivenaṃ dātabbaṃ. tattha aggisālādighasālāmaṇḍalamālādāyo³ sabbe 'pi tass' eva pāpuṇanti. evaṃ appahontesu⁴ pāsādaggena dātabbaṃ. pāsādesu appahontesu ovarakaggena dātabbaṃ. ovarakaggesu⁵ appahontesu seyyaggena dātabbaṃ⁶. mañcaṭṭhāne appahonte ekapiṭhakaṭṭhānavasena dātabbaṃ. bhikkhuno pana ṭhitokāsamattaṃ na gāhetabbaṃ. etaṃ hi senāsanam nāma na hoti. piṭhakaṭṭhāne pana appahonte ekaṃ mañcaṭṭhānam vā piṭhakaṭṭhānam vā vārena vārena⁷ bhante vissamathā 'ti tiṇṇam janānam dātabbaṃ. na hi sakkā sītasamaye sabbaratti⁸ ajjhokāse vasitum. mahātherena paṭhamayāmaṃ vissamitvā nikkhamitvā dutiyattherassa vattabbaṃ āvuso idha pavisāhi 'ti. sace mahāthero niddāgaruko hoti kālam na jānāti, ukkāsitvā⁹ dvāram ākoṭṭetvā¹⁰ bhante kālo jāto sītam anudahatī 'ti vattabbaṃ. tena nikkhamitvā okāso dātabbo. adātum na labhati. dutiyattherenāpi majjhimayāmaṃ vissamitvā purimanayen' eva itarassa dātabbaṃ. niddāgaruko vuttanayen' eva vuṭṭhāpetabbo. evaṃ ekarattim ekamañcaṭṭhānam tiṇṇam dātabbaṃ. Jambūdiṇe pana ekacce bhikkhū senāsanam nāma mañcapīṭhaṭṭhānam¹¹ vā kiñcid eva kassaci sappāyam hoti kassaci asappāyan ti āgantukā vā hontu, mā¹² vā devasikaṃ senāsanam gāhenti. ayaṃ utukāle senāsanagāho¹³ nāma.

¹ Bp. therā.² Bp. °māne.³ Bp. °sālādighasālāmaṇḍalamālādāyo.⁴ Bp. °honte.⁵ Bp. ovarakesu.⁶ Bp. *inserts here* seyyaggesu appahontesu mañcaṭṭhāne na dātabbaṃ.⁷ Bp. vārena gahetvā.⁸ Bp. °rattim.⁹ Bp. ukkāsetvā.¹⁰ Bp. ākoṭṭetvā.¹¹ Bp. mañcaṭṭhānam vā piṭhaṭṭhānam.¹² Bp. vā mā *for* mā¹³ Bp. °ggāho.

vassāvāse pana atthi āgantukavattam atthi āvāsikavattam. tattha¹ āgantukena tāva sakaṭṭhānam muñcitvā aññattha gantvā vasitukāmena vassūpanāyikadivasam eva tattha na gantabbam. vasanaṭṭhānam vā² hi tattha³ sambādham bhaveyya, bhikkhācāro vā na sampajjeyya. tena na phāsukam⁴ vihareyya. tasmā idāni māsamattena vassūpanāyiko⁵ bhavissatī 'ti tam vihāram pavisitabbam. tattha māsamat- tam vasanto sace uddesatthiko uddesasampattim sallakkhetvā sace kammaṭṭhāniko⁶ kammaṭṭhānasappāyam⁷ sallakkhetvā sace paccayatthiko paccayaalābham sallakkhetvā antovasse sukham vasissati. sakaṭṭhānato ca tattha gacchantena na gocaragāmo ghaṭetabbo⁸, na tattha manussā vattabbā tumhe nissāya salākabhattādīni vā yāgukhajjakādīni vā vassā- vāsikam vā n'atthi, ayam cetiyassa parikkhāro ayam uposathāgārassa, idam tālañ c' eva sūciñ⁹ ca sampaṭicchatha tumhākam vihāran ti. senāsanam pana paṭijaggitvā¹⁰ dāru- bhaṇḍamattikābhaṇḍāni paṭisāmetvā gamiyavattam pūretvā gantabbam. evam gacchantenāpi daharehi pattacivarabhaṇ- ḍakādayo¹¹ ukkhipāpetvā telanālikattaradaṇḍādīni gāhāpetvā chattam paggayha attānam dassentena gāmadvāren' eva na gantabbam. paṭicchannena aṭavimaggena gantabbam. aṭa- vimagge asati gumbādīni maddantena na gantabbam. gami- yavattam pana pūretvā vitakkam chinditvā suddhacittena gamanavatten' eva gantabbam. sace pana gāmadvārena maggo hoti, gacchantam pana¹² saparivāram disvā manussā amhākam thero viyā 'ti upadhāvitvā kuhiṃ bhante sabbe¹³ parikkhāre gahetvā gacchathā 'ti vadanti. tesu ce eko evam vadati: vassūpanāyikakālo nāmāyam yattha antovasse nibad- dhabhikkhācāro bhaṇḍapaṭicchādañ ca labbhati, tattha bhikkhū gacchantī 'ti, tassa ce sutvā te manussā bhante

¹ Bp. *omits* tattha.

² Bp. *omits* vā.

³ Bp. tatra.

⁴ Bp. phāsum.

⁵ Bp. °nāyikā.

⁶ Bp. kammā°.

⁷ Bp. °sappāyatam.

⁸ Bp. ghaṭṭetabbo.

⁹ Bp. sūci.

¹⁰ Bp. jaggitvā.

¹¹ Bp. °bhaṇḍikāyo.

¹² Bp. ca nam *for* pana.

¹³ Bp. sabba.

imasmim pi gāme jano bhuñjati c' eva nivāseti ca, mā aññattha gacchathā 'ti vatvā mittāmacce pakkosāpetvā sabbe samantayitvā¹ vihāre nibaddhabhattaṇ² ca salākabhattādīni ca vassāvāsikaṇ ca ṭhapetvā³ idh'eva bhante vasathā 'ti yācanti, sabbaṃ sādītum vaṭṭati. sabbaṃ p'⁴ etaṃ kappiyaṇ c' eva anavajjaṇ ca. Kurundiyaṃ pana kuhiṃ gacchathā 'ti vutte asukaṭṭhānan⁵ ti vatvā kasmā tattha gacchathā 'ti vuttena⁶ kāraṇaṃ ācikkhitabban ti vuttaṃ. ubhayaṃ⁷ pan' etaṃ⁸ suddhacittattā 'va anavajjaṃ. idaṃ āgantukavattaṃ nāma. idaṃ pana āvāsikavattaṃ. paṭikacc' eva hi āvāsikehi vihāro paṭijaggitaḃbo.⁹ khaṇḍaphullaṭṭisaṅkharapaṭibbhaṇḍāni kātabbāni. rattiṭṭhānādivāṭṭhānavaccakuṭipassāvaṭṭhānāni padhānagharavihāramaggo ti imāni sabbāni paṭijaggitaḃbāni, cetiye sudhākammaṃ khuddavedikāya¹⁰ telamakkhanamañca-pīṭhajagganan¹¹ ti idaṃ pi sabbaṃ kātabbaṃ: vassavasitukāma¹² āgantvā uddesaparipucchākammaṭṭhānānuyogādīni karontā sukhaṃ vasissantī 'ti. kataparikammehi āsālhaṇḥapañcamito¹³ paṭṭhāya vassāvāsikaṃ pucchitabbaṃ. kattha pucchitabbaṃ. yato pakatiyā labbhati, yehi pana na dinnapubbaṃ, te pucchitum na vaṭṭati. kasmā pucchitabbaṃ. kadāci bi manussā denti kadāci dubbhikkhādīhi upaddūtā¹⁴ na denti. tattha ye na dassanti, te apucchitvā vassāvāsike gāhite gahitabhikkhūnaṃ¹⁵ lābhantaṛāyo hoti, tasmā pucchitvā 'va gāhetabbaṃ. pucchantena tumhākaṃ vassāvāsikagahaṇakālo¹⁶ upakaṭṭho ti vattabbaṃ. sace vadanti bhante imaṃ saṃvaccharaṃ chātakādīhi upaddūtamaḥā¹⁷ na sakkoma dātun ti vā yaṃ¹⁸ pubbe dema tato ūnataraṃ dassāmā 'ti vā imāni¹⁹ kappāso sulabho, yaṃ pubbe dema tato bhutaraṃ dassāmā

¹ Bp. sammantayitvā.² Bp. nibaddhavattaṇ.³ Bp. paṭṭhapetvā.⁴ Bp. h'etaṃ.⁵ Bp. °ṭṭhāne.⁶ Bp. vutte.⁷ Bp. adds pi.⁸ Bp. ettha.⁹ Bp. paṭijaggitaḃbo.¹⁰ Bp. mudda°.¹¹ Bp. telamakkhanaṃ mañca°.¹² Bp. vassaṃ vasi°.¹³ Bp. āsālhiṇṇaḥa°.¹⁴ Bp. °ddutā.¹⁵ Bp. gāhita°.¹⁶ Bp. °gahakakālo.¹⁷ Bp. °tamha.¹⁸ Bp. yaṃ mayam.¹⁹ Bp. idāni.

'ti vā¹ taṃ sallakkhetvā tad anurūpena nayena tesam² senāsane bhikkhūnaṃ vassāvāsikaṃ gāhetabbaṃ., sace manussā vadanti yassa amhākaṃ vassāvāsikaṃ pāpuṇāti, so temāsaṃ pāṇiyaṃ upaṭṭhapetu³ vihāramaggaṃ jaggatu cetiyaṅgaṇa-bodhiyaṅgaṇāni jaggatu boḍhirukkhe udakaṃ āsiṇcatū 'ti, yassa vassāvāsikaṃ⁴ pāpuṇāti, tass' ācikkhitabbaṃ. yo pana gāmo paṭikkamma yojanadviyojanantare hoti, tatra ce kulāni upanikkhepaṃ ṭhapetvā vihāre vassāvāsikaṃ denti yeva, tāni kulāni apucchitvā 'pi tesam senāsane vattaṃ katvā vasantassa bhikkhuno⁵ vassāvāsikaṃ gāhetabbaṃ. sace pana tesam senāsane paṃsukūliko vasati, āgatañ ca naṃ⁶ disvā tumhākaṃ vassāvāsikaṃ demā 'ti vadanti, tena saṅghassa ācikkhitabbaṃ sace tāni kulāni saṅghassa dātum icchanti tumhākaṃ yeva demā 'ti vadanti. sabhāgo bhikkhu vattaṃ katvā gaṇhāhi 'ti vattabbo, paṃsukūlikassa paṇ' etaṃ na vaṭṭati. iti saddhādeyyadāyakamanussā⁷ pucchitabbā. tatr' uppāde pana kappiyakāraṇā pucchitabbā. kathaṃ pucchitabbā. kiṃ āvuso saṅghassa bhaṇḍapaṭicchādanam bhavissati 'ti. sace vadanti bhavissati bhante, ekekaṃ sa navahatthaṃ sāṭakaṃ dassāma, vassāvāsikaṃ gāhethā 'ti gāhetabbaṃ. sace 'pi vadanti sāṭakā⁸ n' atthi vatthum pana atthi, gāhetha bhante 'ti, vatthumhi sante 'pi gāhetum vaṭṭati yeva, kappiyakāraṇānaṃ hi hatthe kappiyabhaṇḍaṃ paribhuñjathā 'ti dinnavatthuto. yaṃ yaṃ kappiyaṃ⁹ taṃ taṃ sabbaṃ paribhuñjitum anuññātaṃ, yaṃ paṇ' ettha piṇḍapātattāya gilānapaccayatthāya vā bhikkhūnaṃ¹⁰ uddissa dinnam taṃ cīvare upaṇāmentehi saṅghasuṭṭhutaṃ apaloketvā upaṇāmetabbaṃ. senāsanattāya uddissa dinnam garubhaṇḍaṃ hoti. cīvaravasen' eva pana¹¹ catupaccayavasena vā dinnam cīvare upaṇāmentānaṃ apalokanakammakiccaṃ n'atthi. apalokanakammaṃ karontehi pana¹² puggalavasen'

¹ Bp. *inserts* vadanti *after* vā.

² Bp. *repeats* tesam.

³ Bp. upaṭṭhāpetu.

⁴ Bp. *omits this*.

⁵ Bp. *omits* bhikkhuno.

⁶ Bp. taṃ.

⁷ Bp. °deyye dāyakammassā.

⁸ Bp. sāṭakaṃ.

⁹ Bp. kappam.

¹⁰ Bp. *omits this*.

¹¹ Bp. *omits* pana.

¹² Bp. ca *for* pana.

eva kātabbam saṅghavasena na kātabbam. jātarūparajata-vasenā 'pi āmakadhaññavasena vā apalokanakammam na vaṭṭati. kappiyabhaṇḍavasena' eva cīvarataṇḍulādivasena' eva ca vaṭṭati. tam pana evam kattabbam: idāni subhikkham sulabhapiṇḍam bhikkhū cīvarena kilamanti ettakam nāma taṇḍulabhāgam bhikkhūnam cīvaram kātum ruccati,¹ gilānapaccayo sulabho gilāno vā n' atthi ettakam nāma taṇḍulabhāgam bhikkhūnam cīvaram kātum ruccatī' ti. evam cīvarapaccayam sallakkhetvā senāsanassa kāle ghosite sannipatite saṅghe senāsanagāhako sammannitabbo. sammannantehi² ca ekam³ sammannitum na vaṭṭati dve sammannitabbā 'ti vuttam. evam hi navako vuḍḍhassa⁴ vuḍḍho ca navakassa ca gāhessatī⁵ 'ti. mahante pana mahāvihārasa-dise vihare tayo cattāro janā sammannitabbā. Kurundiyam pana aṭṭha pi solasa pi jane sammannitum vaṭṭatī 'ti vuttam. tesam sammati⁶ kammavācā 'pi apalokanakammena⁷ pi vaṭṭati yeva. tehi sammatehi bhikkhūhi senāsanam sallakkhetabbam. cetiyagharam bodhigharam āsanagharam sammuñjaniatṭo⁸ dāruatṭo vaccakuṭi itṭhakasālā vadḍhakī-sālā dvārakoṭṭhako pāṇiyamālo maggo pokkharāṇi 'ti etāni hi asenāsanāni. viharo aḍḍhayogo pāsādo hammiyam guhā maṇḍapo rukkhamūlam velugumbo ti imāni senāsanāni⁹ 'ti tāni gāhetabbāni. gāhentena ca paṭhamam bhikkhū gaṇetum bhikkhū gaṇetvā seyyā gaṇetun ti ettha vuttanayena gāhetabbāni. sace saṅghiko ca saddhādeyyā¹⁰ cā 'ti dve cīvarapaccayā honti, tesu yam bhikkhū paṭhamam gaṇhitum icchanti, tam gāhetvā tassa pi ṭhitikato paṭṭhāya itaro gāhetabbo. sace¹¹ bhikkhūnam appatāya pariveṇaggena senāsane gāhiyamāne ekam¹² pariveṇam mahālābham hoti. dasa vā dvādasā vā ticīvarāni¹³ labbhanti tam vijatetvā

¹ Bp. vuccatī ti.² Bp. tena.³ Bp. *omits* 'ekam sammannitum na vaṭṭati.⁴ Bp. vuḍḍhatarassa.⁵ Bp. gahessatī.⁶ Bp. sammuti kammavācāya.⁷ Bp. apalokanakamena.⁸ Bp. °janiatṭam.⁹ Bp. °nāni *and omits* 'ti.¹⁰ Bp. °deyyo.¹¹ Bp. sace pana.¹² Bp. ekam pi.¹³ Bp. cīvarāni honti *for* ticīvarāni labbhanti.

aññesu alābhesu¹ āvāsesu pakkhipitvā aññesaṃ pi bhikkhū-
 naṃ gāhetabban ti Mahāsumatthero āha. Mahapadu-
 matthero pan' āha na evaṃ kātabbam, manussā hi attano
 āvāsajagganatthāya paccayaṃ denti, tasmā aññehi bhik-
 khūhi tattha pavisitabban ti. sace pan'ettha mahā-
 thero paṭikkosati mā āvuso evaṃ gāhetha, bhagavato
 anusitṭham² karotha, vuttam h'etaṃ bhagavatā anujānāmi
 bhikkhave parivenaggena gāhetun ti, tassa paṭikkosanāya
 aṭhatvā³ bhante bhikkhū bahū paccayo mando saṅghaṃ
 kātum vaṭṭati 'ti taṃ saññāpetvā gāhetabbaṃ eva. gāhentena
 ca sammatena bhikkhunā mahātherassa santikaṃ gantvā
 evaṃ vattabbaṃ: bhante tumhākaṃ senāsanam pāpuṇāti,
 paccayaṃ⁴ va gaṇhathā 'ti. asukakulassa ca⁵ paccayo
 asukasenāsanāñ ca mayhaṃ pāpuṇāti āvuso ti. pāpuṇāti
 bhante gaṇhatha nan ti. gaṇhāmi āvuso 'ti gahitaṃ hoti.
 sace pana gahitaṃ te⁶ bhante 'ti vutte gahitaṃ me 'ti vā
 gaṇhissatha bhante 'ti vutte gaṇhissāmi 'ti vā vadati, aga-
 hitaṃ hoti 'ti Mahāsumatthero āha. Mahāpadumatthero
 pan' āha atitānāgatavacanam vā hotu vattamānavacanam
 vā, satuppādamattam ālayakaraṇamattam eva c' ettha
 pamāṇam, tasmā gahitaṃ eva hoti 'ti. Yo 'pi paṃsukūliko
 bhikkhu senāsanam gahetvā paccayaṃ vissajjeti, ayaṃ
 pi⁷ na aññasmim āvāse pakkhipitabbo. tasmim⁸ yeva āvāse
 nikkhipitabbo. tasmim yeva pariveṇe aggisālāya vā digha-
 sālāya vā rukkhamūle vā aññassa gāhetum vaṭṭati. paṃsu-
 kūliko vasāmi 'ti senāsanam jaggissati. itaro paccayaṃ
 gaṇhāmi 'ti. evaṃ dvīhi kāraṇehi senāsanam sujaggitata-
 ram bhavissati. Mahāpaccariyaṃ pana vuttam paṃsukūlike
 vāsattthāya senāsanam gaṇhante senāsanagāhāpakena vattab-
 baṃ idha⁹ bhante paccayo atthi, so kiṃ kātabbo 'ti tena
 heṭṭhā aññaṃ gāhāpehi 'ti vattabbo. sace pana kiñci avatvā

¹ Bp. alābhakesu.

² Bp. anusitṭhim.

³ Bp. aṭṭhatvā.

⁴ Bp. gaṇhatha dhārethā 'ti
 for va gaṇhathā 'ti.

⁵ Bp. omits te.

⁶ Bp. pana for pi na.

⁷ Bp. omits ca.

⁸ Bp. omits 'tasmim yeva āvāse
 nikkhipitabbo.

⁹ Bp. bhante idha for idha
 bhante

va vasati, tattha¹ vuṭṭhavassassa² c'³ assa pādamūle ṭhapetvā sātakaṃ denti, vaṭṭati. atha vassāvāsikaṃ demā 'ti vadanti, tasmim̐ senāsane vassaṃ vuṭṭhabhikkhūnaṃ² pāpuṇātī 'ti. yesaṃ pana senāsanam̐ n' atthi, kevalam̐ paccayam̐ eva denti. tesam̐ paccayam̐⁴ avassāvāsike senāsane gāhetum̐ vaṭṭati. manussā thūpaṃ katvā vassāvāsikaṃ gāhāpentī. thūpo nāma asenāsanam̐, tassa samīpe rukkhe vā maṇḍape vā upanibandhitvā gāhāpetabbam̐. tena bhikkhunā cetiyam̐ paṭijaggitabbam̐. bodhirukkhābodhigharaāsanagharasammuñjaniāṭṭadāruaṭṭavaccakuṭīdvārakoṭṭhakapānīyakuṭipānīyam-ālakadantaḷkaṭṭhamālakesu⁵ pi es' eva nayo. bhojanasālā pana senāsanam̐ eva, tasmā taṃ ekassa vā bahunnam̐⁶ vā paricchinditvā gāhetum̐ vaṭṭati⁷. sabbam̐ idam̐ vitthārena Mahāpaccariyam̐ vuttam̐. senāsanagāhāpakena pana pāṭipadaaruṇato paṭṭhāya yāva puna aruṇam̐ na bhijjati, tāva gāhetabbam̐. idam̐ hi senāsanagāhassa khetam̐. sace pāto 'va gāhite senāsane añño vitakkacāriko bhikkhu āgantvā senāsanam̐ yācati, gahitam̐ bhante senāsanam̐ vassūpagato saṅgho rammaniyo⁸ vihāro rukkhamūlādīsu yattha icchatha tattha vasathā 'ti vattabbo. vassūpagatehi antovasse nibaddhāvattam̐ ṭhapetvā vassūpagatā bhikkhū sammumuñjaniyo bandhathā 'ti vattabbā. sulabhā ce daṇḍakā c'eva salākāyo ca honti, ekekena cha pañca muṭṭhisammumuñjaniyo dve tisso yaṭṭhisammumuñjaniyo vā bandhitabbā. dullabhā ce honti dve tisso muṭṭhisammumuñjaniyo ekā yaṭṭhisammumuñjani⁹ vā bandhitabbā. sāmaṇerehi cha¹⁰ pañca¹¹ ukkā koṭṭetabbā. vasanaṭṭhānesu¹² kasāvaparibhaṇḍam̐ kātabbam̐. vattam̐ karontehi ca¹³ na uddisitabbam̐, na uddisāpetabbam̐,

¹ Bp. *omits* tattha.² Bp. *vuttha*°.³ Bp. *ca for* c'assa.⁴ Bp. *paccayā*.⁵ Bp. *omits* pānīya kuṭi.⁶ Bp. *bahūnam̐*.⁷ Bp. *vaṭṭatī* 'ti.⁸ Bp. *ramaṇīyo*.⁹ Bp. °jani *and omits* vā¹⁰ Bp. *omits* cha.¹¹ Bp. *repeats* pañca.¹² Bp. °ṭṭhāne.¹³ Bp. *pana for* ca.

na sajjhāyo kātabbo, na pabbājetabbam, na upasampādetabbo,¹ na nissayo dātabbo, na dhammassavanam kātabbam, sabbe 'va hi ete sapapañcā nip̐papañcā² hutvā samaṇadhammam eva karissāmā 'ti vā, sabbe terasadhutaṅgāni samādiyantu, seyyam akappetvā ṭhānacaṅkamehi vītināmentu, mūgavattam³ gaṇhantu, sattāhakaṇṇīyena gatā 'pi bhājanīyabhaṇḍam mā⁴ labhantū 'ti vā evarūpam adhammikavattam na kātabbam. evam pana kātabbam. pariyattidhammo nāma tividham pi saddhammam patiṭṭhāpeti, tasmā sakkaccam uddisatha uddisāpetha sajjhāyam karoṭha padhānaghare vasantānam saṅghaṭṭanam⁵ akatvā antovihāre nisīditvā uddisatha uddisāpetha sajjhāyam karoṭha dhammassavanam samiddham karoṭha pabbājentā sodhetvā pabbajjam⁶ detha⁷ upasampādentā sodhetvā upasampadam⁸ detha nissayam⁹ dadantā sodhetvā nissayam detha, eko 'pi hi kulaputto pabbajjañ ca¹⁰ upasampadañ ca labhitvā sakalam sāsanaṃ patiṭṭhapessati,¹¹ attano thāmena yattakāni sakkoṭha tattakāni dhutaṅgāni samādiyittha,¹² antovassam nām' etam sakaladivasam rattiya ca paṭhamamajjhima-pacchimayāmesu¹³ appamattehi bhavitabbam viriyam¹⁴ ārabhitabbam, porāṇakā¹⁵ mahātherā pi sabbapalibodhe chinditvā antovasse ekacāriyam¹⁶ vattam pūrayiṃsu, bhasse¹⁷ mattam jānitvā dasavatthukathādasasubhadasānussatiyo¹⁸ aṭṭhatiṃsārammaṇakathañ ca kātum vaṭṭati, āgantukānam vattam kātum sattāhakaṇṇīyena gatānam apaloketvā dātum vaṭṭatī 'ti evarūpam vattam kātabbam. api ca bhikkhū ovaditabbā : viggāhikapisuṇapharusavacanāni mā vadetha divase divase sīlāni āvajjentā caturārakkham ahāpentā

¹ Bp. °tabbam.² Bp. papañca.³ Bp. mugabbatam.⁴ Bp. *omits* mā.⁵ Bp. saṅghaṭṭanam.⁶ Bp. pabbājetha.⁷ Bp. *omits* detha upasampādentā.⁸ Bp. upasampādetha *for* upasampadam detha.⁹ Bp. *omits* nissayam dānantā.¹⁰ Bp. *omits* ca.¹¹ Bp. patiṭṭhāti.¹² Bp. samādiyatha.¹³ Bp. paṭhamapacchima°.¹⁴ Bp. viriyam.¹⁵ Bp. porāṇaka.¹⁶ Bp. ekacārika.¹⁷ Bp. *inserts* ācariyavattam *before* bhasse¹⁸ Bp. dasavatthukakatham dasasubha-dasānussati.

manasikārabahulā viharathā 'ti. dantakaṭṭhakhādanavat-
 taṃ ācikkhitabbaṃ. ācāravattaṃ¹ ācikkhitabbaṃ. cetiyaṃ
 vā bodhiṃ vā vandantena gandhamālaṃ vā pūjentena pattam
 vā thavikāya pakkipantena na kathetabbaṃ. bhikkhā-
 cāravattaṃ ācikkhitabbaṃ. antogāme manussehi saddhiṃ
 paccayasaññuttakathā vā visabhāgakathā vā na kathetabbā.
 rakkhindriyehi bhavitabbaṃ khandhakavattañ ca sekhiya-
 vattañ ca pūretabban ti evarūpā pi bahukāpi niyyānikakathā
 ācikkhitabbā 'ti. pacchimavassūpanāyikadivase pana sace
 kālaṃ ghoṣetvā sannipatite saṅhe koci dasahatthaṃ vatthaṃ
 āharitvā vassāvāsikaṃ deti, āgantuko ce bhikkhu saṅhatthe-
 ro hoti tassa dātabbaṃ. navako ce hoti, sammatena bhikkhu-
 nā saṅhatthero vattabbo, sace² bhante icchatha paṭhamabhā-
 gaṃ muñcitvā idaṃ vatthaṃ gaṇhathā 'ti. amuñcantassa na
 dātabbaṃ. sace pana pubbe gāhitaṃ muñcitvā gaṇhāti,³
 eten' eva upāyena dutiyattherato paṭṭhāya parivattetvā
 pattaṭṭhāne āgantukassa dātabbaṃ. sace paṭhamavassū-
 pagatā dve tīṇi cattāri pañca vā vatthāni alatthum, laddhaṃ
 laddhaṃ eten' eva upāyena vissajjāpetvā yāva āgantukassa
 samakaṃ hoti tāva dātabbaṃ. tena pana samake laddhe
 avasiṭṭho anubhāgo therāsane dātabbo. paccuppanne lābhe
 satiṭṭhitikāya gāhetum ruccatī⁴ 'ti katikaṃ kātum
 vaṭṭati. sace dubbhikkhaṃ hoti, dvīsu pi vassūpanāyikesu⁵
 vassūpagatā bhikkhū bhikkhāya kilamantā āvuso idha
 vasantā hi sabb' eva kilamāma sādhu vata dve bhāgā homa,
 yesaṃ ñātipavāritaṭṭhānāni atthi te tattha vasitvā
 pavāraṇāya āgantvā attano pattam vassāvāsikaṃ gaṇhantū
 'ti vadanti. tesu ye tattha vasitvā pavāraṇāya āgacchanti,
 tesam apalokanakammaṃ⁶ kasmā vassāvāsikaṃ dātabbaṃ.
 sādiyantā 'pi hi te bhikkhū⁷ n'eva vassāvāsikassa sāmīno
 khīyantā 'pi ca āvāsikā n'eva adātum labhanti. Kurundiyaṃ

¹ Bp. *omits* ācāravattaṃ ācik-
 khitaṃ.

² Bp. vatthaṃ ce *for* sace.

³ Bp. *adds* dātabbaṃ *after*
 gaṇhāti.

⁴ Bp. *omits* ruccatī ti.

⁵ Bp. °nāyikā.

⁶ Bp. apaloketvā *and omits next*
 kasmā.

⁷ Bp. *omits* bhikkhū.

pana vuttam: kattikavattam¹ kātabbam sace² sabbesam no idha yāgubhattam nappahoti, sabhāgaṭṭhāne vasitvā āgacchatha tumhākam pattam vassāvāsikam labhissathā 'ti. tañ ce eko paṭibāhati, suppaṭibāhitam. no ce paṭibāhati, katikā sukatā, pacchā tesam tattha vasitvā āgatānam apaloketvā dātabbam, apalokanakāle paṭibāhitum³ na labhatī⁴ 'ti. puna pi vuttam: sace pana⁵ vassūpagatesu ekaccānam vassāvāsike apāpuṇante bhikkhū katikam karonti chinnavassānam vassāvāsikañ ca idāni uppajjanakam⁶ vassāvāsikañ ca imesam dātum rucati 'ti, evam katikāya katāya gāhitasadisam eva hoti. uppannuppannañ⁷ ca tesam eva dātabban ti.⁸ temāsam pāṇiyam upaṭṭhapetvā vihāramagga-cetiyaṅgaṇabodhiyaṅganādīni⁹ jaggitvā bodhirukkhe udakam siñcitvā pakkanto 'pi vibbhamanto 'pi vassāvāsikam labhati yeva. atiniviṭṭham¹⁰ hi tena tam¹¹ saṅghikam pana apalokanakammam katvā gāhitam antovasse vibbhamanto 'pi labhat' eva, paccayavassen' eva gāhitum pana na labhatī 'ti vadanti. sace vuṭṭhavasso disam gamiko bhikkhu āvāsikassa hatthato kiñcid eva kappiyabhaṇḍam gahetvā asukakule mayham vassāvāsikam pattam tam gaṇhathā 'ti vatvā gataṭṭhāne vibbhamati, vassāvāsikam saṅghikam hoti. sace pana manusse sammukhā sampaṭicchāpetvā gacchati, labhati. idam vassāvāsikam amhākam senāsane vuṭṭhavassassa¹² bhikkhuno demā 'ti vutte yassa gāhitam tass' eva hoti. sace pana senāsanasāmikassa piyakamyatāya puttadhī-tādayo bahūni vatthāni āharitvā amhākam senāsane demā 'ti vadanti,¹³ tattha vassūpagatassa ekam eva vattham dātabbam, sesāni saṅghikāni honti. vassāvāsikaṭṭhiti-kāya gāhetabbāni. ṭhitikāya asati therāsanato paṭṭhāya gāhetabbāni. senāsan' eva vassūpagatam bhikkhum nissāya

¹ Bp. kattikavattam.² Bp. *omits* sace.³ Bp. paribāhitum.⁴ Bp. labbhati.⁵ Bp. *omits* pana.⁶ Bp. °naka.⁷ Bp. °nnam *and omits* ca.⁸ Bp. *omits* ti.⁹ Bp. °gaṇāni.¹⁰ Bp. satiniviṭṭham.¹¹ Bp. katam *for* tam.¹² Bp. vuṭṭha-bhikkhuno.¹³ Bp. denti *for* vadanti.

uppannena cittappasādena bahūni vatthāni āharitvā senāsanassa demā 'ti dinnesu pi es' eva nayo. sace pana pādāmūle ṭhapetvā etassa bhikkhuno demā 'ti vadanti tass' eva honti. ekassa gehe dve vassāvāsikāni, paṭhamabhāgo sāmaṇerassa gāhito hoti dutiyo therāsane. so ekam dasahattham ekam aṭṭhahattham sātakam pesesi vassāvāsikam pattam bhikkhūnam dethā 'ti. vicinitvā varabhāgam¹ sāmaṇerassa datvā anubhāgo therāsane dātabbo. sace pana ubho 'pi gharam netvā bhojetvā sayam eva pādāmūle ṭhapesi, yam yassa dinnam tad eva tassa hoti. ito param Mahāpaccariyam āgatanayo hoti. ekassa ghare daharasāmaṇerassa vassāvāsikam pāpuṇāti. so ce pucchati amhākam vassāvāsikam kassa pattan ti sāmaṇerassā 'ti avatvā dānakāle jānissasī 'ti vatvā dānadivase ekam mahātheram pesetvā nīharāpetabbam. sace yassa vassāvasikam pattam, so vibbhamati vā kalam vā karoti, manussā ce pucchanti kassa amhākam vassāvāsikam pattan ti, tesam yathābhūtam ācikkhitabbam. sace te vadanti tumhākam demā 'ti, tassa bhikkhuno pāpuṇāti. atha saṅghassa vā gaṇassa vā denti, saṅghassa vā gaṇassa vā pāpuṇāti. sace vassūpagatā suddhapamsukūlikā yeva honti, ānetvā dinnam vassāvāsikam senāsanaparikkhāram vā katvā ṭhapetabbam, bimbohanādini² vā kātabbāni 'ti. idam nevāsikavattam.

SENĀSANAGĀHAVINICCHAYO NIṬṬHITO

Upanandavatthusmiṃ³. tattha tayā moghapurisa gahitam, idha mukkam⁴. *idha⁵ gahitam tatra mukkan⁴* ti ettha ayam attho: yam tayā tattha senāsanam gahitam, tam te gaṇhanten' eva idha mukkam⁴ hoti. *idha dān' āham āvuso muñcāmi* 'ti vadantena pana tam tatrā 'pi mukkam⁴. *evam tvam ubhayattha paribāhiro* ti. ayam pan' ettha vinicchayo. gahaṇena gahaṇam paṭipassambhati. gahaṇena ālayo paṭipassambhati. ālayena gahaṇam paṭipassambhati⁶. ālayena

¹ Bp. orabhāgam.

² Bp. bibbohanādini.

³ Bp. Upanandhava°.

⁴ Bp. muttam for mukkam.

⁵ Bp. idha tayā gahitam.

⁶ Bp. paṭippa° for paṭipa° sic passim.

ālayo paṭipassambhati. kathaṃ. idh' ekacco vassūpanāyika-divase ekasmiṃ vihāre senāsanam gahetvā sāmantavihāram gantvā tatrā 'pi gaṇhati, tassa iminā gahaṇena purimam gahaṇam paṭipassambhati. aparo idha vasissāmī 'ti ālayamattam katvā sāmantavihāram gantvā tattha' eva senāsanam gaṇhati, tassa iminā gahaṇena purimo ālayo paṭipassambhati. eko idha vasissāmī 'ti senāsanam vā gahetvā ālayam vā katvā sāmantavihāram gantvā tattha¹ senāsanam gaṇhāti idh' ev'² idāni vasissāmī 'ti ālayam vā karoti, icc' assa ālayena vā gahaṇam ālayena vā ālayo paṭipassambhati. sabbattha pacchime pacchime³ gahaṇe vā ālaye vā tiṭṭhati. yo pana ekasmiṃ vihāre senāsanam gahetvā aññasmim vihāre vasissāmī 'ti gacchati, tassa upacārasīmātikame senāsana-gāho paṭipassambhati. yadi pana sace⁴ tattha phāsum bhavissati vasissāmī, no ce āgamissāmī 'ti gantvā aphāsukabhāvam ñatvā pacchā gacchati, vaṭṭati.

tivassantarenā 'ti ettha, tivassantaro nāma yo dvīhi vassehi mahantataro vā daharataro vā hoti, yo pana ekena vassena mahantataro vā daharataro vā⁵ yo vā pana samānavasso, tattha vattabbam eva n'atthi. ime ca sabbe ekasmiṃ mañce vā pīṭhe vā dve dve hutvā nisīditum labhanti. *yam tinṇannam pahoti*,⁶ tam saṃhārimam vā hotu asaṃhārimam vā. tathārūpe api phalakakhaṇḍe anupasampannenā 'pi saddhim nisīditum vaṭṭati.

hatthinakhakan ti hatthinam hatthikumbhe patiṭṭhitam. evaṃ katassa kir' etaṃ nāmam. *sabbam pāsādam paribhogan* ti suvaṇṇarajatādivicitrāni pi kavāṭāni mañcapīṭhāni tālavaṇṭāni suvaṇṇarajatamayāni⁸ pāṇiyaghaṭāni⁸ pāṇiyasarāvākāni⁹ vā yaṃ kiñci cittakammakataṃ sabbam vaṭṭati. pāsādassa dāsīdāsakhettavatthugomahisaṃ¹⁰ demā 'ti vadanti-pāṭekkam gahaṇakiccam n' atthi. pāsāde paṭiggahite paṭig-

¹ Bp. *omits* tattha senāsanam gaṇhāti.

² Bp. eva dāni.

³ Bp. *omits* pacchime.

⁴ Bp. *omits* sace.

⁵ Bp. vā hoti.

⁶ Bp. na ppahoti *for* pahoti.

⁷ Bp. °sarāvādi *and omits* vā.

⁸ Bp. °maya.

⁹ Bp. °ghaṭa.

¹⁰ Bp. dāsīdāsam khettavatthum go°

gahitam eva hoti. goṇakādīni saṅghikavihāre vā puggalika-vihāre vā mañcapīṭhakesu attharitvā paribhuñjitum na vaṭṭati. dhammāsane pana gihivikaṭaṇīhārena labbhati. tatrāpi nipajjitum na vaṭṭati.

pañc' imānī 'ti rāsivasena pañca. sarūpavasena pan etāni bahūni honti. tattha *ārāmo* nāma pupphārāmo vā phalārāmo vā. *ārāmavatthu* nāma tesam yeva ārāmānaṃ atthāya paricchinditva ṭhapitokāso tesu vā ārāmesu vinaṭṭhesu tesam porāṇabhūmibhāgo.¹ *vihāro* nāma yaṃ kiñci pāsādādisenāsaṇaṃ. *vihāravatthum* nāma tassa paṭiṭṭhānokāso. *mañco* nāma masārako muddikābaddho² kulīrapādako³ āhaccāpādako ti imesaṃ pubbe vuttānaṃ catunnaṃ mañcānaṃ aññataro. *pīṭhan* nāma masārakādīnaṃ yeva catunnaṃ pīṭhānaṃ aññataraṃ. *bhisī* nāma uṇṇabhisi ādīnaṃ pañcannaṃ aññatarā. *bimbohanam*⁴ nāma vuttappakārānaṃ bimbohanānaṃ⁴ aññataraṃ. *lohakumbhē* nāma kāḷalohena vā tambalohena vā yena kenaci lohena katā kumbhā. lohābhāṇā-kādīsu pi es' eva nayo. ettha pana *bhāṇakan* ti araṇjaro vucati. *vārako* 'ti ghaṭo. *kaṭāhan* ti kaṭāham eva. vāsīādīsu valliādīsu ca duviññeyyaṃ nāma n' atthi. evaṃ.

dvisaṅgahāni dve honti	tatiyaṃ catusaṅgahaṃ
catutthaṃ navakoṭṭhāsaṃ	pañcamamaṃ aṭṭhabhedanaṃ
iti pañcahi rāsīhi	pañcanimmalalocano
pañcaviśavidhaṃ nātho	garubhaṇḍaṃ pakāsayi.

tatr' āyaṃ vinicchayakathā. idaṃ hi sabbamaṃ pi garubhaṇḍaṃ idha avissajjanīyaṃ⁵. Kīṭāgirivatthusmiṃ avebhaṅgiyaṃ ti vuttaṃ. parivāre pana avissajjanīyaṃ⁵ avebhaṅgiyaṃ pañca vuttā mahesinā vissajjentassa paribhuñjantassa anāpatti pañhām' esā kusalehi cintitā 'ti āgataṃ. tasmā mūlachejjavasena avissajjanīyaṃ⁵ avebhaṅgiyaṃ⁶ ti parivaṭṭanavasena pana vissajjentassa paribhuñjantassa ca anāpatti 'ti evaṃ ettha adhippāyo veditabbo. tatrāyaṃ anu-

¹ Bp. porāṇakabhūmi°.

² Bp. bundikābaddho.

³ Bp. kulīra.

⁴ Bp. bibbo° for bimbo°.

⁵ Bp. avissajjiyaṃ.

⁶ Bp. °giyañ ca.

pubbīkathā. idan tāva pañcavidham pi cīvarapiṇḍapā-
 tabhesajjatthāya upanetum na vaṭṭati. thāvarena ca thā-
 varam garubhaṇḍena ca garubhaṇḍam parivattetum vaṭṭatī.
 thāvare pana, khettaṃ khettavatthu taḷākam mātikā 'ti
 evarūpaṃ bhikkhusaṅghassa vicāretum vā sampāṭicchitum vā
 adhivāsetum¹ vā na vaṭṭati. Kappiyakārakeh' eva vicāritam²
 tato kappiyabhaṇḍam vaṭṭati. ārāmena³ pana ārāmaṃ
 ārāmavattum vihāram vihāravattun ti imāni cattāri pi
 parivattetum vaṭṭati. tatrāyaṃ parivattananayo. saṅghassa
 nālikerārāmo dūre hoti kappiyakārakā vā⁴ bahutaram khā-
 danti. yaṃ pi na khādanti tato sakaṭavettanam datvā
 appam eva āharanti⁵. aññesaṃ pana tassa ārāmassa avidūra-
 gāmaṃvāsīnam manussānam vihārassa samīpe ārāmo hoti.
 te saṅgham upasaṅkamitvā sakena ārāmena taṃ ārāmaṃ
 yācanti. saṅghena ruccati saṅghassā 'ti apaloketvā sampāṭic-
 chitabbo. sace 'pi bhikkhūnam rukkhasahassam hoti, manus-
 sānam pañcasatāni, tumhākam ārāmo khuddako ti na vattab-
 bam. kiñcāpi hi ayaṃ khuddako atha kho itarato bahutaram
 ayaṃ deti. sace 'pi samakam eva deti, evaṃ pi icchiticchitak-
 khaṇe paribhuñjitum sakkā⁶ 'ti gahetabbam eva. sace pana
 manussānam bahutarā rukkhā honti, nanu tumhākam bahu-
 tarā rukkhā 'ti vattabbam. sace atirekam amhākam puññaṃ
 hotu saṅghassa demā 'ti vadanti, jānāpetvā sampāṭicchitum
 vaṭṭati. bhikkhūnam rukkhā phaladhārino. manussānam
 rukkhā na tāva phalam gaṇhanti. kiñcāpi na gaṇhanti na
 cirena gaṇhissantī 'ti sampāṭicchitabbam eva. manussānam.
 rukkhā phaladhārino. bhikkhūnam na tāva phalam gaṇ-
 hanti. nanu tumhākam rukkhā phaladhārino ti vattabbam.
 sace gaṇhatha bhante amhākam puññaṃ bhavissatī 'ti
 denti, jānāpetvā sampāṭicchitum vaṭṭati. evaṃ ārāmena
 ārāmo parivattetabbo. eten' eva nayena ārāmavattum pi
 vihāro 'pi vihāravattum pi ārāmena parivattetabbam.
 ārāmavattunā ca mahantena vā khuddakena vā ārāma-

¹ Bp. *omits* adhivāsetum vā.

² Bp. vicāri.

³ Bp. ārāme.

⁴ Bp. va.

⁵ Bp. haranti.

⁶ Bp. sakko.

ārāmavatthu-vihāra-vihāravatthun¹ ti. katham vihārena vihāro parivattetabbo. saṅghassa antogāme geham hoti. manussānam vihāramajjhe pāsādo. ubho 'pi agghena samakā. sace manussā tena pāsādena tam geham yācanti, sampaticchitum vaṭṭati. bhikkhūnam yeva² mahagghataram geham hoti. mahagghataram amhākam gehan ti vutte ca kiñcāpi mahagghataram pabbajitānam asāruppam na sakkā tattha pabbajitehi vasitum, idam pana sāruppam gaṇhathā 'ti vadanti, evam pi sampaticchitum vaṭṭati. sace³ manussānam mahaggham hoti, nanu tumhākam geham mahagghan ti vattabbam. hotu bhante, amhākam puñṇam bhavissati, gaṇhathā 'ti vutte pana sampaticchitum vaṭṭati. evam vihārena vihāro parivattetabbo. eten' eva nayena vihāravatthum pi ārāmo 'pi ārāmavatthum pi vihārena parivattetabbam. vihāravatthunā ca mahagghena vā appagghena vā vihāravihāravatthuārāmaārāmavatthun ti.⁴ evan tāva thāvarena thāvaraparivattanam veditabbam. sarubhaṇḍena garubhaṇḍaparivattane pana, mañcapīṭham mahantam vā hotu khuddakam vā antamaso caturaṅgula-pādakam gāmadārakehi paṃsuāgārakesu kiṇantehi katam pi saṅghassa dinnakālato paṭṭhāya garubhaṇḍam hoti. sace 'pi rājārājamahāmattādayo ekappahāren' eva mañcasatam vā mañcasahassam vā denti, sabbe kappiyamañcā sampaticchitabbā. sampaticchitvā vuḍḍhapaṭipāṭiyā saṅghikaparibhogena paribhuñjathā 'ti dātabbā. puggalika-vasena na dātabbā. atirekamañce bhaṇḍāgārādisu paññāpetvā pattacivaram nikkhipitum pi vaṭṭati. bahisīmāya saṅghassa demā 'ti dinnamañco saṅghattherassa vasanaṭṭhāne dātabbo. tattha bahū ce mañcā honti, mañcena kammam n'atthi yassa vasanaṭṭhāne kammam atthi tattha saṅghikaparibhogena paribhuñjā⁵ 'ti dātabbo. mahagghena satagghanakena vā saḥassagghanakena vā⁶ mañcena añṇam

¹ Bp. °vatthūni, *and omits* ti.

² Bp. *ce for* yeva.

³ Bp. sace pana.

⁴ Bp. °vatthūni, *and omits* ti.

⁵ Bp. °bhuñjathā.

⁶ Bp. *inserts* sataḥassagghanakena vā *after this* vā.

mañcasatam labbhati¹ parivattetvā gahetabbam. na keva-
lam mañcena mañco yeva, ārāmaārāma²vatthuvihāra-
vihāravatthupīṭhabhisibimbohanāni pi parivattetum vaṭ-
ṭati. esa nayo pīṭhabhisibimbohanesu pi. etesu pi² kappiyā-
kappiyam vuttanayam eva. tattha akappiyam na pari-
bhuñjitabbam, kappiyam saṅghikaparibhogena paribhuñji-
tabbam. akappiyam vā mahagghakappiyam vā parivattetvā
vuttavatthūni gahetabbāni. agarubhaṇḍupagam³ bhisibim-
bohanam nāma n'atthi. lohakumbhī lohabhāṇakam lohaka-
ṭāhan ti imāni tīṇi mahantāni vā hontu khuddakāni vā
antamaso pasatamattaudakagaṇhanakāni pi garubhaṇḍāni
yeva. lohavārako pana kāḷalohatambalohakam⁴salohavaṭṭa-
lohānam yena kenaci kato Sihaḷadīpe pādagaṇhanako bhāje-
tabbo. pādo nāma Magadhanāḷiyā pañcanāḷimattam gaṇ-
hāti. tato atirekagaṇhanako garubhaṇḍam. imāni tāva
pāḷiāgatāni⁴ lohabhājanāni pāḷiyam pana anāgatāni pi
bhiṇkārapaṭiggahauḷunkadabbikaṭacchupāṭitaṭṭakasarāvaka-
samugga⁵aṅgārapalladhūmakataṭacchuādīni⁵ khuddakāni vā
mahantāni vā sabbān'⁶ eva garubhaṇḍāni. ayapatto⁷ aya-
thālakam tambalohathāḷakan ti imāni pana bhājanīyāni.⁸
kam⁹salohavaṭṭalohabhājanavikati saṅghikaparibhogena vā
gihivikaṭā vā vaṭṭati. puggalikaparibhogena na vaṭṭati.
kam⁹salohādibhājanam saṅghassa dinnam pārihāriyam na
vaṭṭati gihivikaṭanīhāren' eva paribhuñjitabban ti Mahā-
paccariyam vuttam. thapetvā pana bhājanavikatim aññas-
sim pi kappiyalohabhaṇḍe pana⁹ añjanī añjanīsalākakaṇṇa-
malaharaṇi sūcipaṇṇasūcikhuddakapipp¹⁰haliko khuddaka-
ārakaṇṭakakuñcikā¹⁰ tālakattarayatt¹¹hivedhako¹¹ natthudā-
nam bhindivālo¹² lohakaṭṭhi¹³ lohagūḷo lohapiṇḍi lohacakka-
lakam¹⁴ añṇam pi vip¹⁴pakatalohabhaṇḍam bhājanīyam.

¹ Bp. labhati.² Bp. hi.³ Bp. *inserts* pana.⁴ Bp. pāḷiyam āgatāni.⁵ Bp. °sarakasamugga°.⁶ Bp. sabbāni *for* sabbān'eva.⁷ Bp. patto.⁸ Bp. bhājanīyāni.⁹ Bp. *omits* pana.¹⁰ Bp. khuddakam ārakaṇṭakam
kuhiñcikā.¹¹ Bp. tālam kuttara°.¹² Bp. bhiṇḍivālo, *and inserts* loha-
kūṭo.¹³ Bp. lohakuṭṭhi.¹⁴ Bp. °likam.

dhūmanettalohathālādīpakarukkhadīpakapallakaolambakadīpakaitthipurisātiracchānagatarūpakāni¹ pana aññāni vā bhittichadanakavātādisu upanetabbāni, antamaso lohakhilakam² upādāya sabbāni lohabhaṇḍāni garubhaṇḍāni yeva honti. attanā laddhāni pi pariharitvā puggalikaparibhogena na paribhuñjitabbāni saṅghikaparibhogena vā gihivikaṭāni vā vaṭṭanti. tipubhaṇḍe pi es' eva nayo. khīrapāsāṇamayāni taṭṭakasarakādīni garubhaṇḍāni yeva ghaṭakam³ pana telabhājanam vā pādakagaṇhanakato⁴ atirekameva garubhaṇḍam. suvaṇṇarajataārakūṭajātiphalikabhājanāni⁵ gihivikaṭāni pi na vaṭṭanti pageva saṅghikaparibhogena vā puggalika-paribhogena vā. senāsanaparibhogena⁶ pana āmāsam pi anāmāsam pi sabbam vaṭṭati. vāsiādisu yāya vāsiyā ṭhapetvā dantakaṭṭhachedanam⁷ vā ucchutacchanam vā aññam mahākammam kātum na sakkā ayam bhājanīyā. tato mahattariyena kenaci ākārena katā vāsi garubhaṇḍam.⁸ *pharasu* pana antamaso vejjānam sirāvedhanapharasu pi garubhaṇḍam eva. *kudhāriyam*⁹ pharasusadiso eva vinichayo. yā pana āvudhasaṅkhepena katā ayam anāmāsā. *kuddālo*¹⁰ antamaso caturaṅgulamatto 'pi garubhaṇḍam eva. *nikhādanam* caturassamukham vā¹¹ donimukham vā¹¹ vaṅkam vā ujukam vā antamaso sammunjanīdaṇḍakavedhanam pi daṇḍakabandhanam¹² c'eva garubhaṇḍam eva. sammunjanīdaṇḍakhaṇanakam pana adaṇḍakam phalamattam eva. yaṃ sakkosi paṭikāya¹³ pakkipitvā pariharitum tam¹⁴ bhājanīyam. sikharam¹⁵ pi nikhādanen' eva saṅgahitam. yehi manussehi vihāre vāsiādīni dinnāni honti, te ce ghare daḍḍhe vā corehi vilutte vā detha no bhante upakaraṇe puna pākaṭike karissāmā 'ti vadanti, dātabbā. sace āha-

¹ Bp. °nettakhālādīpaka°

°dīpaitthipurisa°

² Bp. °khīlakam.

³ Bp. ghaṭako.

⁴ Bp. pādagaṇhanakato.

⁵ Bp. °rajatahāra°.

⁶ Bp. °paribhoge.

⁷ Bp. daṇṭakaṭṭhacchedanam.

⁸ Bp. *adds* eva.

⁹ Bp. kuṭhāriyam.

¹⁰ Bp. kudālo.

¹¹ Bp. vā hotu.

¹² Bp. daṇḍabaddham.

¹³ Bp. pāṭikāya.

¹⁴ Bp. *omits* tam.

¹⁵ Bp. sikharam.

ranti, na vāretabbā. anāharantā 'pi na codetabbā. kammā-rataṭṭakāracundakāranalakāramanīkārapattaḥbandhakānaṃ adhikaraṇīmuṭṭhikasandāsatulādīni sabbāni lohamayaupakaraṇāni saṅghe dinnakālato paṭṭhāya garubhaṇḍāni. tipukoṭṭakasuvaṇṇakāracammakāraupakaraṇesu pi es' eva nayo. ayaṃ pana viseso. tipukoṭṭakaupakaraṇesu pi tipucchedanasatthakaṃ suvaṇṇakāraupakaraṇesu suvaṇṇacchedanasatthakaṃ cammakāraupakaraṇesu kataparikkammamacchedanakam¹ khuddakasatthan² ti imāni bhājanīyabhaṇḍāni. nahāpitatunnakāraupakaraṇesu pi ṭhapetvā mahākattariṃ mahāsaṇḍāsaṃ mahāpipphalikaṃ, ca sabbam bhājanīyaṃ. mahākattariādīni garubhaṇḍāni. valliādīsu. vettavalliādikā yā kāci aḍḍhabāhupparamāṇā *valli* saṅghassa dinnā vā tattha jātakā vā rakkhitaḡopitā 'va garubhaṇḍam hoti. sā saṅghakamme ca cetiyakamme ca kate ce³ atirekā hoti' puggalikakamme 'pi upanetuṃ vaṭṭati. arakkhitā pana garubhaṇḍam eva na hoti. suttamakacivākanālikerahīracammamayā rajjukā vā yottāni vā vāke ca nālikerahīre ca vaṭṭetvā katā ekavaṭṭā vā dvitivaṭṭā vā saṅghassa dinnakālato paṭṭhāya garubhaṇḍam. suttam pana avatṭetvā dinnam makacivākanālikerahīrā ca bhājanīyā. yehi pan' etāni rajjukayottādīni dinnāni honti, te attano karaṇīyena harantā na vāretabbā. yo koci antamaso aṭṭhaṅgulisūcidaṇḍamatto⁴ 'pi *velu* saṅghassa dinno vā tattha jātako vā rakkhitaḡopito garubhaṇḍam. so 'pi saṅghakamme ca cetiyakamme ca kate atireko puggalikakamme dātuṃ vaṭṭati. pādagaṇhana-katelanāli pana kattarayaṭṭhi upāhandando⁵ chattadaṇḍo chattasalākā 'ti idam ettha bhājanīyabhaṇḍam. daḍḍha-gehamanussā gaṇhitvā gacchantā na vāretabbā. rakkhitaḡopitaveluṃ⁶ gaṇhantena samakaṃ vā atirekaṃ vā thāvaram antamaso taṃ agghanakavālikāya⁷ pi phātikammaṃ katvā gaḡhetabbo. phātikammaṃ akatvā gaṇhantena tatth' eva

¹ Bp. °cammacchiddanaka°.

² Bp. °satthakan.

³ Bp. sace.

⁴ Bp. aṭṭhaṅgulasūci°.

⁵ Bp. °daṇḍako...

⁶ Bp. °pitam veluṃ.

⁷ Bp. °nakam.

valañjetabbo¹. gamanakāle saṅghike² āvāse ṭhapetvā 'va
gantabbam. asatiyā gahetvā gatenā pahīṇitvā dātabbo.
desantaram gatenā sampattavihāre³ saṅghikāvāse ṭhapetabbo.
tiṇan ti muñjam ca pabbajañ ca ṭhapetvā avasesam yaṃ
kiñci tiṇam. yattha pana tiṇam n' atthi, tattha paṇṇehi
chādenti, tasmā paṇṇam pi tiṇen' eva saṅgahitam. itī
muñjādīsu yaṃ kiñci muṭṭhippamāṇam pi tiṇam tālapaṇṇā-
dīsu pi⁴ ekam paṇṇam pi saṅghassa dinnam vā tattha jātakam
vā bahārāme saṅghassa tiṇavatthuto⁵ jātatiṇam vā rakkhita-
gopitam garubhaṇḍam hoti. tam pi saṅghakamme ca ceti-
yakamme ca kate atirekam puggalikakamme dātum vaṭṭati.
daḍḍhagehamanussā gahetvā gacchantā na vāretabbā. aṭṭh-
aṅgulappamāṇo 'pi rittapoṭṭhako⁶ garubhaṇḍam eva.
mattikā pakatimattikā vā hotu pañcavaṇṇā vā suddhā⁷
vā, sajjurasakukuṭṭhasilesādīsu⁸ vā yaṃ kiñci dullabhaṭṭhāne
ānetvā vā dinnam tattha jātakam vā rakkhitagopitam tāla-
pakkamattam garubhaṇḍam hoti. tam pi saṅghakamme ca
cetiya-kamme ca 'kate' niṭṭhite atirekam puggalikakamme
dātum vaṭṭati. hiṅguhiṅgulakaharītālamānosilāñjanāni pana
bhājaniyabhaṇḍāni. *dārubhaṇḍe* yo koci aṭṭhaṅgulasūci-
daṇḍamatto 'pi dārubhaṇḍako dārudullabhaṭṭhāne saṅghassa
dinno vā tattha jātako vā rakkhitagopito ayaṃ garubhaṇḍam
hotī 'ti Kurundiyam vuttam. Mahāaṭṭhakathāyaṃ pana
sabbam pi dāruvelucamma-pāsāṇādivikaṭṭham dārubhaṇḍena
saṅgaṇhitvā tena kho pana samayena saṅghassa āsandhiko¹⁰
uppanno hotī 'ti ito paṭṭhāya dārubhaṇḍavinicchayo vutto.
tatrāyaṃ atthuddhāro. āsandhiko¹⁰ sattaṅgo: bhaddapīṭham
pīṭhikā eḷakapādapīṭham āmalakavaṇṭakapīṭham¹¹ paṇṇika-
pīṭham¹² phalakam koccham palāsapīṭhan¹³ ti. imesu tāva yaṃ
kiñci khuddakam vā hotu mahantam vā saṅghassa dinnam

¹ Bp. valañjetabbo.² Bp. saṅghika.³ Bp. °vihāro.⁴ Bp. ta for pi.⁵ Bp. dinnavatthuto.⁶ Bp. °poṭṭhako.⁷ Bp. suddhā.⁸ Bp. °sakaṅguṭṭha°.⁹ Bp. omits kate.¹⁰ Bp. āsandhiko.¹¹ Bp. °vattaka°.¹² Bp. omits this¹³ Bp. palālapīṭhakan.

garubhaṇḍaṃ hoti palāsapīṭhena¹ c' ettha kadalipattādīni² pi pīṭhāni pi saṅgahitāni. byagghacammaṇonaddhaṃ pi vālarūpaparikkhitaṃ³ ratanapasibbitaṃ⁴ kocchaṃ⁵ garubhaṇḍaṃ eva. caṅkamaphalakaṃ⁶ dīghaphalakaṃ vā cīvaradhovanaphalakaṃ vā ghaṭanaphalakaṃ⁷ vā ghaṭanamuggaro⁷ vā dantakaṭṭhacchedanadaṇḍakā⁸ daṇḍamuggaro vā ambaṇaṃ rajanadoṇi udakapaṭicchako dārumayo vā dantamayo vā veḷumayo vā sapādako 'pi apādako' pi samuggo mañjūsā⁹ pādagaṇhanakato atirekappamāṇo karaṇḍo udakadoṇi¹⁰ udakakaṭṭhāhaṃ uḷuṅko kaṭacchu pāṇiyasarāvakaṃ¹¹ pāṇiyasaṅkho ti etesu¹² yaṃ kiñci saṅghe dinnaṃ garubhaṇḍaṃ, saṅkhathālaṃ pana bhājaniyaṃ. tathā dārumayo udakakumbho pādakathalikamaṇḍalaṃ dārumayaṃ vā hotu tālapaṇṇādimayaṃ¹³ vā sabbhaṃ garubhaṇḍaṃ. ādhārako pattapidhānaṃ tālavaṇṭaṃ vījaṇi¹⁴ caṅgoṭakaṃ pacchi yaṭṭhisammuṇjaṇi muṭṭhisammuṇjaṇi 'ti etesu¹² yaṃ kiñci khuddakaṃ vā mahantaṃ vā dāruveḷupaṇṇacammādisu yena kenaci kataṃ garubhaṇḍaṃ eva. thambhatulāsopāṇaphalakādisu dārumayaṃ vā pāsāṇamayaṃ vā yaṃ kiñci gehasambhārugaṃ¹⁵ yo koci kaṭasārako yaṃ kiñci bhummattharaṇaṃ¹⁶ yaṃ kiñci akappiyacammaṃ saṅghe¹⁷ dinnaṃ garubhaṇḍaṃ bhummattharaṇaṃ¹⁶ kātum vaṭṭati. eḷakacammaṃ pana paccattharaṇagatikaṃ pi¹⁸ garubhaṇḍaṃ eva. kappiyacammāni bhājaniyāni. Kurundiyaṃ pana sabbhaṃ pañcappamāṇaṃ cammaṃ garubhaṇḍaṃ ti vuttaṃ. udukkhalaṃ musalaṃ suppaṃ nisadaṃ nisadapotakaṃ¹⁹ pāsāṇadoṇi pāsāṇakaṭṭhāhaṃ turivemabhastādi sabbhaṃ pesakārādibhaṇḍaṃ sabbhaṃ kasi-bhaṇḍaṃ sabbhaṃ cakkayuttakayānaṃ garubhaṇḍaṃ eva.

¹ Bp. palāla°.

² Bp. °pattādi, *and omits* pi.

³ Bp. °rikkhittaṃ.

⁴ Bp. °parisibbitaṃ.

⁵ Bp. kocchakaṃ.

⁶ Bp. vaṅkaphalakaṃ.

⁷ Bp. ghaṭṭa° *for* ghaṭa°.

⁸ Bp. °cchedanagaṇikā.

⁹ Bp. mañjūsā.

¹⁰ Bp. °doṇi.

¹¹ Bp. °rāvaṃ.

¹² Bp. *adds* pi.

¹³ Bp. colapaṇṇādi

¹⁴ Bp. bījaṇi.

¹⁵ Bp. °sambhārarūpaṃ.

¹⁶ Bp. bhūma° *for* bhumma°.

¹⁷ Bp. sabbhaṃ saṅghe.

¹⁸ Bp. *inserts* taṃ pi.

¹⁹ Bp. °poto.

mañcapādo mañcaṭṭani pīṭhapādo pīṭhaṭṭani vāsīpharasu-
 ādīnaṃ¹ daṇḍā² etesu yaṃ kiñci vipakatatacchanakammaṃ
 anīṭṭhitam eva bhājaniyaṃ. tacchitamattṭhaṃ pana garu-
 bhaṇḍaṃ hoti. anuññātavāsiyā pana daṇḍo chattaṃuttṭhi-
 paṇṇaṃ kattarayaṭṭhi upāhanā araṇisahitaṃ dhammakarako³
 pādagaṇhanakato anatirittaṃ āmalakatumbaṃ āmalakaghaṭo
 alābukatumbaṃ⁴ cammaghaṭo⁵ alābughaṭo⁶ visāṇakatumban-
 ti sabbam etaṃ bhājaniyaṃ, tato mahantataraṃ garubhaṇ-
 ḍaṃ. hatthīdanto vā yaṃ kiñci visāṇaṃ vā atacchitaṃ
 yathābhaṭaṃ⁷ eva bhājaniyaṃ. tehi katamañcapādādisu
 purimasadiso yeva vinicchayo. tacchitaniṭṭhito 'pi hiṅgu-
 karaṇḍako añjanīkaraṇḍako gaṇṭhiko⁸ gaṇṭhīveṭṭhana⁹ añja-
 nī añjanīsalākā udakamuñjani¹⁰ 'ti idaṃ sabbam bhā-
 janiyam eva. *mattikābhaṇḍe* sabbamanussānaṃ upabho-
 gaparibhogam ghaṭapidhānādi¹¹ kulālabhājanaṃ patta-
 kaṭāhaṃ aṅgārakaṭāhaṃ dhūmadhānakaṃ¹² dīparukkho dīpa-
 kapallikā cayanīṭṭhikā¹³ chadaniṭṭhikā¹³ thūpikā¹⁴ 'ti. saṅ-
 ghassa dinnakālato paṭṭhāya garubhaṇḍaṃ. pādagaṇhana-
 kato anatirittappamāṇo pana ghaṭako pattaṃ thālakaṃ
 kañcuko¹⁵ kuṇḍikā 'ti idaṃ ettha bhājaniyabhaṇḍaṃ. yathā
 ca mattikābhaṇḍe evaṃ lohabhaṇḍe 'pi. kuṇḍikā bhāja-
 niyakoṭṭhāsam eva bhajatī 'ti. ayam ettha anupubbikathā¹⁶.

*bhaṇḍikādhānamattena*¹⁷ 'ti dvārabāhānaṃ upari katena¹⁸
 kapotabhaṇḍikayojanamattena. *paribhaṇḍakaraṇamattena*
 'ti gomayaparibhaṇḍakasāvaparibhaṇḍakaraṇamattena. *dhū-*
makālikan ti idaṃ yāv' assa cittakadhūmo¹⁹ na paññāyati
 tāva ayam vihāro etass' evā 'ti evaṃ dhūmakāle apaloketvā
 katapariyositaṃ vihāraṃ denti. *vippakatan* ti ettha

¹ Bp. vāsi pharasu°.² Bp. *adds* ti.³ Bp. dhamakaraṇo.⁴ Bp. lābuka°.⁵ Bp. *omits this*.⁶ Bp. lābughaṭo.⁷ Bp. yathāgataṃ.⁸ Bp. gaṇṭhikā.⁹ Bp. vidho *for this*¹⁰ Bp. udakapuñchanī.¹¹ Bp. ghaṭapiṭṭharādi.¹² Bp. °dānakaṃ.¹³ Bp. °niṭṭhakā.¹⁴ Bp. thupikā.¹⁵ Bp. kañcanako.¹⁶ Bp. anupubbī°.¹⁷ Bp. bhaṇḍikāṭṭhapaṇa°.¹⁸ Bp. *omits* katena.¹⁹ Bp. citakadhūro.

vippakato nāma yāva gopānasiyo na ārohanti, gopānasīsu pana ārūḷhāsu bahukato nāma hoti, tasmā tato paṭṭhāya na dātabbo ti. kiñcid eva samādapetvā kāressati. *khuddake vihāre kammaṃ oloketvā chappañca vassikan* ti kammaṃ oloketvā catuhatthe¹ vihāre catuṃvassikaṃ pañcahatthe pañcavassikaṃ chahatthe chavassikaṃ dātabbhaṃ. adḍha-yogo pana yasmā sattaṭṭhahattho hoti, tasmā ettha *sattaṭṭhavaṣṣikan* ti vuttaṃ. sace pana so navahattho hoti, navavassikaṃ pi dātabbhaṃ. *mahallake* pana dasahatthe ekādasahatthe *vihāre vā pāsāde vā* dasavassikaṃ vā ekādasavassikaṃ vā dātabbhaṃ. dvādasahatthe pana tato adhike vā lohapāsādasadise 'pi dvādasavassikaṃ eva dātabbhaṃ. na tato uttarim.² navakammiko bhikkhu antovasse taṃ āvāsaṃ labhati, utukāle paṭibāhituṃ na labhati. sace so āvāso jirati āvāsasāmikassa vā tassa vaṃse uppannassa vā kassaci kathetabbhaṃ āvāso vo³ nassati jaggatha etaṃ āvāsaṃ ti. sace so na sakkoti, bhikkhūhi ñātake⁴ vā upaṭṭhāke vā samādapetvā jaggitabbo. sace te 'pi na sakkonti, saṅghikena paccayena jaggitabbo. tasmim pi asati ekaṃ āvāsaṃ vissajjetvā avasesā jaggitabbā. bahū vissajjetvā ekaṃ saṅṭhāpetuṃ pi vaṭṭati yeva. dubbhikkhe bhikkhūsu pakkantesu sabbe āvāsā nassanti, tasmā eka vā dve vā tayo vā āvāse vissajjetvā tato yāgubhattacīvarādīni paribhuñjantehi sesā āvāsā jaggitabbā yeva. Kurundiyam pana vuttaṃ saṅghike paccaye asati eko bhikkhu tuyhaṃ ekaṃ mañcaṭṭhānaṃ gahetvā jaggāhī 'ti vattabbo. sace bahutaraṃ icchatī tībhāgaṃ vā upaḍḍhabhāgaṃ vā datvā 'pi jaggāpetabbo⁵. atha tham-bhamattam ev' ettha avasiṭṭhaṃ bahukammaṃ kattabban⁶ ti na icchatī. tuyhaṃ puggalikam eva katvā jagga, evaṃ pi hi saṅghassa bhaṇḍakaṭṭhapanatṭhānañ ca⁷ navakānañ ca vasanatṭhānaṃ bhavissati⁸ 'ti jaggāpetabbo. evaṃ jaggitō pana tasmim jīvante puggaliko hoti. mate saṅghiko

¹ Bp. °hattha.² Bp. uttari.³ Bp. te for vo.⁴ Bp. ñātim.⁵ Bp. °tabbhaṃ.⁶ Bp. kātabbhaṃ.⁷ Bp. omits ca.⁸ Bp. labhissati.

yeve. sace saḍḍhivihārikānaṃ dātukāmo hoti, kammaṃ oloketvā tatiyabhāgaṃ¹ vā upaḍḍhabhāgaṃ² vā puggalikaṃ katvā jaggāpetabbo. etaṃ hi saḍḍhivihārikānaṃ dātuṃ labhati. evaṃ jagganake pana asati ekaṃ āvāsaṃ vissajjetvā 'ti ādinā nayena jaggāpetabbo ti. idaṃ pi ca aññaṃ tatth' eva vuttaṃ. dve bhikkhū saṅghikaṃ bhūmiṃ gahetvā sodhetvā saṅghikaṃ senāsaṇaṃ karonti. yena sā bhūmi paṭhamam gahitā so sāmi³. ubho 'pi puggalikaṃ karonti, so yeve sāmi³, so saṅghikaṃ karoti itaro puggalikaṃ karoti. aññaṃ ce bahuṃ senāsaṇaṭṭhānaṃ atthi puggalikaṃ karonto pi na vāretabbo. aññaṃsmiṃ pana tādisse paṭirūpe ṭhāne asati taṃ paṭibāhitvā saṅghikaṃ karonten' eva kātabbamaṃ. yaṃ pana tassa tattha vayakammaṃ kataṃ taṃ dātabbamaṃ. sace pana katāvāse vā āvāsakaraṇaṭṭhāne vā chāyūpaka-phalūpakā⁴ rukkhā honti, apaloketvā hāretabbā. puggalikā ce honti sāmikā āpucchitabbā. no ce denti yāvataṭṭhiyaṃ āpucchitvā rukkhaagghanakaṃ⁵ mūlaṃ dassāma⁶ 'ti hāretabbā. yo pana saṅghikaṃ⁶ vallimattaṃ pi agahetvā⁷ āharaṃ eva upakaraṇena saṅghikāya bhūmiyā puggalikaṃ⁸ vihāraṃ kāreti, upaḍḍham saṅghikaṃ hoti upaḍḍham puggalikaṃ. pāsādo ce hoti heṭṭhā pāsādo saṅghiko upari puggaliko. sace pana⁹ yo heṭṭhā pāsādaṃ icchati tassa hoti. atha heṭṭhā ca upari ca icchati ubhayattha upaḍḍham labhati. dve senāsaṇāni kāreti, ekaṃ saṅghikaṃ ekaṃ puggalikaṃ. sace vihāre utṭhitena saṅghikena¹⁰ dabbasambhārena kāreti tatiyaṃ¹¹ labhati. sace akataṭṭhāne ca yaṃ vā pamukhaṃ vā karoti bahukudde¹² upaḍḍham saṅghassa upaḍḍham tassa. atha mahantaṃ visamaṃ samaṃ¹³ pūretvā apade padaṃ dassetvā kataṃ hoti, anissaro tattha saṅgho.

¹ Bp. ti° for tatiya°.

² Bp. upaddham.

³ Bp. sāmī.

⁴ Bp. chāyūpagaphalūpagarukkhā

⁵ Bp. °naka.

⁶ Bp. saṅghika.

⁷ Bp. aggahetvā.

⁸ Bp. °lika.

⁹ Bp. omits pana.

¹⁰ Bp. omits saṅghikena.

¹¹ Bp. tatiyabhāgaṃ labbhati.

¹² Bp. bahukutte.

¹³ Bp. omits samaṃ.

ekam varaseyyan ti ettha, navakammaḍānaṭṭhāne vā vassaggena pattaṭṭhāne vā yaṃ icchatī labhati¹ taṃ ekam varaseyyaṃ anujānāmi 'ti attho. *pariyosite pakkamati tass' eva tan* ti puna āgantvā vassaṃ² vasantassa antovassaṃ tass' eva taṃ. anāgacchantassa pana saddhivihārikādayo gahetuṃ na labhanti.

nābhiharanti 'ti 'iti aññatra haritvā na paribhuñjanti. *guttatthāyā* 'ti yaṃ tattha mañcapīṭhādikaṃ³ tassa guttatthāya taṃ aññattha⁴ harituṃ anujānāmi 'ti attho. tasmā⁵ aññattha haritvā saṅghikaparibhogena paribhuñjantassa naṭṭhaṃ sunaṭṭhaṃ jiṇṇaṃ sujiṇṇaṃ, sace arogaṃ tasmim vihāre paṭisaṅkhate puna pākaṭikaṃ kātabbhaṃ. puggalika-paribhogena paribhuñjato naṭṭhaṃ vā jiṇṇaṃ vā gīvā hoti tasmim paṭisaṅkhate dātabbhaṃ eva. sace tato gopānasi-ādini gahetvā aññasmim saṅghikāvāse yojenti yojitāni⁶ suyojitāni. puggalikāvāse yojentehi pana mūlaṃ vā dātabbhaṃ pākaṭikaṃ⁷ vā kātabbhaṃ. chaḍḍitavihārato mañcapīṭhādini theyyacittena gaṇhanto uddhāre yeva bhaṇḍagghena kāretabbo. puna āvāsikakāle dassāmi 'ti gahetvā saṅghikaparibhogena paribhuñjantassa naṭṭhaṃ sunaṭṭhaṃ jiṇṇaṃ sujiṇṇaṃ, arogaṃ ce pākaṭikaṃ kātabbhaṃ. puggalika-paribhogena paribhuñjantassa naṭṭhaṃ gīvā hoti. tato dvāravātapānādini saṅghikāvāse vā puggalikāvāse vā yojitaṃ paṭidātābbāni yeva.

phātikammatthāyā 'ti vuḍḍhikammatthāya⁸. phātikammaṃ c' etthasamakam vā atirekam vā agghanakam mañcapīṭhādisenāsanam eva vaṭṭati. *cakkalī*⁹ 'ti kambalādihi veṭhetvā katacakkalikaṃ.

allehi pādehi 'ti yehi akkantaṭṭhāne udakam paññāyati, evarūpehi pādehi paribhaṇḍakatā¹⁰ bhūmi vā senāsanam vā

¹ Bp. *omits* labhati.

² Bp. *omits* vassaṃ.

³ Bp. °ṭhādi.

⁴ Bp. aññatra.

⁵ Bp. tasmā taṃ.

⁶ Bp. *omits* yojitāni.

⁷ Bp. paṭipākaṭikaṃ.

⁸ Bp. vaḍḍhi°.

⁹ Bp. cakkalikaṃ.

¹⁰ Bp. °kata.

anakkamitabbam¹. sace pana udakasinehamattam eva paññāyati, na udakam vaṭṭati. pādapuñchanim pana allapādehi pi akkamitum vaṭṭati yeva. saupāhanena dhotapādehi akkamitabbaṭṭhāne yeva na vaṭṭati. *colakena palivethetun* ti sudhābhūmiyam vā paribhaṇḍabhūmiyam vā sace taṭṭikā vā katasārako² vā n'atthi colakena pādā veṭhetabbā. tasmim asati paṇṇam pi attharitum vaṭṭati. kiñci anatttharivā ṭhapentassa pana dukkaṭam. yadi pana tattha nevāsikā atthatāya³ pi bhūmiyā ṭhapenti adhotapādehi valañjenti⁴, tath' eva valañjetum⁵ vaṭṭati. *na bhikkhave parikammakatā bhittī* 'ti setabhitti vā cittakammakatā vā. na kevalañ ca bhittim yeva dvāram pi vātapānam pi aṇassena phalakam pi pāsāṇathambham pi rukkhathambham pi cīvarena vā kenaci vā apaṭicchādetvā aṇassiyitum⁶ na labhati yeva. *dhotapādakā* 'ti dhotapādakā hutvā dhotehi pādehi akkamitabbaṭṭhāne nipajjitum kukkuccāyanti. dhotapādake 'ti pi pāṭho. dhotehi' pādehi akkamitabbaṭṭhānass' etam adhivacanam. *paccattharivā* ti paribhaṇḍakatabhūmim vā⁷ bhummattharaṇasenāsanam⁸ vā saṅghikam mañcapīṭham vā attano santakena paccattharaṇena paccattharivā 'va nipajjitabbam. sace niddāyato⁹ pi paccattharaṇe saṅkuṭike¹⁰ koci sarirāvayavo mañcam vā pīṭham vā phusati āpatti yeva. lomesu pana lomagaṇanāya āpattiyo. paribhogasīsenā aṇassayantassā 'pi es' eva nayo. hatthatalapādātalehi pana phusitum vā akkamitum vā vaṭṭati. mañcapīṭham niharantassa kāye paṭihaññati anāpatti.

na sakkonti saṅghabhattam kātun ti sakalassa sa saṅghassa bhattam kātum na sakkonti. *icchanti*¹¹ *uddesabhattan* ti ādisu, ekam vā dve vā. pe dasa vā bhikkhū saṅghato uddisitvā dethā 'ti evam uddesena laddhabhikkhūnam bhattam kātum icchanti. apare tath' eva bhikkhū

¹ Bp. na akkami°

² Bp. kaṭa°.

³ Bp. anatthatāya.

⁴ Bp. valañjanti.

⁵ Bp. valañjetum.

⁶ Bp. aṇassayitum.

⁷ Bp. °katam bhūmim.

⁸ Bp. bhūma° for bhumma°,

⁹ Bp. °yako.

¹⁰ Bp. saṅkuṭite.

¹¹ Bp. omits icchanti.

paricchinditvā nimantetvā tesam bhattam kātum icchanti
 apare salākāyo paricchinditvā¹. apare *pakkhikam uposathi-*
kaṃ pāṭipadikaṃ ti evaṃ niyametvā² ekassa vā dvinnaṃ vā
pe dasannaṃ vā bhikkhūnaṃ bhattam kātum
 icchanti. iti etāni ettakāni³ bhattāni uddesabhattam niman-
 tanan ti idaṃ vohāraṃ pattāni. yasmā pana te sace 'pi
 dubbhikkhe na sakkonti subhikkhe pana puna saṅghabhattam
 kātum sakkhissanti, tasmā bhagavā tam pi antokatvā
anujānāmi bhikkhave saṅghabhattam uddesabhattan ti ādim
 āha. tattha saṅghabhatte ṭhitikā nāma n'atthi tasmā
 amhākaṃ pi ajja dasa dvādasa divasāni⁴ bhuñjantānaṃ
 idāni aññato bhikkhū ānethā 'ti na evaṃ tattha vattabbaṃ.
 purimadivasesu amhehi na laddhaṃ idāni taṃ amhākaṃ
 gāhethā 'ti evaṃ pi vattum na labhati. taṃ hi āgatāgatānaṃ⁵
 pāpuṇāti yeva. uddesabhattādīsu pana ayaṃ nayo. raññā
 vā rājamahāmattena vā saṅghato uddisitvā⁶ ettake bhikkhū
 ānethā 'ti pahite kālaṃ ghoṣetvā ṭhitikā pucchitabbā. sace
 atthi, tato paṭṭhāya gāhetabbaṃ. no ce, therāsanato
 paṭṭhāya gāhetabbaṃ. uddesakena piṇḍapātikānaṃ pi na
 atikkametabbaṃ. te pana dhutaṅgaṃ rakkhantā sayam
 eva atikkamessanti. evaṃ gāhiyamāne alasajātikā mahā-
 therā pacchā āgacchanti. bhante vīsativassānaṃ gāhiyati
 tumhākaṃ ṭhitikā atikkantā ti na vattabbā. ṭhitikaṃ ṭha-
 petvā tesam gāhetvā⁷ pacchā ṭhitikāya gāhetabbaṃ. asuka-
 vihāre bahuṃ uddesabhattam uppannan ti sutvā yojananta-
 rikavihārato 'pi bhikkhū āgacchanti. sampattasampattānaṃ
 ṭhitaṭṭhānato paṭṭhāya gāhetabbaṃ. asampattānaṃ pi
 upacārasīmaṃ pavitṭhānaṃ antevāsikādīsu gaṇhantesu gāhe-
 tabbaṃ eva. bahiupacārasīmāya ṭhitānaṃ gāhethā⁷ 'ti va-
 danti, na gāhetabbaṃ. sace pana upacārasīmaṃ okkantehi
 ekābaddhā hutvā attano vihāradvāre vā antovihāre yeva vā
 honti, parisavasena vaḍḍhitā nāma simā hoti, tasmā gāhe-
 tabbaṃ. saṅghanavakassa dinnaṃ⁸ pi pacchā āgatānaṃ

¹ Bp. chinditvā.² Bp. niyametvā.³ Bp. ettakāni.⁴ Bp. divasā.⁵ Bp. āgatānaṃ.⁶ Bp. gāhitvā.⁷ Bp. gāhetabbā.⁸ Bp. dinne.

gāhetabbam eva. dutiyabhāge pana therāsanam ārūḥhe puna āgatānam paṭhamabhāgo na pāpuṇati. dutiyabhāgato vassaggena gāhetabbam. ekasmiṃ vihāre ekam bhattuddesaṭṭhānam paricchinditvā gāvutappamāṇāya pi upacārasīmāya yattha katthaci ārocitam uddesabhattam tasmim yeva bhattuddesaṭṭhāne gāhetabbam. eko ekassa bhikkhuno paṇi¹ sve 'pi saṅghato uddisitvā dasa bhikkhū paṇiṇathā 'ti. tena so attho bhattuddesakassa ārocetabbo. sace taṃ divasaṃ pammussati,² dutiyadivase pāto 'va ārocetabbam. atha pammussitvā³ piṇḍāya pavisanto sarati yāva upacārasīmaṃ nātikkamati, tāva yā bhojanasālāya pakatiṭṭhitikā tassā yeva vasena gāhetabbam. sace 'pi upacārasīmaṃ atikkantā bhikkhū ca upacārasīmaṭṭhakehi ekābaddhā honti aññaṃaññaṃ dvādasahatthantaram avijjahitvā⁴ gacchanti, pakatiṭṭhitikāya vasena gāhetabbam. bhikkhūnam pana tādise ekābaddhe, asati bahiupacārasīmāya yasmim ṭhāne sarati, tattha navam ṭhitikaṃ katvā gāhetabbam. antogāme āsanāsālāya sarantena āsanāsālāya ṭhitikāya gāhetabbam. yattha katthaci saritvā gāhetabbam eva agāhetum na vaṭṭati. na hi etaṃ dutiyadivase labhatī 'ti. sace sakavihārato⁵ aññaṃ vihāraṃ gacchante bhikkhū disvā koci uddesabhattam uddisāpeti, yāva antoupacāre vā upacārasīmaṭṭhakehi saddhim vuttanayen' eva ekābaddhā honti, tāva sakavihāre ṭhitikāya⁶ vasen' eva gāhetabbam. bahiupacāre ṭhitānam pana dinnam saṅghato bhante ettake nāma bhikkhū uddisathā 'ti vutte sampattasampattānam⁷ gāhetabbam. tattha dvādasahatthantaram avijjahitvā⁴ ekābaddhanayen' eva dūre ṭhitā 'pi sampattā yevā 'ti veditabbā.⁸ sace yaṃ vihāraṃ gacchanti, tattha pavitṭhānam ārocenti, tassa vihārassa ṭhitikāya⁹ vasena gāhetabbam. sace 'pi gāmadvāre vā vithiyaṃ vā catukke vā antaraghare vā

¹ Bp. paṇiṇati.² Bp. pamussati.³ Bp. pamussitvā va.⁴ Bp. avijjahitvā.⁵ Bp. pakativihārato.⁶ Bp. ṭhitikā.⁷ Bp. sampattānam.⁸ Bp. veditabbam.⁹ Bp. ṭhitikā.

bhikkhum¹ disvā yo² koci saṅghuddesaṃ āroçeti, tasmim³ ṭhāne antoupacāragatānaṃ gāhetabbaṃ. gharupacāro⁴ c' ettha ekaṃ gharaṃ ekupacāraṃ⁵ ekaṃ gharaṃ nānupacāraṃ⁵ nānāgharaṃ ekupacāraṃ⁵ nānāgharaṃ nānupacāraṃ⁶ ti ime-saṃ vasena veditabbo. tatra⁷ yaṃ ekakulassa gharaṃ ekavalañjaṃ⁸ hoti taṃ suppapātaparicchedassa anto ekupacāraṃ⁴ nāma. tatthuppanno uddesalābho tasmim³ upacāre bhikkhācāravattena pi ṭhitānaṃ sabbesaṃ pāpuṇāti. etaṃ ekaṃ gharaṃ ekupacāraṃ⁵ nāma. yaṃ pana ekaṃ gharaṃ dvinnaṃ bhariyānaṃ sukhavihāratthāya majjhe bhittim³ upaṭṭhapetvā⁹ nānādvāravalañjaṃ¹⁰ kataṃ tatthuppanno uddesalābho bhittiantarikassa na pāpuṇāti, tasmim³ ṭhāne nisinnass' eva pāpuṇāti. etaṃ ekaṃ gharaṃ nānupacāraṃ⁵ nāma. yasmim³ pana ghare bahū bhikkhū niman-tetvā antogehato paṭṭhāya ekābaddhe katvā paṭivissaka-gharāni pi pūretvā nisidāpenti, tatthuppanno uddesalābho sabbesaṃ pāpuṇāti. yaṃ pi nānākulassa nivesanaṃ majjhe bhittim³ akatvā ekadvāren' eva valañjenti,¹¹ tatrā 'pi es' eva nayo. etaṃ nānāgharaṃ ekupacāraṃ nāma. yo pana nānānivesanesu nisinnānaṃ¹² uddesalābho uppajjati, kiñcāpi bhittichiddena¹³ bhikkhū dissanti tasmim³ tasmim³ nivesane nisinnānaṃ yeva pāpuṇāti. etaṃ nānāgharaṃ nānupacāraṃ nāma. yo pana gāmadvāravithicatukkesu aññatarasmim³ ṭhāne uddesabhattaṃ labhitvā aññasmim³ bhikkhusmim³ asati attano pāpetvā¹⁴ dutiyadivase 'pi tasmim³ yeva ṭhāne aññaṃ labhati, tena yaṃ¹⁵ aññaṃ navakaṃ vā vuḍḍhaṃ vā bhikkhum³ passitvā¹⁶ tassa gāhetabbaṃ. sace koci n'atthi attano 'va pāpetvā bhuñjitabbaṃ. sace āsanāsālāya nisi-ditvā kālaṃ paṭimānentesu bhikkhūsu koci āgantvā saṅghud-

¹ Bp. bhikkhū.² Bp. *omits* yo.³ Bp. *repeats* tasmim.⁴ Bp. gharūpacāro.⁵ Bp. ekūpacāraṃ.⁶ Bp. nānūpacāraṃ.⁷ Bp. tattha.⁸ Bp. ekavalañjaṃ.⁹ Bp. utṭhapetvā.¹⁰ Bp. °valañjaṃ.¹¹ Bp. valañj°.¹² Bp. *inserts* bhikkhūnaṃ *after this*¹³ Bp. bhitticchiddena.¹⁴ Bp. va pāpuṇāpetvā.¹⁵ Bp. *omits* yaṃ.¹⁶ Bp. passāti.

desapattam detha uddesapattam detha saṅghato uddisitvā pattam detha saṅghikam pattam dethā 'ti¹ vadati, uddesa-bhattam² ṭhitikāya gāhetvā dātabbam. saṅghuddesabhikkhum detha saṅghato uddisitvā bhikkhum detha saṅghikam bhikkhum dethā 'ti vutte 'pi es' eva nayo. uddesako pan' ettha pesalo lajjī medhāvī icchitabbo. tena tikkhattum ṭhitikam pucchitvā sace koci ṭhitikam jānanto n'atthi therāsane³ gāhetabbam. sace pana aham jānāmi dasavassena laddhan ti koci bhaṇati, atthāvuso dasavasso⁴ bhikkhū 'ti pucchitabbam. sace tassa sutvā dasavassamhā⁵ dasavassamhā ti bahū āgacchanti, tuyham pāpuṇāti tuyham pāpuṇāti 'ti avatvā tumhe⁶ sabbe appasaddā hothā 'ti vatvā paṭipāṭiyā ṭhapetabbā⁷. ṭhapetvā katī bhikkhū⁸ icchathā 'ti upāsako pucchitabbo. ettake nāma bhante⁹ 'ti vutte tuyham pāpuṇāti tuyham pāpuṇāti ti avatvā sabbanavakassa vassaggañ ca utuñ ca divasabhāgo ca chāyā ca pucchitabbā. sace chāyāya pucchiyamānāya añño vuḍḍhataro āgacchatī tassa dātabbam. atha chāyam pucchitvā tuyham pi pāpuṇāti 'ti vutte vuḍḍhataro āgacchatī na labhati. kathāpapañcena hi nisinnassāpi niddāyantassāpi gāhitam sugāhitam¹⁰ atikkantam suatikkantam. bhājanīyabhaṇḍam hi nām' etaṃ sampattass' eva pāpuṇāti. tattha sampattabhāvo upacārena paricchinditabbo. āsanasālāya ca anto parikkhepo upacāro. tasmim ṭhitassa lābho pāpuṇāti 'ti koci āsanasālato aṭṭha uddesapatte āharāpetvā sattapaṇītabhojanānam¹¹ ekam udakassa pūretvā āsanasālam paṇṇati. gāhetvā āgatā kiñci avatvā bhikkhūnam hatthe supatiṭṭhapetvā pakkamanti. yena yaṃ laddham tass' eva taṃ hoti. yena pana udakam laddham tass' eva atikkantam pi ṭhitikam ṭhapetvā aññaṃ uddesabhattam gāhetabbam. tañ ca lūkham vā labhatu paṇītam vā ticīvaraparivāram vā tass' eva taṃ. idiso hi

¹ Bp. *inserts* vā *after* 'ti.

² Bp. uddesappattam.

³ Bp. therāsanato.

⁴ Bp. dasavassāni.

⁵ Bp. °mha.

⁶ Bp. *omits* tumhe.

⁷ Bp. ṭhapetvā.

⁸ Bp. *omits* bhikkhū.

⁹ Bp. *inserts* bhikkhū *after* bhante.

¹⁰ Bp. sugāhitam.

¹¹ Bp. sattapatte paṇītabhojanānam.

'ssa puññaviseso. udakaṃ pana yasmā āmiṣaṃ na hoti, tasmā so¹ aññaṃ uddesabhaddaṃ labhati². sace pana te gahetvā āgatā idaṃ kira bhante sabbhaṃ bhājetvā bhuñjathā 'ti vatvā gacchanti, sabbehi bhājetvā³ udakaṃ pātabbaṃ. saṅghato uddisitvā aṭṭha mahāthere detha majjhime detha navake detha paripuṇṇavasse⁴ sāmaṇere detha majjhima-bhāṇakādayo detha mayhaṃ ñātibhikkhū dethā 'ti vadan-tassa pana upāsaka tvaṃ evaṃ vadasi ṭhitikā⁵ pana tesaṃ na pāpuṇāti 'ti vatvā ṭhitikāya⁶ vasen' eva dātabbā. daha-rasāmaṇerehi pana uddesabhaddhesu laddhesu sace dāyakānaṃ ghare maṅgalaṃ hoti tumhākaṃ ācariyupajjhāye pesethā⁷ 'ti vattabbaṃ. yasmaṃ pana uddesabhaddhe paṭhamabhāgo sāmaṇerānaṃ pāpuṇāti anubhāgo mahātherānaṃ,⁸ tattha sāmaṇerā mayaṃ paṭhamabhāgaṃ labhimhā 'ti purato gantum na⁹ labhanti. yathā paṭipāṭiyā eva gantabbaṃ. saṅghato uddisitvā tumhe ethā 'ti vutte mayhaṃ aññathāpi¹⁰ jānissasi ṭhitikā pana evaṃ gacchatī ti ṭhitikāya¹¹ vasen' eva gāhetabbaṃ. atha saṅghuddesapattaṃ dethā 'ti vatvā agāhite yeva patte yassa kassaci pattaṃ gahetvā pūretvā āharati, āhaṭaṃ pi ṭhitikāya¹² eva gāhetabbaṃ. eko saṅghud-desapattaṃ āharā 'ti pesito bhante ekaṃ pattaṃ detha nimantanabhaddaṃ āharissāmī 'ti vadati. so ce uddesabhadda-gharato¹³ ayaṃ āgato ti ñatvā bhikkhūhi nanu tvaṃ asukagha-rato āgato 'ti vutto āma bhante na nimantanabhaddaṃ uddesabhaddaṃ ti bhaṇati, ṭhitikāya gāhetabbaṃ. yo pana ekaṃ pattaṃ āharā 'ti vutto kiṃ āharāmī¹⁴ 'ti vatvā yathā te rucati 'ti vutto āgacchati ayaṃ vissatṭhadūto nāma. uddesapattaṃ vā paṭipāṭipattaṃ vā puggalikapattaṃ vā yaṃ icchati taṃ tassa dātabbaṃ. eko bālo abyatto uddesapattaṃ āharā 'ti pesito vattum na jānāti tuṇhībhūto tiṭṭhati. so

¹ Bp. *omits* so.² Bp. *labbhati*.³ Bp. *inserts* bhuñjitvā *after* bhājetvā.⁴ Bp. °vassa.⁵ Bp. ṭhitikāya.⁶ Bp. ṭhitikā.⁷ Bp. *pesathā*.⁸ Bp. *na* tattha.⁹ Bp. *omits* *na here*.¹⁰ Bp. aññadāpi.¹¹ Bp. ṭhitikā.¹² Bp. °kāya.¹³ Bp. bhaddaṃ gharato.¹⁴ Bp. *kiṃ* ti vatvā āharāmī.

kassa santikaṃ āgato 'sī 'ti vā kassa pattam harissasī¹ 'ti vā na vattabbo. evaṃ hi vutto pucchābhāgena² tumhākaṃ santikaṃ āgato 'mhī 'ti vā³ tumhākaṃ pattam harissāmī 'ti vā vadeyya. tato taṃ bhikkhum aññe bhikkhū jigucchanta na alokeyyumaṃ pi⁴. kuhiṃ gacchasi⁵ 'ti kiṃ karonto āhiṇḍasi 'ti pana vattabbo. tassa uddesapattatthāya āgato 'mhī 'ti vadantassa gāhetvā patto dātabbo. ekā kūṭaṭṭhitikā nāma hoti. rañño⁶ hi rājamahāmattassa vā gehe atipaṇitāni aṭṭhauddesabhattāniniiccaṃ diyyanti tāni ekavārikabhattāni⁷ katvā bhikkhū visumaṃ ṭhitikāya paribhuñjanti. ekacce bhikkhū sve dāni amhākaṃ pāpuṇissantī 'ti attano ṭhitikaṃ sallakkhetvā gatā. tesu anāgatesu yeva aññe āgantukā bhikkhū āgantvā āsanasālāya nisīdanti. taṅkhaṇaṇṇeva rājapurisā āgantvā paṇitabhattapatte dethā 'ti vadanti. āgantukā ṭhitikaṃ ajānantā gāhenti. taṅkhaṇaṇṇeva ṭhitikaṃ jānanakā⁸ pi bhikkhū āgantvā kiṃ gāhethā 'ti vadanti. rājagehe paṇitabhattan ti. kativassato paṭṭhāyā 'ti. ettakavassato nāmā 'ti. mā gāhethā 'ti nivāretvā ṭhitikāya gāhetabbaṃ. gāhite āgatehi pi pattadānakāle āgatehi pi dinnakāle āgatehi pi rājagehato patte pūretvā āhaṭakāle āgatehi pi rājā ajja bhikkhū yeva āgacchantū 'ti pesetvā bhikkhūnaṃ yeva hatthe piṇḍapātaṃ deti⁹. evaṃ dinnam¹⁰ piṇḍapātaṃ gahetvā āgatakāle āgatehi pi ṭhitikaṃ jānanakabhikkhūhi mā bhuñjathā¹¹ 'ti nivāretvā¹² ṭhitikāyam eva gāhetabbaṃ. atha ne rājā bhojetvā patte 'pi nesam pūretvā deti, yaṃ āhaṭaṃ taṃ ṭhitikāya gāhetabbaṃ. sace pana mā tucchahatthā gacchantū 'ti thokam eva pattesu pakkhittaṃ hoti, taṃ na gāhetabbaṃ. atha bhuñjitvā tucchapattā 'va āgacchanti, yaṃ tehi bhuttaṃ taṃ tesam¹³ gīvā hontī¹⁴ 'ti Mahāsumathero āha. Mahāpadumathero

¹ Bp. āharissasī.² Bp. pucchāsabhāgena.³ Bp. *omits* vā.⁴ Bp. *omits* pi.⁵ Bp. gacchasi, *and omits* 'ti.⁶ Bp. rañño vā.⁷ Bp. ekacārika°.⁸ Bp. °naka and *omits* pi.⁹ Bp. denti.¹⁰ Bp. dinna.¹¹ Bp. buñjitthā.¹² Bp. vāretvā.¹³ Bp. nesam.¹⁴ Bp.° hoti.

pan' āha gīvākiccaṃ ettha n' atthi, ʔhitikaṃ¹ ajānantehi yāva jānanakā āgacchanti tāva nisīditabbaṃ siyā, evaṃ sante 'pi bhuttaṃ subhuttaṃ, idāni pattaṭṭhāne na gāhāpetabban² ti. eko ticīvaraparivāro satagghanako piṇḍapāto avassikassa bhikkhuno sampatto³. vihāre ca evārūpo piṇḍapāto avassikassa sampatto³ ti likhitvā ʔhapesuṃ. atha saṭṭhivassaccayena añño tathārūpo piṇḍapāto puna⁴ uppanno. ayaṃ kiṃ avassikaṭṭhitikāya gāhetabbo udāhu saṭṭhivassaṭṭhitikāyā 'ti. saṭṭhivassaṭṭhitikāyā 'ti vuttaṃ. ayaṃ hi bhikkhu ʔhitikaṃ gahevā yeva vuḍḍhito⁵ ti. eko uddesabhattaṃ bhuñjitvā sāmaṇero jāto puna taṃ bhattaṃ sāmaṇeraṭṭhitikāya pattaṃ gaṇhituṃ labhati. ayaṃ kira antarābhaṭṭhako nāma. yo pana paripuṇṇavasso sāmaṇero sve uddesabhattaṃ labhissati⁶ ajj' eva upasampajjati atikkantā tassa ʔhitikā. etassa⁷ bhikkhuno uddesabhattaṃ pattaṃ. patto c' assa na tuccho hoti. so aññassa samīpe nisinnassa pattaṃ dāpeti. tañ ce te theyyāya haranti⁸ gīvā hoti. sace pana so bhikkhu mayhaṃ pattaṃ tuyhaṃ⁹ dammi 'ti sayam eva ca¹⁰ deti, ayaṃ¹¹ gīvā na hoti. athāpi tena bhattena anatthiko hutvā alaṃ mayhaṃ bhattaṃ tav' eṭaṃ bhattaṃ dammi pattaṃ pesetvā āharāpehi 'ti aññaṃ vadati. yaṃ tato āhariyati taṃ¹² sabbhaṃ pattasāmikassa hoti. pattañ ce theyyāya haranti suhato¹³ bhattassa dinnattā gīvā na hoti. vihāre dasa bhikkhū honti. tesu nava piṇḍapātikā eko sādiyanako. dasa uddesapatte dethā 'ti vutte piṇḍapātikā gāhetuṃ na icchanti. itaro bhikkhū¹⁴ sabbāni mayhaṃ pāpuṇanti 'ti gaṇhati ʔhitikā na hoti. ekekaṃ ce pāpetvā gaṇhati ʔhitikā tiṭṭhati. evaṃ gahevā¹⁵ dasahi pi pattehi āharāpetvā bhante mayhaṃ saṅghaṃ karoṭhā 'ti nava

¹ Bp. *inserts* pana *after this*.

² Bp. gāhetabbaṃ.

³ Bp. patto.

⁴ Bp. *omits* puna.

⁵ Bp. vuḍḍhito.

⁶ Bp. °ssati 'ti.

⁷ Bp. ekassa.

⁸ Bp. harati.

⁹ Bp. *omits* tuyhaṃ.

¹⁰ Bp. *omits* ca.

¹¹ Bp. assa *for* ayaṃ.

¹² Bp. *omits* taṃ.

¹³ Bp. hasuṭo.

¹⁴ Bp. bhikkhu.

¹⁵ Bp. gāhevā.

patte piṇḍapātikānaṃ deti, bhikkhudattiyaṃ nāma¹ etaṃ
gaṇhituṃ vaṭṭati. sace so upāsako bhante gharaṃ gantabban
ti vadati, so ca bhikkhu te bhikkhū etha bhante mayhaṃ
sahāyā hothā 'ti tassa gharaṃ gacchati, yaṃ tattha labhati
sabbhaṃ tass' eva hoti. itare tena dinnāṃ labhanti. atha
tesaṃ² ghare yeva nisīdāpetvā dakkhiṇodakaṃ datvā yā-
gukhajjakādīni denti, bhante yaṃ manussa denti taṃ gaṇ-
hathā 'ti tassa bhikkhuno vacanen' eva itaresaṃ vaṭṭati.
bhaddānaṃ³ patte pūretvā gaṇhitvā gamanattāya denti,
sabbhaṃ tass' eva bhikkhuno hoti. tena dinnāṃ itaresaṃ
vaṭṭati. yadi pana te vihare yeva tena bhikkhuna bhante
mayhaṃ bhikkhaṃ gaṇhatha manussānaṃ ca vacanaṃ
kātuṃ vaṭṭatī 'ti vuttā gacchanti, yaṃ tattha bhuñjanti
c'eva nīharanti ca sabbaṃ taṃ tesaṃ eva santakaṃ. athāpi
mayhaṃ bhikkhaṃ gaṇhathā 'ti avuttā pana⁴ manussaṃ
vacanaṃ kātuṃ vaṭṭatī 'ti gacchanti, tatra ce ekassa mad-
hurena sarena aṇumodanaṃ karontassa sutvā therānaṃ ca
upasame pasīditvā bahuṃ samaṇaparikkhāraṃ denti, ayaṃ
theresu pasādena uppanno akatabhāgo nāma, tasmā sabbesaṃ
pāpuṇāti. eko saṅghato uddisāpetvā ṭhītikāya gāhitaṃ
pattaṃ haritvā paṇitassa khādanīyabhojanīyassa pattaṃ⁵
pūretvā āharitvā imaṃ bhante sabbo saṅgho paribhuñjatū
'ti deti, sabbehi bhājetvā bhuñjitabbaṃ⁶. pattaśālikassa
pana atikkantaṃ pi ṭhītikaṃ ṭhapetvā aññaṃ uddesabhaddaṃ
dātabbaṃ. atha paṭhamā yeva sabbhaṃ saṅghikapattaṃ⁷
dethā 'ti vadati. ekassa lajjibhikkhuno santako patto dātabbo.
āharitvā ca sabbo saṅgho paribhuñjatū 'ti vutte bhājetvā
paribhuñjitabbaṃ. eko ca⁸ pātiyā bhaddaṃ āharitvā
saṅghuddesaṃ dammī 'ti vadati. ekekaṃ ālopaṃ adatvā
ṭhītikāya ekassa yāpanamattaṃ katvā dātabbaṃ. atha so
bhaddaṃ āharitvā kiñci vattuṃ ajānanto tuṇhībhuṭo acchati.
kassa te ānītaṃ kassa dātukāmo 'si 'ti na vattabbo. pucchā-
sabhāgena hi tumhākaṃ ānītaṃ⁸ tumhākaṃ dātukāmo

¹ Bp. nesaṃ.² Bp. bhuttāvīnaṃ.³ Bp. *omits* pana.⁴ Bp. *omits* pattaṃ.⁵ Bp. paribhuñji^o⁶ Bp. saṅghikaṃ pattaṃ.⁷ Bp. *omits* ca *and* pātiyā.⁸ Bp. *omits* ānītaṃ tumhākaṃ.

'mhī 'ti vadeyya, tato taṃ bhikkhuṃ aññe bhikkhū jiguchantā gīvaṃ parivattetvā oloketabbam pi na maññeyyum. sace pana kuhiṃ yāsi kiṃ karonto āhiṇḍasī ti vutte uddesabhattam gahetvā āgato 'mhī 'ti vadati ekena lajjibhikkhunā ṭhitikāya gāhetabbam. sace ābhatam bahuṃ hoti sabbesañ ca bhikkhūnam¹ pahoti ṭhitikāya² kiccam n'atthi, therāsano paṭṭhāya pattam pūretvā dātabbam. saṅghuddesapattam dethā 'ti vutte kiṃ āhariyatī³ 'ti avatvā pakatiṭhitikāya eva gāhetabbam. yo pana pāyāso vā rasapiṇḍapāto vā niccam labbhati, evārūpānam paṇitabhojanānam āvenikaṭhitikā⁴ kātabbā. tathā saparivārāya yāguyā mahagghānam phalānam paṇitānañ ca khajjakānam, pakatibhattayāguphalakhajjakānam pana ekā 'va ṭhitikā kātabbā. sappiṃ āharissāmi 'ti vutte sabbasappiṃ ekā 'va ṭhitikā vaṭṭati. tathā sabbatelānam. madhum āharissāmi 'ti vutte pana madhuno ekā 'va ṭhitikā vaṭṭati. tathā phāṇitassa laṭṭhimadhukādīnañ ca bhesajjānam. sace⁵ gandhamālam saṅghuddesam denti piṇḍapātikassa vaṭṭati na vaṭṭatī⁶ 'ti. āmisass' eva paṭikkhitattā⁶ vaṭṭati. saṅgham uddissa dinnattā pana na gahetabban ti vadanti.

UDDESABHATTAKATHĀ NIṬṬHITĀ

Nimantanam puggalikañ ca⁷ sayam eva issaro. saṅghikam pana uddesabhatte vuttanayen' eva gāhetabbam. sace pañ' ettha dūto byatto hoti bhante rājagehe bhikkhusaṅghassa bhattam gaṇhathā 'ti avatvā bhikkham gaṇhathā 'ti vadati, piṇḍapātikānam pi vaṭṭati. atha dūto abyatto bhattam gaṇhathā 'ti vadati, bhattuddesako byatto bhattan ti avatvā bhante tumhe yātha⁸ tumhe yāthā 'ti vadati, evam pi piṇḍapātikānam vaṭṭati. tumhākam paṭipāṭiyā bhattam pāpunāti 'ti vutte pana na vaṭṭati. sace nimantetum āgatā⁹

¹ Bp. *omits* bhikkhūnam.

² Bp. ṭhitikā.

³ Bp. āharissasī.

⁴ Bp. āvenikā ṭhitikā.

⁵ Bp. sace pana.

⁶ Bp. paṭikkhittattā.

⁷ Bp. ce.

⁸ Bp. *omits* tumhe yathā.

⁹ Bp. āgata.

manussā āsanasālaṃ pavisitvā aṭṭha bhikkhū dethā 'ti vā aṭṭha patte dethā 'ti vā vadanti¹, evaṃ pi piṇḍapātikānaṃ vaṭṭati. tumhe ca tumhe ca gacchathā 'ti vattabbaṃ. sace pana aṭṭha bhikkhū detha bhattaṃ gaṇhatha aṭṭha patte detha bhattaṃ gaṇhathā 'ti vā² vadanti, paṭipāṭiyā gāhetabbaṃ. gāhentena ca³ vicchinditvā bhattaṃ ti avadantena tumhe ca tumhe ca gacchathā 'ti vutte 'pi piṇḍapātikānaṃ vaṭṭati. bhante tumhākaṃ pattaṃ detha tumhe ethā 'ti vutte pana sādhu upāsakā 'ti gantabbaṃ. saṅghato uddisitvā tumhe ethā 'ti vutte⁴ ṭhitikāya gāhetabbaṃ. niman-tanabhattagharato pana pattatthāya āgatassa uddesa-bhatte vuttanayen' eva ṭhitikāya patto dātabbo. eko saṅghato paṭipāṭiyā pattaṃ ti avatvā kevalaṃ ekaṃ pattaṃ dethā 'ti vatvā agāhite yeva patte yassa kassaci pattaṃ gahetvā pūretvā āharati taṃ pattasāmikass' eva hoti. uddesabhatte viya ṭhitikāya na gāhetabbaṃ. idhā 'pi yo āgantvā tuṇhībhūto tiṭṭhati so kassa santikaṃ āgato 'sī 'ti vā kassa pattaṃ harissasī 'ti vā na vattabbo. pucchāsabhāgena hi tumhākaṃ santikaṃ āgato 'mhi⁵ tumhākaṃ pattaṃ harissāmī 'ti vadeyya. tato so bhikkhu bhikkhūhi jigucchānīyo assa. kuhiṃ gacchasi kiṃ karonto āhiṇḍasī 'ti pana vutte tassa pattatthāya āgato 'mhi 'ti vadantassa paṭipāṭiyā⁶ pattatṭhitikāya gahetvā⁷ patto dātabbo. bhattāharaṇakapattatṭhitikāya dethā 'ti vutte 'pi paṭipāṭiyā pattatṭhitikāya⁸ eva dātabbo. sace āharitvā sabbo saṅgho bhuñjatū 'ti vadati, bhājetvā bhuñjitabbaṃ. pattasāmikassa atikkantaṃ pi ṭhitikaṃ ṭhapetvā aññaṃ paṭipāṭibhattaṃ gāhetabbaṃ. eko pāṭiyā⁹ bhattaṃ āharitvā saṅghassa dammī 'ti vadati. ālopabhattatṭhitikato paṭṭhāya ālopasaṅkhepena bhājetabbaṃ. sace pana tuṇhībhūto acchati, kassa te ābhattaṃ kassa dātukāmo 'sī 'ti na vattabbo. sace pana kuhiṃ gacchasi kiṃ karonto

¹ Bp. vadati.² Bp. *omits* vā.³ Bp. pana *for* ca.⁴ Bp. *inserts* pi yathā.⁵ Bp. *omits* 'mhi.⁶ Bp. paṭipāṭibhattatṭhitikāya.⁷ Bp. gāhetvā.⁸ Bp. paṭipāṭibhattatṭhitikāya.⁹ Bp. pāṭiyā.

āhiṇḍasī 'ti vutte saṅghassa me bhattaṃ ābhattaṃ, therānaṃ me bhattaṃ ābhatan ti vadati, gahetvā ālopabhattaṭṭhitikāya bhājetvā¹ dātabbaṃ. sace pana evaṃ ābhattaṃ bahuṃ hoti sakalasaṅghassa² pahoti, abhihaṭabhikkhā nāma piṇḍapātīkānaṃ pi vaṭṭati. ṭhitikāpucchanakiccaṃ n' atthi. therāsanato paṭṭhāya pattaṃ pūretvā dātabbaṃ. upāsako saṅghatherassa vā ganthadhutaṅgavasena abhiññātassa vā bhattuddesakassa vā pahīnati amhākaṃ bhattaṃ gahaṇatthāya aṭṭha bhikkhū gahetvā āgacchathā 'ti. sace 'pi ñātiupaṭṭhākehi pesitaṃ hoti, ime tayo janā pucchitum na labhanti, ārūhā yeva mātikā saṅghato aṭṭha bhikkhū uddesāpetvā³ attanavamehi gantabbaṃ. kasmā. bhikkhusaṅghassa hi ete bhikkhū nissāya lābho uppajjati 'ti. ganthadhutaṅgādīhi pana anabhiññāto āvāsikabhikkhu pucchitum labhati. tasmā tena kiṃ saṅghato gaṇhāmi udāhu ye jānāmi tehi saddhiṃ āgacchāmi 'ti mātikaṃ āropetvā yathā dāyakā vadanti tathā paṭipajjitabbaṃ. tumhākaṃ nissitake vā ye vā jānātha te gahetvā ethā 'ti vutte pana ye ce icchatī tehi saddhiṃ gantum labhati. sace aṭṭha bhikkhū pahīnathā 'ti pesenti, saṅghato 'va pesetabbā. attanā sace aññasmiṃ gāme sakkā hoti bhikkhaṃ⁴ labhitum añño gāmo gantabbo. na sakkā ce hoti labhitum so yeva gāmo piṇḍāya pavisitabbo. nimantitabhikkhū āsanāsālāya nisinnā honti. tatra ce manus-sā patte dethā 'ti āgacchanti, animantitehi na dātabbā. ete nimantitā bhikkhū 'ti vattabbaṃ. tumhe dethā 'ti vutte pana dātum vaṭṭati. ussavādīsu manussā sayam eva pariveṇāni ca padhānagharāni ca gantvā tipītake ca dhammakathike ca bhikkhusatena⁵ saddhiṃ nimantenti. tadā⁶ tehi ye jānanti te gahetvā gantum vaṭṭati. kasmā. na hi mahābhikkhusaṅghena atthikā manussā pariveṇapadhānagharāni⁷ gacchanti. sannipātaṭṭhānato 'va⁸ yathāsati yathābalaṃ

¹ Bp. bhājetabbaṃ *and omits*
dātabbaṃ.

² Bp. sakalassa saṅghassa.

³ Bp. uddisāpetvā.

⁴ Bp. bhikkhā.

⁵ Bp. *adds* pi.

⁶ Bp. tadā ye pi *for* tadā tehi ye.

⁷ Bp. pariveṇāni ca padhāna-
gharāni ca.

⁸ Bp. *ca for* 'va.

bhikkhu¹ gahetvā² gacchantī 'ti. sace pana saṅghatthero vā ganthadhutaṅgavasena abhiññātakō vā bhikkhuuddesako vā aññatra vā vassaṃ vasitvā katthaci vā gantvā puna sakaṭṭhānaṃ āgacchanti, manussā āgantukassa sakkāraṃ karonti ekavāraṃ ye, jānanti te gahetvā gantabbāṃ. paṭi-baddhakālato³ paṭṭhāya dutiyavāre āraddhe saṅghato yeva gahetvā gantabbāṃ. abhinavaāgantukā vā hutvā ñātake⁴ vā upaṭṭhāke vā passissāmā 'ti gacchanti. tatra nesaṃ⁵ ñātakā⁶ ca upaṭṭhākā ca sakkāraṃ karonti. tattha⁷ pana ye jānanti te gahetvā gantabbāṃ⁸. yo pana atilābhī hoti sakaṭṭhānaṃ ca āgantukaṭṭhānaṃ ca ekasadisāṃ sabbattha manussā saṅghabhattaṃ sajjetvā 'va nisīdanti, tena saṅghato 'va gahetvā gantabban ti ayaṃ nimantane viseso. avaseso sabbapañho uddesabhatte vuttanayen' eva veditabbo. Kurundiyaṃ pana aṭṭha mahāthere dethā 'ti vutte aṭṭha mahātherā 'va dātabbā 'ti vuttaṃ. esa nayo majjhimādisu. sace pana avisesetvā aṭṭha bhikkhū dethā 'ti vadati saṅghato dātabbo⁹ 'ti.

NIMANTANABHATTAKATHĀ NITṬHITĀ

Salākabhatte¹⁰ pana. *anujānāmi bhikkhave salākāya vā pattikāya¹¹ vā upanibandhitvā omuñcitvā uddisitun¹²* ti vacanato rukkhasāramayaṃ salākāya vā veluvilīvatālapaṇṇādi-mayaṃ pattikāya¹¹ vā asukassa nāma salākabhattachan ti evaṃ akkharāni upanibandhitvā pacchiyaṃ vā cīvarabhoge vā katvā sabbā salākāyo omuñcitvā¹³ punappunaṃ heṭṭh-uparivasen'¹⁴ eva āloletvā¹⁵ pañcaṅgasamannāgatena bhāttud-desakena sace ṭhitikā atthi ṭhitikato paṭṭhāya no ce atthi

¹ Bp. bhikkhū.

² Bp. gaṇhitvā.

³ Bp. *inserts* pana.

⁴ Bp. ñāti.

⁵ Bp. tesāṃ.

⁶ Bp. ñāti.

⁷ Bp. ettha.

⁸ Bp. gantum vaṭṭati.

⁹ Bp. dātabbā.

¹⁰ Bp. °bhattaṃ.

¹¹ Bp. pattikāya.

¹² Bp. *repeats* opuñjitvā *for this*.

¹³ Bp. opuñjitvā.

¹⁴ Bp. °pariyavasena.'

¹⁵ Bp. aloletvā.

therāsanato paṭṭhāya salākā dātabbā. pacchā āgatānam pi ekābaddhavasena dūre ṭhitānaṃ¹ uddesabhatte² vuttanayen' eva dātabbā. sace vihārassa samantato bahū gocara-gāmā, bhikkhū pana na bahukā gāmavasena pi salākāyo pāpuṇanti. tumhākaṃ asukagāme salākabhattāni³ pāpuṇanti 'ti gāmavasen' eva dātabbā³. evaṃ gāhentena sace 'pi ekekaṃ gāme nānappakārāni saṭṭhisalākabhattāni sabbāni gāhitān' eva honti, tassa pattaḡamasamipe aññāni pi dve tiṇi salākabhattāni honti, tāni pi tass' eva dātabbāni. na hi sakkā nesam⁴ kāraṇā aññaṃ bhikkhuṃ paḡiṇitun ti. sace ekaccesu gāmesu bahūni salākabhattāni sallakkhetvā sattanaṃ pi aṭṭhannaṃ pi⁵ dātabbāni. dadantena pana catunnaṃ pañcannaṃ gacchantānaṃ⁶ salākāyo ekato bandhitvā dātabbā. sace taṃ gāmaṃ atikkamitvā añño gāmo hoti tasmim ca ekam eva salākabhattaṃ. taṃ pana pāto 'va denti. taṃ pi tesu⁷ bhikkhūsu ekassa niggahena datvā pāto 'va taṃ gaḡetvā pacchā orimagāme itarāni⁸ bhattāni gaḡhāhi 'ti vattabbo. sace orimagāme salākabhattesu agāhitesv' eva gāhitasaññāya gacchati parabhāgagāme salākabhattaṃ gāhetvā puna vihāraṃ āgantvā itarāni gāhetvā orimagāmo gantabbo. na hi bahisīmāya saṅghalābho gāhetuṃ labbhatī 'ti ayaṃ nayo Kurundiyaṃ vutto. sace pana bhikkhū bahū honti gāmavasena salākā na pāpuṇanti vithivasena vā vithiyaṃ ekabāhāvasena⁸ vā kulavasena vā gāhetabbā. vithiādisu ca yattha bahūni bhattāni tattha gāme vuttanayen' eva bahunnaṃ⁹ bhikkhūnaṃ gāhetabbāni. salākāsu asati uddisitvā 'pi gāhetabbāni. salākadāyakena pana vattaṃ jānitabbam. tena hi kālass' eva vuṭṭhāya pattacivaraṃ gaḡetvā bhojānasālaṃ gantvā asammajjaṭṭhānaṃ sammajjitvā pāniyaṃ paribhojaniyaṃ upaṭṭhāpetvā idāni bhikkhūhi vattaṃ kataṃ bhavissatī 'ti kālaṃ sallakkhetvā gaḡḡim¹⁰ paharitvā bhikkhūsu sannipatitesu paṭhamam eva

¹ Bp. *adds* pi.² Bp. salākabhattāni pāpuṇāti.³ Bp. gāhetabbā⁴ Bp. tesam.⁵ Bp. *inserts* bhikkhūnaṃ *after* pi.⁶ Bp. bhattānaṃ *for this*.⁷ Bp. etesu.⁸ Bp. ekagehavasena.⁹ Bp. bahūnaṃ.¹⁰ Bp. gaḡḡim.

vāragāme salākabhaddam gāhetabbam. tuyham asukasmim nāma vāragāme salākā pāpuṇāti tatra gacchā 'ti vattabbam. sace atirekagāvute gāmo hoti, tam divasam gacchantā kilamanti. sve tuyham vāragāme pāpuṇāti 'ti ajj 'eva gāhetabbam. yo vāragāmam pesiyamāno na gacchatī aññaṃ salākam maggaṭṭhi¹ na dātabbā.² saddhānam hi manussānam puññahāni saṅghassa ca lābhacchedo hoti. tasmā tassa duttiye 'pi tattiye 'pi divase aññaṃ salākā na dātabbā. attano pattaṭṭhānam gantvā bhuñjāhi 'ti vattabbo. tīhi pana divasāni agacchantassa vāragāmato orimattire³ gāme salākā gāhetabbā. tañ ce gaṇhāti tato paṭṭhāya tassa aññaṃ salākam na dātum vaṭṭati. daḍḍakammam pana gāham kātabbam. saṭṭhito vā paññāsato va⁴ udakaghaṭṭassa vā dārūkalāpassa vā vālikāya vā⁵ na parihāpetabbam. vāragāme gāhetvā vihāravāro gāhetabbo. tuyham vihāravāro pāpuṇāti 'ti vattabbam. vihāravārikassa dve tisso yāgusalākāyo tisso vā⁶ cātasso vā bhaddasālākāyo ca dātabbā. nibaddham⁷ katvā pana na dātabbā. yāgubhaddadāyaka hi amhākam yāgubhaddam vihāragopakā 'va bhuñjanti 'ti aññathattam āpajjeyyum. tasmā aññesu kulesu dātabbā. sace vihāravārikānam sabhāgā āharitvā denti, icc' etaṃ kusalam. no ce, vāram gāhetvā tesam yāgubhaddam āharāpetabbam. tā ca⁸ nesam salākā phātikammam eva bhavanti. vassaggena pattaṭṭhāne pana aññaṃ pi paṇitabhaddasālākam gaṇhitum labhanti yeva. atirekauttaribhaṅgassa ekavāriyabhaddassa⁹ visum ṭhittikam katvā salākā dātabbā. sace pana¹⁰ yena salākā laddhā so tam divasam tam bhaddam na labhati punadivase gāhetabbam. bhaddam eva labhati na uttaribhaṅgam. evam pi puna gāhetabbam. khirabhaddasālākāya¹¹ pi es' eva nayo. sace pana khiram eva labhati na bhaddam, khirālābhato paṭṭhāya puna na gāhetabbam. dve tīhi ekavāriyabhaddāni¹²

¹ Bp. pattati.² Bp. dātabbam.³ Bp. orimavāra.⁴ Bp. *omits these*.⁵ Bp. *omits* vā.⁶ Bp. nibaddham.⁷ Bp. va.⁸ Bp. ekacārikabhaddassa.⁹ Bp. *omits* pana.¹⁰ Bp. khirabhaddassa salākāya.¹¹ Bp. ekacārika^o.

ekass' eva pāpuṇanti. dubbhikkhasamaye saṅghanavakena laddhakāle vijaṭetvā visuṃ visuṃ¹ gāhetabbāni. pākaṭika-salākabhaddham² aladdhassā 'pi punadivase gāhetabbam. sace khuddako vihāro hoti, sabbe bhikkhū ekasambhogā ucchusalākam gāhenta yassa kassaṁci sammukhībhūtaṃ pāpetvā mahātherādīnaṃ divā tacchetvā dātuṃ vaṭṭati. rasasalākam pāpetvā pacchābhaddham pi parissāvetvā vā phāṇitaṃ vā kāretvā piṇḍapātikādīnaṃ pi dātabbam. āgantukānaṃ āgatānagatabhāvaṃ ñatvā gāhetabbā. mahāvāse ṭhītikaṃ katvā gāhetabbā. takkasalākam pi sabhāgaṭṭhāne pāpetvā vā dhupetvā³ vā pacāpetvā³ vā therānaṃ dātuṃ vaṭṭati. mahāvāse vuttanāyena' eva paṭipajjitabbam. phalasalākapūvasalākabhaddhesajjagandhamālāsālākādayo 'pi visuṃ ṭhītikāya gāhetabbā. bhesajjādisālākāyo c' ettha kiñcāpi piṇḍapātikānaṃ⁴ vaṭṭanti. salākavasena gāhitattā pana na sādītabbā. aggabhikkhāmattaṃ pi⁵ salākabhaddham denti. ṭhītikaṃ pucchitvā gāhetabbam. asatiyā ṭhītikāya therāsanato paṭṭhāya dātabbam⁶. sace tādisāni bhaddhāni bahūni honti, ekekassa bhikkhuno dve tiṇi dātabbāni. no ce ekekam eva datvā paṭipāṭiyā gatāya ṭhītikāya⁷ puna therāsanato paṭṭhāya dātabbam. atha⁸ antarā va upacchijjati, ṭhītikā sallakkhetabbā. yadi pana tādisaṃ bhaddham nivaddham⁹ eva hoti, yassa pāpuṇāti so vattabbo laddhā vā aladdhā vā sve 'pi gaṇheyyāsī 'ti. ekaṃ anivaddham¹⁰ hoti, labhanadivase pana yāvad atthaṃ labhati, alabhanadivasā bahutarā honti. taṃ yassa na pāpuṇāti, so alabhitvā sve 'va gaṇheyyāsī 'ti vattabbo. yo salākāsu gāhitāsu¹¹ pacchā āgacchati, tassa atikkantā 'va salākā na upaṭṭhāpetvā dātabbā. salākalābham¹² nāma gaṇḍim¹³ paharaṇato paṭṭhāya āgantvā hatthaṃ pasārento 'va labhati. aññassa

¹ Bp. *omits* visuṃ.² Bp. pākaṭika°.³ Bp. pacāpetvā vā dhūmāpetvā.⁴ Bp. *adds* pi.⁵ Bp. *omits* pi.⁶ Bp. gāhetabbam.⁷ Bp. *omits* this.⁸ Bp. sace *for* atha.⁹ Bp. nibaddham.¹⁰ Bp. aniba°.¹¹ Bp. gāhitāsu.¹² Bp. salākam.¹³ Bp. gaṇḍippahara°.

āgantvā samipe t̥hitassāpi atikkantā¹ 'va hoti. sace pan' assa añño gaṇhanto atthi sayam anāgato 'pi labhati. sabhāgaṭṭhāne asuko anāgato 'ti ñatvā ayam tassa salākā 'ti t̥hapetum vaṭṭati. sace anāgatassāpi² na dātabbā 'ti katikam karonti, adhammikā hoti. antoupacāre t̥hitassa hi bhājaniya-bhaṇḍam pāpuṇāti. sace pana anāgatassa dethā 'ti mahāsaddam karonti, daṇḍakammam paṭṭhapetabbam.³ āgantvā gaṇhantū 'ti vattabbam. chappañca salākā naṭṭhā honti. bhattuddesako dāyakānam nāmam na sarati. so ce naṭṭhā⁴ salākā mahātherassa vā attano vā pāpetvā bhikkhū vadeyya mayā asukagāme salākabhattam mayham pāpitam tumhe tattha laddham salākabhattam bhuñjeyyāthā 'ti vaṭṭati. vihare apāpitam pana āsanasālāya tam bhattam labhitvā tatth' eva pāpetvā bhuñjitum na⁵ vaṭṭati. ajjato⁶ paṭṭhāya mayham salākabhattam gaṇhathā 'ti vutte tatra āsanasālāyam gāhetum na vaṭṭati. vihāram ānetvā gāhetabbam. sve paṭṭhāyā 'ti vutte pana bhattuddesakassa ācikkhitabbam sve paṭṭhāya asukakulam nāma salākabhattam deti, salākagāhanakāle⁷ sareyyāsī 'ti. dubbhikkhe salākabhattam pacchinditvā subhikkhe jāte kiñci bhikkhum disvā ajjato⁶ paṭṭhāya amhākam salākabhattam gaṇhathā 'ti puna paṭṭhapenti. antogāme agāhetvā vihāram ānetvā 'va gāhetabbam. idam hi salākabhattam nāma uddesabhattasadisam na hoti. vihāram eva sandhāya diyyati, tasmā bahiupacāre gāhitum⁸ na vaṭṭati. sve paṭṭhāyā 'ti vutte pana vihare gāhetabbam eva. gamiko bhikkhu yam disābhāgam gantukāmo, tattha aññena vāragāme salākā saddhā hoti' tam gahetvā itaram bhikkhum mayham pattasalākam tvam gaṇhāti 'ti vatvā gantum vaṭṭati. tena pana upacārasimam anatikkante yeva tasmim tassa salākā gahetabbā⁹. chaḍḍitavihāre manussā vasitvā¹⁰ bodhicetiyādini jaggitvā

¹ Bp. *repeats* atikkantā.

² Bp. anāgatassa.

³ Bp. t̥hapetabbam.

⁴ Bp. naṭṭha.

⁵ Bp. *omits* na.

⁶ Bp. ajja.

⁷ Bp. °ggūhana°.

⁸ Bp. gāhetum.

⁹ Bp. gāhetabbā.

¹⁰ Bp. *omits* vasitvā.

bhuñjantū 'ti salākabhattam paṭṭhapenti. bhikkhū sabhā-gaṭṭhāne¹ vasitvā kālass' eva gantvā tattha vattam karitvā tam bhattam bhuñjanti vaṭṭati. sace tesu svātanāya attano pāpetvā gatesu āgantuko bhikkhu chaḍḍitavihāre vasitvā kālass' eva vattam katvā gaṇḍim² pāharitvā salākabhattam attano pāpetvā āsanasālam gacchati, so 'va tassa bhattassa issaro. yo pana bhikkhūsu vattam karontesu yeva bhūmiyam dve tayo sammunjanippahāre datvā gaṇḍim² paharitvā dūragāme³ salākabhattam mayham pāpuṇāti 'ti gacchati, tassa tam corikāya gāhitattā⁴ na pāpuṇāti. vattam katvā pāpetvā pacchāgatabhikkhūnam yeva hoti. eko gāmo atidūre⁵ hoti, bhikkhū niccam gantum na icchanti. manussā mayam⁶ puññaena paribāhirā homā 'ti vadanti, ye ca⁷ tassa gāmassa āsannavihāre sabhāgabhikkhū, te vattabbā imesam bhikkhūnam anāgatadivase tumhe bhuñjathā 'ti. salākā pana devasikam pāpetabbā. tā ca kho pana tena⁸ gaṇḍippaharaṇamattena⁹ vā pacchicālanamattena vā na-pāpitā¹⁰ honti. pacchimā pana gahetvā salākāyo¹¹ piṭake ākiritabbā. pacchi pana mukhavaṭṭiyam na gahetabbā. sace hi tattha ahi vā vicchiko vā bhavyeaya dukkham uppādeyya, tasmā heṭṭhā gahetvā pacchimā parammukham katvā pacchimā¹² pana gahetvā salākā ākiritabbā. sace 'pi sappo bhavissati eto¹³ 'va palāyissāti 'ti evam salākā ākiritabbā¹⁴. gāmādivasena pubbe vuttanayen' eva gāhetabbā. api ca ekam mahātherassa pāpetvā avasesā mayham pāpuṇanti 'ti, attano pāpetvā vattam katvā cetiyam vanditvā vitakkamālake ṭhitehi bhikkhūhi pāpitā āvuso salākā 'ti vutte āma bhante tumhe gatagatagāme salākabhattam gaṇhathā 'ti vattabbam. evam pāpitā 'pi hi supāpitā 'va honti. bhikkhū sabbarattim

¹ Bp. sakatthānesu.² Bp. ghaṇḍim.³ Bp. duragāme.⁴ Bp. gahi°.⁵ Bp. atidūro.⁶ Bp. mayham.⁷ Bp. omits ca.⁸ Bp. omits tena.⁹ Bp. ghaṇḍi°.¹⁰ Bp. pāpitā na.¹¹ Bp. salākā piṭhake.¹² Bp. omits °pacchimā pana gahetvā.¹³ Bp. etto.¹⁴ Bp. ākiritvā.

dhammassavaṇattham aññaṃ vihāraṃ gacchantā mayam¹ tattha dānaṃ agahetvā² 'va amhākaṃ gocaragāme piṇḍāya caritvā āgamiṣṣāma 'ti salākāyo agahetvā³ 'va gatā. vihāre therassa pattasalākabhaddam bhuñjitum āgacchanti vaṭṭati. atha mahāthero 'pi 'aham idha kiṃ karomī 'ti tehi yeva saddhiṃ gacchati. tehi gatavihāre abhuñjitvā 'va gocaragāmaṃ anuppattehi detha bhante patte salākayāguādini āharissāma 'ti vutte pattā na dātabbā. kasmā bhante na dethā 'ti. vihāraṭṭhakam bhaddam vihāre vuṭṭhānam⁴ pāpuṇāti mayam añña⁵ vihāre vuṭṭhāti. detha bhante nam⁶. mayam vihārasīmāya⁷ dema teumhākaṃ dema gaṇhatha amhākaṃ bhikkhan ti vutte pana vaṭṭati 'ti.

SAIĀKABHATTAKATHĀ NIṬṬHITĀ

Pakkhikādisu pana yaṃ abhilakkhitesu cātuddasī pañcadasī pañcamī aṭṭhamī 'ti imesu pakkhesu kammapasutehi⁸ janehi⁹ uposatham kātum satikaraṇatthāya diyyati, tam pakkhiyan¹⁰ nāma. tam salākabhaddagatikam eva hoti. gāhetvā bhuñjitabbam. sace salākabhaddam pi pakkhiyabhaddam¹¹ pi bahum sabbesaṃ vinivijjhivā gacchati, dve 'pi bhaddāni visum visum gāhetabbāni. sace bhikkhusaṅgho mahāpakkhikam gāhetvā tassa ṭhitikāya¹² salākabhaddam vā gāhetvā¹³ tassa ṭhitikāya pakkhikam gāhetabbam. yesam na pāpuṇāti, te piṇḍāya carissanti. sace 'pi dve 'pi bhaddāni bahūni bhikkhū mandā salākabhaddam¹⁴ devasikam labhati. tasmā tam ṭhapetvā pakkhikam āvuso bhuñjathā 'ti pakkhikam¹⁰ eva gāhetabbam. pakkhiyam¹⁰ paṇītam denti. visum ṭhitikā kātabbā. sve pakkho 'ti ajja pakkhiyam¹⁰ na gāhetabbam. sace

¹ Bp. mayham.

² Bp. agahetvā.

³ Bp. salākā agahetvā.

⁴ Bp. vutthānam.

⁵ Bp. aññaṣmiṃ.

⁶ Bp. na.

⁷ Bp. vihāre pālikāya.

⁸ Bp. kammappasutehi.

⁹ Bp. *omits* janehi.

¹⁰ Bp. pakkhikan.

¹¹ Bp. pakkhikabhaddam.

¹² Bp. *inserts* salākabhaddam
gāhetabbam.

¹³ Bp. gāhāpetvā.

¹⁴ Bp. *inserts* nāma after this.

pana dāyakā vadanti sve 'va amhākaṃ ghare lūkhabhattaṃ bhavissati ajje 'va pakkhikabhattaṃ¹ uddisathā 'ti evaṃ vaṭṭati. uposathikaṃ nāma anvaḍḍhamāsaṃ² uposathadivase³ uposathaṅgāni samādiyitvā yaṃ attanā bhuñjati tad eva diyyati. pātipadikaṃ nāma uposathe bahū saddhā pasannā bhikkhūnaṃ sakkāraṃ karonti pātipade pana bhikkhū kilamanti pātipade dinnaṃ dubbhikkhadānasadisam mahapphalaṃ hoti uposathakammena vā parisuddhasīlānaṃ dutiyadivase dinnaṃ mahapphalaṃ hoti 'ti sallakkhetvā pātipade diyamānakadānaṃ⁴. taṃ pi ubhayaṃ salākabhattagatikam eva. iti imāni satta pi bhattāni piṇḍapātikānaṃ na vaṭṭanti dhutaṅgabhedam karonti yeva. aparāni pi cīvarakkhandhake Visākhāya varam yācitvā dinnāni āgantukabhattaṃ gamiyabhattaṃ⁵ gilānabhattaṃ gitānu-paṭṭhākabhattan ti cattāri bhattāni pāliyaṃ āgatāni⁶ yeva. tattha āgantukānaṃ dinnaṃ bhattaṃ āgantukabhattaṃ. es'eva⁷ nayo sesesu. sace pan' ettha āgantukabhattāni pi āgantukā 'pi bahū honti, sabbesaṃ ekekaṃ gāhetabbaṃ. bhattesu appahontesu ṭhitikāya gāhetabbaṃ. eko āgantuko paṭhamam eva āgantvā sabbam āgantukabhattaṃ attano gāhetvā nisīdati. sabbam tass' eva hoti. pacchā āgatehi āgantukehi tena dinnāni paribhuñjitabbāni. tena pi ekaṃ attano gahetvā sesāni dātabbāni. ayaṃ olāratā.⁸ sace pana so⁹ paṭhamam āgantvā 'pi attano agahetvā¹⁰ tuṇhībhūto nisīdi¹¹ pacchā āgatehi saddhiṃ paṭipāṭiyā gaṇhitabbaṃ. sace niccam āgantukā āgacchanti āgatadivase yeva bhuñjitabbaṃ, antarantarā ce āgacchanti dve tīṇi divasāni bhuñjitabbaṃ. Mahāpaccariyaṃ pana sattadivasāni bhuñjitum vaṭṭatī 'ti vuttaṃ. āvāsiko katthaci gantvā āgato 'pi¹² tenā 'pi āgantukabhattaṃ bhuñjitabbaṃ. sace pana taṃ vihāre nibaddhā 'pi taṃ hoti vihāre gāhetabbaṃ. atha

¹ Bp. pakkhikabhattaṃ.² Bp. °māse.³ Bp. *omits this*.⁴ Bp. diyyanakadānaṃ.⁵ Bp. gamikabhattaṃ.

āgatān 'eva.

⁷ Bp. esa.⁸ Bp. ulāro.⁹ Bp. yo.¹⁰ Bp. aggahetvā.¹¹ Bp. nisīdati.¹² Bp. *omits* 'pi.

vihāro dūre¹ hoti, āsaṇasālāya nibaddhāpi² taṃ āsana-sālāya gāhetabbam. sace pana dāyakā āgantukesu asati āvāsikā 'pi bhuñjantū³ 'ti vadanti vaṭṭati. avutte⁴ na vaṭṭati. gamiyabhatte 'pi ayam eva kathāmaggo⁵. ayam pana viseso āgantuko āgantukabhaddam eva labhati, gamiko āgantukabhaddam pi gamiyabhaddam pi labhati,⁶ āvāsiko 'pi pakkamitukāmo gamiko hoti gamiyabhaddam labhati. yathā pana āgantukabhaddam labbhati⁷ evam idaṃ dve tīni⁸ satta vā divasāni na labbhati⁹. gamissāmi 'ti bhutto taṃ divasaṃ kenacid eva karaṇīyena¹⁰ na gato puna divase 'pi bhuñjitum vaṭṭati saussāhattā. gamissāmi 'ti bhuttassa corā vā¹¹ pathamā rundhanti udakaṃ vā devo vā vassati sattho vā na gacchati saussāhena bhuñjitabbam. ete upaddave oloketena dve tayo divase bhuñjitum vaṭṭati 'ti Mahā-paccariyaṃ vuttaṃ. gamissāmi gamissāmi¹² 'ti pana lesaṃ oḍḍetvā bhuñjitum na labhati¹³. gilānabhaddam pi sace sabbesaṃ¹⁴ gilānāṇaṃ pahoti sabbesaṃ dātabbam. no ce tthitikaṃ katvā gāhetabbam. eko gilāno arogarūpo sakkoti antogāmaṃ gantum eko na sakkoti. ayam mahāgilāno nāma. etassa gilānabhaddam pi¹⁵ dātabbam. dve mahāgilānā eko lābhī abhiññāto bahuṃ khādaniyaṃ bhojaniyaṃ labhati. eko anātho appalābhatāya antogāmaṃ pavisati. etassa gilānabhaddam dātabbam. gilānabhatte¹⁶ divasapariucchedo n' atthi. yāva rogo na vūpasammati sappāyabhojanaṃ abhuñjanto na yāpeti tāva bhuñjitabbam. yadā pana missakayāguṃ vā missakabhaddam vā bhuñjantassāpi¹⁷ rogo na kuppati tato paṭṭhāya na bhuñjitabbam. gilānupaṭṭhā-kabhaddam pi sabbesaṃ pahoti taṃ sabbesaṃ dātabbam. no ce pahoti tthitikaṃ katvā gāhetabbam. idaṃ pi dvīsu

¹ Bp. dūre.² Bp. nibandhā.³ Bp. paribhuñjantū.⁴ Bp. *omits* avutte na vaṭṭati.⁵ Bp. kathā.⁶ Bp. *omits* labhati.⁷ Bp. *omits* labbhati.⁸ Bp. tīni vā.⁹ Bp. labhati.¹⁰ Bp. karaṇena.¹¹ Bp. pantham.¹² Bp. *does not repeat this*.¹³ Bp. labbhati.¹⁴ Bp. *inserts* dātabbam.¹⁵ Bp. *omits* pi.¹⁶ Bp. *inserts* pana.¹⁷ Bp. bhuttassāpi.

gilānesu mahāgilānupaṭṭhākassa gāhetabbam. dvīsu mahāgilānesu anāthagilānupaṭṭhākassa yaṃ kulam gilānabhattam pi deti gilānupaṭṭhākabhattam pi, tattha yassa gilānassa bhaṭṭam pāpuṇāti tadupaṭṭhākassāpi tatth'eva gāhetabbam. gilānupaṭṭhākabhatte 'pi nivāsaparicchedo n'atthi. yāva gilāno labhati tāv' assa upaṭṭhāko 'pi labhati 'ti. imāni cattāri bhattāni sace evaṃ dinnāni honti āgantukagamiyagilānagilānupaṭṭhākā¹ mama bhikkham gaṇhantū 'ti piṇḍapātikānam pi vaṭṭati. sace pana āgantukādīnam bhattam nibaddhāpemi² mama bhattam gaṇhantū 'ti evaṃ dinnāni honti, piṇḍapātikānam na vaṭṭati.

aparāni pi dhūrabhattam³ kuṭibhattam vārakabhattan ti tīṇimāni⁴ bhattāni. tattha dhūrabhattan³ ti niccabhattam vuccati. tam duvidham saṅghikañ ca puggalikañ ca. tattha yaṃ saṅghassa dhūrabhattam³ demā 'ti nibaddhāpitam⁵ tam salākabhattagatikam eva⁶ hoti. tam⁷ mama nibaddham² bhikkham gaṇhantū 'pi vaṭvā dinnam pana piṇḍapātikānam pi vaṭṭati. puggalike 'pi tumhākam dhūrabhattam³ dammī 'ti vutte piṇḍapātikānam⁸ yeva⁹ na vaṭṭati. mama nibaddham¹⁰ bhikkham gaṇhathā 'ti vutte pana vaṭṭati, -sāditabbam. sace 'pi pacchā katipāhe vītivatte dhūrabhattam³ gaṇhathā 'ti vadati, mūle suṭṭhupaṭicchitattā¹¹ vaṭṭati. kuṭibhattam nāma saṅghassa āvāsam kāretvā amhākam senāsanavāsino amhākam yeva bhattam gaṇhantū 'ti evaṃ nibaddhāpitam² tam salākabhattagatikam eva hoti, gāhetvā bhuñjitabbam. amhākam senāsanavāsino amhākam yeva bhikkham gaṇhantū 'ti vutte pana piṇḍapātikānam pi vaṭṭati. yaṃ pana puggale pasīditvā tassa āvāsam katvā tumhākam demā 'ti dinnam tam tass' eva hoti. tasmim katthaci gate nissitakehi bhuñjitabbam. vārakabhattam¹² nāma dubbhikkhasamaye vārena

¹ Bp. °gamikagilānupaṭṭhākā.

² Bp. nibandhāpemi.

³ Bp. dhura°.

⁴ Bp. tīni *for* tīṇimāni.

⁵ Bp. nibandh°.

⁶ Bp. *omits* eva hoti.

⁷ Bp. *omits* tam.

⁸ Bp. °pātiko.

⁹ Bp. *ce for* yeva.

¹⁰ Bp. nibandham.

¹¹ Bp. suṭṭhusampañi°.

¹² Bp. vārabhattam.

bhikkhū jaggissāmā 'ti dhūragehato¹ paṭṭhāya dinnaṃ. taṃ pi bhikkhāvaṇṇanena dinnaṃ piṇḍapātikānaṃ vaṭṭati. vāraḥabbhattaṃ ti vutte pana salākaḥabbhattagatikāṃ hoti. sace pana² taṇḍulādīni pesenti sāmaṇerā pacitvā dentū 'ti piṇḍapātikānaṃ vaṭṭati. iti imāni ca tīṇi āgantukaḥabbhattādīni ca cattārī 'ti satta. tāni saṅghaḥabbhattādīhi saha cuddasaḥabbhattāni honti.

aṭṭhakathāyaṃ pana viḥāraḥabbattaṃ aṭṭhakabhattaṃ catukaḥabbattaṃ³ guḷakaḥabbattaṃ⁴ ti aññāni pi cattārī bhattāni vuttāni. tattha viḥāraḥabbattaṃ nāma viḥāre tatrappādaḥabbattaṃ⁵. taṃ saṅghaḥabbattena saṅgahitaṃ⁶. taṃ pana Tissamahāvihāra-Cittalapabbhattādīsu paṭisambhidappattehi khīṇāsavehi yathā piṇḍapātikānaṃ pi sakkā hoti paribhuñjitum. tathā paṭiggahitattā tādīsesu ṭhānesu piṇḍapātikānaṃ pi vaṭṭati. aṭṭhannaṃ bhikkhūnaṃ dema catunnaṃ demā 'ti evaṃ dinnaṃ pana aṭṭhakabhattaṃ c'eva catukaḥabbattaṃ³ ca. taṃ pi bhikkhāvaṇṇanena dinnaṃ piṇḍapātikānaṃ vaṭṭati. mahābhisaṅkharitena⁷ atirasakapūvena pattaṃ⁸ thaketvā dinnaṃ guḷakaḥabbattaṃ⁹ nāma. imāni tīṇi salākaḥabbhattagatikāni' eva. aparaṃ pi guḷakaḥabbattaṃ nāma atthi. idh' ekacce manussā mahādhammassavanaṃ ca viḥārapūjanaṃ ca kāretvā sakalasaṅghassa dātum na sakkoma dve tīṇi bhikkhusatāni amhākaṃ bhikkhaṃ¹⁰ gaṇhantū 'ti bhikkhūnaṃ paricchedajānanatthaṃ guḷake denti, idaṃ piṇḍapātikānaṃ¹¹ pi vaṭṭati. iti Cīvarakkhandhake cīvaraḥabbhājaniyaṃ imasmiṃ pana Senāsanakkhandhake senāsaṇabhājaniyaṃ c'eva piṇḍapātabhājaniyaṃ ca vuttaṃgilānapaccayaḥabbhājaniyaṃ pana evaṃ veditabbaṃ. sappiādisu bhesajjesu rājarājamahāmattā sappissa tāva kumbhasataṃ pi kumbhasahassaṃ pi viḥāraṃ pesenti. gaṇḍiṃ¹² paharitvā therāsanato paṭṭhāya gahitaḥabbhājanaṃ pūretvā

¹ Bp. dhuragehato.

² Bp. omits pana.

³ Bp. catukkaḥabbattaṃ.

⁴ Bp. guḷakaḥabbattaṃ.

⁵ Bp. tatrappādabhattaṃ.

⁶ Bp. gahitaṃ.

⁷ Bp. °saṅkhārikena.

⁸ Bp. pūretvā *after* pattaṃ.

⁹ Bp. guḷhaka°.

¹⁰ Bp. bhikkhu.

¹¹ Bp. piṇḍacārikānaṃ.

¹² Bp. ghaṇḍiṃ.

dātabbamaṃ. piṇḍapātikānaṃ pi vaṭṭati. sace alasajātikā mahātherā pacchā āgacchanti, bhante vīsativassānaṃ diyyati tumhākaṃ ṭhitikā atikkantā 'ti na vattabbā, ṭhitikaṃ ṭhapetvā tesam datvā pacchā ṭhitikāya dātabbamaṃ. asukavihāre bahu sappi uppannaṃ ti sutvā yojanantaravihārato 'pi bhikkhū āgacchanti. sampattasampattānaṃ ṭhitaṭṭhānato paṭṭhāya dātabbamaṃ. asampattānaṃ pi upacārasīmaṃ paṭiṭṭhānaṃ antevāsikādīsu gaṇhantesu dātabbamaṃ eva. bahiupacārasīmāya ṭhitānaṃ dethā 'ti vadanti na dātabbamaṃ. sace¹ upacārasīmaṃ okkamantehi² ekābaddhā hutvā attano vihāradvāre vā antovihāre yeva vā honti parisavasena vaḍḍhitā nāma sīmā hoti tasmā dātabbamaṃ. saṅghanavakassa dinne 'pi pacchā āgatānaṃ dātabbamaṃ eva. dutiyabhāge pana therāsaṇaṃ ārūḷhe³ puna⁴ pacchā āgatānaṃ paṭhamabhāgo na pāpuṇāti dutiyabhāgato vassaggena dātabbamaṃ. upacārasīmaṃ pavisitvā yattha katthaci dinnamaṃ hoti sabbamaṃ⁵ sannipātaṭṭhāne yeva bhājetabbamaṃ. Yasmim vihare dasa bhikkhū das' eva ca sappikumbhādīni⁶ diyyanti⁷ ekekakumbhavasena⁸ bhājetabbamaṃ. eko sappikumbho hoti dasa bhikkhū⁹ bhājetvā gāhetabbamaṃ. sace yathāṭṭhitamaṃ yeva amhākaṃ pāpuṇāti 'ti gaṇhanti duggahitamaṃ. gata-gataṭṭhāne saṅghikaṃ eva hoti. kumbhamaṃ pana āvaṭṭetvā¹⁰ thālake thokaṃ sappim kātvā idamaṃ mahātherassa pāpuṇāti avasesamaṃ amhākaṃ pāpuṇāti 'ti vatvā tam paṭikumbhe¹¹ yeva ākiritvā yathicchikaṃ gahetvā gantumaṃ vaṭṭati. sace thinamaṃ sappi hoti lekham katvā lekhatō parabhāgo¹² mahātherassa pāpuṇāti avasesamaṃ amhākaṃ ti gahitam pi suggahitam. vuttaparicchedato onādhikesu¹³ pi bhikkhūsu ca sappikumbhesu ca eten' eva upāyena bhājetabbamaṃ. sace pan' eko bhikkhu eko kumbho hoti gaṇḍim¹⁴ paharitvā ayaṃ

¹ Bp. sace pana.² Bp. okkantehi.³ Bp. ārūḷhe.⁴ Bp. omits puna.⁵ Bp. sabba.⁶ Bp. °kumbhā.⁷ Bp. diyyanti.⁸ Bp. °vasen 'eva.⁹ Bp. bhikkhūhi.¹⁰ Bp. āvajjetvā.¹¹ Bp. tam pi kumbhe.¹² Bp. paṭhamabhāgo.¹³ Bp. ūnādhī°.¹⁴ Bp. gaṇḍim.

mayhaṃ pāpuṇāti 'ti pi gahetuṃ vaṭṭati. ayaṃ paṭhama-
bhāgo mayhaṃ pāpuṇāti ayaṃ dutiyabhāgo 'ti evaṃ thokaṃ
thokaṃ pāpetuṃ pi vaṭṭati. esa nayo navanītādīsu pi.
yasmim̐ pana vipprasanne tilatelādimhi lekhā na santiṭṭhati
taṃ uddharitvā bhājetabbaṃ. siṅgiveramaricādi bhesajjaṃ
pi avasesapattathālakādi samaṇaparikkhāro 'pi sabbo
vuttānurūpen'eva nayena suṭṭhu sallakkhetvā bhājetabbo ti.

pāliṃ aṭṭhakathaṃ c'eva oloketvā vicakkhaṇo
saṅghike paccaye evaṃ appamatto¹ vibhājaye.

ITI SABBĀKĀRENA PACCAYABHĀJANIYAKATHĀ NIṬṬHITĀ.

Sammannitvā ṭhapitayāgubhājakādihi bhājanīyaṭṭhānaṃ
āgatamanussānaṃ apucchitvā² 'va upaḍḍhabhāgo dātabbo.
asammatehi pana apaloketvā dātabbo. appamattakavis-
sajjena³ cīvarākammaṃ karontassa sūciṃ dehi 'ti vadato
ekā dīghā ekā rassā 'ti dve sūciyo dātabbā. avibhattaṃ
saṅghikaṃ bhaṇḍaṃ ti pucchitabbakiccaṃ n' atthi.
pipphalikatthikassa⁴ eko pipphalako. kantāraṃ⁵ paṭipaj-
jitukāmassa upāhanayugalaṃ⁶. kāyabandhanatthikassa
kāyabandhanaṃ. aṃsabaddhako me jiṇṇo ti āgatassa
aṃsabaddhako. parissāvanatthikassa parissāvanaṃ dātab-
baṃ. dhammakarakatthikassa⁷ dhammakarako. sace
paṭako na hoti dhammakarako⁸ paṭakena saddhiṃ dātabbo.
āgantukapattaṃ⁹ āropessāmi 'ti yācantassa kusiyā ca aḍ-
ḍhakusiyā ca pahonakaṃ dātabbaṃ. maṇḍalaṃ nappahoti
'ti āgatassa maṇḍalaṃ ekaṃ dātabbaṃ. aḍḍhamāṇḍalāni dve
dātabbāni. dve maṇḍalāni yācantassa na dve¹⁰ dātabbāni.

¹ Bp. °matto va bhājaye 'ti. ⁵ Bp. addhānakantāraṃ.

² Bp. anāpucchitvā. ⁶ Bp. °gaḷaṃ.

³ Bp. sammatena appamatta-
kavissajjanakena bhikkhunā
cīvara°.

⁷ Bp. dhamakaraṇatthikassa
dhamakaraṇo.

⁸ Bp. dhamakaraṇo.

⁴ Bp. pipphalaka°.

⁹ Bp. °paṭṭaṃ.

¹⁰ Bp. omits dve.

anuvātaparibhaṇḍatthikassa ekassa cīvarassa pahonakaṃ dātabbhaṃ. sappinavanītādiatthikassa gilāṇassa ekaṃ bhesajjanālimattaṃ¹ katvā tato tatiyakoṭṭhāso dātabbo. evaṃ tīṇi divasāni datvā nāḷiyā paripuṇṇāya catutthadivasato paṭṭhāya saṅghaṃ pucchitvā dātabbhaṃ. gulapiṇḍe 'pi ekadivasam tatiyabhāgo dātabbo. evaṃ tīhi divasehi niṭṭhite piṇḍe tato paraṃ saṅghaṃ pucchitvā dātabbhaṃ. sesaṃ sabbatthā uttānam evā 'ti.

SENĀṢANAKKHANDHAKAVANṆANĀ² NIṬṬHITĀ.

SAṄGHABHEDAKKHANDHAKAVANṆANĀ

Saṅghabhedakkhandhake. *abhiññātā abiññātā* 'ti pākaṭā pākaṭā. Sakyakumārā nāma Kāḷudāyippabhūtayo³ dasabhūtā⁴ saddhiṃ parivārehi aññe ca bahū⁵ janā. *amhākan* ti amhesu. amhākaṃ kulato 'ti vā vuttaṃ hoti. *gharāvāsattham anusissāmi*⁶ 'ti gharāvāse yaṃ kattabbam taṃ jānāpessāmi. *atinetabban*⁷ ti udakaṃ pavisetabbam. *ninnetabban* ti yathā udakaṃ sabbatṭhāne samaṃ hoti evaṃ kātabbham. *niddāpetabban*⁸ ti tiṇāni uddharitabbāni. *bhusikā uddharāpetabbā* 'ti sukhumapalālamissā⁹ dhaññā palālakā¹⁰ 'pi¹¹ apanetabbā. *ophunāpetabban* ti sukhumatiṇapalālakā¹² pavāhanattham vā taṃ gāhetabbam¹². *tena hi*¹³ *tvaññeva gharāvāsatthena upajānāhi*¹⁴ 'ti tvaññeva gharāvāsattham pajānāhi¹⁵. *aham tayā yathāsukham pabbajāhi* 'ti ettha, aham tayā saddhiṃ pabbajissāmi 'ti sahāyasinehena sahasā vattukāmo hutvā puna rajjasirilobhena parikaḍḍhiyamānahadayo aham tayā 'ti ettakam eva vatvā sesaṃ vattum nāsakkhī 'ti evam attho

¹ Bp. bhesajjam nāli°.

² Bp. °kathā for vaṇṇanā.

³ Bp. °bhutayo.

⁴ Bp. dasadhūtā.

⁵ Bp. bahu.

⁶ Bp. anusāsissāmi.

⁷ Bp. udakaṃ ninnetabban.

⁸ Bp. niddhāpetabban.

⁹ Bp. °missa.

¹⁰ Bp. palālikā.

¹¹ Bp. palāpetabbā for 'pi apanetabbā.

¹² Bp. sukhumapalālam apanetabbam for these.

¹³ Bp. omits tena hi.

¹⁴ Bp. upajānāhi.

¹⁵ Bp. jānāhi.

veditabbo. *nippātītā* 'ti nikkhāmitā¹. *mānassino* ti mānassiyamānā². *mānanissitā* 'ti vuttaṃ hoti. *paradavutto*³ 'ti ettha paradavuttatā paradavutto³. *yassantarato na santi kopā* 'ti tatiyamaggena samūhatattā yassa citte kopā na santi. *yasmā pana bhavo* 'ti sampatti, *vibhavo* 'ti vipatti, tathā bhavo 'ti vuḍḍhi, *vibhavo* 'ti hāni, bhavo 'ti sassato,⁴ *vibhavo* 'ti ucchedo, bhavo 'ti puññaṃ, *vibhavo* 'ti pāpaṃ, *vibhavo* 'ti ca abhavo 'ti ca atthato ekam ev'⁵ etaṃ. 'tasmā *iti bhavābhavatañ ca vītivatto* 'ti ettha ca yā esā sampattivipattivuḍḍhihānisassatucchedapuññapāpavasena iti anekappakārā bhavābhavatā vuccati, catūhi pi maggehi yathā sambhavaṃ tena⁶ nayena taṃ iti bhavābhavatañ ca vītivatto 'ti evam attho ca daṭṭhabbo. *nānubhavanti* 'ti na sampāpuṇanti, tassa dassanaṃ devānaṃ pi dullabhaṃ ti adhippāyo.

*ahimekhalikāyā*⁷ 'ti ahiṃ kaṭṭiyaṃ bandhitvā. *ucchaṅge* 'ti aṅgesu⁸. *sammannati* 'ti sammāneti. *yaṃ tumo karissatī* 'ti yaṃ so karissati. *kheḷāsako*⁹ 'ti ettha micchājīvena uppannapaccayā ariyehi vantaḃbā kheḷasadiṣā. tathārūpe paccaye ayaṃ ajjhoharatī 'ti katvā kheḷāsako ti bhagavatā vutto. *paṭṭhadhena kāyena* 'ti poṭṭhakasadiṣena¹⁰ niccalena kāyena. mayam kho bhaṇe rājaññātakā¹¹ nāmā 'ti rājā amhe jānātī 'ti rājaññātakasabhāvena¹² attānaṃ ukkaṃsanto āha. *pahatṭhakaṇṇavālo*¹³ ti dve¹⁴ gandhe niccale katvā. *dukkhaṃ hi kuñjara nāga māsado* ti bho kuñjara buddhanāgaṃ asādanaṃ¹⁵ vadhakacittena upagamanaṃ nāma dukkhaṃ. *nāgahatassā* 'ti buddhanāgaghātakassa. *paṭikuṭito*¹⁶ *paṭisakkī* 'ti tathāgatābhimukho 'yeva paṭhamehi¹⁷ pādehi avasakki. *alakkhiko* ti ettha na lakkhetī 'ti alakkhiko na jānātī 'ti

¹ Bp. nikkhamitā.

² Bp. mānassayino.

³ Bp. omits these.

⁴ Bp. sassataṃ.

⁵ Bp. eva for ev' etaṃ.

⁶ Bp. repeats tena.

⁷ Bp. ahimekhalikā.

⁸ Bp. aṅge.

⁹ Bp. kheḷāsakassā.

¹⁰ Bp. poṭṭhakarūpasadiṣena.

¹¹ Bp. rājaññātakā.

¹² Bp. rājaññātakassabhāvena.

¹³ Bp. pahattha^o.

¹⁴ Bp. bandhane for dve gandhe.

¹⁵ Bp. āsādanaṃ.

¹⁶ Bp. paṭikuṭiyo va osakkī.

¹⁷ Bp. piṭṭhimehi.

attho. ahaṃ pāpakammaṃ karomī 'ti na jānāti. *na sallakkhetabbo*¹ ti alakkhiko na passitabbo ti attho. *tikabhojanan* ti ettha, tīhi janehi bhuñjitabbabhojanam. *taṃ paññāpessāmī* 'ti taṃ anujānissāmi. *gaṇabhojane pana yathādhammo kāretabbo*². *kappaṇ*³ ti āyukappam. *brahmapuññan* ti seṭṭhapuññam. *kappam saggamhī* 'ti āyukappam eva.

atha kho Devadatto saṅgham bhinditvā ti so kira evaṃ salākaṃ gāhetvā tatth'eva āveṇikaṃ uposathaṃ katvā gato, ten' etaṃ vuttaṃ. *piṭṭhi me āgilāyatī* 'ti ciraṃ⁴ nisajjāya vedanātikkhattā bādhati⁵. *taṃ ahaṃ āyamissāmī* 'ti taṃ ahaṃ pasārissāmi⁶. *ādesenāpāṭihāriyānusāsānī* nāma evaṃ pi te mano tathā 'pi te mano 'ti evaṃ parassa cittaṃ jānitvā tadanurūpā dhammadesanā. *mamānukubban*⁷ ti mamānukiriyaṃ kurumāno. *kapaṇo* ti dukkhito. *mahāvarāhassā* ti mahānāgassa. *mahiṃ vikubbato*⁸ ti paṭhaviṃ padāsentassa. *bhimsam*⁹ *ghasānassā* 'ti bhimsam¹⁰ khādantassa. *nadīsu jaggato* ti ettha, so kira hatthināgo sāyaṇhasamayam taṃ nadināmikaṃ¹¹ pokkharaniṃ ogāhetvā kilanto¹² sabbarattim vītināmesi jāgarikaṃ¹³ karoti. tena vuttaṃ nadīsu jaggato 'ti. *sutā* 'ti *sotā*. *asandiṭṭho ca akkhātī*¹⁴ 'ti nissandeho hutvā akkhātā anusandhivasena yojetvā. apāye nibbattissatī 'ti *āpāyiko*. evaṃ *nerayiko*. kappam ṭhassatī 'ti *kappaṭṭho*. idāni buddhasahassenāpi tikicchitum na sakkā 'ti atekiccho¹⁵. *mā jātu koci lokasmin* ti mā kadāci pi koci satto lokasmiṃ. *upapajjathā*¹⁶ 'ti uppajjatha. *jalam va yasasā aṭṭhā* 'ti yasasā jalanto viyaṭṭhito¹⁷. *Devadatto ti me sutan* ti idiso Devadatto 'ti bhagavatā sutam pi atthi tad eva gāhetvā idaṃ vuttaṃ. *so pamādam anuciṇṇo* ti ettha, pamādam cinātī¹⁸ 'ti anuciṇṇo.

¹ Bp. lakkhitaḥ.

² Bp. *adds* ti.

³ Bp. *inserts here* pañcavatthuyā ca na kathā Saṅghādisesa-vaṇṇanāyam vuttā.

⁴ Bp. cira.

⁵ Bp. vedanābhībhūtābādhati.

⁶ Bp. pasāressāmi.

⁷ Bp. °krubban.

⁸ Bp. vikrubbato.

⁹ Bp. bhisam ghasamānassā.

¹⁰ Bp. bhisam.

¹¹ Bp. nadināmikaṃ.

¹² Bp. kilanto.

¹³ Bp. jālikaṃ.

¹⁴ Bp. akkhātā.

¹⁵ Bp. akiccho.

¹⁶ Bp. udapajjathā.

¹⁷ Bp. viya ṭhito.

¹⁸ Bp. anūcinatī.

pamādo appaḥīno ti attho. *āsajja nan* ti pāpakena cittena patvā, viheṭṭetvā¹ 'ti vā attho. *avīcinirayaṃ patto* ti idaṃ pana āsiṃsāyaṃ² atītavacanāṃ. *bhesmā*³ 'ti bhayānako.

ekato Upāli eko 'ti dhammavādīpakkhe⁴ eko. *ekato dve* 'ti adhammavādīpakkhe dve. *catuttho anusāveti*⁵ *salākaṃ gāhetī* 'ti saṅghaṃ bhindissāmī 'ti adhammavādīcatuttho⁶ hutvā. *anusāveti*⁷ 'ti anunayanto sāveti. na tumhākaṃ yeva narakabhayaṃ atthi amhākaṃ pi atthi, na amhākaṃ pi avīcimaggo pidahito,⁸ na mayaṃ akusalānaṃ⁹ bhāyāma, yadi hi ayaṃ adhammo ayaṃ¹⁰ avinayo idaṃ¹¹ asatthusāsa-
naṃ vā bhavēyya, na mayaṃ gaṇheyyāmā 'ti ādinā nayena adhammaṃ dhammo ti evaṃ aṭṭhārasa bhedakaravatthūni sāveti¹² 'ti attho. *salākaṃ gāhetī* 'ti evaṃ *anusāvetvā* pana idaṃ gaṇhatha idaṃ rocethā 'ti vadanto *salākaṃ gāhetī*. *ekato Upāli dve hontī* 'ti ādisu pi es' eva nayo. *evaṃ kho Upāli saṅgharāji, c'eva hoti saṅghabhedo cā* 'ti evaṃ hoti na pana ettāvatā saṅgho bhinno hoti, *bhikkhu kho Upāli pakatatto samānasamvāsako samānasīmāyaṃ ṭhito saṅghaṃ bhindatī* 'ti ettha siyā evaṃ Devadatto kathaṃ pakatatto 'ti, kathaṃ tāva na pakatatto rañño ghātāpitattā ruhiruppādassa ca katattā 'ti ettha vadāmi. āṇattiyā tāva viruddhattā¹³ rañño ghātāpanaṃ n'atthi. tena hi tvaṃ kumāra pitaraṃ hantvā rājā hohi ahaṃ bhagavantaṃ hantvā buddho bhavis-
sāmī 'ti evaṃ hi tassa āṇatti. kumāro pana rājā hutvā pacchā pitaraṃ māresi. evaṃ tāva āṇattiyā viruddhattā¹³ rañño ghātāpanaṃ n'atthi. ruhiruppāde pana katamatte yeva ruhiruppādappaccayā bhagavatā abhabbatā na vuttā. na ca sakkā bhagavato vacanaṃ vinā yeva tassa abhabbatā āropetum. ruhiruppādako bhikkhave anupasaṃpanno na upasaṃpādetabbo upasaṃpanno nāsetabbo ti idaṃ pana

¹ Bp. visosetvā.

² Bp. āsisāyaṃ.

³ Bp. bhasmā.

⁴ Bp. °vādīpakkhe.

⁵ Bp. anusāvetī, and omits
salākaṃ gāhetī.

⁶ Bp. °vādī°.

⁷ Bp. anusāveti, and omits 'ti.

⁸ Bp. bhīto.

⁹ Bp. akusalāna.

¹⁰ Bp. omits ayaṃ.

¹¹ Bp. omits idaṃ.

¹² Bp. bodheti.

¹³ Bp. viraddhattā

bhagavatā saṅghabhedato pacchā vuttaṃ, tasmā pakatattena¹ Devadattena² saṅgho bhinno ti. *adhammaṃ dhammo ti dīpenti*, 'ti ādisu aṭṭhārasasu bhedakaravatthūsu suttanta-pariyāyena tāva dasa kusalakamma-pathā dhammo akusala-kamma-pathā³ adhammo. tathā cattāro satipaṭṭhānā cattāro sammappadhānā cattāro iddhipādā pañcindriyāni pañca balāni satta bojjhaṅgā ariyo aṭṭhaṅgiko maggo ti sattatiṃ-sabodhipakkhiyadhammā dhammo nāma. tayo satipaṭṭhānā tayo sammappadhānā tayo iddhipādā cha indriyāni cha balāni aṭṭha bojjhaṅgā navaṅgiko maggo ti ayam⁴ adhammo nāma⁴. cattāro upādānā pañca nīvaraṇā satta anussayā⁵ aṭṭha micchattā 'ti ayam⁶ dhammo. tayo⁷ upādānā cattāro nīvaraṇā cha anussayā satta micchattā 'ti ayam adhammo⁷. tattha yaṃ kiñci ekaṃ adhammakotṭhāsaṃ gahetvā imaṃ adhammaṃ dhammo ti karissāma evaṃ amhākaṃ ācariyakulaṃ⁸ niyyānikaṃ bhavissati mayaṃ ca loke pākaṭā bhavissāmā 'ti taṃ adhammaṃ dhammo ayaṃ ti kathayantā adhammaṃ dhammo 'ti dīpenti nāma. tath' eva dhammakotṭhāsesu ekaṃ gahetvā ayam adhammo 'ti kathentā dhammaṃ adhammo ti dīpenti nāma. vinayapariyāyena pana bhūtena vatthunā codetvā sāretvā yathāpaṭiññāya kātabbakammaṃ dhammo nāma. abhūtena vatthunā acodetvā asāretvā appaṭiññāya kātabbakammaṃ adhammo nāma. suttantapariyāyena rāgavinayo dosavinayo mohavinayo saṃvaro pahānaṃ paṭisaṅkhā 'ti ayam *vinayo* nāma. rāgādīnaṃ avinayo asaṃvaro appahānaṃ appaṭisaṅkhā 'ti ayam *avinayo* nāma. vinayapariyāyena vatthusampatti ñattisampatti anusāvanasampatti sīmāsampatti⁹ parisampatti 'ti ayam vinayo nāma. vatthuvipatti... ..pe parisavipatti 'ti ayam avinayo nāma. suttantapariyāyena cattaro satipaṭṭhānā pe aṭṭhaṅgiko

¹ Bp. pakatatten 'eva.

² Bp. tena *for* Deva^o.

³ Bp. dasaakusala^o.

⁴ Bp. *omits* ayam adhammo nāma.

⁵ Bp. anusayā.

⁶ Bp. ca ayam adhammo *for* ayam dhammo.

⁷ Bp. *omits these*.

⁸ Bp. *adds* nissāya.

⁹ Bp. sīma^o.

maggo ti idaṃ *bhāsitaṃ lapitaṃ tathāgatenā*. tayo satipaṭṭhānā tayo saṃmappadhānā tayo iddhipādā cha indriyāni cha balāni aṭṭha bojjhaṅgā navaṅgiko maggo ti idaṃ *abhāsitaṃ alapitaṃ tathāgatenā*. vinayapariyāyena cattāro pārājikā terasa saṅghādisesā dve aniyatā tiṃsa nissaggiyā pācittiya¹ 'ti idaṃ *bhāsitaṃ lapitaṃ tathāgatenā*. tayo pārājikā cuddasa saṅghādisesā tayo aniyatā ekatiṃsa nissaggiyā pācittiya 'ti idaṃ *abhāsitaṃ alapitaṃ tathāgatenā*. suttantapariyāyena devasikaṃ phalasamāpattisamāpajjanam mahākaruṇāsamāpattisamāpajjanam buddhacakkhunā lokam volokanam atthupattivasena² suttantadesanā jātakakathā 'ti idaṃ *āciṇṇam*. na devasikaṃ phalasamāpattisamāpajjanam pe na jātakakathā 'ti idaṃ *anāciṇṇam*. vinayapariyāyena nimantitassa vassāvāsam vasitvā apaloketvā cāriyapakkamanam pavāretvā cāriyapakkamanam āgantukehi saddhim paṭhamam paṭisanthāra³karanaṃ³ ti idaṃ *āciṇṇam*. tass' eva⁴ akaraṇam anāciṇṇam nāma. suttantapariyāyena cattāro satipaṭṭhānā pe aṭṭhaṅgiko maggo ti idaṃ *paññattam* nāma. tayo satipaṭṭhānā pe navaṅgiko maggo 'ti idaṃ *apaññattam* nāma. vinayapariyāyena cattāro pārājikā pe tiṃsa nissaggiyā pācittiya 'ti idaṃ *paññattam* nāma. tayo pārājikā pe ekatiṃsa nissaggiyā pācittiya 'ti idaṃ *apaññattam* nāma. anāpattim ajānantassa attheyyacittassa na maraṇādhippāyassa anullapanādhippāyassa na mocanādhippāyassā 'ti tattha tattha vuttā *anāpatti anāpatti* nāma. jānantassa theyyacittassā 'ti ādinā nayena vuttā *āpatti āpatti* nāma. pañca āpattikkhandhā *lahukāpatti* nāma. dve āpattikkhandhā *garukāpatti* nāma. cha āpattikkhandhā *sāvasesāpatti* nāma. eko pārājikāpattikkhandho *anavasesāpatti* nāma. dve āpattikkhandhā *duṭṭhullāpatti* nāma. pañca āpattikkhandhā *aduṭṭhullāpatti* nāma. purimanayen' eva pan' ettha vuttappakāram dhammam adhammo ayan ti

¹ Bp. *omits* pācittiya.

² Bp. *aṭṭhu*°.

³ Bp. *paṭisandhāra*°.

⁴ Bp. *inserts* āciṇṇassa.

kathayantā dhammaṃ adhammo ti *dīpenti* nāma. avinayaṃ vinayo ayan ti pe aduṭṭhullaṃ¹ āpaṭṭiṃ duṭṭhulāpatti ayan ti kathayantā aduṭṭhullāpattiṃ duṭṭhullapatti 'ti dīpenti nāma. evaṃ adhammaṃ dhammo 'ti vā pe aduṭṭhullāpattiṃ duṭṭhullāpatti 'ti vā dīpetvā pakkaṃ labhitvā catunnaṃ saṅghakammānaṃ aññataraṃ saṅghakammaṃ ekasīmāyaṃ visuṃ karontehi saṅgho *bhinno nāma* hoti. tena vuttaṃ *te bhikkhū*² *imehi atthārasahi bhedakaravatthūhi*³ *apakassanti*⁴ 'ti ādi. tattha *apakassanti*⁴ 'ti parisāṃ ākaḍḍhanti vijaṭenti ekamantaṃ ussādenti.⁵ *avapakāsanti*⁶ 'ti ativiya pakāsanti,⁷ yathā visamsaṭṭhā⁸ honti evaṃ karonti. *āveṇikan*⁹ ti visuṃ. *ettāvatā kho Upāli saṅgho bhinno hoti* 'ti evaṃ atthārasasu bhedakaravatthūsu yaṃ kiñci ekaṃ pi vatthum dīpetvā tena tena kāraṇena imaṃ gaṇhatha imaṃ ārocethā¹⁰ 'ti saññāpetvā salākaṃ gāhetvā¹¹ visuṃ saṅghakamme kate saṅgho bhinno hoti Parivāre pana pañcaḥ' Upāli ākārehi saṅgho bhijjati 'ti ādi vuttaṃ. tassa iminā idha vuttena saṅghabhedalakhaṇena atthato nānākaraṇaṃ n' atthi. taṃ pan' assa nānākaraṇabhāvaṃ¹² tatth' eva pakāsayissāma. šesaṃ sabbattha uttānaṃ evā 'ti.

SAṄGHABHEDAKKHANDHAKAṆṆANĀ NITṬHITĀ

VATTAKKHANDHAKAṆṆANĀ

Vattakkhandhake. *idāni ārāmaṃ pavississāmi* 'ti iminā upacārasīmasmīpaṃ dasseti, tasmā upacārasīmaṃ patvā upāhanaomuñcanādi¹³ sabbam kātabbam. *gahetvā* 'ti

¹ Bp. aduṭṭhullāpattiṃ.

² Bp. *omits* bhikkhū.

³ Bp. vatthūhi *for this*.

⁴ Bp. apakāsanti.

⁵ Bp. ussārenti ca.

⁶ Bp. avakāsanti.

⁷ Bp. pakāsenti.

⁸ Bp. *adds* va.

⁹ Bp. āveṇīhi *for* āveṇikan ti.

¹⁰ Bp. rocethā.

¹¹ Bp. gāhāpetvā.

¹² Bp. karaṇābhāvaṃ.

¹³ Bp. upāhanāomuñcanādi.

upāhanā¹ kattaradaṇḍena² gahetvā. *paṭikkamantī* 'ti sannipatanti. upāhanapuñchanacolakam³ pucchitvā⁴ upāhanā puñchitabbā 'ti⁵. katarasmim̐ ṭhāne upāhanā puñchanacolakan ti āvāsike⁶ bhikkhū pucchitvā⁷. *vissajjetabban* ti attharitabbam⁸. *gocarō pucchitabbo* ti gocaragāmo āsanne udāhu dūre kālass' eva piṇḍāya caritabbam̐ udāhu divā 'ti evam̐ bhikkhācāro pucchitabbo. *agocarō* nāma micchādiṭṭhikānam̐ vā gāmo paricchinnabhikkho vā gāmo. yattha ekassa vā dvinnam̐ vā bhikkhā dīyati⁹ so pi pucchitabbo. *pāṇīyam̐ pucchitabbam̐*¹⁰ *paribhojanīyam̐ pucchitabban* ti kim̐ imissā pokkharāṇiyā pāṇīyam̐ yeva pivanti nahānādiparibhogam̐ pi karontī 'ti evam̐ pāṇīyañ c' eva paribhojanīyañ ca pucchitabbam̐. kesuci ṭhānesu vālamigā vā amanussā vā honti tasmā *kaṃ kālam̐ pavisitabbam̐ kaṃ kālam̐ nikkhamitabban* ti pucchitabbam̐. *bahi ṭhitenā* 'ti nikkhamantassa¹¹ ahino vā amanussassa vā maggam̐ disvā ṭhitenā oloketabbo.¹² *sace ussahati sodhetabbo* 'ti yadi sakkoti sabbo vihāro sodhetabbo, asakkontena attano vasanokāso jaggitabbo. sabbam̐ sodhetum̐ sakkontassa pana dassite vihārasodhanavatte vinicchayo Mahākhandhake vuttanayen' eva veditabbo.

āvāsikavatte. *āsanaṃ paññāpetabban* ti evam̐ ādi sabbam̐ vuḍḍhatare āgate cīvarakammam̐ vā navakammam̐ vā ṭhapetvāpi kātabbam̐, cetiyaṅgaṇam̐ sammajjantena sammuñjanim̐ nikkhipitvā tassa vattam̐ kātum̐ ārabhitabbam̐. paṇḍito ce hoti¹³ āgantuko sammajjāhi tāva āvuso¹⁴ cetiyaṅgaṇan ti vakkhati. gilānabhesajjam̐ karontena pana sace nātiāturo¹⁵ gilāno hoti bhesajjam̐ akatvā vattam̐ eva kātabbam̐, mahāgilānassa pana bhesajjam̐ eva kātabbam̐. paṇḍito ce hoti¹³ āgantuko karohi tāva bhesajjan ti vakkhati. pāṇīyena pucchantena sace sakim̐ ānītam̐ pāṇīyam̐ sabbam̐

¹ Bp. upahānam̐.

² Bp. daṇḍakena.

³ Bp. upāhanapuñcha^o.

⁴ Bp. puñchitvā.

⁵ Bp. *omits* 'ti.

⁶ Bp. avāsike.

⁷ Bp. pucchitabbā.

⁸ Bp. patthari^o.

⁹ Bp. diyyati.

¹⁰ Bp. *omits* pucchitabbam̐
paribhojanīyam̐.

¹¹ Bp. bahi nikkhan^o.

¹² Bp. niloketabbo.

¹³ Bp. hi *for* ce hoti.

¹⁴ Bp. *omits* āvuso.

¹⁵ Bp. ^oāturo.

pivati puna ānessāmī¹ 'ti pucchitabbo yeva api ca vījanena² vījitabbo³. vījantena⁴ sakim pādapiṭṭhiyaṃ. vījivā⁵ sakim majjhe sakim sīse vījitabbam. alam hotū 'ti vuttena⁶ mandataram vījitabbam. puna alan ti vuttena tato mandataram vījitabbam. tatīyavāram vuttena vījanim⁷ ṭhapetabbam⁸. pādā 'pi 'ssa dhovitabbā. dhovivā sace attano telam atthitena⁹ makkhetabbā. no ce atthi tassa santakena makkhetabbā. upāhanapuñchanam pana attano rucivasena kātabbam. ten' eva¹⁰ sace ussahatī 'ti vuttam. tasmā upāhanā apuñchantassāpi anāpatti. kattha mayham senāsanam pāpuṇātī 'ti pucchitena senāsanam paññāpetabbam. etam tumhākam senāsanam pāpuṇātī 'ti evam ācikkhitabban ti attho. papphotetvā¹¹ pattharituṃ pana vaṭṭati yeva.

navakassa vatte. pāṇiyam ācikkhitabban ti etam pāṇiyam gahetvā pivāhī 'ti ācikkhitabbam. paribhojaniye pi es' eva nayo. sesam purimasadisam eva. mahāāvāse 'pi hi¹² attano santikam sampattassa āgantukassa vattam akātuṃ na labhati.

gamikavatte¹³. *dārubhaṇḍan* ti Senāsanakkhandhake vuttam mañcapīṭhādi. mattikābhaṇḍam pi rajanabhājanādisabbam tattha vuttappabhedam eva. tam sabbam aggisālāya vā aññasmim¹⁴ vā guttaṭṭhāne paṭisāmetvā gantabbam. anovasake pabbhāre 'pi ṭhapetuṃ vaṭṭati. senāsanam āpucchitabban ti ettha, yaṃ pāsānapīṭṭhiyaṃ vā pāsānathambhesu vā katasenāsanam yattha upacikā nārohanti tam anāpucchantassā 'pi anāpatti. *catūsu pāsānakesū* 'ti ādi upacikānam uppattiṭṭhāne pañnasālādisenāsane kattabbākāradassanatham vuttam. *app' eva nāma aṅgāni pi seyyun*¹⁵ ti ayam ajjhokāse ṭhapitamhi ānisaṃso. ovassakagehe pana tiṇesu

¹ Bp. ānemī.

² Bp. bījanena.

³ Bp. bīji°.

⁴ Bp. bīja° for vīja°, sic passim.

⁵ Bp. bīji° for vīji°.

⁶ Bp. inserts tato.

⁷ Bp. vījanī.

⁸ Bp. °tabbā.

⁹ Bp. telenā.

¹⁰ Bp. inserts h' ettha.

¹¹ Bp. °tetvā'ti.

¹² Bp. omits hi.

¹³ Bp. °vattesu.

¹⁴ Bp. aññatarasmim

¹⁵ Bp. seseyyum.

ca mattikāpiṇḍesu ca uparipatantesu mañcapīthānaṃ
aṅgāni pi vinassanti.

anumodanavatthusmiṃ. *iddhaṃ ahosī* 'ti sampannaṃ
ahosi. *catūhi pañcahī* 'ti saṅghathere¹ anumodanaṭṭhāya
nisinne heṭṭhā paṭipāṭiyā catūhi nisīditabbaṃ. anuthere
nisinne mahātherena² heṭṭhā ca tīhi nisīditabbaṃ. pañcame
nisinne upari catūhi nisīditabbaṃ. saṅghatherena heṭṭhā
daharabhikkhusmiṃ ajjhiṭṭhe 'pi saṅghatherato paṭṭhāya
catūhi nisīditabbaṃ eva. sace pana anumodako bhikkhu
gacchatha bhante āgametabbakiccaṃ n' atthī 'ti vadati,
gantum vaṭṭati. mahātherena gacchāma āvuso acchāmā³
'ti vutte gacchathā 'ti vadati, evaṃ pi vaṭṭati. bahi-
gāme āgamissāmā 'ti ābhogaṃ katvāpi bahigāmaṃ
gantvā attano nissitake tumhe tassāgamaṇaṃ⁴ āgamethā
'ti vatvāpi gantum vaṭṭati yeva. sace pana manussā
attanā⁵ rucitena ekena anumodanaṃ kārenti, n' eva
tassa anumodato āpatti na mahātherassa bhāro hoti.
upanisinnakathāyaṃ eva hi manussesu kathāpentesu thero⁶
āpucchitabbo. mahātherena ca anumodanāya ajjhiṭṭho ca⁷
āgametabbo ti idam ettha lakkhaṇaṃ. *vaccito* 'ti sijjhāta-
vacco,⁸ vaccapīḷito ti adhippāyo.

bhattaggavatte. antogāme⁹ vā hotu vihāre¹⁰ vā manussā-
naṃ parivesanaṭṭhānaṃ¹¹ gacchantena cīvaraṃ pārupitvā¹²
kāyabandhanam¹³ eva vaṭṭatī 'ti aṭṭhakathāsu vuttaṃ. *na*
there bhikkhū anūpakhajjā 'ti there bhikkhū atiallīyitvā
na nisīditabbaṃ. sace mahātherassa nisinnāsanena samakaṃ
āsanam hoti bahūsu āsanesu sati ekaṃ dve āsanāni ṭhapetvā
nisīditabbaṃ. bhikkhū gaṇetvā paññattāsanesu anisīditvā
mahātherena nisīdāhī¹⁴ 'ti vutte na nisīditabbaṃ. no ce
mahāthero vadati idam bhante āsanam uccan ti vattabbaṃ.

¹ Bp. saṅghattherena.

² Bp. *adds* ca.

³ Bp. *omits* acchāmā.

⁴ Bp. tassa āgamaṇaṃ.

⁵ Bp. attano rucikena.

⁶ Bp. mahāthero.

⁷ Bp. *va for ce*.

⁸ Bp. sañjātavacco.

⁹ Bp. °gāmo.

¹⁰ Bp. vihāro.

¹¹ Bp. parivisana°.

¹² Bp. pāruppitvā.

¹³ Bp. *inserts* bandhanam.

¹⁴ Bp. nisīdā.

nisīdāhī¹ 'ti vutte *nisīditabbam*. sace pana evaṃ āpucchite 'pi na vadati, nisīdantassa anāpatti, mahātheraṃ² eva āpatti. navako hi evarūpe āsane anāpucchā nisīdanto āpajjati, yathā³ thero āpucchito³ ananujānanto. *na saṅghāṭim ottharivā* 'ti na saṅghāṭim avattharivā nisīditabbam. *ubhohi hatthehī* 'ti pattadhovanaudakam sandhāya vuttam. dakkhiṇodakam pana purato ādhārake pattam ṭhapetvā gahetaḥḥam. *sādhukan* ti udakasaddam akarontena. *sūpassa okāso* ti yathā sūpassa okāso hoti, evammattāya odano gahetabbo⁴ ti attho. *samakam sampādehī* 'ti idam na kevalam sappiādīsu, odane 'pi vattabbam. sappiādīsu pana yaṃ appam hoti ekassa vā dvinnam vā anurūpam⁵ tam,⁶ sabbesam samakam sampādehī 'ti vutte manussānam vihesā hoti, tasmā tādisam sakim vā dvikkhattum vā gahetvā sesam na gahetabbam. *na tāva therena bhuñjitabban* ti idam yaṃ paricchinnabhikkhukam bhattaggam yattha manussā sabbesam pāpetvā vanditukāmā honti tam sandhāya vuttam. yaṃ pana mahābhattaggam hoti yattha ekasmim padese bhuñjanti ekasmim padese udakam diyyati, tattha yathā-sukham bhuñjitabbam. *na tāva therena⁷ udakan* ti idam hatthadhovanaudakam sandhāya vuttam. antarā pipāsītena pana gale vilaggāmisena vā pāṇiyam pivitvā hatthā na dhovitabbā. sace manussā dhovatha bhante pattañ ca hatthe cā 'ti vadanti, bhikkhū⁸ vā tumhe udakam gaṇhathā 'ti vadanti, vaṭṭati. *nivattantenā* 'ti bhattaggato utthāya⁹ nivattantena saṅghena evaṃ nivattitabban ti dasseti. katham. *navakehī* 'ti sabbam daṭṭhabbam. sambādhesu hi gharesu mahātherānam nikkhamantokāso¹⁰ na hoti, tasmā evaṃ vuttam. evaṃ nivattantehi pana navakehi gehadvāre ṭhatvā theresu nikkhamantesu¹¹ paṭipāṭiyā gantabbam. sace pana mahātherā dūre nisinnā honti navakā

¹ Bp. nisida.² Bp. *omits* yathā.³ Bp. āpucchite.⁴ Bp. gaṇhitabbo.⁵ Bp. anurūpakam.⁶ Bp. *omits* tam.⁷ Bp. *omits* therena.⁸ Bp. bhikkhūsu.⁹ Bp. *omits* utthāya.¹⁰ Bp. °manokāso.¹¹ Bp. nikkhantesu.

antogehe therāsanato paṭṭhāya pāḷiyā eva nikkhamitabbam
kāyena kāyam aghaṭentehi¹ yathā antare² manussā gantum
sakkonti evam viralāya³ pāḷiyā gantabbam.

piṇḍacārikavatte. *kammam vā⁴ nikkhipanti* 'ti kappāsam
vā suppaṃ vā musalaṃ vā yaṃ gahetvā kammam karonti
ṭhitā vā nisinnā vā honti taṃ nikkhipanti⁵. *na ca bhikkhā-*
dāyikāyā 'ti itthi vā hotu puriso vā bhikkhādānasamaye
mukhaṃ na oloketabbam.

ārañṇakavatte. *senāsanā otaritabban* ti vasanaṭṭhānato
nikkhamitabbam. *pattam thavikāya pakkipitvā* 'ti ettha sace
bahigāme udakaṃ n'atthi antogāme yeva bhattakiccaṃ
katvā atha bahigāme atthi bahigāme bhattakiccaṃ katvā
patto dhovitvā nirodakaṃ⁶ katvā thavikāya pakkipitabbo.
paribhojanīyam upaṭṭhāpetabban ti sace bhājanāni na pahonti
pānīyam eva paribhojanīyam pi katvā upaṭṭhāpetabbam.
bhājanaṃ alabhantena velunālikāya pi upaṭṭhāpetabbam.
taṃ pi alabhantassa yathā samīpe udakaāvāto⁷ hoti evam
kātabbam. araṇisahite⁸ sati aggaṃ akātum pi vaṭṭati. yathā
ca ārañṇakassa evam kantāram⁹ paṭipannassāpi araṇisahi-
tam¹⁰ icchitabbam. gaṇavāsino pana tena vināpi vaṭṭati.
nakkhattān' eva nakkhattapadāni.

senāsanavatte. dvāram nāma yasmā mahāvalaṇjaṃ¹¹ tasmā
tattha āpucchanakiccaṃ n'atthi. sesāni pana uddesadānā-
dīni āpucchitvā 'va kātabbāni devasikaṃ¹² āpucchitum vaṭṭati.
athā 'pi bhante āpucchitabbam¹³ eva hotū 'ti vutte vuḍḍhataro
sādhū 'ti sampaṭicchati. sayam eva vā tvaṃ yathā
sukhaṃ viharāhi 'ti vadati evam pi vaṭṭati. sabhāgassa
vissāsenā 'pi vaṭṭati yeva. *yena vuḍḍho tena parivattitabban* ti
vuḍḍhābhimukhena parivattitabbam. bhojanasālādīsu pi
evam eva paṭipajjitabbam.

¹ Bp. aghaṭtentena.

² Bp. antarena.

³ Bp. viralāya.

⁴ Bp. kammam nikkhipati.

⁵ Bp. nikkhipati.

⁶ Bp. vodako for nirodakaṃ.

⁷ Bp. °vāto.

⁸ Bp. araṇisahite.

⁹ Bp. kantārappaṭi°.

¹⁰ Bp. araṇi°.

¹¹ Bp. °valaṇjaṃ.

¹² Bp. adds pi.

¹³ Bp. āpucchitam.

jantāgharavatte. *paribhaṇḍan* ti bahi jaggati.

ācamanavatthusmiṃ. *sati uduke* 'ti ettha¹, sace udakaṃ atthi paticchannaṭṭhānaṃ pana n' atthi bhājanena udakaṃ² nīharitvā ācamitabbam. bhājane asati pattenā nīharitabbam. patte 'pi asati asantaṃ nāma hoti. idaṃ ativivaṭaṃ purato aññaṃ udakaṃ bhavissatī 'ti gatassa udakaṃ alabhantass' eva bhikkhācāravelā hoti kaṭṭhena vā kenaci vā puñchetvā³ gantabbam. bhuñjitum pi anumodanaṃ pi kātum vaṭṭati. *āgatapaṭipāṭiyā* 'ti vaccakuṭiyam passāvaṭṭhāne nahānatitthe³ 'ti tisu pi āgatapaṭipāṭi yeva pamāṇam.

vaccakuṭivatte. *na dantakaṭṭham khādantenā* 'ti ayam vaccakuṭiyāpi avaccakuṭiyāpi sabbatth' eva paṭikkhepo. *na pharusena kaṭṭhenā* 'ti phālitaṭṭhena vā kharena vā gaṇṭhikena vā kaṇṭakena vā susirena vā pūtinā vā na avalekhitabbam. avalekhanakaṭṭham pana agahetvā pavitṭhassa āpatti n' atthi. *na ācamanāsarāvaka*² 'ti sabbasādhāraṇaṭṭhānaṃ sandhāy' etaṃ vuttaṃ. tatra hi aññe aññe āgacchanti tasmā udakaṃ na sesitabbam⁴. yaṃ pana saṅghike 'pi vihāre ekadese nibaddhagamanatthāya⁵ kataṭṭhānaṃ⁶ hoti puggalikaṭṭhānaṃ vā tasmim vaṭṭati. virecanaṃ pivitvā punappunaṃ pavisantassāpi vaṭṭati yeva. *ūhatā*⁷ 'ti ohanitā⁸ bahivaccamakkhita 'ti attho. *dhovitabbā* 'ti udakaṃ āharitva dhovitabbā. udakaṃ atthi bhājanaṃ n'atthi asantaṃ nāma hoti. bhājanaṃ atthi udakaṃ n'atthi etaṃ pi asantaṃ. ubhaye asati asantaṃ eva. kaṭṭhena vā kenaci vā puñchitvā gantabbam. sesaṃ sabbattha uttānaṃ evā 'ti.

VATTAKKHANDHAKAṆṆANĀ NITṬHITĀ

¹ Bp. *omits* udakaṃ.

² Bp. puñchitvā.

³ Bp. nahānatitthe.

⁴ Bp. sesetabbam.

⁵ Bp. nivaddha^o.

⁶ Bp. kataṃ ṭhānaṃ.

⁷ Bp. uhatā.

⁸ Bp. uhaditā.

PĀTIMOKKHAṬṬHAPANAKKHANDHAKA-
VANṆANĀ

Pātimokkhaṭṭhapanakkhandhake. *nandimukhiyā rattiyā* 'ti aruṇuṭṭhitakāle pītimukhā¹ viya ratti khāyati. ten' āha nandimukhiyā rattiyā 'ti. *antopūtiṇ*² ti antocittasantāne³ kilesapūtisabhāvena⁴ antopūti. *avassutan* ti kilesavassana-vasena avassutaṃ. *kasambujātan* ti ākiṇṇadosatāya saṅkiliṭṭhajātaṃ. *yāva bāhāgahanā* 'pi *nāmā* 'ti aparisuddhā Ānanda parisā 'ti vacanaṃ sutvā yeva hi tena pakkamitabbaṃ siyā. evaṃ apakkamitvā yāva bāhāgahanāpi nāma somoghapuriso āgamissati acchariyaṃ idan ti dasseti. *na āyataken' eva papāto hoti*⁵ 'ti na paṭhamam eva gambhīro anupubbena gambhīro 'ti attho. *ṭhitadhammo velaṃ nāti-vattatī* 'ti vicīnaṃ⁶ osakkanavaḍḍhanamariyādavelaṃ⁷ nātik-kamati. *tīraṃ vāhetī* 'ti tīraṃ⁸ appeti ussādetī 'ti attho. *aññāpaṭivedho* ti arahattapaṭivedho.⁹ *channam ativassatī* 'ti āpattiṃ āpajjitvā paṭicchādentō aññaṃ navaṃ āpattiṃ āpajjatī¹⁰ 'ti idam etaṃ sandhāya vuttaṃ. *vivaṭaṃ nāti-vassatī* 'ti āpattiṃ āpajjitvā vivaranto aññaṃ āpattiṃ¹¹ n'āpajjatī¹² 'ti idam etaṃ sandhāya vuttaṃ.

ṭhapitaṃ hoti pātimokkhan ti ettha pure vā pacchā vā ṭhapitaṃ pi aṭhapitaṃ¹³ pi¹⁴ hoti. khethe ṭhapitaṃ¹⁵ eva pana ṭhapitaṃ¹⁶ hoti. tasmā suṇātu me bhante saṅgho, ajja uposatho paṇṇaraso, yadi saṅghassa pattakallaṃ, saṅgho uposathaṃ kareyyā 'ti ettha yāva rekāraṃ bhaṇati tāva ṭhapetabbam. idam hi khettaṃ. yakāre pana vutte ṭhapentena pacchā ṭhapitaṃ nāma hoti. *suṇātu me* 'ti anāraddh'¹⁷ eva ṭhapentena pure ṭhapitaṃ hoti.

¹ Bp. pi hi nandimukhā for
pītimukhā.

² Bp. °pūtī.

³ Bp. attacitta°.

⁴ Bp. °pūtibhāvena.

⁵ Bp. omits hoti.

⁶ Bp. omits vicīnaṃ.

⁷ Bp. osakkanakandaraṃ
mariyā°.

⁸ Bp. tīrato.

⁹ Bp. arahattappatti°.

¹⁰ Bp. āpajjati and omits 'ti.

¹¹ Bp. omits āpattiṃ

¹² Bp. āpajjati, and omits 'ti.

¹³ Bp. aṭṭhapitaṃ.

¹⁴ Bp. omits pi.

¹⁵ Bp. ṭhapite yeva.

¹⁶ Bp. adds nāma.

¹⁷ Bp. anāraddhe yeva.

amūlikāya diṭṭhivipattiya¹ pātimokkhaṃ ṭhapeti akatāyā 'ti tena puggalena sā vipatti katā vā hotu akatā vā pātimokkhaṭṭhapaṇassa² saññā amūlakavasena³ amūlakā⁴ hoti. *katā-katāyā* 'ti katañ ca akatañ ca ubhayaṃ gahetvā vuttaṃ. *dhammikaṃ sāmaggim na upeti* 'ti kammaṃ kopetukāmatāya saṅghakamme⁵ kayiramāne n'eva āgacchatī na chandaṃ deti sammukhībhūto ca⁶ paṭikkosati tena dukkaṭaṃ āpajjati. *icc' assa⁷ sāpattikass'* eva pātimokkhaṃ ṭhapitaṃ hoti. *paccādiyati* 'ti puna kātappaṃ kamman ti, paccādiyati. tena ukkoṭanakena pācittiyaṃ āpajjati *icc' assā 'pi sāpattikass'* eva pātimokkhaṃ ṭhapitaṃ hoti. *yehi ākārehi yehi liṅgehi yehi nimित्तेhi* 'ti ettha maggena maggapaṭipādanādisu ākāradisaññā veditabbā. *tena diṭṭhena tena sutena tāya parisāṅkāyā* 'ti ettha diṭṭhañ ca sutañ ca pāliyaṃ āgataṃ eva. sace pana tehi diṭṭhasutehi parisāṅkaṃ⁸ uppādeyya, taṃ sandhāya vuttaṃ tāya parisāṅkāyā 'ti.

attādānaṃ ādātukāmenā 'ti ettha sāsanaṃ sodhetukāmo bhikkhu yaṃ adhikaraṇaṃ attanā ādiyati⁹, taṃ attādānaṃ ti vuccati. *akālo imaṃ attādānaṃ ādātun* ti ettha, rājabhayaṃ corabhayaṃ dubbhikkhabhayaṃ vassāratto ti ayaṃ akālo. viparito kālo. *abhūtaṃ idaṃ attādānaṃ* ti asantaṃ idaṃ, mayā adhammo vā dhammo ti, dhammo vā adhammo 'ti avinayo vā vinayo ti, vinayo vā avinayo ti, dussilo vā puggalo sīlavā 'ti, sīlavā puggalo¹⁰ dussilo ti gahito ti attho. vipariyāyena bhūtaṃ veditappaṃ. *anatthasañhitaṃ idaṃ attādānaṃ* ti ettha yaṃ jīvitantarāyāya vā brahmacariyantarāyāya vā saṃvattati idaṃ anatthasañhitaṃ attādānaṃ¹¹ viparitaṃ *atthasañhitaṃ* nāma. *na labhissāmi sandiṭṭhe sambhatte bhikkhū* 'ti appekadā hi rājabhayaṃ evarūpā attano pakkhassa upatthambhakā bhikkhū laddhuṃ na sakkā honti, taṃ sandhāya vuttaṃ na

¹ Bp. sīlavipattiya.

² Bp. °panakassa.

³ Bp. amūlika°.

⁴ Bp. amūlikā.

⁵ Bp. saṅghassa kamme.

⁶ Bp. va.

⁷ Bp. assāpi.

⁸ Bp. parisāṅkā.

⁹ Bp. ādiyati.

¹⁰ Bp. omits puggalo.

¹¹ Bp. omits attādānaṃ.

labhissāmi 'ti., appekadā pana khemasubhikkhādīsu laddhum sakkā honti, tam sandhāya labhissāmi 'ti vuttam. *bhavissati saṅghassa tato nidānam bhaṇḍanan* ti Koṣambikānam¹ viya bhaṇḍanam kalaho viggaho vivādo saṅghabhedo ca bhavissati². *pacchāpi avippati-sārakaram bhavissati* 'ti Subhaddavuḍḍapabbajitam niggahe tvā pañcasatikasaṅgītiṃ karontassa Mahākassapattherass' eva dasavaṭṭhuke adhikaraṇe dasa bhikkhusahassāni niggahe tvā sattasatikasaṅgītikarontassa³ āyasmato Yasass' eva saṭṭhī bhikkhusahassāni niggahe tvā saḥassakasaṅgītiṃ⁴ karontassa Moggaliputtatissattherass' eva ca pacchā samanussaraṇam⁵ avippati-sārakaram⁶ hoti sāsanaṃ ca vigatupakkilesacandimasuriyasassarikatāya⁷ saṃvattati.

acchiddena appaṭimaṃsenā 'ti ādisu, yena gahaṭṭhapabbajitesu yo koci pahato⁸ vā hoti gihinam gaṇḍaphālanādīni vejjakammāni vā katāni tassa kāyasamācāro upacikāhi khāditatālapaṇṇam⁹ iva chiddo ca paṭimāsituṃ yattha katthaci gahetvā ākaḍḍhituṃ sakkuṇeyyatāya sappaṭimaṃso ca hoti viparito acchiddo appaṭimaṃso ti veditabbo¹⁰. vacīsamācāro pana musāvādaomasavādapesuññaamūlakānuddhaṃsanādīhi chiddo ca sappaṭimaṃso ca hoti. viparito acchiddo ca¹¹ appaṭimaṃso ca¹¹. *mettam nu kho me cittan* ti palibodhe chinditvā kammaṭṭhānabhāvanānuyogena adhi-gataṃ mettam cittam. *anāghātan* ti āghātavirahitam, vikkhambhanavasena vigatāghātan¹² ti attho. *idaṃ pana āvuso kattha vuttam bhagavatā* 'ti idaṃ sikkhāpadaṃ katarasmim nagare vuttan ti attho. *kālena vakkhāmi* 'ti ādisu, eko bhikkhu¹³ ekam okāsam kāretvā cōdento kālena vadati nāma saṅghamajjhagaṇamajjhasalākayāguaggavitakkamāla bhikkhācāramaggaāsanasālādīsu¹⁴ upaṭṭhākēhi parivāritakkehaṇe vā

¹ Bp. Kosambakānam.

² Bp. °ssati 'ti.

³ Bp. °gītiṃ.

⁴ Bp. saḥassika°.

⁵ Bp. °ssaraṇakaraṇam.

⁶ Bp. omits this.

⁷ Bp. °sūriyasassirikatāya.

⁸ Bp. gahaṭṭho for pahato.

⁹ Bp. khāyita°.

¹⁰ Bp. adds ti.

¹¹ Bp. omits ca.

¹² Bp. vihatāghātam.

¹³ Bp. omits bhikkhu.

¹⁴ Bp. °salākaggayāguaggavitakkamāla°.

codento *akālena* vadati nāma. tacchena vadanto *bhūtena* vadati nāma. ambho mahallaka parisāvacarā paṃsukūlika dhammakathika paṭirūpaṃ tava idan ti vadanto *pharusena* vadati nāma. kāraṇanissitaṃ pana katvā bhante mahallakattha parisāvacara paṃsukūlika dhammakathikattha paṭirūpaṃ tumhākaṃ idan ti vadanto *saṇhena* vadati nāma. kāraṇanissitaṃ katvā vadanto *atthasañhitena* vadati nāma. *mettacitto vakkhāmi no dosantaro* ti mettacittaṃ upaṭṭhapetvā vakkhāmi na duṭṭhacitto hutvā. *ajjhattaṃ manasikaritvā* 'ti attano cittaṃ¹ uppādetvā. *kāruṇṇatā* 'ti karuṇābhāvo. iminā karuṇā ca karuṇāpubbabhāgañ² ca dasseti. *hitesitā* 'ti hitagavesantā. *anukampitā*³ 'ti tena hi tena saṃyojanā. dvīhi pi mettañ ca mettapubbababhāgañ ca dasseti. *āpatti-vuṭṭhānatā* ti āpattito vuṭṭhāpetvā suddhante paṭiṭṭhāpanaṃ⁴. vatthum codetvā sāretvā paṭiññaṃ āropetvā yathā paṭiññāya kammakaraṇaṃ *vinayapurekkhāratā* nāma. *ime pañca dhamme* 'ti ye ete kāruṇṇatā 'ti ādinā, nayena vuttā, ime pañca dhamme ajjhattaṃ manasikaritvā paro codetabbo ti. *sace ca akuppe cā* 'ti vacīsacce ca akuppanatāya ca cuditakena hi saccañ ca vuttabbam kopo ca na kātabbo 'ti⁵. n' eva attanā kujjhitabbam⁶ na paro ghaṭetabbo⁷ ti attho. sesaṃ sabbattha uttānam evā 'ti.

PĀTIMOKKHAṬṬHAPANA KKHANDHAKA VAṆṆANĀ NĪṬṬHITĀ

BHIKKHUNIKKHANDHAKA VAṆṆANĀ

Bhikkhunikkhandhake. *alam Gotami mā te ruci*⁸ 'ti kāsmā paṭikkhipati nanu sabbesaṃ pi buddhānaṃ catasso parisā hontī 'ti. kāmam honti kilametvā⁹ pana anekakkhattum yācitenā¹⁰ anuññātaṃ pabbajjaṃ dukkham¹¹ laddhā ayaṃ

¹ Bp. citte.

² Bp. kāruṇa°.

³ Bp. anukampatā.

⁴ Bp. paṭiṭṭhāpanā.

⁵ Bp. *omits* 'ti.

⁶ Bp. kucchitabbo.

⁷ Bp. ghaṭṭetabbo.

⁸ Bp. rucci.

⁹ Bp. °mitvā.

¹⁰ Bp. yācito.

¹¹ Bp. dukkhenā.

amhehī 'ti sammā paripālessanti 'ti garukaṃ¹ katvā anujānī-
 tukāmo paṭikkhipati. aṭṭhagarudhammakathā Maḥāvib-
 haṅge yeva kathitā. *kumbhathenakehī* 'ti kumbhe dīpaṃ
 jaletvā² tena ālokena paraghare bhaṇḍaṃ vicinītvā theṇaka-
 corehi. *setaṭṭhikā nāma rogajātī* 'ti eko pāṇako nāma³. so⁴
 nālimajjhe gataṃ kaṇḍaṃ vijjhati yena viddhattā nikkhantaṃ
 pi sālisīsaṃ khīraṃ gahetaṃ na sakkoti. *mañjetṭhikā⁵ nāma*
rogajātī ,ti ucchūnaṃ antorattabhāvo⁶. *mahato talākassa*
paṭikacc' eva pālin⁷ ti iminā pana etam atthaṃ dasseti.
 yathā mahato talākassa pāliyā⁸ abaddhāya pi kiñci udakaṃ
 tiṭṭheyya paṭhamam eva baddhāya pana yaṃ udakaṃ⁹
 abaddhapaccayā na tiṭṭheyya tam pi baddhāya¹⁰ tiṭṭheyya
 evam evaṃ ye ime anuppanne vatthusmiṃ patikacc' eva
 avitikkamanatthāya garudhammā paññattā bhagavatā¹¹. tesu
 apaññattesu pi mātugāmassa pabbajitattā pañca¹² vassasatāni
 saddhammo tiṭṭheyya paṭikacc' eva paññattattā pana aparāni
 pi pañca vassasatāni ṭhassatī 'ti evaṃ paṭhamam vuttaṃ
 vassasahassam eva ṭhassatī 'ti. *vassasahassan* ti c' etam
 paṭisambhidappabhedapattakhīṇāsavavasen¹³ eva vuttaṃ.
 tato pana uttarim pi sukkhavipassakakhīṇāsavavasena¹⁴
 vassasahassam. anāgāmiwasena vassasahassam. sakadāgāmi-
 vasena vassasahassam. sotāpannavasena vassasahassan ti
 evaṃ pañca vassasahassāni paṭivedhasaddhammo ṭhassati.
 pariyattidhammo 'pi tāni yeva. na hi pariyattiyā asati
 paṭivedho atthi nāpi pariyattiyā sati paṭivedho na hoti. liṅ-
 gaṃ pana pariyattiyā antarahitāya pi ciraṃ pavattissatī 'tī.

anujānāmi bhikkhave bhikkhūhi bhikkhuniyo upasampādetun
 ti imāya anuñattiyā bhikkhū pañcasatā Sākiyāniyo Mahā-
 pajāpatiyā saddhiṃ vihāriniyo katvā upasampādesuṃ. iti
 tā sabbā 'pi ekato upasampannā nāma ahesuṃ.

¹ Bp. bhaḍḍakaṃ for garukaṃ.

² Bp. jāletvā.

³ Bp. omits nāma.

⁴ Bp. omits so.

⁵ Bp. mañjaṭṭhikā.

⁶ Bp. °bhavo.

⁷ Bp. ālin.

⁸ Bp. āliyā.

⁹ Bp. omits udakaṃ.

¹⁰ Bp. omits baddhāya.

¹¹ Bp. omits bhagavatā.

¹² Bp. pañce.

¹³ Bp. paṭisambhidāppa°.

¹⁴ Bp. sakkha°.

ye kho tvam Gotamī 'ti iminā ovādena Gotamī arahattam pattā.

kammaṃ na kariyatī 'ti. tajjanīyādi sattavidham pi kammaṃ na kariyati. *khamāpentī* 'ti'na puna evarūpaṃ karissāmā¹ 'ti khamāpenti.

*anujānāmi bhikkhave bhikkhūhi bhikkhunīnaṃ kammaṃ āropetvā*² *bhikkhunīnaṃ*³ *niyyādetun* ti ettha tajjanīyādīsu idaṃ nāma kammaṃ etissā kātabban ti evaṃ āropetvā taṃ dāni tumhe 'va karothā 'ti niyyādetabbam. sace pana aññasmim āropite⁴ aññaṃ karonti tajjanīyakammārahassa nīyasakammaṃ karontī⁵ 'ti ettha 'vuttanayen' eva kāretabbam āpajjanti.

kaddamodakenā 'ti ettha na kevalam kaddamodakena vippasannaudakarajanakaddamādīsu pi yena kenaci osiñcantassa dukkaṭam eva. *avandiyo so bhikkhave bhikkhu bhikkhunīsaṅghena kātabbo* 'ti bhikkhuniupassaye sannipatitvā asuko nāma ayyo bhikkhunīnaṃ apāsādaniyam⁶ dasseti etassa ayyassa avandiyakaraṇam ruccatī 'ti evaṃ tikkhattum sāvetabbam. ettāvatā avandiyo kato hoti. tato paṭṭhāya yathā sāmaṇeraṃ⁷ disvā na vandanti evam eva disvā 'pi na vanditabbo. tena bhikkhunā sammā vattantena bhikkhuniupassayaṃ agantvā vihare yeva saṅgham vā ekapuggalam vā upasaṅkamitvā ukkuṭikaṃ nisīditvā añjaliṃ paggaḥetvā bhikkhunīsaṅgho mayham khamatū 'ti khamāpetabbam. tena bhikkhunā bhikkhunīnaṃ santikaṃ gantvā⁸ eso bhikkhu tumhe khamāpetī 'ti vattabbam. tato paṭṭhāya so vanditabbo. ayam ettha saṅkhepo. vitthāraṃ pana Kammavibhaṅge vakkhāma. *obhāsentī* 'ti asaddhammena obhāsentī.⁹ *bhikkhunīhi saddhiṃ sampayojentī* 'ti bhikkhunīhi saddhiṃ purise asaddhammena sampayojenti. avandiyakaraṇam vuttanayaṃ eva. *āvaraṇan* ti viharappavesananivāraṇattādikaṃ¹⁰

¹ Bp. °ssāmī.

² Bp. ropetvā.

³ Bp. omits this.

⁴ Bp. ropite.

⁵ Bp. karotī.

⁶ Bp. apasā°.

⁷ Bp. °ṇere.

⁸ Bp. āgantvā.

⁹ Bp. obhāsanti.

¹⁰ Bp. °ppavesane nivāraṇam.

āvaraṇaṃ¹. *na ādiyaṇṭī*² 'ti na sammā sampaṭicchanti². *ovādaṃ ṭhapetvā* ti ettha na bhikkhuniupassayaṃ gaṇṭvā ṭhapetabbo. ovādanatthāya pan' āgatā bhikkhuniyo vattabbā asukā nāma bhikkhuni sāpattikā, assā³ ovādaṃ ṭhapemi mā tāya saddhiṃ uposathaṃ karitthā 'ti. kāyavivaraṇādīsu pi daṇḍakammaṃ vuttanayam eva. *na bhikkhave bhikkhuniyā ovādo na gaṇtabbo* ti ādi Bhikkhunivibhaṅgavañṇanāyaṃ vuttam eva.

phāsuke namenti 'ti gihidārikāyo viya thanapaṭakena⁴ kāyabaddhanena⁵ phāsuke namanatthāya bandhanti. *ekapariyāyakatan* ti ekavāraṃ parikkhipanakam. *vilīvena paṭṭenā* 'ti saṇhehi veluvilīvehi katapaṭṭena. *dussapaṭṭenā* 'ti setavatthapaṭṭena. *dussaveniyā* 'ti dussena kataveniyā. *dussavaṭṭiyā* 'ti dussena katavaṭṭiyā. colapattādīsu⁶ colakā-sāvaṃ colan ti veditabbam. *aṭṭhillenā* 'ti gojaṅghaṭṭhikena. *jaghanan* ti kaṭippadeso vuccati. *hattham koṭṭāpentī* 'ti aggabāham koṭṭāpetvā morapattādīhi cittakam⁷ karonti. *hatthakocchan* ti piṭṭhihattham. *pādan* ti jaṅgham. *pādakocchan* ti piṭṭhipādam. mukhalimpanādīni vuttanayen'⁸ eva. *avaṅgam*⁹ *karontī* 'ti akkhiañjaniyo¹⁰ avaṅgadese adhomukham lekham karonti. *visesakan* ti gaṇḍappadesa vicitrasaṇṭhānam visesakam karonti. *olokanakenā*¹¹ 'ti vātapānam vivaritvā vithiṃ olokenti. *sāloke tiṭṭhanti* 'ti dvāraṃ vivaritvā upaḍḍhakāyaṃ dassentiyo tiṭṭhanti. *sanaccan*¹² ti naṭasamajjam kārenti. *vesiṃ vuṭṭhāpentī* ti gaṇikam vuṭṭhāpentī. *pānā-gāram ṭhapenti* 'ti suram vikkīṇanti¹³. *sūnam ṭhapenti* 'ti maṃsam vikkīṇanti¹³. *āpaṇan* ti nānābhaṇḍānam aneka-vidham āpaṇam pasārenti. *dāsam upaṭṭhāpentī* 'ti dāsam gahetvā tena attano veyyāvaccam kārenti. dāsīādīsu¹⁴ pi es' eva nayo¹⁴. *haritakapattiyam*¹⁵ *pakiṇanti* 'ti haritakañ¹⁶ c'

¹ Bp. *omits* āvaraṇam.

² Bp. *omits* these.

³ Bp. tassā.

⁴ Bp. ghanapaṭṭakena.

⁵ Bp. °bandhanena.

⁶ Bp. °pattādīsu.

⁷ Bp. cittālaṅkāram.

⁸ Bp. vuttanayān'.

⁹ Bp. aṅgarāgam.

¹⁰ Bp. °añjantiyo.

¹¹ Bp. olokanakenti.

¹² Bp. naccan.

¹³ Bp. vikkīṇanti.

¹⁴ Bp. *omits* these.

¹⁵ Bp. haritakapattikam.

¹⁶ Bp. haritakañ.

eva pakkañ¹ ca pakiṇanti. pakiṇṇakāpaṇaṃ pasārentī 'ti vuttaṃ hoti. sabbanīlakādīkathā kathitā yeva.

bhikkhunī ce bhikkhave kālaṃ karontī 'ti ādisu ayaṃ pāli-muttakaviniechayo. sace hi pañcasu sahadhammikesu yo koci kālaṃ karonto mam' accayena mayhaṃ parikkhāro upajjhāyassa hotu ācariyassa hotu saddhivihārikassa hotu antevāsikassa hotu mātu hotu pitu hotu aññassa vā kassaci hotū 'ti vadati tesam na hoti saṅghass' eva hoti. na hi pañcanam sahadhammikānaṃ accayadānaṃ rūhati gihīnaṃ pana rūhati. bhikkhu bhikkhunīvihāre kālaṃ kkaroti tassa parikkhāro bhikkhūnaṃ yeva hoti. bhikkhunī bhikkhuvihāre kālaṃ karoti tassā parikkhāro bhikkhunīnaṃ yeva hoti.

purāṇa-Mallī 'ti purāṇe gihikāle Mallassa² bhariyā.

purisabyañjanan ti purisanimittam chinnam vā hotu acchinnam vā paṭicchannam vā appaṭicchannam vā. sace etasmim thāne purisabyañjanan ti cittam uppādetvā upanijjhāyati dukkaṭam. *attano paribhogatthāya dinnam* nāma yaṃ tumhe eva paribhuñjathā 'ti vatvā dinnam taṃ aññassa dadato dukkaṭam. aggaṃ gahetvā pana dātum vaṭṭati. sace asappāyam, sabbam pi apanetum vaṭṭati. cīvaram³ ekāham vā dvīham vā paribhuñjitvā dātum vaṭṭati. pattādisu pi es' eva nayo. *bhikkhūhi⁴ bhikkhunīhi paṭiggāhāpetvā* 'ti hiyyo paṭiggahetvā thapitāmisam⁵ ajja aññasmim anupasampanne asati bhikkhūhi paṭiggāhāpetvā bhikkhunīhi paribhuñjitabbam. bhikkhūhi paṭiggahitam hi bhikkhunīnaṃ apaṭiggahitaṭṭhāne⁶ tiṭṭhati. bhikkhūnam⁷ pi bhikkhunīsu⁸ es' eva nayo.

āsanam saṅgāyantiyo 'ti⁹ āsanam saṅgāhentiyo⁹. *kālaṃ vitināmesun* ti aññam pi vuṭṭhāpetvā aññam nisīdāpentiyo bhojanakālaṃ atikkāmesum. *aṭṭhannaṃ bhikkhunīnaṃ yathāvuddhan* ti ettha sace dhūre¹⁰ aṭṭhasu nisinnāsu tāsam

¹ Bp. pakkikañ.

² Bp. Mallakassa.

³ Bp. *inserts* sace, pana.

⁴ Bp. bhikkhūnaṃ saṇnidhim.

⁵ Bp. thapitamamsam.

⁶ Bp. appaṭiggahitakatthāne

⁷ Bp. bhikkhunī patiggahitam.

⁸ Bp. bhikkhūsu.

⁹ Bp. *omits these*.

¹⁰ Bp. pūre.

abbhantarimā aññā āgacchatī attano navakatarāṃ uṭṭhāpetvā nisīdituṃ labhati. yā pana aṭṭhahi pi navakatarāṃ sā sace 'pi saṭṭhivassā hotī āgatapaṭipāṭiyā va nisīdituṃ labhati. aññattha *yathāvuḍḍhaṃ na paṭibāhitabban* ti ṭhapetvā bhāttaggāṃ aññasmim catupaccayabhājanīyaṭṭhāne ahaṃ pubbe āgatā 'ti vuḍḍhaṃ paṭibāhitvā kiñci na gahetabbaṃ. *yathāvuḍḍham* eva vaṭṭati. pavāraṇākathā kathitā yeva. itthi-yuttantiādīhi sabbayānāni anuññātāni.

*pāṭaṅkin*¹ ti paṭapoṭṭalikaṃ². dūtena upasampadā dasannaṃ antarāyānaṃ yenā kenaci vaṭṭati. kammavācāpariyosāne sā bhikkhunī bhikkhiuniupassaye ṭhitā vā hotu nisinnā³ vā jāgarā vā niddaṃ okkantā vā upasampannā 'va hoti.

*tāvadeva chāyā*⁴ 'ti ādini āgatāya dūtabhikkhuniyā ācikkhitabbāni.

*uddosito*⁵ ti bhaṇḍasālā. *na sammatī* 'ti nappahoti. *upassayan* ti gharaṃ. *navakammaṃ* ti saṅghassatthāya bhikkhuniyā navakammaṃ⁶ kātuṃ anujānāmī 'ti attho.

*tassā pabbajitāyā*⁷ 'ti tassā pabbajitakāle. *yāva so dāra*ko *viññutaṃ pāpuṇāti* 'ti yāva khādituṃ bhuñjituṃ naḥāyituṃ ca⁸ attano dhammatāya sakkotī 'ti attho. *ṭhapetvā sāgāra*ṇaṃ ti sahāgāraseyyamattaṃ⁹ ṭhapetvā. *yathā* aññasmim purise evaṃ dutiyikāya bhikkhuniyā tasmim dārake paṭipajjitabban ti dasseti. taṃ¹⁰ mātā¹¹ naḥāpetuṃ pāpetuṃ bhojetuṃ maṇḍituṃ¹² ure katvā sayituṃ ca labhati.

yad eva sā vibbhantā 'ti yasmā sā vibbhantā attano ruciyā khantiyā odātāni¹³ vatthāni nivāseti,¹⁴ tasmā yeva sā abhikkhunī na sikkhāpaccakkhānenā 'ti dasseti. sā puna upasampadaṃ na labhati. *sā āgatā na upasampādetabbā* 'ti kevalaṇ ca¹⁵ na upasampādetabbā pabbajjaṃ pi na labhati. odātāni gahetvā vibbhantā¹⁶ pana pabbajjāmatthaṃ labhati.

¹ Bp. pāṭaṅkī.

² Bp. paṭapoṭṭalikaṃ.

³ Bp. nipannā.

⁴ Bp. chāyādini.

⁵ Bp. udosito.

⁶ Bp. adds pi.

⁷ Bp. pabbajite.

⁸ Bp. inserts maṇḍituṃ ca.

⁹ Bp. sahagāra°.

¹⁰ Bp. omits taṃ.

¹¹ Bp. mātā pana.

¹² Bp. maṇḍetuṃ.

¹³ Bp. odātānivatthā.

¹⁴ Bp. omits nivāseti.

¹⁵ Bp. omits ca.

¹⁶ Bp. vibbhamantā nāma pana.

abhivādanan ti ādisu purisā pāde sambāhantā vandanti kese chindanti nakhe chindanti vaṇapaṭikammaṃ karonti taṃ sabbam kukkucāyantā na sādiyaṇṭi 'ti attho. tatra¹ keci ācariyā sace ekato vā ubhato vā avassutā honti sārattā yathā vatthukam eva. eke ācariyā n'atthi ettha āpatti 'ti vadanti. evaṃ ācariyavādam dassetvā idam uddissa² anuññātam vaṭṭati 'ti aṭṭhakathāsu vuttam. taṃ pamāṇam. *anujānāmi bhikkhave sādiyitun*³ ti hi vacanen' eva taṃ⁴ kappiyam. *pallaṅkena*⁵ *nisīdanti* 'ti pallaṅkam ābhujjivā⁶ nisīdanti. *aḍḍhapallaṅkan* ti ekam pādam ābhujjivā⁷ katapallaṅkam. *hetṭhāvivaṭe upariṭaṭicchanne*⁸ 'ti ettha' sace kūpo khaṇito⁹ upari pana padaramattam eva sabbadisāsu paññāyati evarūpe 'pi vaṭṭati. *kukkusaṃ mattikan* ti kuṇḍakaṇ c' eva mattikaṇ ca. sesaṃ sabattha¹⁰ uttānam evā 'ti.

BHIKKHUNIKKHANDHAKAṆṆANĀ NITṬHITĀ

PAÑCASATIKAKKHANDHAKAṆṆANĀ

Pañcasatikakkhandhake. *pañcanikāye pucchi* 'ti Dīghanikāyaṃ Majjhimanikāyaṃ Aṅguttaranikāyaṃ Saṃyuttanikāyaṃ Khuddakanikāyaṃ ti. *cattāri pārājikāni ṭhapetvā avasesāni khuddānukhuddakāni* 'ti evam ādi ekam sikkhāpadam pi apariccajivā sabbesaṃ saṅgahetabbabhāvadassanattam pariyāyena vuttam. *idam vo samaṇānan* ti idam samaṇānam. padapūraṇamatte vokāro. *dhūmakālikan* ti yāva samaṇassa¹¹ parinibbānacittakadhūmo¹² paññāyati tāva kālo 'ti¹³. *idam pi te āvuso Ānanda dukkaṭan* ti idam tayā duṭṭhu katan ti kevalam garahantehi therehi

¹ Bp. tatra eke.

² Bp. odissa.

³ Bp. sāditun.

⁴ Bp. *omits* taṃ.

⁵ Bp. pallaṅkam nisīditun.

⁶ Bp. ābhujitvā nisīditun.

⁷ Bp. ābhujitvā.

⁸ Bp. uparicchanne.

⁹ Bp. khato hoti.

¹⁰ Bp. ettha.

¹¹ Bp. samaṇassa Gotamassa.

¹² Bp. °cittakadhūmo.

¹³ Bp. 'ti attho.

vuttaṃ, na āpattiṃ sandhāya vuttaṃ. na hi te āpat-
tānāpattiṃ na¹ jānanti. idān' eva h'² etaṃ anusāvitam.
saṅgho appaññattaṃ³ na paññāpeti paññattaṃ na samuc-
chindatī 'ti. *desehi taṃ āvuso dukkaṭaṃ* ti 'idaṃ pi ca
āma bhante duṭṭhu mayā⁴ katan ti evaṃ paṭijānāhi
taṃ dukkaṭaṃ ti idaṃ sandhāya vuttaṃ na āpatti-
desanaṃ. thero pana yasmā asatiyā na pucchi na
anādarena, tasmā tattha⁵ tattha duṭṭhukatabhāvāṃ pi
asallakkhento nāhantaṃ dukkaṭaṃ passāmī 'ti vatvā theresu
gāravaṃ dassento 'api c' āyasmantānaṃ sandhāya desemi
taṃ dukkaṭaṃ ti āha. yathā tumhe vadatha tathā paṭijānāmī
'ti vuttaṃ hoti. es'⁶ eva nayo avasesesu pi catūsu ṭhānesu⁶.
mā yimā⁷ vikāle ahesun ti mā imāsaṃ vikāle gamanāni⁸
ahesun ti adhippāyen' āha. *rajoharaṇaṃ karissāmā* 'ti
udakena temetvā pīletvā parikammakatabhūmī⁹ puñchis-
sāma. *na kulavaṃ gamenti* 'ti na koṭṭhake gopentī¹⁰ 'ti
adhippāyo. *yad' aggena tayā* 'ti yadi¹¹ aggakālam eva tayā 'ti¹¹.
sesam¹² ettha yaṃ vattabbam siyā taṃ Nidānavañṇanāyam
eva vuttaṃ.¹²

PAÑCASATIKAKKHANDHAKA VAṆṆANĀ NIṬṬHITĀ

SATTASATIKAKKHANDHAKA VAṆṆANĀ

Sattasatikakkhandhake. *bhikkhuggenā*¹³ 'ti bhikkhuaggena.
bhikkhū gaṇetvā tattake paṭivise¹⁴ ṭhapesun ti attho. *mahikā*¹⁵
'ti himapātasamaye himavalāhakā. *avijjānivutā*¹⁶ 'ti avijjā-

¹ Bp. omits na.

³ Bp. apaññattaṃ.

² Bp. c' for h'.

⁴ Bp. dutthum mayā taṃ katan.

⁵ Bp. omits tattha.

⁶ Bp. inserts here sesam ettha yaṃ vattabbam siyā, taṃ
nidānavañṇanāyam eva vuttaṃ. visesamattam eva vaṇṇayis-
sāma for these.

⁷ Bp. yimāsaṃ.

¹² Bp. omits these.

⁸ Bp. gamanaṃ.

¹³ Bp. bhikkhaggena.

⁹ Bp. °kataṃ bhūmiṃ.

¹⁴ Bp. paṭivise.

¹⁰ Bp. gāpentī.

¹⁵ Bp. mahiyā.

¹¹ Bp. yaṃ divasaṃ aggaṃ katvā
tayā ti for these.

¹⁶ Bp. °nivutā.

paṭicchannā. *posā* 'ti purisā. piyarūpaṃ abhinandanti piha-
yanti¹ 'paṭṭhenti'ti² *piyarūpābhinandino*. *aviddasū* 'ti ajā-
nantā³. rāgarajehi *sarajā*. migasadisā⁴ 'ti *migā*. saha netti-
kāyā⁵ 'ti *sanettikā*⁶. *vaḍḍhenti kaṭasim ghoran*⁷ ti punap-
punam kaḷevaranikkhipamānabhūmiṃ⁸ vaḍḍhenti. evaṃ
vaḍḍhentā ca⁹ ghoram pana¹⁰ *ādiyanti punabbhavan* ti¹¹.
*pāpikam*¹² *no āvuso katan* ti āvuso amhehi pāpakammaṃ¹³
katan ti attho.

*katamena tvam bhummi*¹⁴ *vihārenā* 'ti ettha bhummi¹⁴ 'ti
piyavacaṇam etaṃ. piyaṃ vattukāmo kira āyasmā Sabbakā-
mī navake bhikkhū evaṃ āmantesi. *kullakavihārenā*¹⁵
'ti uttānavihārena. *Sāvatthiyā Suttavibhaṅge* 'ti katham¹⁶
Suttavibhaṅge paṭikkhattam hoti. tatra hi sannidhi nāma
ajja paṭiggahitam aparajju¹⁷ vaṭṭatī 'ti vatvā puna sannidhi-
kārake asannidhikārakasaññī khādaniyam vā bhojaniyam
vā khādati vā bhuñjati vā āpattipācittiyassā ti āpattim
vadantena paṭikkhattam¹⁸ hoti. tatr' eke maññanti yo pana
bhikkhu sannidhikārakam khādaniyam vā bhojaniyam vā
'ti hi vuttam idaṃ ca loṇakan¹⁹ nāma yāvajīvikattā sannidhi-
bhāvam nāpajjati yaṃ pi tena²⁰ aloṇakam āmisam paṭigga-
hetvā tena saddhim paribhuñjati tam tad ahu paṭiggahitam
eva, tasmā yāvakālikena bhikkhave yāvajīvikam tad ahu
paṭiggahitam kāle kappati vikāle na kappati 'ti vacanato²¹
dukkaṭena²² pan' ettha bhavitabban ti. te vattabbā tumhā-
kam matiyā²³ dukkaṭenāpi na bhavitabbam, na hi ettha
yāvajīvikam tad ahu²⁴ paṭiggahitam, yāvakālikam eva tad

¹ Bp. *omits this*.

² Bp. *patthenti*.

³ Bp. *avijānantā*.

⁴ Bp. *magasadisā*.

⁵ Bp. *sanettikā for saha nettikāyā*.

⁶ Bp. *sajanettika*.

⁷ Bp. *omits ghoran*.

⁸ Bp. *kaḷevaram nikkhipamāna-
bhūmiṃ*.

⁹ Bp. *va*.

¹⁰ Bp. *omits pana*.

¹¹ Bp. *omits ti*.

¹² Bp. *pāpakam*.

¹³ Bp. *pāpakam*.

¹⁴ Bp. *bhūmi*.

¹⁵ Bp. *kullavihārenā*.

¹⁶ Bp. *omits 'katham suttavi-
bhaṅge'*

¹⁷ Bp. *aparajjū, and omits
vaṭṭatī*.

¹⁸ Bp. *paṭikkhattam*.

¹⁹ Bp. *loṇam*.

²⁰ Bp. *omits tena*.

²¹ Bp. *vadato*.

²² Bp. *dukkaten 'ettha*.

²³ Bp. *matena*.

²⁴ Bp. *repeats tad ahu paṭig-
gahitam*.

ahu paṭiggahitaṃ taṃ,¹ na ca vikāle paribhuttaṃ, yadi vā² vikāle na kappatī 'ti vacanena tumhe dukkaṭaṃ naññetha, yāvajīvikamissakaṃ³ yāvakālikaṃ vikāle paribhuñjantassa⁴ vikālabhojanapācittiyaṃ⁵ pi⁶ na bhaveyya. tasmā na byañjanamattaṃ gahetabbāṃ attho upaparikkhitabbo ti. ayaṃ h' ettha attho. yāvakālikena yāvajīvikaṃ tad ahu paṭiggahitaṃ yadi sambhinnarasāṃ hoti yāvakālikagatikaṃ eva hoti. tasmā yo pana bhikkhu vikāle khādaniyaṃ vā bhojanīyaṃ vā 'ti iminā sikkhāpadena kāle kappati vikāle na kappatī⁷ 'ti, na idha pana⁸ na kappatī 'ti vacanamatten' ettha' dukkaṭaṃ hoti, yath' eva yāvajīvikaṃ tad ahu paṭiggahitaṃ yāvakālikena sambhinnarasāṃ vikāle na kappati vikālabhojanapācittiyāvahaṃ⁹ hoti. evaṃ ajja paṭiggahitaṃ pi aparajju yāvakālikena sambhinnarasāṃ na kappati¹⁰ sannidhibhojanapācittiyāvahaṃ hoti. taṃ sannidhikataṃ idan ti ajānanto 'pi na muccati. vuttaṃ h' etaṃ sannidhikārake asannidhikāra kasaññī khādaniyaṃ vā bhojanīyaṃ vā khādanti vā bhuñjati vā āpatti pācittiyassā 'ti. tasmā kattha paṭikkhittan ti imissā pucchāya suparisuddhaṃ idaṃ byākaraṇaṃ Sāvattthiyā Suttavibhaṅge 'ti. *Rājagahe Uposatha-samyutte* 'ti idaṃ na bhikkhave ekasmiṃ āvāse dve uposathāgārāni sammannitabbāni, yo sammanneyya āpatti dukkaṭassā 'ti etaṃ sandhāya vuttaṃ. *vinayātisāre dukkaṭaṃ* ti na bhikkhave ekasmiṃ āvāse dve uposathāgārāni sammannitabbāni 'ti etass' eva vinayassa atisāre dukkaṭaṃ. *Campeyyake vinayavatthusmin* ti idaṃ adhammena ce bhikkhave vaggakammaṃ akammaṃ¹¹ na ca karaṇīyan ti evaṃ ādiṃ katvā Campeyyakkhandhake āgataṃ vinayavatthum sandhāya vuttaṃ. *ekacco kappatī* 'ti idaṃ dhammikaṃ āciṇṇaṃ sandhāya vuttaṃ. *chedanake pācittiyan* ti Suttavibhaṅge hi

¹ Bp. *omits* taṃ.² Bp. taṃ *for* vā.³ Bp. °missaṃ⁴ Bp. bhuñja°.⁵ Bp. vikālebho°.⁶ Bp. *omits* pi.⁷ Bp. kappati, *and omits* 'ti.⁸ Bp. *omits* pana na.⁹ Bp. vikāle bhojanapācittiyāvataṃ.¹⁰ Bp. ppakati.¹¹ Bp. *omits* akammaṃ.

nisīdanam nāma sadisaṃ vuccatī 'ti āgataṃ. tasmā dvinnam sugata¹atthinaṃ upari dasā yeva vidatthimattā labbhati. dasāya¹ vinā taṃ pamāṇam karontassa idaṃ āgataṃ eva hoti taṃ atikkāmayato chedanakaṃ pācittiyaṃ ti tasmā kiṃ āpajjatī 'ti puṭṭho chedanake pācittiyaṃ ti āha. chedana-kasikkhāpade vuttaṃ pācittiyaṃ āpajjatī 'ti attho. sesaṃ sabbattha uttānam evā 'ti.

SAMANTAPĀSĀDIKĀYA SAMVANNANĀYA
SATTASATIKAKKHANDHAKAṆṆANĀ NIṬṬHITĀ.

Dvivaggasaṅgahā vuttā-bāvīsatippabhedakā²
khandhakā sāsaṇe pañca-khandhadukkhappahāyina.
yā⁴ tesam vaṇṇanā esā-antarāyaṃ vinā yathā
siddhā sijjhantu kalyāṇā-evaṃ āsā pi pāṇinan ti.
kammakkhandhapārivāsā-samuccayasamathakā
khuddakavatthukkhandhañ ca-senāsanañ ca khandhakaṃ
saṅghabhedavattakkhandhā-pātimokkhañ ca khandhakaṃ
bhikkhunī pañcasatikā-sattasatikakhandhakaṃ.

¹ Bp. dasāyaṃ.

² Bp. dvāvīsatipabhedanā.

³ Bp. °yino.

⁴ Bp. ye.

*Printed at the Ceylon Daily News Press, Lake House, McCallum Road,
Colombo, by Bernard de Silva, for The Pali Text Society, London—
June, 1947*

